HÜZÜNLÜ KAPLAN

NEIGE SINNO

ÇEVİRİ: EBRU ERBAŞ

can çağdaş

Neige Sinno

HÜZÜNLÜ KAPLAN

Can Çağdaş

Hüzünlü Kaplan, Neige Sinno
Fransızca aslından çeviren: Ebru Erbaş
Triste tigre
İlk (çeviride kaynak alınan) baskı: P.O.L éditeur, 2023
© 2025, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Cet ouvrage a bénéficié du soutien de l'Institut français. *Triste tigre* est le premier Choix Goncourt de la Turquie, 2024
Bu eser, Institut français kurumunun yayına destek programından yararlanmıştır. *Triste tigre*, Türkiye'de 2024'te ilk kez düzenlenmeye başlanan Goncourt Seçimi ödülüne hak kazanmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2025, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 5000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır
Editör: Ayça Sezen
Düzelti: Melis Oflas
Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: MY Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Limited Şti.
Maltepe Mah. Yılanlı Ayazma Sokak. No:8 Kat:2
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 47939

ISBN 978-975-07-6538-4

INSTITUT FRANÇAIS
Liberté
Créativité
Diversité

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer/İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

NEIGE SINNO

HÜZÜNLÜ KAPLAN

ANLATI

Fransızca aslından çeviren

Ebru Erbaş

can

NEIGE SINNO, 1977'de Fransa Hautes-Alpes'deki Vars komününde doğdu. Amerikan edebiyatı eğitimi aldı ve ilk çıkışını 2007'de gençlik ve yalnızlık temaları etrafında dönen kısa öykü derlemesi *La vie des rats* (Farelerin Hayatı) ile yaptı. İlk romanı *Le Camion* (2018; Kamyon) Marsilya'daki bir grup genç yetişkinin hikâyesini anlatır. Sinno'nun son kitabı olan *Hüzünlü Kaplan* yayımlanır yayımlanmaz Fransa'da çoksatarlar listesine girdi ve aralarında Prix Goncourt des Lycéens, Prix Femina ve Prix littéraire Le Monde'un da bulunduğu pek çok edebiyat ödülüne layık görüldü. Ciddi bir travmaya değindiği bu kurgudışı metinde yazar, acıklı bir dil kullanmadan, ama duyarlılığı ve akılcı yaklaşımı elden bırakmadan, açıklanması neredeyse imkânsız ama yine de anlatılabilecek bir konuyu ele alıyor. *Hüzünlü Kaplan*, romanı ödülle onurlandıran Premio Strega Europeo jürisi tarafından, "Edebiyatın gücü ve güçsüzlüğü üzerine bir keşif" olarak nitelendiriliyor. Neige Sinno yazarlığının yanı sıra çevirmen ve edebiyat eğitmeni olarak da çalışmalarını sürdürüyor.

REFİKA EBRU ERBAŞ, İstanbul'da doğdu. Notre Dame de Sion Fransız Lisesi 1991 ve Marmara Üniversitesi Fransızca Kamu Yönetimi, Tarabya 1996 mezunu. Liseden beri çeviri yapıyor.

"Bu çok özel bir duyguydu: Sanki az önce
öldürdüğüm birinin küçük hayaletiyle
karşılıklı oturmuşuz gibi tiksindirici,
bunaltıcı bir rahatsızlık."

Vladimir Nabokov, *Lolita*

İçindekiler

I. Bölüm: Portreler 13
II. Bölüm: Hayaletler 127

I. Bölüm
PORTRELER

Tecavüzcümün Portresi

Zira benim de en çok ilgimi çeken, aslında celladın aklından neler geçtiği. Kurbanlar kolay, hepimiz onların yerine koyabiliriz kendimizi. Travmatik hafıza kaybı, şok, kurbanların sessizliği; yaşamamış olsak da hepimiz bunların nasıl şeyler olduğunu hayal edebilir ya da edebileceğimizi düşünürüz.

Oysa cellat başkadır. Bir odada yedi yaşında bir çocukla baş başa kalmak, ona ne yapacağını düşünerek erekte olmak. O çocuğun size yaklaşmasını sağlayacak sözleri söylemek, ereksiyon halindeki cinsel organınızı o çocuğun ağzına sokmak ve ağzını sonuna kadar açmasını sağlamak. Gerçekten de inanılmaz. Akıl alır gibi değil. Ve sonrası, bittiğinde, giyinmek, hiçbir şey olmamış gibi aile yaşamına geri dönmek. Bu cinnet bir kez yaşandıktan sonra bir daha, bir daha yapmak, yıllar boyunca. Bundan kimseye söz etmeden. Sizden şikâyetçi olunmayacağına inanmak, cinsel istismar vakalarındaki kademeli artışa rağmen. Ele verilmeyeceğinizi bilmek. Günün birinde ihbar edildiğinizde ise yalan söyleyecek ya da doğruyu söyleyecek, açıkça itiraf edecek cesareti göstermek. Yıllarca hapse mahkûm edildiğinizde haksız yere

cezalandırıldığınıza inanmak. Af hakkı talep etmek. Bir canavar değil, sizin de bir insan olduğunuzu söylemek. Sonra, hapisten çıkıp kendinize yeni bir hayat kurmak.

Bunu çok yakından, olabilecek en yakın mesafeden görmüş ve yıllarca kendini sorgulamış olan ben bile hâlâ anlayabilmiş değilim.

Portre

Onunla ilgili dikkat çekecek tek bir şey olsa o da enerjisi olurdu. Çok canlı biri. Hareketli, eylem halinde. Küçükten beri böyleydi. Kardeşleri de öyle. Yaşları birbirine çok yakın, üç erkek çocuk, Paris banliyösündeki küçük dairenin altını üstüne getirirlerdi. Babaları resim yapmaya odaklanmaya çabalardı. Bu dingonun ahırında çalışamayacağını haykırırdı! Anne de çocukları susturmaya çalışır, onları başka bir odaya ya da yağmur çamur demeden parka taşırdı ki kurtlarını döksünler. Baba, ilk mesleği olan resimden geçimini sağlayamayınca çizim derslerinin yanı sıra tasarım şömineler satan küçük bir iş kurmuştu. 70'li, 80'li yıllarda oluyordu bunlar, söz konusu şömineler bugün bize bakış açısına bağlı olarak son derece sakil ya da matrak geliyor. Her halükârda bugün artık kimsenin aklına bu saykodelik formlardaki, entegre cam kapaklı tuhaf kapsüllerden birini evine koymak gelmez. Yine de sanırım o zamanlar işler iyi gidiyordu. Her iki taraftan da büyükanne ve büyükbabalar işçiydi, Fransa'nın kuzeyinden, ailenin hâlâ tatillerde kalınan bir dairesinin olduğu Boulogne-sur-Mer tarafından. Anne bu şömine işlerinin sekreterliğini yapıyordu sanırım, biraz ev hanımı biraz da babanın gölgesinde. Hiçbir özellikleri yoktu, ne zengin ne de fakir, alt orta sınıf Parisliler işte. Oğulların hiçbiri okumadı, liseyi bitirmeden evden ayrıldılar. En büyükleri ticarete atıldı, ortanca orduya

katıldı ve üvey babam da askerliğini yapmaya Alpler'e. Bir daha da Paris'e dönmedi. Anne ve baba daha ziyade sertti, çocuklarını eski usul yetiştirmişlerdi, doğruluk ve disiplinle. O, bu sert sayılabilecek yetiştirilme tarzından gurur duyardı, izcilikte geçirdiği zamandan ve eğitimiyle ilgili her şeyden duyduğu gibi. Hepsi de onun gücünün ve yaşama, tanıma ve fethetme arzusunun yükselmesine katkıda bulunmuştu.

Onu Paris banliyösünde hayal etmekte zorlanıyorum. Hep dağlarda gördüm ben onu, spor kıyafetler, şantiye giysileri içinde. Ama o da bir zamanlar, dinî eğitim veren okula giden bir şehir çocuğu gibi giyinmişti; ütülü gömlekler, cilalı potinler, briyantinli saçlarla, ta ki on sekiz yaşına dek. Sonra da Briançon'a gitti ve orada tırmanmayı, yüce dağları, yamaç paraşütünü, daha özgür, daha yaban, gömleksiz, metronun beklenmediği ya da saçların yandan ayrılmadığı, pazar ayini olmayan, temiz hava ve ışık dolu bir yaşamı keşfetti.

1983'te annemle tanıştığında yirmi dört yaşında. Orta irtifa dağ rehberleri için bir eğitim kursunda karşılaştılar. Uzun boylu, atletik ve arkadaş canlısı bir adam. Grupta, acil bir durum belirdiğinde, zor bir anla, tehlikeli bir engelle karşılaşıldığında, bir kaza olduğunda vaziyet etmeyi, operasyonları yönetmeyi seven bir adam. Karizmatik, bir sürü arkadaşı var ve kızlar da ondan hoşlanıyor.

Annem de ondan hoşlanıyor. Birkaç ay önce kaybettiği, çığ altında kalan sevgilisini hatırlatıyor ona. Bu ani ölümle yıkılmıştı. Teselli bulamayacağını düşünmüştü. Ama belki de öyle değildi aslında. Bu yeni arkadaşıyla çok zaman geçiriyor. Onun iradeli, kararlı, neşeli karakterini seviyor. Kızlarının babası olan ve daha çok hayal dünyasında yaşayan, aklı bir karış havada, genellikle de içe kapanık Sammy'den sonra iyi geliyor bu adam ona. Adam da hemen onun kalbini fethetmeye girişiyor. Onu dik pa-

tikalar boyunca zirvelere taşıyor ve doğanın güzelliği karşısında kendilerinden geçiyorlar. Dağlarda, Alpler'in yazları tiyatroların dekor panoları gibi devinimli, adeta ardında gizlenen başka göklere yer açmak için batıya kayan bulutlarıyla sık sık değişiklik gösteren göğünün altında, birbirlerinin ardı sıra, sessizce yürüyorlar. İnerken el ele tutuşuyorlar. Adamın zaten birlikte olduğu biri var, kadınsa ondan dört yaş büyük ve zaten iki çocuğu var. İsimlerini Grimm masallarından almış iki kız, Neige ve Rose, kar ve gül, dört ve altı yaşlarında, şimdilik babalarıyla birlikteler ama onları orada çok uzun bırakamaz çünkü ona ihtiyaçları var ve o da onları özlüyor. Adamın tutkulu aşkın daha ilk günlerinden baştan çıkarmanın ötesine geçmesine; devamını getirmeyi, kızları da almayı, birlikte bir şeyler denemeyi teklif etmesine şaşırıyor, şaşkın ama mutlu, şanslı olduğunu düşünüyor.

Adamın atletik bedeninden, bu bedenin yaydığı enerjiden hoşlanıyor. Evet, enerji, güç, tabii, daha önce söylemiştim. Kayak kayıyor, dağa tırmanıyor, sıkı çalışmayı, sınırlarını zorlamayı, kendini aşmayı seviyor. Dağ rehberi olmadan önce yüksek dağlara tutkun gençlerden oluşan seçkin bir birlik olan Alp Avcıları'nda eğitim görmüş. Traverses yoluna karanlık çökerken kar altında koşturmuşlar onu, sırt çantasında 80 kilo taşla yüksek irtifa sığınaklarına tırmandırmış, Échelle Geçidi'nde küçük bir alüminyum kürekle donmuş avuçları su toplayana dek hendek kazdırmışlar, böyle şeyler işte. Bayılmış bunlara. Kadın ise bir barış yanlısı, onun bu keyfî kurallar ve erkekçe gösteriler dünyasını neden sevdiğini anlamakta zorlanıyor. Hele ki askerlikte çürüğe ayrılmak için akıl hastası numarası yapan, silahlardan, üniformadan ve kıyıcılıktan nefret eden Sammy'den sonra. Ama adam ona arkadaşlarla yapılan doğa yürüyüşlerini, çetin mücadeleler sırasındaki yoldaşlığı, doğa koşullarıyla karşı karşıya

kalındığında zor yoldan öğrenilen dersleri anlatıyor. Öncesinde banliyönün kül rengine sıkışıp kaldığını düşünüyormuş ama onu başka bir şeyi keşfetmeye yönelten spor aşkı olmuş. Daha da başka bir yere gitmeyeceğini biliyormuş; doğada, onunla birlikte kendi yolunu bulmuş.

Dağlar, Alp avcıları, banliyö, bunları da söylemiştim.

Adamın çıkık elmacıkkemikli yüzünü, kara bakışlarını, Asyalı bir atayı; bu daha ziyade kuzeyli kafanın ortasında adeta yolunu yitirmiş bir atayı andıran badem gözlerini seviyor, iki ebeveyni de Fransa'nın kuzeyinden, Pas-de-Calais'den, teni beyaz, burnu kemerli.

Hayalinde büyük bir aile vardır. Çok geçmeden annemle iki çocukları daha olur, bir erkek sonra da bir kız. Soranlara sekiz çocuk istediğini söyler. İnsanlar bir yorum yapmaz, rahatsızlıklarını gizlemeye çalışırlar zira zaten dördün bile onlar için çok fazla olduğunu düşünürler.

Tereyağına ve süt ürünlerine zaafı çocukluktan kalma. Annesi kahveli ve tereyağlı, bir tür kremalı kütük pasta yaparmış, biz de yıllarca ondan yapmaya çalıştık, her Noel'de, ama nafile. Asla o kadar iyi olmazdı. Hatta bazen düpedüz iğrenç olurdu; çözünmeye direnen minik tereyağı topakları kremaya binlerce yağlı, tatsız sivilce gibi saplanırken şeker taneleri dişlerimizin arasında çıtırdardı. Bazen lezzet ve doku gerçekten de aslına çok yaklaşırdı ve bu kereler nihai kararı okumak için yüzüne dikilen bakışlarımızdan bir mutluluk hissi yayılırdı, ki görüp erişebileceğimiz en yüksek aile saadetinin imgesi de aşağı yukarı buydu.

Güneşte hemencecik yanar ve bahar polenleri onda şiddetli bir alerjiyi tetikler. Deli gibi hapşırır.

Masa oyunlarını sever ama fazlasıyla fevri ve sonu hep kötü biter. Ailecek oynanan Monopoly ya da arkadaşlarla strateji oyunları bazen öfke nöbetlerine yol açar ve oyunun ortasında masaya yumruğunu geçirip tüm

küçük plastik piyonları, yeşil otelleri, kırmızı evleri, sahte para tomarlarını devirerek oyunu bitirir, öfkeyle kapıları çarparak çeker gider.

Teniste de aynı, kaç kez raketini yere çaldığını gördüm. Raket dediğin pahalı bir şeydir ve cidden böyle bir nesneye harcayacak paramız yoktur. Ama elinde değil. Rakibine, kendisine, yamuk yapan topa küfür kıyamet gider. Kıpkırmızı kesmiş ve terden sırılsıklam, öfkeyle parlayan gözlerle raketine bir tekme savurup çitlere uçurur.

Tamam, burada duruyorum. Denedim. Bu portreyi kendi de anne olmuş bir kadın olarak bugünkü bakış açımdan, annemin zamanında ne gördüğünü, çevremizdeki insanların ne gördüğünü, genel olarak bir portreyle karşılaştığımızda okumaya; romanlardaki, söyleşilerdeki kişi betimlemelerine alışkın, yetişkin gözlerle bir bedende, bir yüzde neler gördüğümüzü görmeye çalışarak çizmeye niyetlendim. Beceremiyorum. Oysa bir sürü öykü, birkaç roman yazmış biri olarak portre çizmeyi bilmem gerekirdi. Ama bu aynı şey değil. Öncelikle belli bir nesnel gerçekliğe bağlı kalmaya çalıştığım halde bunu yakalayamıyorum; geriye kalan fotoğraflara, anılara rağmen. Ama bu elbette imkânsız çünkü söz konusu olan o.

Öyleyse Portre

İriyarı ve güçlü. Hatta kaba saba. Sesi kolayca yumuşaklıktan şiddete kayar. Bir şey onu sinirlendirmeyegörsün, bağırır. Avazı çıktığı kadar. Emirler yağdırır. Bizim, kız kardeşimin ve benim o zamana kadarki yetiştirilme tarzımız, aşırı müsamaha ve kaos içinde tamamen yolundan sapmıştır ona göre. İki küçük vahşiye dönüştürülmüşüz. Saçmalığın daniskası.

Elleri iri ve rengi sıklıkla kızıl pembeye çalar, yüzü-

nün azıcık güneşe ya da öfkeye maruz kaldığında büründüğü renk gibi. Elleri güçlü. Kavrar, okşarlar ama farklı bir kabalıkla; kendine mal eden, kendine yol açan bir okşayışla. Tıpkı tatlı olmaya çalışırken abartan, cümlelerin sonunda iyice tizleşen sesi gibi; hafiften sorgulayıcı bir tonla, sanki muhatabının onayını arar; kabul ettiğinizin, onu dinlediğinizin, istekli olduğunuzun teyidini ister gibi. O kadar ki onay verilmezse, sessiz kalınır ya da hayır denirse de o ton değişmez. Aynı sesle devam. Aslında o küçük sorgulama notu da kısırdöngü halindeki monoloğuna dahildir.

Bedeni iri. Ayakları çirkin, tüm ayaklar gibi ama daha da çirkin çünkü kıllı, kızarık ve yıpranmışlar. Ayaklarında kıl olması garip çünkü vücudunun geri kalanı; göğsü, kolları tüysüz sayılır. Cildi bilhassa çirkin; pembe, beyaz, kırmızı ve kahverenginin farklı tonlarında. Hep ereksiyon halindeki cinsel organının gergin derisi morumsu bir pembe, penis başından uzaklaştıkça şeftali rengine, testislerin üzerindeyse ölü deri gibi bej rengine bürünür ve buruşuk bir hal alır; devasa ve kemik sertliğindeki, kalkmış cinsel organın altında asılı duran bir ceset parçası sanki.

Onu hiç elinde kitapla görmedim ama çizgi romanları, özellikle de Vahşi Batı'da geçenleri çok severdi. Kahramanının adı Blueberry olan bir serinin neredeyse eksiksiz koleksiyonuna sahipti. Sık sık ve uzun uzun tuvalette kalıp onları okurdu. Kendini tuvalete kilitlerdi diyecektim ama bu doğru değil. Nihayet bir tuvaletimiz olduğunda asla çekilecek bir sürgüsü olmadı, odaların hiçbirinde de olmadığı gibi. Kimsenin olası bir mahremiyet üzerinde denetimi olsun istemezdi. Bugün biraz tuhafıma gidiyor bu, herhalde benimle bir odada yalnızken kapıyı arkasından kilitleyebilmek daha çok işine gelirdi.

Johnny Hallyday'e hayrandı. Dolayısıyla bizler de Johnny dinlemek zorundaydık; saatlerce, tadilata soktuğumuz evdeki uzun iş günlerinde, ailece yapılan araba yolculuklarında, arkadaşlarla geçirilen akşamlarda geç saatlere kadar bize eşlik ederdi. Aynı şarkıları ne kadar dinlersek sözleri de bana o denli derin bir ikiyüzlülükle malul gelirdi. Tüm o temiz kalpli cesur adam, derisi kalın yufka yürekli, acı çeken maço filmleri, tüm bu kendine acıma senfonisi beni bezdirirdi.

Üvey babam kendini kesinlikle yalnız bir kovboy olarak görürdü. Adaletsizliğe karşı hassasiyetinin yüksek olduğunu söylerdi. İlkokulda tanık olduğu ve onu isyan ettiren kötü muameleye dair birkaç anekdot anlatırdı. Kız kardeşimle beni yaramazlık ederken yakaladığında ikimizi birden ağır şekilde cezalandırır, cezanın kolektif olduğunun altını çizerdi. Bize bahçenin bir ucundan bir ucuna el arabaları dolusu taş taşıtır, çukur kazdırır, odun toplatırdı.

En ufak bir taviz koparamayacağımız, yüksek ahlaki standartlara sahipti. Çocukluğum boyunca pek çok vesileyle başkalarına yardım etmek için kahramanca atıldığını gördüm. Dağda, kazalarda, yangınlarda. Birkaç yıl ambulans şoförlüğü yaptı. Tehlikeli alanlarda çalışan bir ekibin başındaydı ve başkalarının güvenliği için sorumluluk alırdı. Böyle zamanlarda başka birine dönüşürdü. Kasları kasılır, zihni açılır, her şeyiyle hedefine kitlenir, adeta içten içe ışıldar ve siz de onun talimatlarına uymak ister, onun muhakemesine, içgüdülerine güvenirdiniz. Bizi selamete taşıyacak rehberdi o, kamu yararı için kendini feda etmeye hazır olan, bir an bile gözünü kırpmayan; tehlikelere, ateşe, kara meydan okuyan kişiydi. Cesaretin vücut bulmuş haliydi.

Onu uzun zaman bir yarı tanrı, doğadan da yüce bir varlık olarak gördüm. Mitolojik bir yaratık, bir Sisyphos,

iblislerin işkencesine uğrayan bir Prometheus'tu o benim gözümde. Sonradan sonraya dönüp de geriye baktığımda dedim ki kendime, belki de sadece manipülasyon yeteneği olan ve kendisinden de zayıf olanın savunmasızlığından yararlanan, zavallı bir tipten ibaretti. Ailenin kapalı dünyasında her şeye gücü yetiyordu. Her ikisi de oydu kuşkusuz, hem bir dev hem de cüce. Birincisinin kurbanı olmak ikincisinin kurbanı olmaktan yeğ değil midir?

Birlikte çok iş yapardık. En çok da ailece yani o, annem, kız kardeşim ve ben, birlikte baştan aşağı yenilediğimiz evde. Küçüktük, boyumuza göre işler verilirdi bize: Malzemeleri bir yerden bir yere taşımak, duvar zımparalamak, yetişkinlere alet getirmek. Onlar gibi biz de her hafta sonu sıva bulaşığı eski eşofmanlarımızla şantiyenin ortasında olurduk. Beden gücüyle çalışmanın yükünü ve tatminini, mola zamanında hak edilmiş bir sandviçle lezizce dindirilen açlığı, hassas bir işe odaklanıldığı zaman sessizce dalınan düşünceleri paylaşırdık. Tüm bunlar sırasında radyo ve Johnny'nin kasetlerini dinlerdik. Bugün bile bu şarkılar kulağıma çalınacak olsa ki tüm zamanların hitleri oldukları için sık sık duyarım, o bıçakların ağzıyla yaramın yeniden deşildiği hissine kapılmamak çok zor benim için; sanki sözlerin çifte anlamı, gizli, hiç değişmeyen ve sadece benim duyabileceğim bir anlamı da varmış gibi.

Ağzın tatlılaştığında
Bedenin sertleştiğinde
Gözlerindeki gökyüzü
Bir anda saflığını yitirdiğinde
Ellerin istediğinde
Parmakların cesaret edemediğinde

İffetin hayır dediğinde
Küçücük bir sesle
Seni sevdiğimi, seni sevdiğimi, seni sevdiğimi

Beni sevdiğini söylerdi. Bana yaptıklarını bu sevgiyi ifade edebilmek için yaptığını, en büyük arzusunun benim de onun sevgisine karşılık vermem olduğunu söylerdi. Bana bu şekilde yaklaşmaya, bana dokunmaya, beni okşamaya başladıysa bunun benimle daha yakın temasa ihtiyaç duyduğu için, nazik olmayı reddettiğim için, ona onu sevdiğimi söylemediğim için olduğunu söylerdi. Sonra da ona karşı kayıtsızlığımdan ötürü beni cinsel eylemlerle cezalandırdı. Kimseye söylemediğim sürece diğer çocuklara bir şey yapmayacağına söz verirdi. Sonraları onu sevdiğimi söylemeye, onu seviyormuş gibi davranmaya razı gelirsem tavrını değiştireceğini de söyledi. Yapamazdım bunu. Çok geçti, artık imkânsızdı. Ona bu sözleri söylemektense ölmeyi yeğlerdim. Bunun sona ermesi için ona iyi davranmamı, en azından diğerlerinin önünde öyleymiş gibi davranmamı şart koştu. Ben de peki dedim. İşte böyle bitti.

Dilin Ucu Üç Küçük Adım Atar

Nabokov'un *Lolita*'sını yeniden okuyorum. İlk seferinde bir Amerikan edebiyatı dersi için okumuştum; Henry Miller'ın, William Burroughs'un ve Charles Bukowski'nin de dahil olduğu transgresif yazarlar üzerine bir dersti. Yirmili yaşlardaydım ve uç deneyimler, özyıkım, delilik ilgimi çekiyordu ama bu okuma beni şaşkınlığa uğratmıştı. Menfur kişisel tarihimle bu kadar çok ortak nokta bulmayı beklemiyordum.

Bu kitabı kışkırtıcı bir metine dönüştüren, anlattığı durumun ötesinde, hikâyenin aktarıldığı bakış açısı. An-

latıcının suçlu, pedofil olması ve okurun anlatıcı ses aracılığıyla onun kafasının içine girmek, muhakemesinin, gerekçelerinin, fantezilerinin sırlarına ermek zorunda kalması, işte bu okumayı bu denli büyüleyici ve rahatsız edici kılan bu. Kabullenmeden inkâra, iğrenmeden merhamete, anlatıcının eşsiz mizah anlayışına gülümsemekten katıksız dehşete geçiyoruz. Onu anlıyor ve anlamıyoruz, deliliğini sonuna dek izliyor, zaferlerinden ürküyor, çöküşüne seviniyoruz. Bu bakış açısı seçimi, okuma mutabakatına karmaşık bir incelik getiriyor: Kendini suçlunun yerine koyan yazarın oyununu oynarken karakterle pek de empati geliştirmiyoruz. Ola ki kendimizi kaptırırsak da metin bize seçilmiş anlarda bu empatinin bizi canavarın suç ortağına dönüştürdüğünü hatırlatmayı da görev ediniyor.

Bu, edebiyatta çok nadir bir seçimdir. Kurbanın bakış açısından yazılmış çok sayıda roman varken celladın kafasından yazılmış roman çok azdır, özellikle de gerçekçi bir tarzda. Ancak bir şerhle: Söz konusu çocuk tecavüzü olduğunda bu nadir bir seçimdir. Aslına bakılırsa diğer tüm suçlarda kendimizi çoğunlukla suçlunun tarafında buluruz. Kendimizi kolayca hırsızın, hainin hatta katilin yerine koyabiliriz. Kültürümüzde tabu olan, hemen her yerde yaşama geçen tecavüzün kendisi değil, onun hakkında konuşmak, üzerine kafa yormak, onu çözümlemektir.

Üvey babam tecavüz sözünü asla ağzına almadı. Onu bu suçtan mahkûm eden jürinin önünde bile, ona göre bu başka bir şey olarak kaldı.

Kitabın ilk bölümleri Humbert Humbert'in algısına ve küçük kızı baştan çıkarıcı bir su perisi olarak tasavvuruna dalmamızı sağlar. Ona göre Lolita gerçekten de bir suç ortaklığı ilişkisindeki partneri gibidir, ikisi de heveslerine ket vuran anneye karşıdır. Lolita yaşına uygun ol-

mayan şeylerle ilgilenir; dergilerdeki aktrislerle, Hollywood aşk hikâyeleriyle. Annesini baştan çıkaran bu beyefendinin ilgisini çekmeye çalışır, bunu başardığına pek sevinir. Onu ofisinde ziyaret edecek, kanepede yanına oturacak, çıplak bacaklarını kayıtsızca onun dizlerine koyacaktır (onunla aynı evde olmak, banyoda karşılaşmak, o küçük beden içinde, o giysilerle, o gülümsemeyle ya da asık suratla; tahriktir). Ondan bir şey istemektedir. O da bunun ne olduğunu bildiğine inanır çünkü kendi istediği şeyin aynısıdır. (Üvey babamın söyleminde benim rızama dair bir sahneleme de vardı. Hoşuna gidiyor, değil mi? Hoşuna gidiyor, evet, tam sevdiğin gibi. Nasıl da seviyorsun bunu.) Bunu kendine tekrarlar, kendini ikna etmeye çalışır, daima içini kemiren küçük bir şüpheyle çünkü içten içe onun kendisiyle tam olarak aynı şeyi istemediğini bilir. Nitekim sonunda istediğini elde ettiğinde, fanteziden eyleme geçtiğinde, işte orada kitabın tonu değişir, küçük hayaletle ilgili o meşhur cümle orada belirir ve komedi trajediye dönüşür.

Suçluların çoğu dayanılmaz şeyler yaşadıklarını anlatan hikâyeler uydururlar kendilerine. Sapıkların çoğunun kendine söylediği ise hissettiklerinin ve yaptıklarının sevgiden kaynaklandığıdır. (*Benimle alay edebilir, mahkeme salonunu boşaltmakla tehdit edebilirsiniz ama ağzım tıkanıp boğulmadığım müddetçe sefil gerçekliğimi haykırmayı sürdüreceğim. Lolita'mı ne çok sevdiğimi tüm dünya bilsin.* Ya da metinde Fransızca olarak: *Je t'aimais. J'étais un monstre pentapode, mais je t'aimais. J'étais méprisable et brutal, et plein de turpitude, j'étais tout cela mais je t'aimais, je t'aimais! Je t'aimais.*[1]) Lolita'nın ilk

1. (Fr.) Seni sevdim. Ben beş ayaklı bir canavardım ama seni sevdim. Aşağılık, acımasız ve ahlaksızdım, bunların hepsiydim ama seni sevdim, seni sevdim! Seni sevdim. (Ç.N.)

bölümleri bu zihinsel kurgunun muhteşem bir örneğidir. Bu ustalıklı inşanın ikna gücü yüksektir, avcının kendi kendine uydurduğu dünyayı neredeyse inandırıcı kılarken diğer yandan da bir dizi işaret aracılığıyla bunun yanıltıcı bir hikâye olduğunun algılanmasını sağlar.

Humbert kendini her şeyden önce bir kurban olarak görür. Talihsizliğin, başkalarının ve kendi kendinin kurbanı. Denetleyemediği güçlerin oyuncağı olmuştur. Küçük kızlara takıntısı bilinçdışından, çocukluğunda yaşanan ve ona iradesi dışında kendini hatırlatan bir kerem ânından kaynaklanmaktadır. Güya çocuklarla yetişkinler arasındaki aşka tahammül edemezmiş gibi davranan, ikiyüzlü bir toplumun kurbanıdır o; ensesi kalınlar hariç tabii, onlara her şey mübahtır (dokuz yaşındaki Béatrice'e âşık olan Dante, Petrarca ile on iki yaşındaki ilham perisi Laure vb.).

Başka bir yerde, başka bir zamanda olsaydık hikâyemizi sorunsuzca yaşamamıza izin verilirdi. Bu, doğal bir şey ve doğaya direnemeyiz. Ama işte bu dünyada anlaşılmıyor. Bu yüzden de kimsenin bilmemesi gerekiyor.

Uydurduğu bir diğer hikâye de baştan çıkarma hikâyesidir. *Size çok tuhaf bir şey söyleyeceğim: Beni baştan çıkaran oydu.* Ancak Lolita'nın hayalî suç ortaklığının tüm ayrıntılarını bizzat oya gibi işlediği gün gibi aşikârdır. Kitap öyle yazılmıştır ki okur gerçekliğin unsurlarını çarpıtarak kendi fantezisine gerekçe üreten sapkın bilincin sürekli ikili oynadığına tanıklık eder. Ne var ki pek çok insan bu absürdlüğü ilk anlamıyla alır ve onlar da üvey babasına ilgi duyan, onu kışkırtmanın peşinde, kasten temas kurmaya çalışan, ahlaksız bir Lolita hayal ederler.

Hoşuna gitti mi? Evet, evet, hoşlandın.

Kitabın adı *Lolita* ama Lolita'nın kendisi neredeyse hiç yoktur. Onu avcısının bakışının süzgecinden geçmiş haliyle görürüz ve hemen hiçbir zaman kendi olarak var

olmaz; onun fantezisinin kusursuz bir figürü, bir bedende vücut bulmuş perisidir. Nihayet finalde kazazede Humbert bununla yüzleşir. Takla atmış arabasının içinde polisin gelmesini beklerken yaşadığı son bir aydınlanmanın anısı belleğinde canlanır. Firar eden yeni yetmenin peşinde ülkeyi boydan boya katederken bir sabah bir dağ yolunda kaybolup arabasını durdurduğunda bulunduğu tepenin yamacına konuşlanmış köyün seslerinin bir koro halinde yükseldiğini gözlemlemişti: *Bulunduğum yükseklikten bu müzikal titreşimi, saf mırıltılardan oluşan bir fonda ayrı ayrı patlayan kısa çığlıkları dinliyordum ve bir anda anladım ki tüm bunların en dokunaklı, en kahredici tarafı, Lolita'nın yanımda olmaması değil, bu ahengin kalbinde onun sesinin yokluğuydu.*

Bu anlatım farklı şekillerde yorumlanabilir. Başlangıçtaki küçük hayaleti anıştırdığı, Lolita'ya diğerleri gibi bir çocuk olma imkânı tanımamış olmanın suçluluğu teşhis edilebilir. Ben burada ayrıca kitabın genelinde onun sesinin olmayışına dair bir itiraf da görüyorum. Lolita'nın söz aldığı birkaç durumda, onun hissettiklerinin ve algıladıklarının üvey babasının bize söylediklerinden çok farklı olduğu anlaşılıyor. *"Seni aptal," diyor bana enfes bir gülümseme bahşederek. "Seni iğrenç yaratık. Papatya kadar saf ve tazeydim ben, bak, ne yaptın bana? Polisi arayıp bana tecavüz ettiğini söylemeliyim. Seni ahlaksız, ahlaksız ihtiyar seni."* Sözünün doğrudan alıntılandığı diyalogların büyük kısmında ifade ettiği, ona kendisini dayatan bu adamın ısrarına karşı itirazıdır: *"Oh, hayır, yine mi?" "Lütfeeen, beni rahat bırak, olur mu?" "Tanrı aşkına, rahat bırak beni."*

Hayır, hoşuma gitmiyor. Hiç hoşlanmadım, bir kez olsun.

Humbert'in de bunun ayırdına vardığı olur. Benmerkezci nakaratının ortasında, yüzeye vuran cüruf gibi, küçük kızın sesi onun görmezden gelmeyi tercih edeceği

bir iç dünyayı açığa vurur. *Bazı anları hatırlıyorum, cennetteki buzdağları diyebiliriz onlara; ona doyduktan sonra –muhteşem ve çılgınca bir çabanın ardından gevşemiş ve yol yol mavi çizikler içinde– nihayet insani şefkate dair sessiz bir inlemeyle onu kollarımla sararken (stor perdenin çıtaları arasından süzülen, taş döşeli avlunun floresan ışığında parlayan teni, birbirine karışmış is rengi kirpikleri, her zamankinden daha boş bakan, kasvetli, gri gözleri –büyük bir ameliyattan sonra hâlâ narkozun sersemliğindeki küçük hastanın kusursuz imgesi) – işte o zaman şefkat yoğunlaşarak utanca ve umutsuzluğa dönüşür; narin ve yalnız Lolita'mı mermer kollarıma alarak teselli eder, yakıcı saçlarına inler, orasını burasını okşar, ondan sessizce şefaat dilerdim ve aniden, bu yürek parçalayıcı ve çıkarsız insani şefkatin doruğunda (istiğfarın eşiğindeki ruhum kelimenin tam anlamıyla çıplak bedenine asılı kalmışken), arzu ironik bir şekilde ve dehşetle yeniden kabarırdı –"Oh, hayır," derdi o zaman Lolita iç çekerek, Tanrı'yı şahit tutarak ve bir sonraki an şefkat ve masmavi– hepsi uçup giderdi.*

Bu zayıf *hayır*'ın çınlayan gücünü duymamız gerekir. Ona kulaklarını tıkamayı tercih edecek olan Humbert'in kendisi bile duyabiliyorsa biz de duyabilmeliyiz.

Nabokov'un metninin yansıttığı okur, temyiz yeteneğini haiz ve aşağılık bir anlatıcıya merhamet tuzağına düşmeksizin karşı durabilecek, zeki biri olarak kabul edilmiştir. Bu, edebiyat eleştirisinde "tour de force" olarak anılan bir tür maharet gösterisi; yazarın, suçu kınamasa bile en azından bu suçtan ötürü özür diliyor gibi görünen bir anlatıcının söylemi aracılığıyla suçun vahşetini göstermeyi başardığı bir teknik beceridir.

Bazı okurlar hatta büyük okurlar var ki –yani Maurice Couturier ya da Mary Gaitskill gibi, işi bu olan, kolayına faka basmayan okurları kastediyorum– hâlâ *Lolita*'nın bir aşk hikâyesi, bir yasak üzerine kurulu olduğu için

daha da yakıcı bir aşk hikâyesi olduğunu düşünüyorlar. Çapraşık, lanetli bir aşk ama yine de aşk. Bugün hâlâ bunu söyleyebilmek biraz tuhaf geliyor. Bir aşk hikâyesinin en azından iki taraflı olması gerekir. Oysa ki *Lolita*'da Humbert hissettiklerini bir tek kendi hisseder. Karşılığında sevilmeden sevmek, karşılığında arzulanmadan arzulamak, rıza olmadan okşamak; bunlar nasıl bir aşk hikâyesine evrilebilir ki? Anlatıcı baştan sona kadar arzusuyla, saplantısıyla, zorlanımıyla bir başınadır. Ona eşlik eden önce fantezisi, sonra da Lolita'nın hayaletidir. Lolita'yla birlikteyken tek gözlemleyebildiği ise onun kendisini takip etmediği olur. Asla *razı olmuyor, okşayışlarım altında bir kez olsun ürpermedi.* Zaten, onun eninde sonunda kaçmanın bir yolunu bulacağını da bilir. Olabildiğince gözetim altında tutar onu. Gitmek istediğini bilir. Ve gittiğinde de kendisine bir başka ahlaksız adam tarafından sunulan çıkış yoluna başvurmaktan başka çare bulamaz.

O halde neden 1950'lerden beri kitap kapaklarında ısrarla, tecavüzcüsü onu uzun azap yolculuğuna çıkardığında on iki yaşında olan romanın Lolita'sından hep daha büyük gösteren, şehvet düşkünü ve kışkırtıcı bir genç kız imgesi yer almaktadır? Nabokov, kızın ilişkiye gönüllü katıldığını ima eden, muğlak bir kitap mı yazmıştır? Bence değil, kızın bu ilişkiyle hiçbir ilgisi olmadığı son derece açıktır. Hayatı keşfe çıkan, annesinin yasaklarına karşı gelmek isteyen, ergenliğin eşiğindeki kız karakteri gerçekten de belli bir kösnüllük barındırır ancak eyleme geçilen andan kaçışına dek her şey manipülasyondan ve zoraki bir ilişkiden ibarettir.

Popüler imgelemde bir baştan çıkarıcı su perisinin yaratılmasını beklemeyen yazarın romanının gördüğü ilgi karşısında gafil avlandığını düşünebiliriz. Öyle de olsa kitabın ilk baskısı erotizm alanında uzmanlaşmış bir yayınevine emanet edilmişti. Ben de bir başyapıt yazmış ol-

sam ve her yerden red yeseydim belki ben de aynısını yapar ve daha sonra bu durumu düzeltmek için zamanım olacağını düşünebilirdim. Yirmi yıl sonra, 1975'te "Apostrophes" adlı TV programına konuk olan Vladimir Nabokov, Lolita'nın sapkın bir genç kız değil, "baştan çıkarılmış zavallı bir çocuk" olduğunu belirtir. Nabokov'un, çocukların cinselleştirilmesi olgusunun ya da en basitinden gayet yaygın bir edim olduğu halde kendisinden ancak pek nadir bir olay, bir canavarlık, bir sapmaymış gibi bahsedilen, çocukların aile, okul ya da kilise çevrelerinde cinsel istismarının geniş kapsamını hesaba katmadığını varsayabiliriz. Ya da tam tersine bunun farkındaydı ve ününü bu skandal niteliğindeki çapraşıklık üzerine kurdu.

Bunların hiçbiri benim kitabı sevmeme engel değil. Bu romanda hoşuma giden ve bir yandan da beni derinden rahatsız eden şey; kasıtlı olarak kötülük yapan, başka bir varlığı yok etmekte olduğunu bile bile bunu yapmayı sürdüren birinin kafasının içine girme oyunu. O, bu cehennemî sarmalın içinde, kendi dürtüleri, kendi hissedebildikleri ve yapabildikleri tarafından hem esir edilmiş hem de aşağılanmakta. Bu duygular ve düşünceler kasırgası, modern dünyanın sıkıcılığına karşı muhteşem bir panzehir. Aşağılanma, çürüme ve hapse düşme bile onun için bir maceraya; üzerinde çalıştığı ve elbette öngörülemeyen iniş çıkışlar yaşansa bile çoğunlukla kendi keyfince ilerlettiği bir projenin doruk noktasına dönüşür. Kendi hayatının *demiurgos*'u[1] olmuştur o ve biz de benliğimizi bu esrikliğe teslim ederiz, sonu pişmanlık olsa da, zira pişman olmak gerekir elbette; bu, Nabokov'un estetik vecd dediği şey için ödenmesi gereken bedeldir.

1. Platon felsefesinde evreni yaratan, yaratıcı Tanrı. (Y.N.)

Üvey babam da sapık ama Humbert gibi narsist ve okumuş bir sapık değil. Dava kapsamında psikiyatrik değerlendirmeden sorumlu uzmanın kullandığı terimleri yanlış hatırlamıyorsam o, "sadist eğilimleri olan bir narsist sapık" Kendine anlattığı hikâye bir baştan çıkarma hikâyesi değil, biraz daha tuhaf bir teori ama o denli sık kafasında kurmuş ki buna güçlü bir inanç geliştirmiş. Çocukluğum boyunca bana da tekrarlayıp durduğu bu hikâyeyi farklı sorgulamalarda da anlatacaktı, sanki bu akıl yürütmenin sarsılmaz bir mantığı varmış gibi, sanki herkes onu kaçınılmaz olarak yaptığı şeyi yapmaya sürükleyen şeyin ne olduğunu anlayabilmeliymiş gibi.

Şöyle ki tanıştığımızda ben altı, o yirmi dört yaşındaydık. Dünyanın en iyi niyetleriyle eğilmişti üzerime. Babamın yerini almak, beni kendi kızı gibi sevmek, bana istikrarlı bir aileye, eğitim gibi bir eğitime, alçakgönüllü ama onurlu bir yuvaya sahip olma şansı vermek istiyordu. Daha en başından ona direndim. Ona baba demek istemedim. Benim zaten bir babam vardı. Onun sevgisine, eğitimine, okşamalarına ihtiyacım yoktu benim. Bana dokunsun bile istemiyordum. Bana yaklaşmasına izin vermiyordum. Onunsa tek arzusu beni sevmekti. İletişim kurmak istiyordu. Bunu reddediyordum. O da bu yüzden geceleri geliyor ve beni okşuyordu, savunmamın düştüğü zamanlarda. Karanlıkta, gizlilik içinde, parmaklarını vücudumda gezdirdiğinde ve benimle usulca, kesintisiz konuşarak beni uykumdan uyandırdığında direnmeye cesaret edemediğimi fark etmişti. Herhalde ben de aramızda şefkatli bir ilişki yaşanmasının tek yolunun bu olduğunu anlamışımdır. Böyleydi işte, gündüzleri sürekli somurtur ve bana dayatmaya çalıştığı her şeye direnirken geceleri hiçbir şey demiyorduysam başka seçeneğin olmamasındandı.

Sonrasında ise, bu bir kez başladığında, bir kez eyleme geçildiğinde artık çok geçtir, olup bitmiş demektir. Durmak gerekir, durmak gerektiğini bal gibi bilirsiniz. Kendinize bırakacağınıza dair söz verirsiniz. Birkaç gün başarırsınız ama sonra sizi tekrar ele geçirir. Ne bir engel vardır ne de size yardım edecek biri. Bundan bahsedemezsiniz, çok kötü gözle görülür, kötü yorumlanır, toplum fazlasıyla kapalı, fazlasıyla hoşgörüsüzdür. Dolayısıyla böyle sürüp gider, bir daha, tekrar ve tekrar, ta ki yıllar sonra, kurban nihayet kaçmanın bir yolunu bulana dek.

Mekânları hatırlıyorum. İlk mekân, loş bir oda. Beni uyandıran onun üzerimdeki elleri oldu. Sonra sesi, gözlerimi açtığımda konuşuyordu zaten, kısık bir sesle, durmadan. Yan odada uyuyan kız kardeşimi uyandırmamak gerekiyordu. O apartman dairesinde yaşadığımız sırada yedi yaşındaydım, ne olduğunu anlamamıştım ama o ilk andan itibaren bunun çok ağır ve korkunç bir şey olduğunu hissetmiştim. Bir eğitmenin uysal ama vahşi bir atla, kaçmaması için tutulması gereken bir atla konuştuğu gibi konuşuyordu. Bunların hiçbiri beni ürkütmemeliymiş gibi konuşuyordu ama ürksem de önemli değildi, o buradaydı, o, bu ıstıraba dayanabilmeme yardım etmek için. Ama o da korkuyordu ve bu korku bizi bir gece katmanı gibi sarmalıyordu.

İki üvey kardeşi tarafından istismar edilen Virginia Woolf, ilk dokunuşların uyandırdığı bu tuhaf duyguyu, çok erken dönemlere ait çeşitli anıları gelişmekte olan kişiliğinin inşasıyla ilişkilendirmeye çalıştığı otobiyografik bir metinde anlatır: ...*Ben orada oturmuş dururken o bedenimi keşfe girişti. Giysilerimin altına giren, aşağıya inen elinin yarattığı hissi hatırlayabiliyorum, sert ve kararlı, daha da aşağı, durmasını ne çok umduğumu hatırlıyorum; eli mahrem yerlerime yaklaştığı anda nasıl kasıldığımı ve kıv-*

randığımı hatırlıyorum. Ama o el durmadı. Mahrem yerlerimde de gezindi. Yazar istismar hakkında, bunun diğer tatsız deneyimler gibi bir tatsız deneyim olduğu dışında pek bir şey söylemeden, yalınlık ve sağduyunun damga vurduğu bir berraklıkla, sonraları travmatik şok olarak adlandırılacak olan duruma ilişkin duygulanımları kısaca analiz eder: *Bir iticilik, tiksinme hissi anımsıyorum – böylesine felç edici ve böylesine muğlak bir duygu hangi sözle ifade edilebilir? Güçlü bir duygu olmalı zira hafızamda hâlâ canlı. Bedenin belli bölgelerine dair hissiyatın –onlara nasıl dokunulmaması, dokunulmasına nasıl izin verilmemesi gerektiği– içgüdüsel olduğunu kanıtlar gibi.*

Bu, zamanın dışında, tarihin akışından kopuk, öylesine absürdlükle ve anlamla dolu bir an ki bir anlatı üzerinden açıklamaya yönelik her türlü girişim boşa çıkıyor. Sanırım bir yandan da orama ilk kez dokulunuyor, bana ilk kez yalan söyleniyordu ve ben de yalan söylendiğinden hiçbir kuşku duymaksızın emindim, kendimi ilk kez o karanlık diyarda buluyor, ne yöne döneceğimi bilemiyordum, tüm duyularım tetikteydi ve en yoğun tehdidin altında olduğu kadar bana kırılgan görünen hayatım apaçık tekilliğiyle önümde açığa serilmişti.

İyi Yanları da Var

Annemin bizim suçlamalarımıza yanıt olarak söylediği bu cümleyi hatırlıyorum. Bir şantiyede çalışmaya gittiğinde, birkaç günlüğüne, bazen birkaç haftalığına uzak kaldığında öyle mutlu olurduk ki. Onun hakkında konuşur, ruh hallerini çözmeye, patlamaya yol açan kırılma ânını bulmaya çalışırdık ki öngörebilelim ve bundan kaçınabilelim, eve döndüğünde işler daha iyi gitsin diye planlar yapardık. Geldiğinde evi temiz bulsun diye saplantılı biçimde temizliğe girişirdik. Cinsel istismar hakkında tek

kelime etmedim. Ama kalan her şeyi öfkeyle eleştirirdim. Manyaklıklarını, hepimize dayattığı keyfî yasakları, öfke nöbetlerini, tatminsizliğini. Onu değiştirmek için yapabileceğimiz hiçbir şey yok, diye yanıtlardı annem de, o değişmeyecekti, bu yüzden de onu mutlu edecek ve bizi rahat bırakmasını sağlayacak şekilde davranmak bize düşüyordu. Onu her şeye kâdir bir Minotauros gibi doyurmak, kandırmak, eğlemek gerekiyordu; ancak o zaman hiddetinin seline kapılmamayı umabilirdik.

İyi taraflarına bakmak gerek, derdi annem.

Dava sırasında lehine tanıklık etmeye gelenler de bunu söyledi. Zaten itiraf etmiş bulunduğundan, böyle bir adamın bir çocuğa tecavüz etmesinin imkânsız olduğunu iddia edemezlerdi. Yoksa kesinlikle bunu da söylerlerdi. Yani yapmıştı bu işi ama bunun dışında harika biriydi.

Ay'ın karanlık yüzü bir soyutlamadır. Var olduğu ne kadar söylenirse söylesin, neden hiç görmediğimiz ne kadar mantıklı şekilde açıklanırsa açıklansın yine de buna inanmak zordur. Zira açıklama belli bir mantık barındırmakla birlikte bir yandan da tamamen mantıksızdır. Ay'ın Dünya'nın yörüngesinde dönüş hızı, kendi yörüngesinde dönüş hızına tamı tamına eşittir, dolayısıyla da bizim dikkatli gözlerimize hep aynı yüzünü gösterir. Yine de biraz tuhaf gibi. Neden böyle bir şey yapsın ki?

İnsanlar oldum olası kendilerini Ay'ın görünen yüzüne yansıtmıştır. Meksika'da bir tavşan görürler. Kusursuz bir şekilde görülür bu.

Biz hiçbir zaman bakamadığımız için gizli yüzün karanlıkta olduğunu düşünürüz. Oysa biliminsanları bu çıkarımı kolayca çürütüyor. Güneş ışınları aynı şekilde diğer tarafa da ulaşır. O yüz de ışık görür. Bize Dünya'dan görünen yüzünden çok farklı olduğu söylenir. Görünen

yüzü düzlüktür; alçak, çıkıntısız kayalardan oluşur; görünmeyen yüzü ise kraterler, dağlar ve sarp kütlelerle doludur.

Yine de çoğu insan için bu yüz karanlıktır. Karanlık, sadece bir aydınlatma meselesi değildir. Açıklamak yetmez. Söylem yetmez. Gözlerle görülmediği müddetçe buna inanılmayacaktır.

Bizler günümüzde toprağa dönüşçüler olarak adlandırılan kişilerdendik, aşağı yukarı, zira bazılarımız şehirlerden değil de farklı taşralardan gelmişti. Her halükârda köye yabancıydık, yörenin insanları değildik. Dışarlıklıların çoğu için geçerli olduğu gibi biz de kenar sayılacak bir mahallede otururduk. Bize Marsilya'ya hatta kimileri Paris'e gidip yerleşmiş ve artık sadece tatillerde geri dönen yörenin yerlilerinin boşalttığı evlerden daireler kiralanırdı.

Annem, üvey babam ve diğerleri zorunlu olarak bir tür küçük topluluk oluşturuyordu çünkü oranın köylüsü olmamaları, topraktan geçinmemeleri, hiçbir mülk sahibi olmamaları, genç olmaları ve dağcılık yapmaları gibi ortak noktaları vardı. Yaşam tarzları aynıydı; turizmde, sporda, kışın kayak merkezlerinde, yazları kamp alanlarında çalışır, yürüyüşçülere eşlik eder; nehirlerde, kayalıklarda ve vadilerde turistlere rehberlik eder, restoranlarda servis, otellerde yatak yaparlardı. Yaşları ilerledikçe sağlık hizmetleri ve inşaat sektörlerine kayacaklardı ancak şimdilik atadan toprak sahibi olanların küçük oligarşisi tarafından işletilen eğlence tesisleri için az vasıflı bir işgücü havuzu oluşturuyorlardı.

Bu gençlerin bir kısmı orada birkaç yıl geçirdikten sonra başka yerleri keşfe uzanırdı. Bazılarıysa köylerin çevresindeki harabe çiftlik evlerini satın alıp yenileyerek yerleşirlerdi. Biz de öyle yaptık. Henüz otuz yaşına var-

mamış ve diplomasız mevsimlik işçi olarak çok mütevazı gelirleriyle bu küçük kırsal turizm çalışanları topluluğu içinde merdivenin en alt basamağında yer alan annemle üvey babam ailelerinden ve bir bankadan yüksek faizle borç aldılar. Sözleşme imzalanır imzalanmaz yaşanmaz haldeki harabeye taşındılar ve işlerin hızla ilerleyeceği, pek yakında tuvalet, banyo, mutfak ve diğerlerine sahip olacağımız hayaliyle burada derme çatma bir kamp kurdular. Ancak harabeler sadece hayaller ve iyi niyetle ayağa kalkmıyordu ve ben liseyi bitirip evden ayrılana kadar geçen on yıl kadar bir süre boyunca bir inşaat alanında, önce tüm eşyamızın yaşam alanlarını sınırlayan bloklar halinde yığıldığı rutubetli bir mahzende ve mutlak güvencesizlik koşullarında, sonraları da lekesiz fayanslarıyla asla sahip olamayacağımız o müstakbel, temiz evi temsil eden, beyaz ve mavi renklerdeki büyük bir odada yaşadık.

Kıt kanaat geçinirdik. Yoksul olduğumuz söylenebilirdi ama seçilmiş, neredeyse gönüllü bir yoksulluktu bu zira bir yaşam tercihine karşılık geliyor, bize nerede istediysek orada, doğayla iç içe, kendimize ait bir evde yaşama imkânı sunuyordu. Haysiyet ve umut dolu bir yoksulluktu. Köylüler bizi tehdit olarak görmezdi; günümüzde uzaktan çalışma fanuslarından sadece organik alışverişlerini yapmak için çıkan, yaşam maliyetlerini yükselten ve köylüleri yeni çevrelerinin folklorik dekorunun birer unsuru gibi gören şu toprağa dönüşçülere benzemezdik. Yerliler bize kuşkuyla gülümseyerek bakar, biz hippilerin maskaralıklarını başlarını sallayarak ya da yerel lehçede alaycı bir küfürle geçiştirir, çocuklar için yumurta ve süt verir, kendi patateslerimizi ve zerzevatımızı yetiştirebilmemiz için bize bir parça toprağı seve seve ödünç verirlerdi.

Köyde ticari işletme namına topu topu tek bir küçük otel-restoran ve bir de aynı zamanda ekmek fırını olarak

hizmet veren, adını aldığı Rif Deresi'nin yakınında, yol kenarına konuşlanmış bir bakkal dükkânı vardı. Bakkal köydeki herkesi tanır ve veresiye verirdi. İnsanlar hesabı ay sonunda, maaşlar alındığında kapatırdı. Bu kolaylığı çok sık talep etmemeye çalışırdık ama her seferinde ayın son iki haftasında, annem kız kardeşimle beni ekmek, makarna ve pirinç almaya gönderirdi ve *deftere yazmanız* mümkün müdür, diye kibarca sormamız gerekirdi. O kendi gitmezdi, bakkalın çocuklara veresiye vermeyi reddetmeyeceğini düşündüğü için kuşkusuz ve herhalde bundan utandığı için de. Bizimse henüz böyle hissedemeyecek kadar küçük olduğumuzu düşünüyor olmalıydı. Oysa hüznün ve öfkenin bir kor olup boğazımı yakışını; onu talep etmek için harcanması gereken muazzam çabayla orantısız, devede kulak bir iyiliği elde etmek için kendimi bir başkasının önünde bile isteye küçük düşürecek o sözleri söylemek zorunda kalmamak için her şeyi yapabileceğim o ânı çok net hatırlıyorum. Hâlâ daha bazı kereler, kendimi o denli kötü hissetmemi gerektirmeyecek durumlarda, mesela bir devlet dairesinde evraklarımın teslim edilmesini beklerken o duyguya kapıldığım oluyor. Bakkal kadının ses tonundaki o sinirli, bize veresiye vermeyi kabul edip etmeyeceğini açıkça belirten, küçük tereddüdü hatırlıyorum, olur dediğinde yaşadığımız rahatlamayı, hemen ardından bir poşet içinde veresiye aldığımız ürünlerle sıvışmamızı ve evin yokuşunu çıkarkenki acizlik ve öfke duygusunun acısını.

Uzun yıllar sonra Annie Ernaux'nun kitaplarını, içerideki bir şeylere ışık tutan bir ses duymanın aydınlık hissiyle okuduğumda köyden uzakta, otuzlu yaşlarımdaydım ve ailesinin bakkal dükkânı işlettiğini öğrenince şaşırmıştım. Bu yazarın, sınıf atlayanların yaşadığı ihanet algısını isabetle betimlediğinden bahsetmişlerdi bana. Ne bekliyordum bilmiyorum ama, sonuçta basit insanla-

rın tuttuğu bir iş olsa bile ben ailesinin bu türden bir ticaretle uğraşmasını beklemiyordum. Benim için, Rif'teki çocukluk anılarımdan ötürü, o utanç ve ince aşağılanma deneyimini yaşamış olmaktan ötürü, canları isteyince veresiye veren ya da vermeyen bakkallar burjuvaydı.

Savunmasız bir yanım olduğu, aşırı yalnızlık ve yabancılaşma halinin beni kurban konumuna yatkın kıldığı doğruydu. O tutuklanırsa hiçbir gelirimizin kalmayacağını, dört çocuk ve temizlikçi kadın maaşıyla açıkta kalacağımızı biliyordum, hesap ortadaydı. Yaşanacak rezalet de cabası zira herkes öğrenmiş olacaktı. Bana annem hakkında kırılgan, uyum sağlayamayan, onsuz hayatta kalmaktan âciz, tamamen ekonomik ve duygusal bağımlılık içinde bir kadın imgesi sunuyordu. Ki muhtemelen biraz da öyleydi. Kız kardeşim ve ben küçükken sevgilisi çığ altında kalıp öldüğünde annemin intihar girişiminde bulunduğunu bana söyleyen de oydu. Yeni bir rezaleti kaldıramazdı. Ya ben, bunu ona yaşatmaya hazır mıydım? Sık sık ağlardım, en çok da onun yanındayken, en azından o neden ağladığımı bilirdi, en azından onunlayken kendimi koyverebilirdim, kimse tehlikeli sorular sormadan. Beni teselli ederdi. Lolita gibi ben de kapana kısılmıştım. Benim de gidecek hiçbir yerim yoktu.

Otelde ayrı odalar tuttuk ama gecenin bir yarısı hıçkıra hıçkıra ağlayarak yanıma geldi ve bir güzel barıştık. Anlayacağınız, gidecek hiçbir yeri yoktu.

Su Perisinin Portresi

Güzel miydim? Bilmiyorum. Tecavüzden sağ çıkmış herkes gibi ben de kendimi fiziksel görünüş itibarıyla konumlandırmakta güçlük çekiyorum. Ama bugünden de-

ğil, çocukkenki halimden bahsettiğimize göre ben de nesnel olmak ve o küçük kıza sanki başka biriymiş gibi bakmak için çaba gösterebilirim. Fotoğraflarda iri, yeşil gözlü, sarışın bir kız görülüyor; hınzır bir gülümsemesi var, saç baş hep dağınık, biraz vahşi bir çocuk. Kızım on yaşında, bana benziyor. Herhalde ben de aşağı yukarı öyleydim, yaşıma göre ufak tefektim, kollarım bacaklarım narindi, kuş yavrusu gibi sekerdim. Üzerime bir kostüm geçirilse peri masalından bir karaktere dönüşebilirdim, Alice Harikalar Diyarında, Kırmızı Başlıklı Kız, Sırma Saçlı Kız, Kibritçi Kız. Nitekim hem fazlaca masum hem de fazlaca haşarı olan, küçük burunlarını olmayacak yerlere sokan bu afacanların başına neler geldiğini herkes bilir.

Uzun müddet tığ gibi ince ve kemikli kaldım. Ne memeler ne de kadınsı hatlar, şehvet uyandırma sıfır. Ergenliğe erişmede akranlarımdan gerideydim. On dört-on beş yaşlarım civarında âdet gördüm. Sessiz ve çekingendim, sürekli okurdum. Çok iyi bir öğrenciydim hatta biraz fazla iyiydim, sınıfta sıkılır, diğerlerini rahatsız ederdim. Beni bir sınıf atlattılar ama bu da yetmedi, okulda cüretkârlığı sürdürdüm, kafa tutuyor, büyüklere karşılık veriyordum. Sorularına basit yanıtlar verilmesinden asla tatmin olmayan çocuklardandım, her seferinde öğrenme açlığıyla karşı atağa geçerdim ve bu da biraz çileden çıkarıcı olurdu. İkinci el giysiler giyerdim; kadife tulumlar, çiçekli gömlekler, çoğunlukla üzerime çok bol gelen elbiseler ve pek de uyumlu olmayan deri dağ botları cılız bedenimi daha ziyade gülünç gösterirdi.

Böyle bir kız çocuğu nasıl olur da bir erkeğin bakışlarını üzerine çekebilir? Onu gördüğünde ne görür o adam? Dizlerinde yaraları kabuk bağlamış, henüz sütdişleri dökülmemiş, ikindi vakti bir saatini ısınmış kayaların arasında kertenkele kovalayarak geçirebilen küçük bir varlığın nesi erotik olabilir?

Masumiyet, işte bu erotik gelebilir, en saf haliyle masumiyet. Onu cezbeden de sadece bu masumiyeti yok etme olasılığıdır belki.

Aile dostumuz bir ressamla yaşanan gerçekten de tuhaf bir sahneyi hatırlıyorum. Henüz on yaşına varmamıştım. Boulogne-sur-Mer'e tatile gitmiştik. Adam kız kardeşimle benim daha önce de resmimizi yapmıştı, Alpler'deki evimizi ziyareti sırasında yaptığı güzel bir tablo vardı. Benim bir portremi daha yapmak istiyordu. Onunla atölyesinde yalnız kaldığımızı hatırlıyorum. Üzerimde pamuklu kumaştan küçük, mavi bir elbise vardı. Oturuyordum. Beni ayağa kaldırdı. Tuvale döndü. Taslaklar çiziyordu. Gidip atölyenin kapısını kapattı ve bana külotumu çıkartmamı söyledi.

Bunu çok net hatırlıyorum. Acaba gerçekten oldu mu bu? Taş gibi kaskatı kestiğimi ve kendi kendime, bu doğru olamaz, yine başlıyor, dediğimi hatırlıyorum. Sonra ne oldu, bilmiyorum. Bana dokunduğunu sanmıyorum. Sadece külodum olmadan portremi yapmaya devam etti.

Yeniyetmeliğimde çirkin metal boyunluğunu bandanaların altına az buçuk gizlemeye çalıştığım bir korse takardım, sivilcelerim vardı, saçlarıma jöleyle korkunç şekiller veriyor, yırtık kotlar, yırtık tişörtler giyiyor, plastik küpeler takıyordum. Yine de erkeklerin hoşuna giderdim. Sanırım onlara meydan okuyan bir şeyler vardı bende. Özgür çocukluğumdan kalma gurur havası, gündelik istismara karşı bastırılmış isyanla pekişmişti. Meydan okuma, arzuyu kışkırtır mı? Bilmiyorum. Bebeklerine bakıcılık yaptığım bazı ailelerdeki babaların bakışlarını, bazı öğretmenlerin bakışlarını hatırlıyorum. Bunu başka biriyle, onların yaşlarındaki başka bir yetişkinle de yaptığım yüzümden okunduğu için bunun mümkün ol-

duğunu mu düşünüyorlardı? Onları kışkırtıyor muydum? Belki de bir şeyleri anlamaya çalışıyordum. Onlar için, herkes için ne kadar savunmasız olduğum apaçık ortadaydı. Başıma ne gelirse gelsin, kimse beni savunmaya gelmeyecekti. Sanırım insanlar hissediyor böyle şeyleri. Tıpkı tam tersi gibi, korunduğunuzu bildiğinizde, terk edilmeyeceğinizi bildiğinizde o kadar kolay av olmuyorsunuz. Çok da emin değilim, kırılgan hipotezler bunlar. Kesin olan, kendimi sık sık bir avlanma iklimi içinde bulduğumdu. O bakışı üzerimde hisseder hissetmez, hemen her seferinde kaçmanın bir yolunu bulurdum. Başıma hiçbir şey gelmedi. Hiçbiriyle yatmadım; ortaokula gittiğim kasabada bir grup gençle ilgilenen bir kültür merkezi eğitmeni dışında.

Aylar öncesinden planladığımız bir yıl sonu gezisi sırasında oldu bu. Ben on dördümdeydim, o otuz beşinde. Bir cinsel ve romantik enerji trafiği vardı grubumuzda. Yaklaşık on kişiydik ve Fas'ta aileleriyle birlikte tatil yapmakta olan diğer arkadaşlarımızla buluşmuştuk. İnsanlar birbirleriyle çıkıyor; sırlar, öpücükler alınıp veriliyordu. Faslılar arasında, çarşılarda el ele tutuştuğumuz, yaşıtım bir flörtüm vardı. Eğitmenimiz bize göz kulak olurken belli ölçüde de özgürlük tanırdı. Kendimizi tehlikeye atmadan ergenlik tutkularımızı keşfetmemize izin verirdi. Tatlı bir adamdı. Minibüste herkesi karşısına alıp müziği değiştirmeye çalıştığında eğlenirdik onunla. O, Barbara'yı ve Cabrel'i severdi, bizse reggae ve rap isterdik. Herhalde ben de biraz aranmış olmalıyım ya da belki o sadece oraya ait olmadığı halde bizden biriymiş gibi katılmak istemişti bu oyuna. Yaklaşımlarına kibarca direndiğimi hatırlıyorum. Ama bir yerden sonra dedim neyse, bırak yapsın, olup bitmiş olur böylece ve o da seni rahat bırakır. Böyle mi oldu gerçekten? Emin olamıyo-

rum. Onun kendi bakış açısını ifade etmesini sağlayacak bir duruşma olmadı bu vakada. Yine de kıl payı kurtuldu. Âşık olduğunu, deliler gibi âşık olduğunu, beni tekrar görmek istediğini söylüyordu. O zamanki özlü üslubumla dedim ki ona: Bu kadar, peşimi bırak, yolculuk bitince her şey biter. Bana yazmak istedi. Kesinlikle men ettim. Yine de yazdı. Tabii ki mektuplar bana ulaşmadan önce başka ellerden geçiyordu ve üvey babam meseleyi öğrendi. Öfkeden delirmişti. Annemin de bulunduğu bir ortamda beni karşısına aldı (şu gerçeküstü sahneyi bir hayal edin sevgili okurlar, üçümüz konseyi toplamış, beni korumak ve cezalandırmak ve öncelikle de beni baştan çıkaranı cezalandırmak için ne yapacağımıza karar veriyoruz) ve biz de gidip eğitmeni, benimle hiçbir koşulda iletişime geçmeyeceğine dair derhal söz vermez ve o günden tezi yok, kültür merkezindeki görevinden ayrılmazsa hakkında "küçüğün istismarı" suçundan şikâyetçi olmakla tehdit etmeye karar verdik (o karar verdi, annemle ben de onayladık). Bu görüşmenin yapıldığı gün orada değildim ama eminim ki üvey babam bu tehditleri, durumun ironisi karşısında zerre kadar tereddüde kapılmadan, sahip olduğu tüm soğukkanlılıkla sıralamıştır. Beni yozlaşmış, tehlikeli bir kişinin ahlaksız girişimlerinden koruma görevinde bir meşruluk hissine kapılmış bile olabilir. Adamı işinden ettiğim için kendime kızmıştım. Ama bu belaya o kendi bulaşmıştı. Bana yazmamasını söylemiştim işte.

Kültür merkezi görevlisi hikâyesinden sonra tekrar baş başa kaldığımızda üvey babam olay çıkardı. Neden ben değil de o? Neden başkasıyla olmak istiyorsun da beni reddediyorsun ha, beni? Uzun uzun ağladı. Onu teselli etmemi, teselli edecek bir şey yapmamı ya da söylememi isterdi. Bense tek bir şey demeden, hiçbir şey hissetmeden, ne merhamet ne zafer duygusu ne de baş-

ka bir şey, ağlamasını izlemekle yetindim. Geçmesini bekledim sadece.

Mektuplarımı okur, eşyalarımı düzenli olarak karıştırır; ne giydiğimi, nereye takıldığımı, çıkıp gezmelerimi, kız arkadaşlarımı, cep harçlıklarımı denetimi altında tutardı.

Bir kez olsun ödevimi yaptırmadı, hiçbir okul dersini sorgulamadı, okuduğum kitaplarla hiç ilgilenmedi.

On iki ya da on üç yaş doğum günümde bana, kapağında gotik harflerle *Sırdaş Günlük* yazan küçük, güzel bir defter hediye edildi. Bunun yazma pratiği için iyi bir yol olabileceğini düşündüm. Yazmanın hayatımın merkezinde yer alacağını hep biliyordum. İşe koyuldum, hiçbir art düşüncem olmadan, hatta bu günlüğe özellikle mahrem bir şeyler kaydetmek niyetim de yoktu. Yine de ailenin geri kalanı görmesin diye kitapların arasında, biraz gizli tutuyordum. Bir sır olarak görmüyordum bu defteri, sadece kendime ait bir alandı, o kadar. Birkaç hafta sonra beni çağırdı. Başından beri her bir cümleyi okuduğunu ve günün birinde bu günlük hikâyesinin onun başına dert açabileceğini anlamamı sağladı. Ayrıca bu sayfaları okuması sayesinde aklımdan geçenlere daha derinlemesine nüfuz edebilmenin hoşuna gittiğini de anlamamı sağladı. Devam edebilirdim ama bizden bahsetmeyeceğime söz vermem gerekiyordu.

Ertesi gün defteri sobada yaktım. Kış geçmişti ve soba da yakılmıyordu ama alevlerin kâğıdı kül etmesi için onu bir yakma kabı olarak kullandım. Tüm o hareketleri adeta bir ritüel halinde yaptığımı hatırlıyorum. Sırdaş günlüğe veda ettim; sadece o birkaç sayfaya değil, sırdaş günlük kavramının kendisine, o gün ve geri kalan günlerimde. Kendimi bu denli kolay erişilebilir kılacak,

beni takip etmeye ya da bana zarar vermeye kararlı herhangi bir zihnin insafına daha da teslim edecek bir nesneyi bizzat üretmeyi göze alamazdım.

Okur dostum, Benzerim, Kız Kardeşim, işte sana etmem gereken bir itiraf zira asla seni yanıltmak gibi bir niyetim yok: Dediklerime karşı temkini elden bırakma zira hep örtülü konuşacağım. Bu metni tamamen bir itiraf olarak görme. Sırdaş günlük yok, mümkün olan bir açık yüreklilik yok, yalan da yok. Bu satırlar benim kendi alanım değil, o alan ancak içeride var olabiliyor.

Tuhaf

Bu ilk sayfaların üzerinden geçerken *tuhaf* sıfatının sürekli tekrarlandığını fark ettim. Tuhaf bir duygu, tuhaf bir durum, tuhaf bir gerekçe. Gözüme battı. Belki de üslubu biraz hafifletmek için eşanlamlı sözler aramalıyım. Kuşkusuz. Ancak yüksek edebiyat değil de bir tanıklık söz konusu olduğundan çok da cilalanması gerekmiyor, öylesi kurmaca hissi verecektir, içtenliğe uymaz.

Bir yandan da bu tekrarı anlamlı buluyorum; istismarın şiddet içermeyen aşırı şiddeti karşısında hissettiğim kafa karışıklığı ve rahatsızlık karışımını temsil ediyor. O zamanlar öyle hissediyordum ve şimdi de o anıları kâğıda dökmeye çalışırken öyle hissediyorum. Tecavüzle ilgili her şey ayrı bir boyutta; hayatın geri kalanının aktığı boyutla fiziksel olarak aynı olan, o boyutun dayanılmaz netlikte bir çifti gibi üstüne binen *tuhaf* bir boyutta cereyan ediyor. Araba kazası geçiren insanlar böylesi bir algıdan bahseder; her şeyin büyür, yoğunlaşır, enerji yüklenir ama aynı zamanda tüm olup bitenleri tepki veremeden gözlemleriz, çok yavaşızdır, ters köşeye yatmışızdır ve trajedi tamamen bizim dışımızda gerçekleşirken üzerimizden, bedenimizin üzerinden geçer.

Direnmeyi bırakıp onun dediklerine ikna olmamı sağlayan da kuşkusuz bu hâkim absürdlük iklimiydi. Her koşulda başka seçeneğim yoktu. Beni daha da özgür kılmak için kısıtlama, zaten anlaşılmayacağımdan sessizlik, sonu arzu uyandırmaya varacak olan eylemlilik; tüm bu evirmeler mantığımızın temeliydi.

Asgari bir cinsel eğitim almadan ergenliğe ulaşmış olmanın kendisi için korkunç bir deneyim olduğunu anlatırdı bana. Tutucu, dindar bir aileden geliyordu; annesi üzerine düşermiş, babasıysa mesafeliymiş. Annesi onlara beden ve bedenin tutkuları hakkında tek bir söz etmemişti. Kendisine sorulursa, cinsel konulardaki bilgisizliği ve hödüklüğü yüzünden onu reddeden ilk aşkıyla ilgili korkunç aşağılanma anıları vardı. Bunun benim başıma da gelmesini istemiyordu. Haliyle benim böyle bir sorunum olmadı.

Daha âdet görmeden bana doğum kontrolünü anlattı, dille öpüşmeyi öğretti, yol yordam bileyim diye bedenin bölümlerini ve pozisyonları adlandırdı. İleride oğlanlarla ilişkiye gireceğim zamanlar için (ama bu olduğunda, en basit bir erkek arkadaştan haberdar olmayagörsün, öfkeden delirirdi).

Çocuklarla yetişkinler arasındaki ilişkilerin bizim toplumumuzda hoş karşılanmadığını ama başka toplumlarda bunun sorunsuzca yaşandığını söylerdi (Petrarca'yı ya da Dante'yi anacak referanslardan yoksundu ancak Antik Yunanlar, belli başlı Afrika ve Kızılderili kabileleri ya da sıradan insanlardan daha ileri bir zihniyete sahip büyük sanatçılar arasındaki cinselliğe dair hayli uçuk bir imge oluşturmuştu).

Bana erken gelişmiş genç kızlardan örnekler verirdi. Televizyonumuz yoktu ama bir Noel'de anneannemlerin

evinde izlediğimiz yıl sonu şovunda Vanessa Paradis mini etekle "Joe le Taxi" şarkısını söylemişti. Neredeyse senin yaşında, diye belirtmişti masumca, tüm ailenin önünde ve bana çok manidar bir bakış atarak. Okulda uzun süre onunkine benzer bir kılıkla dolandım: siyah mini etek, külotlu çoraplar, eteğin beline sokulmuş beyaz gömlek, halka küpeler. Bu kombini seviyordum, benden kendisi için giymemi isteyene kadar. Ondan sonra Paradis tarzı sona erdi.

Cinsel özgürlükten bahsederdi bana. Ağır uyuşturucular kullanmanın tehlikelerinden. Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan. Prezervatifler almıştı, nasıl takılacağını öğreneyim diye.

80'lerin sonu, 90'ların başıydı, AIDS yıllarıydı. Dönemin atmosferini, temeli 1970'lerde dinamitlenmiş olan koyu muhafazakârlığı bu kez tümüyle ortadan kaldırma; tüm cinsellikleri mümkün, kabul edilebilir ve hoş karşılanabilir kılma arzusu belirliyordu. Özgürlükçü düşünürler, sanatçılar ve entelektüeller eşcinsellikle pedofiliyi bir tutan ve bu iki pratiğin suç olmaktan çıkarılması çağrısında bulunan bildirilere imza atıyorlardı; sanki yaşları kaç olursa olsun, tarafların rızası olduğu müddetçe herkes için sınırsız bir cinsellik hakkında birleşiyorlarmış gibi. Aynı zamanda çocuğu özgür irade sahibi; ifade etme, seçim yapma ve ezelden beri arzularını kısıtlayan, onu yetişkinlerin ve onların aile, okul, hastane, hapishane gibi kurumlarının kölesi kılan prangalardan kurtulma ehliyetini haiz, başlı başına bir kişi olarak kabul etmek söz konusuydu. Çocuğa yabanıllık potansiyelini iade etmek, ona bir yaratıcı güç atfetmek aynı zamanda cinsellik hakkı tanımak anlamına da geliyordu. Üvey babam benimle ilişkimiz hakkında konuşurken ve ilişkimizin varlığını gerekçelendirirken bu fikirlerden ilham almış olabilir. Ancak söylemini şekillendiren ya da eylemlerini

yönlendiren, dönemin özgürlükçü fikirleri değildi. Başka bir çağda olsa farklı bir söylem kurgulardı. Ne zaman olursa olsun kendini haklı çıkaracak bir şeyler bulurdu. Güçlüler, diktatörler ya da sadece daha fazla iktidar isteyen insanlar hakkındaki bu gerçeği onun sayesinde kavradım. Ellerindeki her türlü aracı kullanırlar. İşlerine gelecek bağlamlar uydurmaya ihtiyaçları yoktur, her türlü kriz iyi olduğu gibi krizin olmaması da iyidir, her şey onların lehine çevrilebilir.

Büyülenme

Oldum olası karizması yüksekti. Hapisteyken bile tanımadığı kadınlardan mektuplar alır, ziyaret edilirdi. Tutukluyken hayranları ya da müttefikleri vardı, nasıl adlandıracağımı bilemiyorum; onunla, hikâyesiyle ilgilenen ya da ona yardım etmek veya onu kurtarmak isteyen kadınlar, ne bileyim. Hüküm giydikten sonra da bu durum sürmüş olmalı. İçlerinden biri onu sık sık görmeye giderdi. Ona duruşmada eşlik etti ve lehine tanıklık verdi. Bir mağdurlar derneğinin kurucu başkanıydı. Duruşmada onun diyaloğa açık olduğunu, içten içe bir dönüşüm arayışında olduğunu, böylesi vasıflarla donanmış bir adamın sanık sandalyesinde çok nadir görüldüğünü... yani keşke onun gibi bir failim olsaydı demeye getirdi.

Seri katiller çok mektup alır. İnsanların ilgisini çekerler. Büyüler mi bizi onlar? Bilmem. Sanmam. Anlamak isteriz. Bize mutlak surette direnen, yanı başımızda durduğu halde gidemediğimiz ya da gitmek istemediğimiz bir yeri temsil eder onlar.

Eichmann davasında duruşmaları izlemek için binlerce insan toplanmıştı. Bu benzetme için özür dilerim, bunun yani Eichmann davasının benim davamla ilgisinin olmadığını biliyorum, buna daha sonra döneceğim. Ne-

den kalkıp gelmişti bunca insan? Onu canlı canlı görmek istemişlerdi sanırım. O yüzü sorgulamak için. Onun hakkında bildiklerini, onun da sonuçta basit bir insan olduğu gerçeğiyle karşı karşıya getirmek için.

Fotoğraflara aynı inanılmaz büyülenmeyle bakıyor ve bunun nasıl mümkün olabildiğini soruyoruz kendimize; böyle aile portrelerinde tekrar buluşabilmek, bunun gerçekten yaşanmış olması ve tüm olanlardan, tacizlerden, davadan, yıllarca hapisten, yıllarca üzerinde kafa yorduktan, hepimizin üzerinden geçen zamandan sonra gerçekçiliğin bu göz kamaştırıcı kanıtının hâlâ gümüş kâğıda basılı halde varlığını sürdürmesi nasıl mümkün oluyor?

Önümde bu fotoğraflardan biri var ve onu da kitaba koymak isterdim. Herhalde hakkım yok buna. Kişilik haklarını ihlale girer. Üzerime gelirler. Oysa bir fotoğrafçının objektifinin önündeki altımızdan başka bir şey görünmüyor bu resimde. Hatta gayet derli topluyuz, her zamankinden de fazla; hepimiz gelmeden önce yıkanmış, taranmışız, temiz giysiler giyinmişiz ve gülümsüyoruz. İlk bakışta karalayıcı hiçbir şey yok.

Bu fotoğraf hiçbir şey anlatmıyor, sizinkilerden daha fazla bir şey anlatmıyor şüphesiz ve ben de bu yüzden burada yer almasını isterdim. Anne, baba ve çocukların bir araya gelip bir deklanşöre basış süresince hep birlikte kameraya bakarken bir yandan da gülümsemeye çalışarak poz verdiği, herhangi bir ailenin az çok kurgulanmış imgesi bu. Her seferinde gözünü kırpan ya da başka tarafa bakan biri çıkar. Sonunda becerilir. İşte, oldu. Otuz yıl sonra, hayat gelip geçmiş ve onlar hâlâ oradadır; kaderleri birer sır olan bu insanlar o anda sabitlenmiş, zaman ve mekânda donup kalmışlardır.

Bu fotoğraf ilginç çünkü annem çekildiği günü hatırlıyor. L'Argentière'de kendi küçük stüdyosu olan bir fotoğrafçıya gitmiştik ve üvey babam iyi giyinmemizde ısrar etmişti, herkesin nasıl konumlanması gerektiği hakkında kendince bir fikri vardı, mutlu ve dengeli bir aile gibi görünmemizi istiyordu. Sevimli, dengeli bir ailecik gibi görünmüyor muyuz? Ebeveynler ortada, iki küçük çocuk önlerinde, iki büyük kız da arkada. Hepimiz mavi tonlarında giyinmişiz (onun rengi). Mevsim bahar ya da yaz olmalı, hepimizin cildi güneşten altın sarısı ve saçlarımızın rengi açık, yakınlarda az berbat bir kestane kumrala boyamış annem hariç. Sakil saç rengine rağmen yine de güzel ama. Otuz altı ya da otuz yedi yaşında. Başını onun omzuna yaslarken kameraya bakmayı sürdürüyor. Ona bu pozisyonu aldırmak için bayağı tantana çıkarmıştı. Gayet rahatsız bir duruştu kuşkusuz. Gülümsemesinin biraz zorlama göründüğü doğru. Normaldi, az önce dalaşmışlardı, gülümsemek gelmiyordu içinden. Fotoğraf çektirmek de gelmiyordu, ne onun ne de zaten hiçbirimizin içinden. Arabada haykırmıştı ona. Kimse çok rahat görünmüyor; yüzlere yakından bakılırsa hepsinde biraz suçluluk var. Kız kardeşim, sürekli gülen o çocuk ciddi havalarda, dört ya da beş yaşlarında, açık mavi elbisesi ve Emmaüs'ten aldığımız plastik, imitasyon küpeleriyle. Babasının dizlerinin üstüne oturmuş; erkek kardeşi, ön dişleri eksik, sarışın, yakışıklı ufaklık da sıkıntılı ya da hafifften uykulu gibi; tıpkı üvey babamın arkasında ayakta duran, kapüşonlu sweatshirt'lü yeniyetme Rose gibi. Yine de gülümsüyorlar ama pek inandırıcı sayılmazlar, eski fotoğraflardaki insanlar gibi biraz, nasıl poz vereceklerini bilmezler gibi, muğlak bir ifadeyle ya da dalınmaz düşüncelerde gafil avlanmışlar gibi. Karamsar sayılabilecek ya da en azından biraz hüzünlü yüzler. Onunkiyle benimki hariç. O sakin, kendinden emin, gevşek yüz hatlarında bir

iyicillik havası, bir kolu küçük kızın omzunda, dik ve merkezde. Ben umursamaz görünüyorum. On dört-on beş yaşlarında olmalıyım. Bu fotoğrafın çekildiği sıralarda tecavüzler durmuştu. Yakın zaman önce, sanırım. Birkaç kez daha olacak kuşkusuz. Ama eninde sonunda duracağını biliyorum. Bir mola ver, bir fotoğraf çek, bir eksik, bir fazla, hiç mi hiç umurumda değildi.

Son bir gülücük, yolluk, tamam, kestik.

Annemden bana aile fotoğrafları göndermesini istedim, bunu da benim için o taradı. Ona bazı kız arkadaşlarım ve kendi de tecavüz mağduru bir erkek arkadaşımla birlikte bir sanat yerleştirmesi üretmek istediğimizi söyledim. Bana tacizlerden sonraki döneme ait, ergenlik fotoğraflarımı gönderdi sadece. Daha eskilerini bulamadığını söyledi.

Rasgele çekilmiş, bir sürü fotoğraf koymak isterdim. Semtteki bir şenlikte. Kayakta. Yürüyüşte. Savines Gölü kıyısında. Fotoğrafçıdaki sahnelemeden çok da bir fark göremiyorum açıkçası. Hepsi aynı ölçüde inandırıcılıktan uzak, aynı ölçüde sıradan ve tedirgin edici. Bu fotoğraflardan birkaç saat sonra ya da daha önce beni kuytu bir odaya sürükledi ve ona oral seks yaptım. Eğilmem gerekmedi, o ayakta dururken benim de önünde durmam yetti zira bel hizasına ancak geliyordum.

Acaba *ben* mi demeliyim, bu küçük kızı aynı zamanda halihazırda kırk dört yaşındaki ben mi yapmalıyım, diye düşünüyorum. O diyebilirim belki, o küçük kız. Hangisi daha iyi sizin açınızdan, bilemiyorum. Belki *o* demem daha gerçekçi olur. Benim açımdan o elbette benim, geçmişlerinden fotoğraflarla karşılaşan bazı yazarların sözünü ettiği o tedirgin edici yabancılaşma hissine kapılmıyorum zira ben hiç çıkmadım ki o geçmişten. O, hep şimdiki zaman. O, benim; o, şimdi.

Fotoğraftaki adamın bakışlarına uzun uzun dalabilirim. Kendimi kaybedebilirim orada. Ne var bu bakışın ardında? Suçlularda, canavarlarda bizi büyüleyen nedir? Onların varoluşun en büyük muammalarından birini çözecek unsurları taşıdığı düşünülür: Kötülüğün. Onarılamaz olanı yaptıklarına göre hiç şüphe yok ki en azından bir şeyler öğrenmişlerdir, deriz kendimize. Kötülüğün ne olduğunu bilirler ya da her koşulda yaptıkları kötülük üzerinden evrensel kötülüğü tanımamış olsalar bile en azından seçtikleri tikel kötülüğü biliyorlardır. Onlar, bizim aşmayacağımız bir sınırın öte tarafındadır. Ama çoğunlukla hayal kırıklığına uğrarız. Bizatihi suçun özünde bir sıradanlık var gibidir ki yalnızca bazı belli suçluların; dürtülerine kapılanların, emirlere uyanların, kötülüğün koyunlarının karakterinden kaynaklanmaz bu. Hakiki canavarlar, bilinçli bir seçimle karanlığa balıklama dalanlar bile beklentilerimizi karşılamaktan uzaktır.

Çocuk istismarcıları üzerine yürütülen çalışmalar tipik bir profil olmadığını gösteriyor, büyük çoğunluğunun erkek olması dışında. Bu kişiler tüm çevrelerden, tüm yaş gruplarından, tüm ülkelerden çıkabiliyor. Bazı klinik çalışmalara göre başlıca iki ana saldırgan türü var: Bağımlılık ve kaçınma bozukluğu olan, itaat, pasiflik ve sosyal yalıtılmışlıkla karakterize "saplantılılar" ve narsisizm bozukluğu, antisosyal ve psikopatik eğilimleri olan, güç, tahakküm ve şiddetle karakterize "gerilemişler" İlki, olgunluğa erememiş hatta eylemlerinin uygunsuz olduğunu bile idrakten âciz pek çok insanı içerir. İkinci gruptakilerse derin bir acı sorununu daha zayıf, bir yetişkine nazaran daha kolay manipüle edilebilen, av olmaya daha müsait birine hükmederek çözerler. Sapıklar daha ziyade bu gruba girer ancak tecavüz yoluyla bir içsel çatışmayı çözmenin ötesinde kurbanlarının acı çekmesinden zevk de alırlar. Manipülatiftirler; eylemlerini kendi gözlerinde meşru kılan bir dü-

şünce sistemi üretir, kendilerini ahlakın ve yasaların üzerinde görür, üstün hisseder ve eylemlerini üstlenirler.

İnsanları büyüleyenler daha çok bunlardır. Bunların bizleri daha ilginç kişiliklere götürebileceği düşünülebilir zira *a priori* olarak zihinleri daha berraktır, işledikleri ve zevk aldıkları kötülük hakkında bize daha çok şey söyleyebilirler. Ancak onlar da bizi diğerleri yani akıl hastalığı, kayıp, acı kaynaklı; kendi kuyruğunu ısıran yılandan ibaret olan diğerleri kadar hayal kırıklığına uğratırlar. Sapıklar saatlerce kendilerinden bahsedebilir, kendi trajedilerini analiz edebilir hatta ayırıcı özellikleri olan empati yoksunluğunu anlamaya bile çalışabilirler. Tutku uyandırıcı olduklarını düşünürler ve genellikle bir dinleyici kitlesi bulmaktan memnun olur ancak yaptıkları hakkında yeni hiçbir şey söylemezler.

Suç terimini kullanmak ve kötülüğü bir ufuk olarak anmakla bir vahamet düzlemine konumlanırız. Ama daha vahim şeyler de vardır. Daha kötüsü her zaman mümkündür. Bana dışkımı yedirmiyor, beni hayvanların kafasını kesişini izlemeye zorlamıyordu. Jüri de herhalde bunun için onu istenen yirmi yıllık hapsin dokuzuna çarptırdı. Zaten çocuk tecavüzü için genelde beş yıl olan mahkûmiyet süresine göre bu bile çoktu ancak bu vakada daha çok ceza alması da normaldi çünkü kurbanın acı çektiğini görmekten memnuniyet, belki de zevk vardı ve fiil uzun süre devam etmişti, çok sayıda istismar söz konusuydu. Ama daha kötüsü de olabilirdi. Dolayısıyla o üst sınır yılları diğerlerine; çocuklara dışkılarını yedirenlere, başka çocukların taciz edildiği pornografik filmler izletenlere, onlara komşuları ya da arkadaşlarıyla fuhuş yaptıranlara, yatağın ayakucuna zincirleyenlere, bunun gibi şeylere ayırmışlar.

Önceki paragrafı tekrar okudum ve alaycı bir tonla okunabileceği izlenimine kapıldım. Ancak niyetim bu değildi. Böyle bir suçla ya da belki herhangi bir suçla kaç yıllık hapis cezasını eşleştirmeye çalışmanın saçma bir tarafı var bence. Araba hırsızlığıyla ya da arabaları çalınan insanların hayatlarına verilen zararla hapiste geçen zamanın ne alakası olabilir? Bir çocuğa yedi yıl boyunca işkence yapmakla vergi mükelleflerinin parasıyla dönen bir kurumda, belli bir yalnızlık, belli bir yoksunluk ve utanç içinde geçirilen yedi yılın ne alakası olabilir ama yine de eşdeğerlik ölçütü nedir? Ve her halükârda, gerçekten de aranan şey bir eşdeğerlik midir?

Öte yandan hem çekilen acıda hem de suçun ağırlığında oranlılığı korumak ve derecelendirmeler yapmak gerektiğine katılıyorum. Bunun hapis cezası yıllarına karşılık gelmesi şart değil ama bence de diğerlerinden daha az ya da çok ağır suçlar olduğunu kabul etmek mümkün ve arzu edilebilir bir durum. Bu satırları 2021'de yazıyorum ve şu sıralar Fransa'da toplum, çocuklara karşı işlenen cinsel suçlarda zamanaşımının kaldırılmasını tartışıyor. Karşı çıkanlar, zamanaşımının kaldırılmasının ancak insanlığa karşı işlenen suçlar, soykırım gibi uç vakalara mahsus olması gerektiğini savunuyor. Buna katılıyor muyum, bilmiyorum. Elbette, tek bir kişiye tecavüz etmenin; bu kişi bir çocuk da olsa, yıllarca süren rezil bir tecavüz de olsa soykırım kadar ağır bir suç olmadığını biliyorum. Bu farkı tanımanın yolu, suçlardan birini zamanaşımına tabi tutarken diğerini muaf kılmak mıdır? Bu kararın mantığını pek aklım almıyor.

Yine de çok daha kötüsünün olabileceği doğru.

Ben ayrıcalıklı bir konumdan yazıyorum ve bu ayrıcalık sadece hayatta kalmış olmamdan kaynaklanmıyor.

Irk ayrıcalığı (*white trash*[1], püripak değil ama yine de beyaz), milliyet, kültür ayrıcalığı. Ne küçük ne de büyük bir tecavüz benimkisi, göreceli bir tecavüz, insan hakları ülkesinde doğmuş olmamın sağladığı koşullarla, suçun fail ve mahkemeler tarafından tanınmış olmasıyla göreceli kılınmış. Bugün bunu yazma imkânım ve hakkım olmasıyla.

Benim susup sözü benden daha çok ihtiyacı olanlara bırakmam gerekirdi. İşte bu sessizliği hedeflemeliyim. Sözler bu sessizliğe doğru gerili, boşluğun üzerindeki teller gibi, sonuna dek gerilmiş yaylar gibi ki ok en uzak menzile erişebilsin.

Ama şu an için mademki söz bende, mademki söz bana verildi ya da sözü ben aldım, sonuna kadar gideceğim.

Sammy'nin Portresi

Bazı fotoğraflarda babam da var. Çok sevgili babam. Bu sevgiyi acaba ben mi uydurdum ya da yücelttim, biraz da diğerini imha etmek için? Bu sevgi, o gemi enkazından sağ çıkmak, çocukluğum denen o fırtınayı atlatmak için her şeyi yapmaya hazır kazazede halimle, küçük nefesimle şişirdiğim bir can simidi miydi? İmkânsız değil bu.

İki pazarda bir bizi ziyarete gelirdi. Bu vesileyle temiz bir gömlek giyerdi. Kılığına kıyafetine, aklına fikrine çekidüzen verir, isyankâr saçlarını, sakalını düzeltirdi. Arka koltukları iplerle tutturulmuş, her yeri ayrı oynayan Renault 4L'siyle gelişini görürdük. Arabasını evin yakınındaki küçük bir otoparka çekerdi. Geçen arabalara kulak kesilip motorunun sesini tanımaya çalışarak yolunu

1. (İng.) Beyaz çöp. Beyaz ırktan olan düşük gelirliler için kullanılan bir argo tabir. (Ç.N.).

gözler; o sesle, hep aynı şekilde tekrarlanan gelişine önden sevinirdim. Bahçesinden salata, havuç, turp getirirdi.

Öğle yemeği vakti gelirdi. Sakince, neredeyse tam bir sessizlik içinde yemek yer, sonrasında, mahallede küçük bir yürüyüşe çıkardık. Konuşmamıza gerek yoktu, sadece orada olduğu için mutluyduk, kız kardeşimle ben. Deli gibi özlerdik onu. O da bizi özlerdi. Günlerin umutsuzluğundan çalınan o iki saat boyunca, konuşmayı yapan, operasyonları yöneten; tabakların, yemeğin dolaşımını, yürüyüşün rotasını, her şeyi yöneten üvey babanın yetkesinin hepimiz üzerindeki canavar pençesine rağmen, babamızla geçmiş yılların kayıp cennetinden arta kalan enfes kırıntıları toplar, varoluşumuzun dönüştüğü gerçekliğin üzerine, bir zamanlar olabileceği neşe dünyasının paralel boyutunu bindirmemizi sağlayan psikotrop pastiller gibi tadını çıkarırdık.

Üvey babayla tanışmadan ve hapishane eve taşınmadan önce, uyum sağlayamamış ebeveynlerimizin bohem hayatını yaşamıştık, fazla genç, fazla özgür, fazla dengesiz, sürekli taşınmalarla, kahverengi-turuncu döşemeli odalara dönüştürülmüş samanlıklarda, ailenin her iki tarafından büyükanne ve büyükbabalarla. Ayrılıklarının ilk yılını biz babamızla geçirirken annemiz kendi hayatını yaşamaya, orta irtifa dağ rehberliği eğitimi almaya ve başka aşklar bulmaya gitmişti. Sonraları bize onun evine dönmemiz yönündeki kararın uzlaşmayla alındığı söylenecekti. Karşılıklı mutabakatla babamızın bize bakamayacak durumda olduğuna ve bizim için istikrarlı bir yuvaya ve bir anneye sahip olmanın, onunla birlikte toplumun sınırlarında kalmaktan daha iyi olacağına karar vermişlerdi. Şimdilik ortalık biraz dağınıktı, artık kirayı ödeyemediğimiz için köydeki daireyi alelacele boşaltıp harabe eve taşınmıştık ama tadilat hızla ilerleyecek ve yakında her birimiz kendimize ait, konforlu odalara yer-

leşecektik. Bir mutfak, bir salon, büyük odayı ısıtmak için soba gibi şeylerimiz olacaktı.

Bize gelmeyi ne zaman kesti, bilmiyorum. Diğer çocuklar doğduğunda da hâlâ gelirdi, eve taşındıktan bir yıl sonra önce bir erkek, ertesi yıl da bir kız kardeş. İlk aylarda mahzende, sonrasında da yıllarca zemin katta, hepimiz tek göz odada sayılacak şekilde yaşadık. Günün birinde yatak odalarımıza çıkacak olan merdiven boşluğuna ustaca yerleştirilmiş bir ranza yapmışlardı ve kız kardeşimle ben orada, mutfakla salonun arasında uyurduk. Yıllarca babam bizi pazar günleri ya da iki pazarda bir ziyaret etti, sonra da yavaş yavaş gelmeyi bıraktı.

Hâlâ salataları, yün ceketleri, kaba botları, saçı sakalı birbirine karışmış, yakışıklı yüzünde ışıl ışıl gözleriyle gözümde canlanıyor. Kahkahası kulaklarımda. Kendim güldüğümde duyuyorum, hem alaycı hem de hüzünlü, dışa doğru bir şelale gibi başlayıp bir anda kendini tutan, içine dönen ve boğuk bir kahkahayla biten o gülüşü. Onunla yaşarken çok gülerdik.

Evin önüne kamp ateşi yakardı ve akşamları, hatta hafta içi günlerde, hatta okul günlerinde bile canımız isterse peynir, ekmek kızartırdık. Nehre giderdik. Suya sopalar atar, akıntıya kapılışını izlerdik. Radyo dinlerdik. Yataklarda zıplardık. Kışın bizi okula kızakla götürür, karlar eridiğinde motosikletiyle gezdirirdi. Bana okumayı, yüzmeyi, bisiklete binmeyi öğretti. Benim, karşılığında hiçbir şey istemeden, sonsuz bir sevgiyle sevilebileceğimi öğretti. İleride benim için hayati önemde olacağını elbette bilmediğim her şeyi.

Bizi ziyaret etmesini çok severdim. Ama bir yandan da hep hayal kırıklığına uğrardım. O, bir çıkış kapısını temsil ederdi. Bir gün bizi de yanında götürecek, derdim kendime. Bizi hiç götürmedi. Bir kez bile, bir hafta sonu için bile. Gelir, bir süre kalır, sonra tekrar giderdi. On dördüme bastığımda gidip onunla yaşamak istedim. Reddetti.

Tecavüz olayını duyduğunda sessizliğe gömüldü. Duruşmalara gelmedi. Kendini ölüme saldı sadece.

İnsanlar ona benzediğimi söylüyor. Onun gözlerini, yüz şeklini, özel bir duruş, bakış tarzını almışım. Ama ben babam gibi değilim. Ben hayatta kalan biriyim. Çok da bilmiyorum nedenini. Bununla hiç gurur duyduğum yok. Utandığım bile oluyor. Sevgili babamı kaybettim, sevdiğim dostlarımı kaybettim, halen hayatta olmayı, günbatımını hayranlıkla izlemeyi benden yüz kat fazla hak edecek insanları. Kendime bahaneler uyduruyorum. Tüm bunları anlatmam gerektiği için hâlâ burada olduğumu, olabildiğince az yalan söylemeye, ne güzellemeye ne de çirkinleştirmeye çalıştığımı söylüyorum kendime. Hepsini de uydurduğumu biliyorum. Benim burada olup da onların olmamasının hiçbir geçerli sebebi yok. Ayrıca benim deneyimimde de bir başkasının anlatamayacağı hiçbir şey yok.

İnsanı ayakta tutanın umut olmadığını anladım: Umut diye bir şey yoktur, ne de irade: Hangi iradeden bahsedebiliriz ki burada? Ama içgüdü, koruma ruhu – ağacı, taşı, hayvanı yaşatan budur. Shalamov'un berbat bir gulagda yıllar geçirdikten sonra yazdığı budur. Hayatta kalanların ahlaki üstünlüğü hakkında denilebilecek olan budur.

Buradayım, ben hâlâ buradayım. Bu anlamda ben de onun gibiyim; tecavüzcüm, eğitmenim, hayatın sapkın ve acımasız oyunundaki antrenörüm gibiyim. Karanlık diyarlardan geçtik ve dışarı çıktık, hasarsız değil elbette ama en azından hayattayız.

Uzun zamandır Meksika'da yaşıyorum. Burada her yerde başıboş köpekler var. En çok da dişi köpekler. İnsanlar hayvanlarını kısırlaştırmıyor, hem çok pahalı hem de eriniyorlar. Olursa yavruları sahiplendirmekle de uğraşmıyor dolayısıyla dişileri kendilerine bağlanmadan önce terk ediyorlar. Doğaya bırakıyorlar onları. Yol kenarların-

da hayvan leşlerini kemirirken, bisikletlileri kovalarken, güneşin altında çimlere yatarken görebilirsiniz bu hayvanları. Yollarda sık sık karşıdan karşıya geçerler. Çoğu ezilerek ölür. Yolun ortasına yayılmış görürsünüz ve kimse durup da onları yolun kenarına taşımaz. Ama direnenler de vardır içlerinde. Gözleri nefretle dolu, kafaları yara bere içinde, deli gibi ya da tam tersine ağır ağır, acele etmeden, tehlikeye aldırış etmeden geçtiklerini görürsünüz. Onları tanırsınız, kalanları; yaşlıdırlar, uyuzdurlar, kulakları sarkar, çoğunlukla sakat, bir bacakları çarpık, bir gözleri eksik olur. Dayanırlar. Tek yaptıkları budur. Temel özellikleri hâlâ burada olmalarıdır, öleceklerine dair tüm öngörülere rağmen. Diğerlerinde olmayan ne vardır onlarda? Hiç, hiçbir üstünlükleri yoktur. Hatta bir şeylerinin eksik olması bile mümkündür.

Üçüncü Sayfa Haberleri Silsilesi Olarak Hayatım

Burada konuşanın kim olduğunu söyleyebilmek, onu benden ayırmak ve güzel bir sözcelemin öznesi kılabilmek isterdim. O zaman ben de, tıpkı bir üçüncü sayfa haberi anlatısındaki gibi, bunların başına geldiği kişi olurdum. Yaşamımdan geriye kalanlar arşivinde, makasla kesilmiş ve eski fotoğraflarla birlikte saklanmış basın kupürlerine rastladım. Birkaç kez gazetelere çıkmıştım. Yerel basında bile olsa isminizi yazılı olarak görmek tuhaf. Hiçbir zaman tek bir başına kendinizden ibaret olmadığınız hissi veriyor. Olduğumuz her şey toplumsal gruba da ait ve bu olduğumuz şeyle ya ona güç vermiş ya da onu tehlikeye atmış oluyoruz. İfşa edilir, kendinizi spot ışıklarının altında bulursunuz ama çelişkili bir biçimde silinirsiniz de, zira oradaki kişi temsili tam olarak kendinizde bildiğiniz benlik değil, başkalarının bakışları ve yorumlarıyla dönüştürülmüş, budanmış bir benliktir.

alpes VENDREDI 3 JUIN 1977 5 FR. 05

« NEIGE », c'est l'adorable prénom du premier bébé né au Forest de Vars depuis 47 ans

Le Forest-de-Vars. — En venant de Guillestre, il faut prendre la première route à droite à la sortie de Saint-Marcellin-de-Vars. Deux kilomètres plus loin, on laisse la voiture sur le bas-côté et l'ascension pédestre commence...

... Quinze minutes d'un chemin abrupt, caillouteux et herbeux, à la fois strié de rigoles alimentées par la fonte des neiges de l'Alpet et de la Mayt, encore tout encapuchonnés de blanc.

Soudain, au détour du chemin, la maison apparaît entre les arbres et donne le grondement du Rebrun dont les eaux bouillonnantes se hâtent vers la vallée.

Un torrent qu'il faut traverser à pieds mouillés, tant pis pour les chaussures de ville, à cette époque de l'année, avant d'arriver dans la cour de la vieille ferme typiquement haut-alpine.

Un grand et beau barbu aux yeux bleus est là, qui fend du bois à la hache. Un peu sur ses gardes, sans doute, mais peut-être un peu timide aussi, sous des dehors volontairement décontractés. Mais bien vite, tout compte fait, avec ses faux airs de Saint-Joseph.

Pas si faux que ça, après tout, puisque Sammy Sinno est d'ascendance levantine...

« Entrez donc », lance-t-il en poussant la vieille porte de bois.

Et là, c'est l'émerveillement ! Une petite chose, à la frimousse encore plissée, dans les bras d'une jeune femme dont le visage épanoui porte encore les traces des douleurs de l'enfantement.

« Elle n'a que cinq jours, ma fille », annonce Sylviane Mignot, en s'asseyant sur une vieille chaise branlante, comme si elle devait s'excuser...

Nous sommes au Forest-de-Vars, plus exactement au « Bas dit le Rebrun, dans ce vieux chalet de montagne, habité depuis des lustres, où Sammy et Sylviane sont venus abriter leur amour d'adolescents.

Amour réciproque, mais aussi amour de la nature, de la vraie vie, au contact des choses et des gens du pays — les plus proches sont à quinze minutes de marche — qui les ont, d'emblée, adoptés.

Le plafond bas, de poutres et de ciment mélangés, le sol de grosses planches, le lit de bois et le vieux poêle de fonte dans lequel les flammes dévorent les rondins en ronflant ; tout cela ramène cinquante ans en arrière et rappelle les pauvres conditions de vie d'antan.

UNE NAISSANCE « A L'ANCIENNE »

«Nous tenions à ce que notre enfant naisse là où nous nous sommes aimés », disent-ils en baissant les yeux.

Il y eut né. Par une belle nuit de printemps, le 22 mai, après quatre heures des inévitables douleurs.

Sylviane et Sammy, qui poussent leur désir de retour à la nature jusqu'à se méfier des soins modernes, ont refusé toute idée d'une assistance médicale.

Sylviane a mis son enfant au monde sans aide, en la seule présence de Sammy, comme au bon vieux temps. Non sans inquiétude, c'est sûr, notamment au moment de sectionner le cordon ombilical.

Mais finalement, tout s'est bien passé. L'enfant est là, qui repose maintenant dans son berceau, une vieille « gamate » de bois (un récipient dans lequel les anciens travaillaient autrefois le ciment) sous laquelle Sammy a fiché quatre branches qui lui tiennent lieu de pieds.

POURQUOI PAS NEIGE ?

Dire que les problèmes sont tous résolus serait mentir. Le premier d'entre eux les oppose à l'administration.

« Notre fille, nous l'avons appelée « Neige », puisqu'elle est née au pays de la neige. Et voilà que les bureaucrates de Gap rejettent ce prénom », regrettent nos deux jeunes parents-anonymes.

«Nous connaissons, pourtant, au moins une fille, déjà grande, qui s'appelle Neige sans la moindre histoire ».

Serait-on plus rétrograde à Gap qu'ailleurs ? Et puis, Neige est-ce plus saisonnant qu'Euphrasie ou Zoé qui auraient été acceptés sans difficulté ?

Refus encore pour le patronyme. Sammy et Sylviane souhaitent donner à leur fille leurs deux noms accolés, Sinno-Mignot.

Cette double obstination administrative d'un autre âge surprend et irrite à la fois tous les Varsiots qui ont pris fait et cause pour la petite « Boule de Neige ».

QUARANTE SEPT ANS APRES...

Autre aspect, non moins attachant, de cette naissance, là-haut dans la montagne. Neige bébé n'était absolument pas un hasard du Forest depuis le 5 mai 1950. Oui, vous avez bien lu, depuis quarante sept ans.

L'avant-dernière née avait été, aussi, une fille. Née, comme Neige sans la moindre assistance médicale. Cela ne l'a pas empêchée de grandir et de devenir mère de famille : Mme Emilie Benoit, née Rostollan. Elle vit toujours à Vars, à Sainte-Catherine, sur l'autre flanc de la montagne, où nous sommes allés la surprendre dans le chemin creux où, un fichu sur la tête et le traditionnel tricot en main, elle gardait son troupeau de génisses.

« Ils ont bien du courage, ces jeunes », nous a-t-elle dit sur le ton de l'admiration. Autant que les anciens « Forestiers » qui, pourtant ont tous déserté le Forest les uns après les autres »...

LUCIEN DAUTRIAT

Nos photos. — « Neige », une mignonne petite fille entre son papa et sa maman sous le regard d'une mère poule qui n'avait jamais vu de bébé.

Emilie Rostollan, maintenant Mme Benoit, est née, quarante sept avant, au Forest.

3 HAZİRAN 1977 CUMA
"NEIGE"[1], 47 YIL SONRA FOREST DE VARS'TA DOĞAN İLK BEBEĞİN SEVİMLİ ADI

Le Forest-de-Vars. – Guillestre tarafından gelirken, Saint-Marcellin-de-Vars çıkışından sonra sağdan ilk yola sapın. İki kilometre ötede arabayı yol kenarına bırakın ve tırmanış başlasın...

Hâlâ beyaz örtüyle kaplı Alpet ve Mayt'den eriyen karlarıyla beslenen derelerin kestiği, dik, hem çimenli hem de taşlı bir patikada on beş dakika.

Patikadaki bir dönemeçte, Rebun çayının gümbürtüsü ve vadiden aşağı köpüren sularıyla ağaçların arasında ev bir anda karşınızda belirir.

Eski, tipik bir Alp çiftlik evinin avlusuna varmadan önce, yılın bu zamanında ayaklarınızı ıslatarak bir çağlayandan geçmeniz gerekiyor, şehir ayakkabılarına da geçmiş olsun.

Mavi gözlü, uzun boylu, yakışıklı, sakallı bir adam orada, baltayla odun kırıyor. Biraz temkinli, şüphesiz, ama biraz da utangaç belki, rahat bir tavır takınmaya çalışmasına rağmen. Ama yine de çakma Hz. Yusuf havasıyla oldukça hoş biri sonuçta.

Ne de olsa Sammy Sinno Levanten kökenli olduğundan bu da çok yanlış sayılmaz aslında...

"Buyurun, girin," diyor eski ahşap kapıyı iterken.

Ve işte o zaman hayretlere kapılıyorsunuz! Güzel yüzü hâlâ buruşuk bir ufaklık, güller açan yüzü hâlâ doğum sancılarının izlerini taşıyan genç bir kadının kollarında.

"Kızım daha beş günlük," diyor Sylviane Mignot, özür dilemesi gerekirmiş gibi, eski püskü bir sallanan sandalyeye otururken.

Forest-de-Vars'ta, daha doğrusu Rebrun olarak bilinen yörede, Sammy'le Sylviane'ın gençlik aşklarına yuva bulmak için geldikleri, yıllardır metruk kalmış bu eski dağ evindeyiz.

Karşılıklı bir aşk bu ama aynı zamanda doğa aşkı, sahici yaşam aşkı, şeylerle ve onları hemen benimseyen yerel halkla –en yakınları on beş dakikalık yürüme mesafesinde– temas halinde.

Kirişle çimento karışımı tavan alçak, zemin kaba kalas döşeli, yatak ahşap ve alevlerin kütükleri harlayarak yuttuğu eski soba dökme demirden; tüm bunlar bizi elli yıl öncesine götürüyor ve bir zamanların zorlu yaşam koşullarını hatırlatıyor.

"ESKİ USÜL" BİR DOĞUM

"Çocuğumuzun burada, birbirimizi sevdiğimiz bu yerde doğmasını istedik," diyorlar, gözlerini indirerek.

1. "Neige"in kelime anlamı kar'dır ve Fransızcada insanlara isim olarak takıldığı pek görülmez. (Ç.N.)

İşte o da orada doğdu. Güzel bir bahar gecesinde, 22 Mayıs'ta, dört saat süren dayanılmaz sancıların ardından. Doğaya dönme arzularını modern tedavilere güvenmeme noktasına kadar vardıran Sylviane ve Sammy, her türlü tıbbi yardımı reddetti.

Sylviane çocuğunu, sadece Sammy'le birlikte, yardım almadan dünyaya getirdi, tıpkı eski güzel günlerdeki gibi. Hiçbir endişeye kapılmadılar değil tabii, özellikle göbek bağının kesileceği sırada.

Ama sonuçta her şey yolunda gitti. Çocuk burada işte, şimdi beşiğinde yani Sammy'nin altına ayak niyetine dört ağaç dalını sabitlediği, eski, ahşap bir "tekne" içinde (eskiden duvarcıların içinde çimento kardıkları bir kap) dinleniyor.

NİYE NEIGE OLMASIN?

Tüm sorunların çözüldüğünü söylemek yalan olur. Bunlardan ilki de onları kamu yönetimiyle karşı karşıya getirmiş.

"Kızımıza 'Neige' adını verdik çünkü o karlar ülkesinde doğdu. Ama şimdi Gap'taki bürokratlar bu ismi reddediyor," diye yakınıyor bizim iki genç, âşık ebeveynimiz.

"Oysa biz Neige adında en azından bir kız olduğunu biliyoruz, çoktan da büyümüş, en ufak bir mesele yaşamadan."

Acaba biz Gap'ta başka yerlerden daha mı geri kafalıyız? Ve Neige adı da hiç sıkıntısız kabul edilebilecek Euphrasie veya Zoé'den daha mı kötü geliyor kulağa?

Soyadı da reddedilmiş. Sammy'le Sylviane kızlarına Sinno-Mignot soyadlarının ikisini birden vermek istemişler.

İdarenin her iki konuda da bu çağdışı inadı, küçük "Kartopu"nu canla başla benimsemiş olan tüm Vars'lıları şaşırtmış ve kızdırmış.

KIRK YEDİ YIL SONRA...

Dağların tepesinde gerçekleşen bu doğumun bir o kadar heyecanlandırıcı bir yönü daha var. Forest mezrasında 5 Mayıs 1930'dan bu yana hiç bebek doğmamıştı. Evet, doğru okudunuz, tam kırk yedi yıldır.

Son doğan bebek de bir kızdı. O da Neige gibi, hiçbir tıbbi yardım almadan doğmuştu. Ama bu onun büyümesine ve anne olmasına engel olmadı: Madam Emilie Benoit, kızlık soyadıyla Rostollan. Hâlâ Vars'ta, Sainte-Catherine'de, dağın diğer yamacında yaşıyor; ona sürpriz yapmak için gittiğimiz bataklıklı yolda, başında örtüsü, elinde geleneksel örgüsüyle düve sürüsünü güdüyordu.

"Bu gençler çok cesurlar," dedi bize hayranlık dolu bir sesle. "Eski Forest'liler gibi ama onların hepsi de birbiri ardına Forest'i terk ettiler..."

LUCIEN DAUTRIAT

Fotoğraflar. — "Neige", sevimli küçük kız anne ve babası ın arasında, daha önce hiç bebek görmemiş anne tavuk da onları izliyor.

Emilie Rostollan, şimdiki adıyla Madam Benoit, kırk yedi yıl önce Forest'te doğmuş.

Le Dauphiné libéré, 3 Haziran 1977

Haber bir tam sayfaya yayılmış ve iki güzel fotoğrafla süslenmiş; birinde 1930'da aynı bu samanlıkta doğan kadın, diğerindeyse ahırdaki Yusuf ile Meryem misali yeni doğan çocuklarını çevrelemiş genç ebeveynim (yirmi iki ve yirmi üç yaşlarında) görülüyor. Gazeteci bu karşılaştırmayı sevmiş, tüm metin boyunca bir eğretileme olarak kullanıyor. İsim meselesine odaklanmayı seçmiş. Güya safiyane soruyor: Neden bırakmıyoruz şu gençleri de çocuklarına istedikleri ismi taksınlar? Yaşadıkları terk edilmiş samanlığa ulaşmak için geçilmesi gereken dereyi, çevrelerindeki toplumla çelişen yaşam tarzlarını, bebeklerinin tıbbi destek almadan doğumunu ve içinde yaşamayı seçtikleri yoksunluğu betimliyor. Yöre belediyesi çocuğu kaydetmeyi reddetmiş. Tam nedeni bilinmiyor. Fazlasıyla tuhaf, alışılmışın çok dışında bir isim seçtikleri için mi, yoksa sadece oldukları kişi oldukları için mi?

Haberde isimden başka bir sürü şeye de değiniliyor; bu genç marjinallerin doğaya dönüşü ve toplumun onlara karşı beslediği ikircikli duygular canlandırılıyor. Sevimli ve kuşkusuz zararsızlar. Ama yine de başkalarının kurmaya çalıştığı her şeyi inatla reddetmeleri bir tehdit gibi görülüyor. Acaba bu yüzden mi tekerlerine çomak sokuluyor?

Gazete birkaç gün sonra, Bourbon-Parma Dükü'nün kızının adının da Neige olduğunu ve kimsenin bunda bir yanlış bulmadığını belirten bir okur mektubunu yayımlayarak isim konusuna geri dönecek. Bu isim, her iki tarafta da yaralar açacak ideolojik ve varoluşsal bir savaş olan sınıf ve iktidar meseleleri açısından bir katalizör işlevi görüyor.

"*İsimlere yuvalanan hayaletleri düşünüyorum*," diye yazıyor Maylis de Kerangal melankolik bir havayla. İsimler ve sözler her birimiz için aynı olmayan izler taşır.

Hayaletlerimizi isimlendirerek biraz olsun kurtarabilir miyiz kendimizi onlardan?

Ebeveynlerimiz bizim hiçbir soyağacında olmayan isimler almamızı istediler, Neige ve Rose, Kar ve Gül, doğanın canlı güçlerine gönderme yapan isimler, bir soya, bir kültüre ya da dine değil, hayır, sadece bizimle var olan isimler, sürdürülmek yerine başlayan bir şey, arzuladıkları yeni dünya gibi bir şey. Bu hikâye başka başka açılardan isimlerin hikâyesi. Annem babamla evlenmemişti, kız kardeşimle bana kendi soyadını vermeye çalıştı çünkü doğrusu buydu ona göre, bu isim bizim aracılığımızla var olmalıydı, ne bir erkek için ne de toplumun kararıyla bu isimden vazgeçmek zorunda kalmalıydı. Bir kez daha, başkalarına kolayca bahşedilen, idare tarafından ondan esirgendi.

Üvey babamla birlikte isimler üzerindeki bu mücadele ortadan kalktı. Dahası, annem teslim olmuş gibiydi. Nedendir bilmem, yine tahakkümün bir sonucu kuşkusuz. Evlendi ve onun soyadını aldı. Ondan olan diğer iki çocuğu da onun soyadını taşıdığı gibi onun seçtiği isimleri aldılar. Az kalsın erkek kardeşimin adı Johnny olacaktı.

Davadan bir ya da iki yıl sonra boşandı ve nihayet kızlık soyadına geri döndü. Bugün üvey babamdan bahsederken her seferinde soyadını da belirtir, hiç şüphesiz kendini ondan ayırmak için. Bense kötü bir ruh çağırıyormuş gibi hissetmeden o adı ağzıma alamıyorum. Rose, ismini oluşturan sesleri duyduğunda tüm bedeninin kaskatı kesildiğini söylüyor, sanki o ad varlığının tehdidini içeriyormuş gibi.

O, bize dil yoluyla hükmetmeye çalışmıştı. Ona baba dememizi isterdi. Bize lakaplar takmak da isterdi, kimi ailelerde yapıldığı gibi, topluluğun samimiyetini, bağlılığını pekiştirmek maksadıyla birbirimize taktığımız, kendi aramızdaki isimler. Böyle gerekçeler ileri sür-

müştür kuşkusuz; lakaplar sevgidir, aramızda dışarıya nazaran daha samimi bir ilişki olduğunu göstermenin bir yoludur. Ancak tüm bu lakaplar hikâyesinin bize hükmetmenin bir başka yolu olduğu oldukça açıktı ve seçtiği takma adların gülünçlüğü de bu konuda hiçbir kuşkuya yer bırakmıyordu. Ben Néné olacaktım güya, kız kardeşim de Roro. Hiç şüphe yok ki niyeti, babamın bizim için seçtiği isimler üzerinde bu gücü kullanarak onu aşağılamaktı. Neige'i ve Rose'u Néné'ye ve Roro'ya dönüştürmek. Ama biz direndik. Nasıl becerdiğimizden çok da emin değilim. Uzun ve zorlu bir mücadele olmuş olmalı ama sonunda pes etti. Ona baba demedik, isimlerimizi de koruduk. Bu savaşı kazandık. Ama diğer cephelerde kaybettik, diğer tüm cephelerde.

En cette matinée du 6 mars, le Spéléo-Club de la MJC de Bellegarde organisait une excursion à la grotte des Huguenots. C'était la cinquième visite proposée aux curieux du monde souterrain dans le cadre de la quinzaine spéléo. Le petit groupe composé de huit personnes était guidé par le dynamique et sympathique jeune président, Ivan Ragon. Il y avait là des hommes d'âge mûr (comme quoi, il n'est jamais trop tard pour taquiner l'aventure...) et deux jeunes et charmantes demoiselles : Neige et Florence. Après une petite et agréable marche d'approche dans la nature ensoleillée, le groupe parvient à l'entrée. Chacun s'équipe, Ivan donne les instructions pour la manipulation des lampes à acétylène et en avant ! La première partie s'effectue sans problèmes. Pour certains, c'est un baptême et le franchissement du seuil ne s'est pas fait sans appréhension. Cette grotte, bien que réputée pour l'initiation est de difficulté moyenne. Il y a un petit lac à franchir en deux fois et quelques passages d'escalade. Ce qui peut paraître élémentaire en plein jour l'est beaucoup moins dans le noir et l'humidité. Arrivé au lac, Ivan gonfle un petit dingy. Les deux demoiselles embarquent d'abord et Ivan, qui est équipé pour entrer dans l'eau jusqu'aux épaules les pousse doucement jusqu'à l'autre rive à une vingtaine de mètres, puis revient chercher les autres explorateurs. Ceux-ci passeront un à un, poids oblige !

Cette petite croisière souterraine leur a fait découvrir de magnifiques concrétions et un vestige de pont de calcite. La seconde partie du franchissement du lac sera plus courte, mais plus cocasse. Il n'y avait cette fois qu'une dizaine de mètres de traversée. La même opération fut répétée, mais, au moment d'accoster en face les deux filles se penchèrent du même côté et firent chavirer leur esquif. Il n'y avait aucun danger, sauf celui de mouiller sa montre. Les deux spéléos en herbe en furent quittes pour un petit bain d'eau fraîche et un moment d'émotion. Cette péripétie déclencha l'hilarité générale, y compris celle des représentants du sexe "dit faible". Pour un baptême, c'en était un ! Qui osera encore dire que les jeunes ne se mouillent pas !... Le groupe poursuivit son exploration comme prévu jusqu'au siphon terminal. Au delà du siphon, ce n'est plus une affaire de novices et pourtant c'est là que commence la partie la plus vaste de la grotte (mais pas la plus jolie). Le voyage de retour se déroula sans incident cette fois. Cependant, les deux baigneuses se hâtèrent de retrouver les voitures pour mettre des vêtements secs. Le soleil était chaud, l'air était doux, ce fut une bonne matinée dont tous garderont un bon souvenir.

ACIDAN ÇOK KORKU

Geçtiğimiz 6 Mart sabahı MJC de Belle Garde Mağaracılık Kulübü, Huguenots mağarasına bir keşif gezisi düzenledi. Bu, mağaracılık haftası kapsamında yeraltı dünyası meraklılarına sunulan beşinci geziydi. Sekiz kişilik küçük gruba enerjik ve dost canlısı genç başkan Ivan Ragon liderlik etti. Grup olgun erkeklerden (neden olmasın, maceraya atılmak için hiçbir zaman geç değil...) ve Neige ve Florence adında iki tatlı genç kızdan oluşuyordu. Güneşli doğada kısa ve keyifli bir yürüyüşten sonra grup girişe ulaştı. Herkes hazırlandı, Ivan asetilen lambalarının nasıl kullanılacağına dair talimatlar verdi ve ileri! İlk etap sorunsuz geçildi. Bazıları için bu bir vaftiz törenine dönüştü ve eşik pek de kaygısız geçilmedi. Bu mağara, yeni başlayanların mağarası olarak bilinmesine rağmen orta zorluktadır. İki kez geçilmesi gereken küçük bir göl ve birkaç tırmanma geçidi vardır. Gün ışığında basit gibi görünen şeyler, karanlık ve ıslak ortamda hiç de öyle değildir. Göle varıldığında Ivan küçük bir botu şişirdi. Önce iki genç kız bindi ve omuzlarına kadar suya girebilecek donanıma sahip olan Ivan onları nazikçe yaklaşık yirmi metre ötedeki diğer kıyıya itti, ardından diğer kâşifleri almak için geri döndü. Geri kalanlar ağırlıklarından ötürü teker teker geçecekti!

Bu küçük yeraltı gezisi muhteşem çökelleri ve bir kalsit köprüsünün kalıntılarını keşfetmelerini sağladı. Gölden ikinci kez geçiş daha kısa ama daha eğlenceliydi. Bu kez aşılması gereken mesafe sadece on metre kadardı. Aynı işlem tekrarlandı, ancak karşı kıyıya yanaşacakları anda iki kız aynı tarafa yöneldi ve tekne alabora oldu. Ama hiçbir tehlikesi yoktu bunun, saatlerinin ıslanması dışında. Çiçeği burnunda iki mağaracı suya serin bir dalış ve bir anlık heyecanla badireyi atlattı. Bu kaza, "zayıf" cinsiyetin temsilcileri de dahil olmak üzere tüm ekibi kahkahalara boğdu. İşte vaftiz dediğin böyle olurdu! Artık kim gençlerin suya sabuna dokunmadığını söyleyebilirdi ki? Grup, son kanala ulaşana dek keşif gezisini planlandığı gibi sürdürdü. Bu kanaldan ötesi artık acemileri aşıyordu, mağaranın en geniş (ama en güzel olmayan) bölümü buradan başlıyor olsa da. Dönüş yolu bu kez olaysız aşıldı. Yine de iki genç yüzücü kuru giysiler giymek için arabalara dönmekte acele ettiler. Güneş sıcak, hava ılımandı, herkeste tatlı bir anı bırakacak, güzel bir sabahtı.

La Tribune républicaine du Pays de Gex, 11 Mart 1993

İkinci kez gazeteye çıkışımda ben yine fotoğraftayım. Şişme bir bot ya da küçük bir kayığa benzeyen teknenin baş tarafında, bir kafa feneriyle donatılmış olarak görülüyorum. On altıma basmama az var. Annemin mağaracılığa meraklı bir çocukluk arkadaşı, yerel gençlik merkeziyle bir gezi düzenlemişti. Gazetecinin de belirttiği gibi, Jules Verne'den çok Afacan Beşler'i andıran yeraltı maceramız sırasında canımızın yanmasından ziyade ödümüz patlamıştı.

1993'te henüz internet yoktu. İnsanlar dünyadan, bölgeden, köyden haberdar olmak, çömlek pazarının ne zaman kurulacağını öğrenmek, at yarışı sıralamasına bakmak için yerel basını takip ederdi. Tabii üçüncü sayfa haberleri için de. Müşterek yaşamın büyük ve küçük felaketlerinin boy gösterdiği sayfalarda, ortak sevinç ve kaygısızlık anlarına da yer verilmesi bence çok tatlı. Göle düştüğümü hayal meyal hatırlıyorum ama dünyanın kalbine inişe; nemli, kara duvarları dünyanın gizli merkezine bağlanan tuhaf bir tünel gibi canlı görünen mağaranın sessizliğine dair izlenimlerim hâlâ güçlü.

Bunu buraya neden koydum? Konuyla hiçbir ilgisinin olmadığını mı düşünüyorsunuz? Yok, hiçbir ilgisi yok, sadece geçen yüzyıldan kalma süslü ve tatlı bir üslupla sunulmuş ve cinsel istismar mağdurlarının da tırmanışa, yüzmeye ya da mağaracılığa giden sıradan insanlar olduğunu kanıtlayan bir belge. Hatta bir yeraltı gölüne düşüp çoraplarını ıslattıkları bile olur.

7 ans de calvaire pour une fillette

HAUTES-ALPES. Le nouveau mari de sa mère en avait fait son "objet sexuel" alors qu'elle n'avait que 9 ans ! Durant près de sept années, la fillette a dû subir sans relâche agressions sexuelles et viols. Aujourd'hui majeure, elle s'est confiée et sa mère a déposé plainte. Le "beau père" a été écroué hier

Chaque fois que l'on prend connaissance de tels faits, les mots manquent pour exprimer la colère, l'émotion et l'indignation ressenties. Ils manquent aussi également pour qualifier leur auteur, un homme de 39 ans, écroué, hier matin, à la maison d'arrêt de Gap. Durant six années dans un village de la Vallouise, cet individu a agressé et violé la fillette de sa femme (1), de façon régulière et sordide. L'enfant avait 9 ans à peine lorsque le nouveau compagnon de sa mère a commencé ses atrocités. Dès 12 ans, il lui imposait des relations sexuelles, lesquelles n'auront cessé que lorsque la jeune fille aura atteint un certain degré de maturité. Son calvaire remonte en fait à la fin des années 80 et au début de cette décennie.

Aujourd'hui majeure, poursuivant des études dans une grande métropole régionale, la jeune femme n'a plus été en mesure de garder son terrible secret, de porter seule ce lourd fardeau. Il y a quelques mois, elle s'est confiée à sa mère, suivant par là même l'un rêve[illegible] agissements de son "beau-père" une place importante au niveau de la structure familiale.

Il aura fallu alors plusieurs mois à cette mère pour assumer le choc. Le son second mariage et au fil des ans sont nés en effet deux enfants [illegible]. Finalement, au début de ce mois, et après mûre réflexion, la mère s'est rendue au parquet de Gap. Et a parlé, déposant plainte entre les mains de la justice. Immédiatement, le substitut du procureur de la République, Michel Redon, a saisi les gendarmes de la brigade de recherche de Briançon. En deux semaines, faisant preuve de diligence, de perspicacité mais aussi de tact, les enquêteurs ont multiplié les investigations et les auditions.

Finalement, ces dernières heures ils ont interpellé le "beau-père"... lequel a entièrement reconnu les faits. Pour seuls arguments de défense, l'homme a invoqué les *"difficultés relationnelles"* éprouvées avec la fillette lorsqu'il s'est mis en ménage puis marié avec sa mère. Il considérait que c'était là *"le seul moyen pour lui de rentrer en relation"* avec l'enfant.

Guidé en saison d'été, il jouissait semble-t-il d'une excellente réputation dans la vallée et plus particulièrement au village où la famille réside. Hier matin, après que le parquet de Gap eut ouvert une information judiciaire, l'individu a été présenté au juge d'instruction, en l'occurrence à Mme Louis, assumant l'intérim. Celle-ci lui a signifié sa mise en examen du chef de "viols sur mineurs" de moins de 15 ans "par personne ayant autorité".

Un crime et des circonstances aggravantes qui sont passibles de la cour d'assises et pour lesquels ce beau-père indigne encourt jusqu'à 20 ans de réclusion criminelle.

JEAN REVERAGGI

(1) Rappelons une nouvelle fois que le fait de ne pas révéler dans nos colonnes l'identité de la personne mise en examen (et bénéficiant jusqu'à son jugement de la présomption d'innocence) dans cette sordide affaire, relève de la seule nécessité, dictée par la loi et le bon sens, de protéger la victime et ses proches.

7 YIL BOYUNCA KÜÇÜK KIZA EZİYET

HAUTES-ALPES. Annesinin yeni kocası, onu henüz 9 yaşındayken "cinsel obje"sine dönüştürdü! Küçük kız neredeyse yedi yıl boyunca bitmek bilmeyen cinsel saldırıya ve tecavüzlere maruz kaldı. Artık reşit olan kız, olanları annesine anlattı ve o da şikâyette bulundu. "Üvey baba" dün tutuklandı.

Ne zaman bu tür olaylar duysak kapıldığımız öfke, üzüntü ve isyan duygularını ifade etmekte kelimeler yetersiz kalıyor. Tüm bunların faili olan ve dün sabah Gap cezaevine konulan 39 yaşındaki adamı tanımlamak için de kesinlikle kelimeler yetersiz.

Söz konusu şahıs altı yıl boyunca, Vallouise bölgesindeki bir köyde karısının küçük kızına düzenli ve iğrenç bir şekilde saldırdı ve tecavüz etti (1). Annesinin yeni eşi eylemlerine başladığında çocuk henüz 9 yaşındaydı. Adam, 12 yaşından itibaren küçük kızı cinsel ilişkiye zorladı ve genç kız belli bir olgunluğa erişinceye kadar da durmak bilmedi. Kızın çektiği çile esasen 80'li yılların sonlarından 90'ların başlarına dek uzanıyor.

Artık reşit olan ve büyük bir bölgesel şehirde eğitimini sürdüren genç kadın, korkunç sırrını daha fazla saklayamaz ve bu ağır yükü tek başına taşıyamaz olmuştu. Birkaç ay önce sırrını annesine açtı ve böylelikle ("üvey baba"sının yaptıklarını ifşa ederek) aile yapısında da büyük bir yara açmış oldu.

Annenin bu şoku atlatması birkaç ayını aldı. İkinci evliliğinden yıllar içinde iki çocuğu daha olmuştu... Sonunda, bu ayın başında, iyice düşünüp taşındıktan sonra, anne Gap'taki savcılığın yolunu tuttu. Ve şikâyetini adaletin ellerine teslim ederek sesini duyurdu. Cumhuriyet savcısının vekili Michel Redon da derhal Briançon soruşturma tugayının jandarmalarını göreve koştu.

İki hafta boyunca büyük bir titizlik, dirayet ve aynı zamanda hassasiyet örneği sergileyen müfettişler bir dizi araştırma ve görüşme gerçekleştirdi.

Sonunda, son birkaç saat içinde, gerçekleri tamamen itiraf eden "üvey baba"yı tutukladılar. Adamın tek savunması, annesiyle birlikte yaşamaya başladığında ve sonra evlendiğinde küçük kızla "*ilişki zorlukları*" yaşamış olmasıydı. Bunun kendisi için çocukla "*ilişki kurabilmesinin tek yolu*" olduğunu düşünüyordu.

Yaz sezonlarında rehberlik yapan şahsın vadide ve özellikle de ailenin yaşadığı köyde çok iyi bir üne sahip olduğu anlaşılıyor. Dün sabah, Gap savcılığının adli soruşturma başlatmasının ardından, şahıs sorgu yargıcına yani halihazırda yargıç vekili olarak görev yapmakta olan Matmazel Louis'ye teslim edildi. Kendisine "otorite sahibi bir kişi tarafından" 15 yaşın altındaki "reşit olmayanlara tecavüz"le suçlandığı bildirildi. Bu suç ve ağırlaştırıcı koşulları Ağır Ceza Mahkemesi'nin yetki alanına giriyor ve bu alçak üvey baba 20 yıla kadar hapis cezasıyla karşı karşıya.

Jean BEVERAGGI

(1) Bir kez daha hatırlatalım ki bu meşum vakada, soruşturma sürecindeki kişinin (suçu kanıtlanana dek masumiyet karinesinden yararlanır) kimliğini sütunlarımızda açıklamama yönündeki tavrımız, yalnızca yasaların ve sağduyunun emrettiği, mağduru ve ailesini koruma gereğine dayanmaktadır.

Le Dauphiné libéré, Haziran 2000

Üçüncü kez gazetelere çıkışımda fotoğraf yok. İsim de yok. Ama yine de her şey mevcut.

Vakayı basitçe aktarmak zor. Gazeteci, altbaşlıktaki ünlem işaretinden itibaren varlığını hissettiren öfkesinin de ötesinde, nasıl adlandıracağını bilemeyeceği kadar aşağılık bir "üvey baba"dan bahsetmenin imkânsızlığına varana değin, ister istemez dönemin önyargılarını yansıtıyor. Ona göre genç kız kendini özgürleştirmek, kendini bu *korkunç sırdan* kurtarmak için konuşuyor. Artık içini döktüğüne, *ağır yükünü* başkalarıyla paylaştığına göre genç kızın çok daha iyi olduğu varsayılıyor. Tutanakların hiçbirinde kendimi özgürleştirmek için konuştuğumdan bahis yok, aksine ben başından beri başkalarını korumak için konuştuğumu ısrarla vurguladım ancak herkes hâlâ bunu kendim için yaptığıma ve dolayısıyla çevremden bazılarını feda etme pahasına da olsa amacıma ulaşmış olduğuma inanıyor.

Bu işin başına geldiği kişiyim ben. Burada konuşan *ben* kimdir? Dağdaki marjinallerin kızı olan kadın mı? Göle düşen cinsi latif mağaracı mı? Yedi yıl boyunca çektiği çilenin yükünden nihayet dokunaklı bir tanıklık kalemе alarak kurtulan küçük kız mı? Belki tüm bunların; tam olarak kimin konuştuğunun, bu anlatının nereden geldiğinin, hangi zihinden doğduğunun bir öneminin olmadığı düşünülebilir. Oysa hangi yaşamdan geldiğine bağlı olarak anlatı da aynı anlatı olmayacaktır. Ben bu üç kız ve daha da diğerleriyim, tüm bu sesleri içimde taşıyorum.

Korku Filmi Olarak Hayatım

Bana tecavüz etmek için peşime takıldığı amansız karabasanlar var. Saklanıyorum, akıl almayacak ama yine

de dikkatini başka yöne çekmeyi başaran saçmalıklar geveleyerek kaçıyorum. Bazı kereler beni yakalıyor ve sonunda tecavüz ediyor. Bazı kerelerse sadece ondan kurtulmak için koşturmaktan ibaret, kaçış ve ağzından dökülemeyen çığlıklar.

Bir rüyamda, kız kardeşim çocuk bedeninde ama yetişkin konuşmasıyla bana kendisine tecavüz etmediğini ama erkek kardeşimin bizde yatıya kalan tüm arkadaşlarına dokunduğunu söylüyor. Tanımadığım, dar sokaklarla dolu bir köyde umutsuzca tüm bu çocukları bulmaya çalışıyorum. Nefesim kesilene dek koşuyor, deli gibi atan bir kalple uyanıyorum.

Yarı erotik rüyalar var; az ya da çok cinsel sayılabilecek bir sahnenin, bir randevunun, çıplak olmanın son derece uygunsuz kaçacağı ancak bizi hiç rahatsız etmediği, gerçekdışı bir yerdeki buluşmanın ortasında; sırttan veya profilden ya da yarı karanlık görünen partnerime yaklaştığım ve tam orada, tam sevgilimle birlikte olduğumu düşündüğüm anda yüzünü açıkça gördüğüm; sırıtan bir maske ve o karşımda.

Doğrusunu söylemek gerekirse özellikle korku filmlerinden çok David Lynch filmlerine benzeyen rüyalar var. Sadece tanımlanamaz bir dehşet hissinin hâkim ve her daim mevcut olduğu, yapış yapış, sahnelerin akışına nüfuz ettiği. Başından beri orada olduğunu bilirim. Hep orada olacaktır. Gözetler ya da müdahale edeceği ânı bekler.

Amerikan Melodramı Olarak Hayatım

Mütevazı bir çevreden geliyorum, önceleri daha ziyade taşralı hippi, annem tekrar evlendikten sonra ise düpedüz perişan bir çevreden. Annem, üvey babam, benim en büyükleri olduğum üçü kız, biri erkek dört ço-

cuk, ayağa kaldırılmış ve sürekli tadilat halindeki bir harabede, güvencesiz koşullarda yaşardık; annem evlere temizliğe gider, üvey babam inşaatlarda çalışırdı. İstismarla geçen ilk birkaç yıldan sonra bedenim pes eder ve ağır skolyoz tanısı alırım. Uzun süre bir ihtisas hastanesinde yatarım. Sıska vücuduma hamilik etmek ve hayli kötü durumdaki omurgama rağmen düzgün büyümeme yardımcı olmak üzere Frida Kahlo'nunki gibi küçük bir korse takarlar ve kimse de sebebini bilemez, büyürken devasa bir yükün altındaymış gibi eğilip bükülmemin. Ama yine de ezilmem. Okulda çok gayetliyimdir. Öğretmenlerimin gözüne girerim ve beni eğitimimi sürdürmeye teşvik edeler. Parlak başarılar kazanır üniversite için Nice'e, ardından Marsilya'ya, oradan da bir değişim bursuyla Amerika Birleşik Devletleri'ne giderim. Üniversite sürecimde tanıştığım, benden daha iyi eğitimli ve daha iyi çevrelerden gelen yeni arkadaşlarım sayesinde başka çocukları korumak ve adalet aramak için tecavüzcümü ihbar etmem gerektiğinin bilincine varırım. Annemle konuşurum, o da iyice düşünüp taşındıktan sonra nihayet yanımda durur ve şikâyette bulunuruz. Dava görülür ve suçluya haddi bildirilir. Mahkûm edilir. Küçükler birkaç yıllığına korunmuş olur. Bense özgürümdür. Birleşik Devletler'e döner, oradan da Meksika'ya geçerim. Edebiyat alanında doktora yaparım. Kitaplar yazarım. İyi bir adamla tanışırım. Bir çocuğumuz olur. Günün birinde kızıma küçükken başıma gelenleri anlatırım. O bunu inanılmaz bulur, kendi deneyiminden pek çok ışık yılı uzaktır. Sonraları, bir başka gün, o bir yetişkin, bense neredeyse yaşlı bir kadınken hayatımdaki o korkunç ânı anlattığım bu kitabı okur. Bir terasta, muhteşem bir manzaraya karşı oturmaktayız. Ötelerden, Meksika'nın Michoacán kentindeki evimizin karşısındaki tepeden süzülen sisi izlemekteyiz; yurtdışında oku-

mak için çıkıp gittiği ve zaman zaman yaşlı ailesiyle birkaç gün geçirmek için döndüğü ev burası. Elimi elinin içine alır. Biraz ağlar ama ben ağlamam. Mutluyum.

Mutlu Bir Son

Size mutlu sonu anlatmış bulunuyorum. Ama öyle bir şey yok tabii. Çocukken istismara uğramış biri için asla mutlu bir son yoktur. Amerikan filmlerinde betimlendiği haliyle hayatta kalan efsanesine inanmak bir hata ve kaygı kaynağıdır. Bu sizi zamanın doğrusal olduğuna; kurbandan müştekiye, hayatta kalana ve mutlu kişiye doğru bir ilerlemenin olduğuna inandırır. Gerçekte, Kolomb öncesi halklardan ya da Antik Yunanlardan bu yana, en azından Herakleitos'tan beri bilinir ki zaman döngüseldir, sonsuza dek devri daim eder. Final diye bir şey yoktur, sadece senaryo icabıdır bu, filmin bir noktada bitmesi gerekir. Dolayısıyla hayatta kalanlardan biriyseniz üzerinize düşeni yaptığınız, bu badireyi iyi kötü atlattığınız, başlangıç koşullarınız göz önüne alındığında olabildiğince iyi atlattığınız hatta belki olağanüstü bir iş başardığınız halde yine de memnun değilseniz şaşırmayın. Şu beni canlandıran, kızımın yanındaki sandalyeye oturmuş, hayatı acı ve ıstıraptan ari olmasa da her halükârda çocuklukta cinsel istismardan muaf aktrisin duyduğu huzuru duymayacaksınız. Ve bunun da bir sebebi var, zira elbette ben de o lanet olası mutlu son hissine sahip değilim. Çünkü bitmedi. Ne benim ne sizin ne de kimse için. Dünya üzerinde bir çocuk bunu yaşadığı sürece de asla bitmeyecek, hiçbirimiz için.

Yine de travma hakkında konuşabildiğiniz anda zaten bir ölçüde kurtulmuş olduğumuz da doğru. Bu, sağaltanın söz ya da edebiyat olduğu anlamına gelmez. Aksine

yazmak ancak çalışmanın, çalışmanın bir kısmının, tünelden çıkmayı içeren kısmının ifasıyla devreye girebilir. Deleuze'ün dediği gibi, *nevrozlarımızla yazamayız. Nevroz, psikoz hayatın dönemleri değil, süreç kesintiye uğradığında, engellendiğinde, ketlendiğinde içine düştüğümüz durumlardır. Hastalık süreç değil, sürecin durmasıdır.*

Son olarak, Artaud şu meşhur sözünde (herkesin her çorbaya maydanoz ettiği sözünde) der ki şimdiye dek kimse cehennemden çıkmak amacıyla yazmamış ya da resim, heykel, inşaat, model, icat yapmamıştır; bu, belki skandal niteliğinde bir yanlış anlamadır. Gerçekte durum tam tersidir yani yazan, çizen vs. zaten cehennemden çıkmıştır, tam da bu yüzden yazabilmektedir. Çünkü cehennemdeyken yazamayız, hiçbir şey anlatamaz, hiçbir şey icat edemeyiz; cehennemde olmakla fazlasıyla meşgulüzdür sadece.

Eğer ki onun hakkında konuşabiliyorsak, diye yazar Virginia Woolf, bunun nedeni, olayın gerçekdışı kipinde yaşanan saf acıdan kopmuş olmasıdır. O, ancak dil aracılığıyla kavrandığında gerçeğe dönüşür.

Benim durumumda, her şokun ardından onu açıklama arzusunun geldiği hipotezini öne sürmek isterim: Bir darbe aldığımı hissederim ama bu, çocukken düşündüğüm gibi, gündelik yaşamın yumuşak örtüsü altında gizlenmiş bir düşmanın vurduğu darbe değildir; bu ya da bu şey bir tür vahye dönüşmelidir, görünürde olanın ardında yatan gerçek bir şeyin işaretidir ve ben onu söze aktararak gerçeğe dönüştürürüm. Onu ancak sözcükler atayarak tamama erdiririm. Bu tamam olma hali beni incitme gücünü yitirdiği anlamına gelir; bu bana, belki de bunu yaparken acıdan kurtulduğum için, dağılmış parçaları bir araya getirmekten kaynaklanan büyük bir keyif verir. Bu belki de tadıp tadabileceğim en büyük zevktir.

Gerçeği, Tüm Gerçeği ve Sadece Gerçeği

On dört saat süren duruşma boyunca, arkadaşlarımın, ailemin, köyden komşuların, eski öğretmenlerimin ve birtakım yabancıların; o gün Gap Ağır Ceza Mahkemesi'nde küçük bir kıza tecavüz davası duruşmasının açık görüleceğini bilen ve kim bilir nedense katılmak istemiş insanların şaşkın bakışları önünde, kendisine yöneltilen suçlamaların büyük çoğunluğunu kabul etti. Zaten sorgulamalar yapılmıştı ama tekrarlanması gerekiyordu. O yüzden de tekrarlandı. Ayrıntılara ihtiyaç vardı, netlik gerekiyordu. İstismarın sıklığı, eylemlerin derecesi, bana tecavüz ederken ne söylediği, kimsenin hiçbir şey fark etmemesi için neler yaptığı, ne düşündüğü, buna son vermek için neler yapmaya niyetlenip de her seferinde yine başladığı için yapmadığı tespit edilmeye çalışıldı. İtiraflarında hayli ileri gitti, o gün bile herkesin önünde, adeta günah çıkarır gibi, itiraf etmeye çalışıyordu. Bazen her gün olduğunu, bazen bütün bir ay boyunca hiçbir şey olmadığını söyledi. İşin içinde aşk olduğunu, benim zevk almama özen gösterdiğini söyledi. Tüm bu dökülüp saçılan içinde, benim çok net hatırladığım ama onun doğrulamayı reddettiği çılgın bir gece vardı. Uyduruyor muydum acaba? Ama neden her şey dururken bir bunu uyduraydım ki? Belki de birkaç gece sürmüş bir geceydi bu. Annem evde değildi. Dedemin öldüğü yıldı sanırım. Kız kardeşleriyle birlikte dedemin başını beklemeye gitmişlerdi, birkaç günlüğüne, belki de bir haftalığına. Eğer o yolculuğu sırasında olduysa tarihlemek kolay, on iki yaşındaydım. O ziyaretlerinden birkaç ay sonra ölmüştü, gırtlak kanserinden. Son nefeslerini beyaz bir yatakta, artık tanımadığı mobilyalar ve anılarla dolu bir odada yitip gitmiş halde veriyordu. Bizlerse evde, sakindik. Üvey babam o geceler boyunca beni kendi yatağında yatırmıştı.

Hatırladığım kadarıyla çok kar yağmıştı, anormal miktarda. Üstümüzdeki dağlardan çığ düşerse, evin geri kalanı karlar altında kalsa bile onun zemin kattaki odasında güvende olacağımızı söylemişti. Hem rahat, evde, korunaklı olmak hem de bir yandan o sığınağın tutsağı olmak, beni soğuktan, tehlikeden, ölümden koruması gereken sığınakta kapana kısılmak tuhaf bir fikirdi. Onun emrindeydim.

Tam anlamıyla seks partileri, ayrıntıları geçiyorum, gayet iğrenç biri hariç, üzgünüm. Beni dört ayak üzerine çömeltti ve anal yoldan iğfal etmeye çalıştı. Giremedi. Bir şey almaya gitti, biraz soluklanma fırsatı tanıdı bana, karanlıkta, sonra geri geldi. Anüsüme vazelin sürdü ve içime sert bir şey soktu. Canını acıtmamak için, diye açıkladı bana, çünkü girmiyormuş. Bu hikâye çok uzun sürdü, ertesi gün çöp kutusunda görecektim, cinsel organına yer açmak için anüsüme soktuğu havuç ve kabakları, ki organı da iri sayılırdı, bununla bayağı gururlanırdı. Olup bittiğinde tuvalete gittim, tuvalet kâğıdında kan vardı ve bu kanı gördüğüme neredeyse sevindim, çünkü, dedim kendime, işte hiçbir şey olmamış gibi davranamaz, kanıyorum, ciddi bir şey bu.

Benim betimlediğim şeylerin çoğunu kabul etti. Bazılarını doğru hatırladığımdan çok da emin değildim ama o doğruladı. Ama bu seferinde her şey kafamda çok net, çok kesin şekilde anlatabiliyorken o reddetti. Bense tutundum bu anıya çünkü kendimi yeniden yapılandırabilmek için ne olup ne olmadığını bilmem gerektiğini biliyordum dolayısıyla tüm izleyicilerin önünde bir kez daha anlattım, kabak, vazelin ve havuç. O zamana dek bana bu yeniden inşa girişiminde daha ziyade yardımcı olmuştu, bayağı yardım etmişti, her şeyi inkâr edebilir ve kimse de bana inanmazdı. Peki neden diğer hiçbir şeyi inkâr etmedi de anal tecavüzü inkâr etti? Bu daha

mı ağırdı? Yoksa o mu bunu daha ağır görüyordu? Sanırım akıl yürütmenin bu noktasında konuyu nereye getirmek istediğimi anlamaya başlamışsınızdır. Bunun daha ağır olduğunu, bunun bana yaptığı diğer tüm şeylerden daha ağır olduğunu düşünüyordu çünkü onun başına gelmiş olan buydu.

Yine yanılıyor olabilirim. Belki de itiraf niteliğindeki sorgularından birinde kendisinin de ergenlik döneminde tecavüze uğradığını söylemiş olması, bunun davasına bir nebze hoşgörüyle bakılmasını sağlayacağını varsaydığı içindi. Travmatik bir geçmişin sabıkalılık üzerindeki etkisine ilişkin çalışmalarda, yazarlar şu etkeni dikkate almak durumundadır: Toplumun şiddet döngüsünün saldırganlar üzerindeki etkisine dair köklü inancından ve suçlunun kendisinin de bir kurban olduğu gerçeğini hafifletici bir unsur olarak görmesinden ötürü, birçok sanık kendi çocukluklarında yaşamış olabileceklerine atıfta bulunur.

Üvey babam gözaltındayken bir polis memuru ya da ruh sağlığı uzmanıyla ergenlik döneminden sahneler anlattığı bir seansın ardından, anılarının canlandığını söylemiş. Uzun süre kaldığı kilisedeki rahipleri, tatil ya da dinî eğitim kamplarını suçlamış. Ortaokulu okuduğu Marist Katolik Okulu'ndaki erkekler belki. O çevrede bir soruşturma yürütüldü ve rahipler başka mağdurlar tarafından da o dönemde işlenen fiillerden suçlandı ki bu da onun yaşananlar hakkındaki anlatısını olası kılıyor ancak onun kendi davası belki zamanaşımından, belki de şikâyetçi olmak istemediğinden sonuçsuz kaldı. Kendi de kurban olursa kendisine sadece bir suçlu olarak bakılacağından farklı bir gözle bakılacağını mı düşündü? Böylesi bir niyetten emin değilim. Bu olayı anlatması zaman aldı, sanki bir düşünme sürecinden geçmesi gerekmiş gibi. Bu tecavüze uğradığı için tecavüz eden kurban profilini he-

men en başından sergilemedi. Zaten bu konuyu çok sık da gündeme taşımadı. Tecavüz etmiş olmanın utancını, tecavüze uğramış olmanın utancına yeğledi.

Uğradığı istismarları, sıralarla dolu karanlık sınıflarda genç bir rahibin yer aldığı puslu sahneler halinde betimledi. Fiziksel ve ruhsal acısını, tamamen sessiz kalışını hatırlıyor hatta bu anının varlığından bile şüpheye düştüğünü, onu gömdüğünü hatırlıyordu. Dosyadaki ifadesini okudum. Açıkçası gayet inandırıcıydı; sadece olguların kendisi değil, bunları tipik travmatik bir tarzda anlatımı da.

İstismarcılar üzerine incelediğim çeşitli çalışmalar, çocuk tecavüzcülerinin yaklaşık yüzde 20'sinin eski kurbanlar olduğunu gösteriyor. Bu da genel nüfusa oranlarından biraz daha yüksek bir oran. Ayrıca kurban-saldırgan döngüsünün öncelikle toplumda güçlü şekilde benimsenen bir inanış olduğunu ve çocukluğunda kurban olmanın bir risk faktörü oluşturmakla birlikte kişinin kendisinin de saldırgan olması için ne gerek ne de ön koşul olduğu ortaya konuyor.

Jüride siz olsaydınız bu konuda ne düşünürdünüz? Bir rahip tarafından, diyelim ki birkaç aydan uzun olmayan bir süreç zarfında on ya da belki yirmi kez arkadan tecavüze uğramış olması onu daha az ya da çok suçlu kılar mı? Acaba bu durum hapiste geçireceği yılların sayısını azaltma mı yoksa artırma yönünde mi etki eder?

İşte yine, o arada bir varlığını hissettiren kabadayı tavrı. Sanki tüm bunlar, bu kitabı yazmam okurun suçuymuş gibi. Sanki okur da farklı türden ama yine de kendisine işim düşenle benzer nitelikte bir jüriymiş gibi.

Jüri üyelerinin de hiçbir talebi olmamıştı. Yurttaşlık görevinizi yerine getirmeniz gereği ısrarla vurgulanarak çağrılıyor ve siz de yurtseverlik icabı kabul ediyorsunuz,

sanki oy pusulalarını sayacak ya da belediye meclisinin özel bir oturumuna katılacakmışsınız gibi ve kendinizi Gap'ta, bir Formula1 otelinde, günün nasıl geçeceğini kendileri de bilmeyen diğer insanlarla birlikte buluyorsunuz ve sonra, basit bir kahvaltı ve adalet sisteminin işleyişi hakkında bir bilgilendirme oturumunun ardından, beraber Ağır Ceza Mahkemesi'nin yolunu tutuyorsunuz ve orada, birkaç saat içinde, davamın tamamı üzerinize boca ediliyor ve şimdi ne yapılacağına hep birlikte karar vermeniz gerekiyor.

Saldırganın avukatı, haklarında hiçbir şey bilmeksizin jüriden iki ya da üç kişiyi eleme hakkına sahip. Kadınların ve gençlerin kurbanla daha kolay empati kurabileceği yönünde tahminde bulunuyor. Onlar gidebilirler. Bu davadan azat edildiler. O an evlerine mi döndüler, bilmiyorum. Sanmam. Mademki yurttaşlık görevlerini ifaya karar vermiş, bu yolculuğu da yapmışlar ve devlet de tren biletleriyle Formula1 otelindeki konaklamalarını ödemiş, herhalde başka bir davaya gönderilirler. Diğerlerine; daha erkek, daha yaşlı olup da geride kalanlara gelince, söz konusu tecavüzlerin hiçbir ayrıntının atlanmadığı, ilgili her iki tarafın da bakış açılarını yansıtan, çifte anlatımına maruz kalacaklar. Kitabı kapatıp daha az seks sahnesi olmasını ya da saldırganın ağzından anlatımın kısa kesilmesini dileyemezler. Sonuna kadar dinlemek ve güçlü bir kanı edinmek zorundalar zira sonrasında ne olacağı onların yorumuna bağlı.

Sizin jüri olmadığınızı biliyorum. Bu kitabı elinizde tutuyorsanız çok yüksek ihtimalle benim safımda olduğunuzu bile varsaymakta haklı olabiliriz; hatta öylesine benim safımda olabilirsiniz ki bu kitabı siz yazmış bile olabilirdiniz. Burası güvenli bir alan, düşmanların olmadığı bir alan. Kimseyi, hiçbir şeye ikna etmem gerekmi-

yor. Öyleyse, başından beri her şeyde hemfikirsek tüm bunlara ne gerek var peki?

Bu Kitabı Yazmak İstememek İçin Sebeplerim

1) Tecavüz konusunda yazmakta uzmanlaşmamak.

2) Konusu baskın olan kitaplara karşı *a priori* temkinliyim ve burada bundan kaçış yok. Konunun altında ezilmişken nasıl yeni, estetik açıdan geçerli bir şey yazılabilir?

3) Başka bir şey yapmak, başka bir şey düşünmek, farklı bir odağı olan bir hayatım olsun isterdim.

4) Her yıl hayatta kalanlar tarafından bu konuda çok sayıda kitap yazılıyor. Çoğu da kurmaca. Her rastladığıma göz gezdiriyorum. Bazıları çok iyi yazılmış oluyor, bazıları da kötü. Hepsini aynı gözle okuyorum. Olayların net anlatımlarını arıyorum. Ona tam olarak ne yaptığını, kaç kez, nerede, neler dediği gibi şeyleri öğrenmek istiyorum. Birinin bu kitabı açıp da bana tam olarak ne yapıldığını, aletin nereme konduğunu araması, sonra da bu tuhaf tespitlerden başka bir şey bulamayıp geri kapaması fikrinden nefret ediyorum.

5) Kurbanlara, kurbanların yakınlarına, saldırganlara hatta konuyu daha iyi anlamak isteyenlere bile bir şey katabileceğimden emin değilim.

6) Bu kitabın gerek bir insan gerekse bir yazar olarak bana bir şey katacağından emin değilim.

7) Terapi olarak yazmaya inanmıyorum. Böyle bir şey varsa bile, kendimi kitapla sağaltma düşüncesi beni tiksindiriyor.

Ne başkaları ne de kendim içinse ne gerek var peki?

Dahası, ensesti antropolojik açıdan incelemiş sosyal bilimci Dorothée Dussy'nin bu anlatılara en iyi yaklaşı-

mın cepheden değil de belli bir dolayımdan olabileceği görüşüne katılıyorum. Yakını konumundaki bir kişinin kendisini etkilemiş olan ama ilk elden kurbanı olmadığı bir hikâyeyi anlatması halinde bu, doğrudan acı çekmenin dayanılmaz pathos'una dalmadan sosyal bir olgu üzerine konuşabilmeyi sağlar. Bu durum da bu konu gündeme geldiğinde toplumsal grubu da felç eden şaşkınlık ve inkârdan sıyrılmayı sağlayarak Fransız toplumu üzerinde önemli bir etki yaratan iki yayının gördüğü büyük ilgiyi açıklar: Camille Kouchner'in kitabı *La familia grande* ve Charlotte Pudlowski'nin podcast yayını *Ou peut-être une nuit. Bu yayınlar ensest, sessizliğin mekaniği, bunun sadece ensest faili-ensest mağduru çiftini değil, aileyi de canlandırdığı ve düzenlediği olgusu üzerine konuşabilmeyi sağladı. Birinci tekil şahıstan yazılan metinlerde bu çiftin dışına çıkamıyoruz, kendimiz de ensest faili ya da mağduru olmadığımız müddetçe bu ikilinin karşısında elimiz kolumuz bağlı kalıyor. Öte yandan, bir kurbanın kız kardeşi, erkek kardeşi veya çocuğuyla özdeşleşmek son derece mümkün. (Le Monde*, Eylül 2021)

Camille Kouchner'in kitabının başarısı (tanınmış kişilerden bahsetmesinin yanı sıra) hiç şüphesiz okunabilirlik sağlayan bu bakış açısından kaynaklanıyor. Bizi kör edici ve fazlasıyla karanlık olan; ötesini görmemize, toplumsal bir olgu çerçevesinden düşünmemize izin vermeyen fırtınanın gözünden çıkarıyor. Charlotte Pudlowski' nin muhteşem podcast'i de bu mesafelenmeyi sağlıyor zira söyleşileri ve araştırmayı yapan gazeteci konusuna yakın ve ondan etkileniyor olsa da tecavüze annesi uğramış olduğundan dolaylı bir tanık mesafesine sahip. Bu da ensest olgusunu, ailenin tüm üyeleri üzerinde ve nesiller boyunca etkiler yaratan, dolayısıyla toplumu bir bütün olarak etkileyen bir şok dalgası olarak analiz etmeyi mümkün kılıyor. Ben de bunun uygun bir mesafe olduğu-

nu düşünüyorum. Ben de bu kötücül çiftin, bu kurban-cellat kapalı devresinin, bu boktan ikilinin fazlasıyla uzun sürdüğünü düşünüyorum.

Tim Roth'un, tecavüzün kurbanın erkek kardeşi tarafından açığa çıkarıldığı filmi *Savaş Alanı*'nı izlediğimde üzerimde yarattığı etkiyi hatırlıyorum. Bir yeniyetme kendi tanıklık konumunu sürekli sorgulamaktaydı ve izleyici de bu yolda onunla birlikte ilerliyordu. Bakan, filme alan, duvarlardaki çatlaklardan sahneleri gören, işaretleri yorumlayan bir karakter söz konusuydu. Gören bir çocuktu o, gözlemci olduğu kadar röntgenci ve sonunda imgeleri söze döken. Sessizliği kırmayı sağlayan bir aracı olarak tam da doğru yerde, ne çok uzakta ne de çok yakındaydı.

Antonio Ortuño'nun sıra dışı bir kısa öyküsünde çocuk anlatıcı, trajikomik bir maceraya atılır: Seyyar meyve satıcısı ve biraz da serseri bir tip olan babası, onu burjuvaların taşradaki sayfiyesinde hafta sonunu geçirmeye götürür. O ise kendisine tepeden bakan bir grup çocuk arasında rahat edemez; okulda bir kompozisyon ödülü kazandığını anlattığında ona hayranlığını sergileyen, diğerlerinden biraz daha sevimli, yaşıtı bir kız dışında. Sarhoş ebeveynler, alaycı çocuklar ve kendini onlardan biri gibi göstermeye yönelik acemi çabalarıyla onu utandıran babasıyla gölde tekne gezisine çıkmaktan kaçınmak için saklanmaya çalışırken babalardan birinin kızı taciz ettiğine tesadüfen şahit olur. Öfkeli tacizci ona da üzerindekileri çıkarttırır ve iki çocuğu kemerle kırbaçlar. Hiçbir yetişkin hiçbir bir şeyin farkına varmaz, tekne gezisinden çakırkeyif döner ve hafta sonu tatillerini sürdürürler. Ayrılık vakti, küçük kız oğlana döner:

"Sen yazıyorsun," dedi yavaşça, beceriksizce, dili dönmüyormuş gibi.

Ne diyeceğimi bilemedim.

"Bir gün yaz bunu. Bir kitaba. [...] Okusunlar. Sayfaları parçalasınlar. Ağızlarına tıksınlar."

Birbirlerine sessizce bu sözü verir ve bir daha da görüşmezler. Anlatıcının yazar olup da bu hikâyeyi yayımlayıp yayımlamadığı bize söylenmez ama okumakta olduğumuza göre bunu yaptığını varsayarız. O verdiği sözle ve buna tanıklık etmiş olmakla bağlıdır. Bunu unutmaya hakkı yoktur. Sessiz kalmak ihanet olur. Bu kitabı biraz daha mesafeli yazabilmek isterdim, sadece bir şeyleri görmüş, yankıların eşmerkezli çemberlerinden etkilenmiş, kendisine onun intikamını almak için bir kitap yazma sözü verdirilmiş biri olmak isterdim.

Besbelli nedenlerden ötürü bu mesafeyi alabilmeyi çok isterdim ama satranç tahtasında bana atanan pozisyon bu değil.

İzi Taşıyan

Küçükken üvey babam bir keresinde bana, derslerimin onun sayesinde bu kadar iyi olduğunu söylemişti. Beni özel kılan şey, onun bana yaşattıklarıydı. Zihnimin açıklığını, yaşımla orantısız zihinsel kapasitemi; beni sınırları aşmaya zorlayan, genelin dışında bir deneyim yaşamama borçluydum.

Christine Angot, tacizci babasının kendisini maruz bıraktığı ensest hakkında yazmasını önerdiğini anlatır:

"Benimle yaşadıkların hakkında yazmalısın... İlginç bir şey bu. Herkesin yaşayacağı bir deneyim değil."

Hatta nasıl yazması gerektiğine dair bir fikri bile vardır: *Okur rüyada mıyım yoksa bunlar gerçek mi, diye sormalı kendine, belli belirsiz, hafiften Robbe-Grillet tarzı.*

Bu yüzden de zor bu kitabı yazmak. Acıyla dolu sahneleri yeniden canlandıracağı için değil (çocukluğunda tacize uğramış birinin acı dolu olayları hatırlamak

için kitaba ihtiyacı yoktur, o her sabah uyandığında başucunda paketi hazırdır), yazanın tüm çabasını, iyi niyetini, yıllarca yaptığı okumaları, kalbini ve ruhunu vakfettiği bu yapım, yine merkezinde saldırganın yer aldığı, neredeyse onun öngördüğü ve arzuladığı, saldırgana ait bir proje olduğu için.

Var olmak için tecavüz edilir. Belki tecavüz etmeden önce bilinmez bu (bence bilinir, çoğunlukla) ama bir kez fiiliyata geçtikten sonra artık apaçık ortadadır: Bu onarılamaz eylem, aynı zamanda kurban ve dünya üzerinde ömür boyu iz bırakan bir eylemdir. Güç yaratan bir eylemdir, kişinin kendinin ötesine uzanan bir güç.

Birkaç yıl önce çökertilen bir çocuk pornografisi ağının adı beni çok etkilemişti: *damagedforlife*. Bu, bir mağdur destek grubunun değil, avcıların internette birbirlerine pasladıkları bir web sitesinin adıydı. İzledikleri eylemlerin kurbanlarının gerçekten de sonsuza dek hasarlı kalacağını bilmek onları baştan çıkarıyordu. Onlar için kurbanın bir kişilik olarak varlığının olmadığı doğru; empatiden yoksunlar ya da en azından kurbanın acısını karşı tarafta yaşandığı haliyle algılamalarına izin vermeyen, tuhaf bir empatiye sahipler. Onlar için kurban ancak tüm yaşamı boyunca tecavüzün izini taşıyacak bir araç olarak var olabilir.

Ömür boyu hasarlı. Hasarlı, delik deşik, uçurumlarla çevrili.

Damaged for life. Bu kitap bile yine onu haklı çıkarıyor. Yine de basılsın istiyorum ama umarım fazla okuru olmaz. Zira bu, edebiyatta bir şekilde kalemimle değil, daima takıntılı olduğum gibi, konumla var olmanın bir şekli olabilir. Üstelik benim ne seçtiğim ne istediğim ne de yarattığım bu konuyla. Benim de kendi adıma kendimin yapmadığı ama bana yapılan bir şey vesilesiyle var olmam. Ne kâbus ama.

Yine de yazacağım bu kitabı, bir nevi anlamsız başkaldırı halinde. Bu boğayı boynuzlarından kavrayıp öfkeden delirtmek için. Çatlayana, durmam için yalvarana ve nihayet beni rahat bırakana dek sözlerle ve mantıkla bunaltmak için.

Sırlar ve Yalanlar

Emmanuel Carrère'in yazdığı *Rakip*, 2000'de yani benim davamdan bir yıl önce, üvey babam masumiyet karinesinden yararlanır halde gözaltındayken yayımlandı. Söz konusu metin, tam da yaşamının bağlı olduğu yalan açığa çıkmak üzereyken karısını, anne babasını ve iki çocuğunu öldüren Jean-Claude Romand adında bir adamın hikâyesini aktaran, kurgudışı bir anlatıydı. Romand tıp eğitimine başlamış ama sınavlarından birine girmemiştir. Her şeyin yolunda gittiği yönünde yalan söyler ve oradan başlayarak –nedenini asla öğrenemeyiz ve kitabın en çok üzerinde durduğu şey de kaderin bu garip cilvesi olur– yalanlar birbiri ardına sıralanır ve sonunda sınavlarını verdiğine, diplomasını aldığına, iş bulduğuna, her sabah Dünya Sağlık Örgütü'nün Cenevre'deki ofisine çalışmaya gittiğine herkesi inandırır. Yakınları birikimlerini ona emanet etmekte, o da sözde bu paraları İsviçre'deki bankalara yatırmaktadır ve on sekiz yıl boyunca bu şekilde yaşayıp gider, ta ki suça kadar.

Kitabı annemin tavsiyesi üzerine ya da annemin kitap hakkında dediklerini duyduktan sonra okudum. O, bu kitabın korkunç, tüyler ürpertici bir karakteri betimlediğini ve anlatılanların üvey babamın hikâyesine çok benzediğini düşünüyordu. Bu yorumu karşısında dehşete kapıldığımı ve bunun anneme duyduğum öfkeyi daha da köpürttüğünü hatırlıyorum. Kitap suç işleyen birini anlatıyor, doğru, ama her şeyden önce çok uzun bir süre boyun-

ca yakınlarına yalan söyleyen birini anlatıyor ve hepsinin de kendilerine sorduğu ve kitabın merkezinde yer alan soru; bir insanın nasıl olup da kimse kendisinden şüphelenmeden böyle yalan söyleyebildiği. Nasıl olur da kimse farkına varmaz? Nasıl olur da yalan bir yaşamın tam merkezine kök salar ve yaşamın sürüp gitmesini hiç engellemeden bir tür gerçeğe dönüşür? Belli ki annem kendine sorduğu, kendi sorularını okumuştu. Nitekim onun için üvey babamla ilgili ana mesele yalandı. Nasıl bunca zaman yalan söyleyebilmiş de annem hiçbir şeyin farkına varmamıştı? Romand ailesinin hikâyesi ona teselli veriyordu sanırım, tüm o insanlar da tongaya basmıştı. Onlar da tepki vermemiş, akıllarına hiçbir şey gelmemişti.

Beni korkunç incitmiş olan ve bugün hâlâ da inciten, onu öncelikle bir yalancı olarak görmesiydi. Romand karakterinde büyüleyici olan da buydu; menfur suçu, çocuklarının yüzüne indirdiği tabanca darbeleri değil, insanları yalanlarına inandırma becerisi. Annem kendini sahte doktor tarafından aldatılmış, ihanete uğramış masum çevresiyle özdeşleştiriyordu. Eşi kızına yıllar boyunca tecavüz etmişti ama onun onda gördüğü bir tecavüzcü değil, yalancıydı.

O nereye baksa kendi hikâyesini görüyordu, tıpkı benim de kendiminkini görmem gibi. O zamanlar bu benmerkezciliği doğal (herkes dünyaya kendi penceresinden bakar) ve çok acımasız (ama doğa da acımasızdır) buluyordum. Oysaki bunun, çektiğim acıya ya da suçun kendisine kayıtsızlık değil, inkâr dediğimiz şey olduğunu biliyorum. Olguları kabullenme sürecinin içinde bile hâlâ sayısız inkâr stratejisi yatar ve annemin bu bakış açısı da onlardan biriydi. O, kafayı yalan meselesine takmayı tercih etmişti ki bu da kesinlikle korkunç bir hikâye ama yalanın ardında yatan diğer hikâye kadar korkunç değil. Jean-Claude Romand'ın yalanını özel kılan şey, bir

şey saklamıyor olmasıydı, onun sakladığı bir boşluktu. Üvey babamın sakladığı ve annemin hiç değinmediği şey ise –zira onun *yalan* derken düşündüğü kendisine söylenen; güvenilir biri, çocuklarına iyi bir baba, çok sadık olmasa da onu seven bir adam olduğuna dair yalandı– geceleri bana yaptığı şeydi.

Zalimlikle inkâr birbiriyle bağdaşmaz değildir. Bir yanda görmeyi reddetme, diğer yanda görememe; bir yanda bilinçli, diğer yanda bilinçsiz ret yoktur. Biri masum, öteki suçlu ret yoktur. Annelerin körleşmesinin birazcık her ikisinden de ya da tuhaf bir arada kalmışlıktan kaynaklanması mümkündür; bilirken bilmez, bilmezken bilir olabilirler.

Anneme karşı katıyım. Kuşkusuz hakkım var buna. Hani derler ya, o da sütten çıkmış ak kaşık değil. Ama yine de haklı: Yalanla hakikat meselenin düğümü elbette. Bu kitabı hakikatin arayışıyla yazıyorum. Tanımlaması zor, hakkında fikir yürütmesi zor, görünürde olanın ötesindeki bir hakikatin arayışıyla. Ötekini tamamen ilga etmez; iyi yanlarını, neşeli anları, aile fotoğrafını tamamen hükümsüz kılmaz ama doğasını değiştirir, onların gölgede kalan tarafıdır, lanetli Siyam ikizidir.

Anneme karşı katıyım. Okurun da ona karşı katılık eğilimi göstereceğini biliyorum. Ensest hikâyelerinde kültürel bir reflekstir bu. Tecavüzcünün kendisinden çok, çocuğunu korumayı becerememiş anne suçlanır çoğunlukla. Beni koruyamadı, doğru. Babam da koruyamadı. Büyükanne ve büyükbabam, amcalarım, dayılarım, teyzelerim, halalarım, aile dostları da. İlkokul, lise öğretmenlerim, toplum merkezindeki eğitmenler, sırt sorunlarım nedeniyle kaldığım hastanelerdeki personel, bizimle ilgilenen psikologlar, terapistler, hastası olduğum alternatif hekimler de. Hiç kimse korumadı beni. Anne suçlu.

Kabul ediyorum. Tüm o yıllar boyunca yaşanan farklı öfke ve telafi süreçlerinde onu da kayırmadım. Ama bana o tecavüz etmedi.

Öğrendiğinde, günün birinde arabada ona anlattığımda nutku tutuldu, aklı durdu, tutunacak dal bulamadı. İnanamıyordu buna. Arabayı park ettikten sonra yaptığı ilk şey gidip üvey babama sormak oldu. Sonrasında onunla bir yıl daha kaldı. Yapabileceği başka bir şey yoktu ona göre, tek başına kardeşlerime bakabilmek için hemşirelik eğitimini bitirmesi gerekiyordu. Onu suçladım ama bana o tecavüz etmedi. Benimle birlikte şikâyetçi oldu, onu boşadı, evini, köydeki, arkadaşlarının gözündeki itibarını kaybetti. Hayatı yıkıldı. O âna kadar yapmış olduğu her şey anlamını yitirdi. O, bir hippi olarak kaldı; kötü şeylere çok fazla odaklanmamak, yüksek sesle ilenmemek, ne istediğimizi açıkça ifade etmek ve bizi aşanı da evrene havale etmek gerektiğini düşünüyor. Yine de hayata karşı tavrına ve *Toltek Anlaşmaları*'nın[1] bilgece öğütlerine rağmen ondan isteyecek olsam bana hiç bakmak istemediği belgeleri ve fotoğrafları gönderecektir. Eminim ki bu kitabı iyi niyetle okuyacak ve yanımda olmayı sürdürecektir.

"Hayatı yıkıldı."

Yazması kolay. Sadece birkaç kelime ve başka konuya geçiveririz. Bunun somut olarak ne anlama geldiğini düşünelim bir. Tutkuyla sevdiğiniz, önceki birlikteliğinizden iki çocuğunuz olmasına rağmen kendinizi ondan iki çocuk daha yapma çılgınlığına savuracak kadar sevdiğiniz biriyle geçen on dört yıl. Biraz asabi bir tarafı var, biraz

1. *Dört Anlaşma: Toltek Bilgelik Kitabı*, Meksikalı yazar Miguel Ruiz'in 1997'de yayımlanan kişisel gelişim kitabıdır. Ruiz bu kitapta, kökeninin yerli Toltek kültürüne dayandığını iddia ettiği yaşam kurallarıyla modern dünyanın insanlarına "dingin savaşçı" olarak yaşamanın pratik uygulamalarını sunduğu iddiasındadır. (Ç.N.)

kötü çocuk, hep her şey onun kararına uysun ister ama bu aynı zamanda gücüdür onun, ne istediğini bilir, o bir maceracı, bir fatih. Bu şiddeti biraz yumuşatmaya çalışırsınız, nasıl yapacağımızı da pek bilmeden. Büyük kız zor biri. Ayrılığı da babasından uzak kalmayı da bir türlü kabullenemedi. Yeni eşle patlamalı bir ilişkisi var. Bedelini tüm aile ödüyor; tartışmalar, gergin anlar. Üniversiteye gitmek için evden ayrıldığında yaşam bir anda huzura erer gibi oluyor, yeniden neşeye kavuşuyorsunuz. Yazları grupları dağ yürüyüşlerine çıkaran eşinizle birlikte çalışıyor ve eğitiminize kaldığınız yerden devam ediyorsunuz.

Derken bir yaz ikindisi, tatil için geldiği sırada komşu köydeki arkadaşlarında kalmakta olan ve çıkıp gittiğinden beri bir daha eve adımını atmamış büyük kız, size bunları anlatıyor.

Yirmi yıl sonra Carrère'in kitabını yeniden okuyorum. Hem annemin o zamanki gözünden hem de kendi gözümden okumaya çalışarak. Bayağı karmaşık bir iş bu. Bugünkü gözlerimle okurken kendimi kaptırıyorum. Her zaman açıkça ortada olmayan iktidar ilişkilerindeki incelikli güçleri, yerleri analiz etmeye, derinlemesine irdeleyerek gün ışığına çıkarmaya çalışan bir kitap.

Karısını, çocuklarını, anne babasını öldürüp de kendisi hayatta kalan birine hitap etmenin herhalde otuz altı bin yolu yoktur. Ancak geriye dönüp baktığımda bu hesaplı ve merhametli ciddiyeti benimseyerek ve onu korkunç bir şey yapmış biri olarak değil de başına korkunç bir şey gelmiş biri, şeytani güçlerin talihsiz oyuncağı olarak görerek daha en başından huyuna gitmiş olduğumu fark ediyorum.

Bence bu acı verici ölçüde isabetli bir gözlem. Söz konusu olan, belki failin kendisinin bile farkında olmadığı, iradesi dışında uyguladığı bir tahakkümün etkisi. O, feleğin çemberine, kendini aşan trajik bir kaderin ağları-

na takıldığına inanır. Üvey babamın da kendine anlattığı hikâye buydu. Belki bugün hâlâ, hayatını yeni baştan inşa ettiği fikrini desteklemek için bunu söylüyordur kendine. Bir iştir oldu. Başımıza bir iş geldi, onun ve benim başıma ama en çok da onun çünkü ben hiçbir zaman onun sisteminde pek var olmadım.

Peki, ben kendime ne anlatırdım? Küçük kurbanlar kendilerine ne anlatırlar?

1) Kimseye söylemezsem olmamış olur. Kimse bilmediği sürece olmamıştır.

2) Bunu hak etmek için bir şey yapmış olmalısın. Sendeki bir şey tahrik etti bunu. Sen küçük bir sürtüksün.

3) Favori sensin. Bunu sana yapıyor çünkü seni seviyor. Seni seçti. Charlotte Pudlowski'nin podcast'inde, büyükbabasının tacizine uğrayan genç kız, onun başka küçük kızları da istismar ettiğini öğrendiğinde nasıl ihanete uğramış hissettiğini anlatıyor. Kendisinin tek olduğunu sanıyormuş.

Ben de ihanete uğradığım hissine kapılmıştım, biraz farklı bir sebeple, dava sürecinde, sevgilileri olduğunu öğrendiğimde. Bunu bana söylememişti. Bana her şeyi, itirafı mümkün olmayan şeyleri bile söylediğini, daha önce hiç kimseye açmadığı sırlarını açtığını söylerdi. Kimseye hiçbir şey söylemeyeceğimi biliyordu. Sadece kurbanlarla cellatlarının bilebileceği, aşırı bir mahremiyet vardı aramızda. Bu yüzden bana sevgilileri hakkında yalan söylediğini öğrenince şaşırmıştım. En azından elimde bu var, hakikate sahibim sanıyordum. Oysa hayır, bende de hiçbir şey yokmuş.

4) Bu, bir hayat sınavı. Bunu aşarsan her şey mümkün olacak.

Bu anlatının yazımında zaten epey ilerlemişken soruşturma dosyasını incelemek istedim. Niyetim, bugün kendime anlattıklarımla dosyadakileri karşılaştırmaktı.

O dönem söylediklerim ve algıladıklarım, onun ifadeleri, psikolojik değerlendirmeler. Benim gözümde bu belgeler ve içerikleri, benim hatırladıklarımdan daha yüksek bir hakikat içermiyordu ama karşılaştırmanın ilginç olacağını düşündüm.

Anneme dosyayı bana gönderip gönderemeyeceğini sordum. Bana kaybolduğunu söyledi. Ben dava başlamadan önce yurtdışında yaşamaya gitmiştim. Değişim programıyla bir Amerikan üniversitesinde okutmanlık işi buldum ve gittim. Hayli uzun süre güvencesiz ve göçebe bir yaşam sürdüm. Annem de çok taşındı. Belki de dosya kaybolmuştur: Hiçbir şeyi değiştiremeyecek olduktan sonra geçmişe takılıp kalmak neye yarar?

Ben o arşivlere bağlı olsaydım onları saklamam yeterliydi. Eğer kaybolduysa ben de onların kaybolmasına göz yumdum demektir.

Bir yerlerde bu belgelerin bir kopyasının olup olmadığını öğrenmek için bazı girişimlerde bulundum.

O dönem vekilliğimi yapan avukat kadınla e-posta yoluyla iletişime geçtim. Onu annem bulmuştu. Bizi bir kadının savunmasını istemişti sanırım. İyi bir fikirdi bu. Avukat genç, güzel ve sağlam duruşu olan bir kadındı. Ne annemde ne de bende olan bir duruştu bu ve söyleyeceklerimizi iletebilmemiz için bize bir şekilde ödünç vermişti onu, dilimizi bağlayan utanç yüzünden ne dediğimiz anlaşılmaz olmasın diye.

Bana dosyanın bir kopyasını on yıl boyunca saklayıp sonra da imha ettiğini söyledi. Beni Hautes-Alpes bölge arşivlerine yönlendirdi, onlar da Gap ağır ceza mahkemesine ve oradan da bir cevap çıkmadı.

Avukatın bakış açısını öğrenmenin benim için ilginç olabileceğini düşündüm. Araştırmanın tam da bu noktasında neden benimkinden farklı bakış açıları aradığımı pek bilmiyorum. Acaba kısır bir döngüye mi kapıldım? Benim bu tek sesli yorumumdan korkuyor muyum? Zaten şimdi-

ye dek peşine çok düştüğüm ve uçar kaçar yapısını bildiğim bir hakikatin arayışında kendimi kaybetme tehlikesi seziyorum. Asla sahiden yaklaşılamıyor o hakikate.

Ona bir telefon görüşmesi teklif ettim, o da hemen kabul etti. Çok meşgul olduğu halde. Adını internette arattığımda şu sıralar Hautes-Alpes'te sıcak gündem olan göçmenlerin kabulü alanında mücadele veren bir gruba dahil olduğunu gördüm. Bu grupların üyesi olan başka insanlar da tanıyorum ve bana ne kadar bitkin düştüklerini anlatıyorlar. Briançon'a gelen mülteci sayısı her gün artıyor ve onları alabilecek hiçbir yer de yok. Geçici sığınma kampı hınca hınç dolu ve şiddet tehdidi yükseliyor.

Yoğun programına rağmen, yirmi yıl önce görülmüş ve artık belgeleri elinde olmayan bu dava hakkında benimle bir saat konuşmaya zaman ayırdı. Çok net hatırlıyor olmasına hayret ettim. Dava dosyasını, duruşmaları, bizi, avukatımız olması için gelip onu bulan annemi, çok daha sonra gelen ve kendisini görmeye yalnız giden beni, erkek ve kız kardeşlerimi ve tabii onu; sanığı, tecavüzcüyü hatırlıyordu.

En çok da onu hatırlıyordu. En çok da kişiliği etkilemişti onu. Onun kişiliği, benim kişiliğim ve davanın vahameti. Tanık yokluğunda savunmanın yapısal olarak ne kadar zora düştüğünü ve ben anneme söyleyene kadar kimsenin aklının ucundan geçmeyen bu suçu çevreleyen büyük sessizliği hatırlıyordu. Bazı berbat ayrıntıları; bodrumdaki odayı, annem çalışırken gerçekleşen ve çok uzun; sekiz-dokuz yaşlarımdan ergenlik sonrasına dek süren istismarı hatırlıyordu. Hatta biraz sonrasında bile, diye ekledi, ve hamile kalırım korkusuyla anal seks yapmıştı. Kız kardeşim benim için istismarın başladığı yaşa erişince bana yaptıklarını ona da çektirecek olursa kendimi asla affetmeyeceğim düşüncesiyle konuşmaya karar vermiştim. Sonrasında annem bir yıl boyunca kendi-

ne gelemedi, ondan ayrılmayı başaramadı. O zaman bulabildiğimiz tek çözüm, onu çocuklardan uzaklaştırmak ve gitmek zorunda kalması için şikâyette bulunmaktı.

Onun karizmasını hatırlıyordu; dağ dünyasında belli bir itibara sahip erkeklerin çoğu gibi kendine özgü, benmerkezci kişiliğini. Yüksek irtifa rehberi olarak kalmıştı aklında; tırmanışlar yaptığını, o zamanlar akrobatik işler olarak anılan alanda yani yüksek riskli sahalarda iple çalıştığını hatırlıyordu. Fransa'nın güneyinde inşaat şirketi olan bir arkadaşı onu istihdam etmişti. Avukat çekici, güçlü kuvvetli, mesleğiyle hayranlık uyandıran, otoriter, iradesine karşı çıkılmasına tahammül edemeyen bir adam portresi çizdi. Olanlarla ilgili açıklamasını deli saçması bulmuştu: Küçük bir kız olan benim tarafımdan reddedilmenin onun için dayanılmaz olduğunu söylüyordu, onu sevmek istememem olacak şey değildi ona göre ve benimle bağlantıya geçebilmek için bulabildiği tek yol seks olmuştu. Bu açıklaması bir safsataydı: Bir kız çocuğu kendisine tecavüz eden birini nasıl sevecekti ki? Ama her şeye rağmen o sarılıyordu bu açıklamaya. Avukat onun kurguladığı fetiş sahnelerini, birini tamamen ele geçirmekten aldığı zevki hatırlıyordu. Onun nesnesine dönüşmüştüm.

Beni de hatırlıyordu; yirmi bir yaşındaki o genç kızı ve tanıklıklarda belli belirsiz seçilen o küçük kızı, onun beni alt etmesine izin vermeme konusundaki yırtıcı kararlılığımı. Benim için dissosiyasyon[1], onun neler yaptığı söylememe imkân tanıyan, bilinçli bir hayatta kalma aracı olmuştu; yaptığı şeyi bana değil, arzusunun bir nesnesine yapmış oluyor, ben kendimi geride, menzili dışın-

1. Gündeklik dilde bölünme, çözülme anlamları taşıyan bu psikoloji terimi, normal koşullarda bir bütünlük içerisinde çalışan bilinç, bellek, kimlik ya da çevresel algının işlevlerinin bozulmasını ifade eder. Çeşitli ruhsal işlevlerden biri ya da daha fazlası kesintiye uğrama, kopma ve sürekliliğini yitirme yönünde olumsuz etkilenir. (Y.N.)

da tutabiliyordum. O, benzer davalarda başka kurbanları da savunmuştu; çoğunluğu yıkılmış insanlardı, başlarına gelenler yüzünden tamamen çökmüşlerdi. Benim parlak bir öğrenci olduğumu hatta en iyi okullardan birine kabul aldığımı hatırlıyordu. Şikâyetten sonra çökmüştüm ona göre; sanki direncim ihbarla sınıra ulaşmış gibi okulu bırakmıştım.

Onun hatırladığı bazı ayrıntılar benim hafızamdakilerle örtüşmüyordu. Doğru hikâye benimkiymiş gibi düzeltesim geliyordu. Annem de benim anlatımımda biraz muğlakta kalan bölümler görünce düzeltmek istiyordu. Ortak bir olay örgüsüne ulaşmak için her iki tarafın da bazı noktaları netleştirmesi gerekiyordu. Tarihleri, yerleri, koşulların üzerinden geçmek. Bir kez daha. Ne önemi var ki? Yorgunluk çöktüğünde bunu soruyordum kendime. Önemli olduğunu biliyorum ama yine de bazen öyle olmasın diye geçiyordu içimden.

Belki sizin de kafanıza takılmış olan şu yaş meselesi vardı. Yedi mi, sekiz mi, dokuz yaşında mıydım? On dört yaşıma kadar mı sürmüştü yoksa daha sonrasına mı? Bu noktada anlatıda tutarsızlıklar vardı. Tutarsızlıklar tehlikelidir, konuşan kişiye duyulan güvenin sorgulanmasına sebep olur, bir ayrıntıdan şüphe edince geri kalan her şey de şüpheye düşer. Şikâyette bulunduğumda kesin tarihler vermem gerekiyordu, bu da ancak yaklaşık olarak mümkündü. Yaklaşık dokuz yaşında demiştim çünkü o yaştayken yaşadığımız mahzene dair çok anım vardı. Daha sonra hafızamı sorgulayınca çok daha önce yaşanmış sahneleri yeniden canlandırabilmiştim. Anneme bu belleğimde sonradan canlanan, mahzendekilerden de eski anılardan söz ettiğimde onun yıkıldığını görmüştüm. Buna şaşırmadım, demişti sonunda. Çengelli iğneyle ilgili hikâyeyi açıklıyormuş bu. Ben bu hikâyeyi hiç hatırlamı-

yordum ve o da bana onunla yaşamaya daha yeni başladığımız sıralarda, bir keresinde vajinama bir çengelli iğne soktuğumu ve kendisinin çıkarmak için müdahale etmek zorunda kaldığını anlattı. Altı ya da yedi yaşındaymışım. Üvey babam söylediğim hemen her şeyi doğruladı ama asla bir tek şey olsun eklemeye yanaşmadı. Tam olarak ne zaman başladığını asla söylemek istemedi, ilk seferinde neler olduğunu anlatmadı. Hatırlamadığını söylüyordu. Benim bilememem gayet normaldi zira yedi, sekiz ya da dokuz yaşlarında olmalıydım. Ama o yirmi beş, yirmi altı ya da yirmi yedi yaşındaydı. Eyleme geçişini nasıl unutmuş olabilirdi?

Görüşmemizin sonunda avukata bir şeylerin değişip değişmediği konusunda görüşünü sordum. Yirmi yıl öncesine kıyasla bugün mağdurların beyanının daha çok dikkate alındığını düşünüyordu. İstismar vakaları sayıca eskisinden daha az ya da çok değildi ama ihbar sayısı artmıştı. Şikâyetler genellikle delil yetersizliğinden takipsizlikle sonuçlanıyordu. Çoğu zaman sanığın sözüne karşı şikâyetçinin sözü ağırlıktaydı. Benim davamda işin bu yönü sorgulanmamıştı çünkü o itiraf etmişti. Avukat bunun da yaygın olmadığını ve itiraf etmeyip beni yalancılıkla suçlasaydı kuşkusuz mahkûm edilmeyeceğini de teslim ediyordu.

Kendi mahkûmiyetine varana dek, her şeyin kumandası ondaydı. Sonunda, hapse girme ihtimali yaklaştığında, kendini savunmaya, hafifletici sebepler bulmaya, bazı gerçekleri gizlemeye çalıştı. Suçunu kabul ederdi tabii ama yine de onu çok sert cezalandırmasalardı, zira topluma yeniden kazandırılmayı hak ediyordu o, bir daha yapmamayı taahhüt ederdi. Güvene layık biriydi.

Duruşma sırasında onu savunacak bir tanık geçidi

yaşandı. Hiçbiri işlediği suçun gerçekliğine itiraz etmedi, ancak onu bu suçun dışında bir dürüstlük abidesi, vefalı bir insan, iyi bir evlat, sadık bir dost; gayretkeş, gözüpek bir çalışan hatta bazen, dağlarda veya olağanüstü durumlarda birini kurtarmak söz konusu olduğunda adeta kahraman kılan tüm meziyetlerini sayıp dökmeye geldiler. Bugün, üzerinden yirmi yıl geçtikten sonra acaba kendileri hakkında, bir çocuğa tecavüz eden bir adamı savunmak için yaptıkları bu tanıklık hakkında ne düşünüyorlar, soruyorum kendime. Onu savunmakla kazanacakları hiçbir şey yoktu, gönüllü ve bilinçli olarak, vicdanları rahat bir şekilde yaptılar bunu. Demek ki gelip de bu adam lehine tanıklık etmenin yapmaya değecek bir iş olduğunu düşünüyorlardı. İçlerinden biri annemle babamın yakın arkadaşıydı, severdim onu, Alpler'deki bir barajın onarımı, Lyon opera binası kubbesinin inşası gibi tehlikeli işlerde birlikte çalışmışlardı, hapishanede ziyaretine giden kadınlar, kendi akrabaları da vardı. Gençliğinden yargılanma ânına varıncaya dek (o tarihte kırk bir yaşındaydı) hayatının her biri birbirinden temiz tüm veçheleri hakkında tanıklık etmeye gelmişlerdi. Tüm bunların içinde suç bir anomaliydi.

Çok tuhaf bu çünkü benim için tam tersi. İşlediği suç, yaşamındaki diğer her şeyi bir sapmaya dönüştürüyor, haysiyet veya herhangi bir ahlaki nitelik perspektifinden görülmesini engelliyor. Zaten de biraz abartıyorlardı, şu tanıklar, çünkü her şeye rağmen hepsi de onun baskıcı, kendisine direnilmesini kabullenemeyen biri olduğunu biliyorlardı. Hepsi otoriter olduğunu söylüyordu ama bu daha çok bir meziyet, güçlü bir irade ve kararlılık işareti olarak algılanıyordu. Hiçbirinin bizim; çocukların ve annemin evde gördüklerimizi, onun bir tiran gibi davrandığını görmediği doğru. Oysa kişiliğinde en öne çıkan unsur da buydu: İtiraza tahammül edemeyen,

her zaman her şeyi kendi hâkimiyetinde tutması gereken, kararları veren, denetleyen, cezalandıran ve iktidarı asla paylaşmayan biri.

Dünyadaki her şey seksle ilgilidir, bir tek seks hariç. Seks bir iktidar meselesidir. Oscar Wilde'a atfedilen ünlü bir sözdür bu. Bu özlü söz her yere uyarlanabilir mi, bilmiyorum ama cinsel şiddet bağlamında bence tam isabet. Elbette mesele seks ama bu yapılandırmada seks her şeyden önce bir tahakküm aracıdır. Çocuklar ifade etmekte zorlansa da bilir bunu. *Seks değildi*, der Dorothy Allison'ın küçük kahramanı da[1], *bir erkekle bir kadının çıplak bedenlerini birbirlerine dayaması gibi değildi ama yine de seks gibiydi biraz, güçlü ve korkutucu bir şeydi, onun hiddetle istediği, benimse hiç anlamadığım.*

Üvey babama yaptıklarının nedeni sorulduğunda benimle bağlantıya geçmenin başka yolunu bulamadığından bu duruma sürüklendiğini söylerdi. Bunca zaman sonra, buradan bakınca tutarsız görünüyor ama zaten zamanında da tutarsız görünüyordu. Bu, sadece cinsel tahakkümü değil, çok daha ötesini hedefleyen bir yırtıcılığın açık seçik itirafıdır. Tahakküm ve işkence yoluyla yaşamın kendisine kastetmektir.

2021 Nisan'ında *Le Monde*'da yayımlanan, cinsel suçlulara terapi veren bir merkezle ilgili röportajda bu kişilerin derinde yatan güdülenmeleri şöyle anılıyordu: *Cinsel eyleme geçmek, depresif bir çöküş riskini önlemek için, temel yetersizliklere bağlı majör kaygılara karşı savunmacı bir çözüm girişimidir.* Başka bir deyişle, ontolojik şiddet sorunsalıyla her zaman tutkuyla ilgilenmiş olan, merkezin psikologu Gaëlle Saint-Jalmes'e göre tecavüz *psişik bir supaptır*. Saldırganlar açısından, şiddet dolayı-

1. Söz edilen küçük kahraman yazarın *Bastard out of Carolina* romanındaki başkarakterdir. (Y.N.)

mıyla kendilerince daha ciddi bir şeyden korunmaları söz konusudur. Bu şiddet seçimi, şiddetin eril bir savunma biçimi olarak toplumsal kabul görmesiyle açıklanabilir. Bu nedenledir ki eyleme geçenler kadınlardan çok erkeklerdir ve bu nedenle de hem fiziksel hem de psikolojik eril tahakküm başroldedir.

Bu betimlemede üvey babamı görebiliyorum. O, kendini korumaya, savunmaya çalışıyordu. Sadece yaşamındaki birtakım toplumsal ve insani haksızlıklardan ötürü değil, aynı zamanda benimle ilişkisinde de, onu istemediğim için, kendini cidden bir kurban olarak hissediyordu. Kendisine her şeyi sunduğu bu küçük kız tarafından reddedilmeyi kabullenemiyordu. Dayanılmaz bir narsisistik yara açıyordu bu kız onda. Tecavüz, bana itaati öğretmek için gerekli bir cezaydı. Ve radyonun sesini açıp Johnny'le birlikte şarkı söylerken buna ruhunun derinliklerinden inanıyordu:

Sana tuz vaat ediyorum öpen ağzımla
Sana bal vaat ediyorum dokunan elimle
Sana gökyüzü vaat ediyorum, yatağının üstünde
Çiçekler ve danteller, gecelerin tatlı geçsin diye

Zavallı Johnny, rokoko mezarının derinliklerinden bu kitapta ne işi olduğunu soruyor olmalı kendine. Bana gönül koymasın, müziği ben seçmedim.

Bu konuda konuşmaya ya da en azından çevresindekilerin bir şeylerin yolunda gitmediğini anlamasını sağlamaya çalıştığını söyledi.

Okul şenliğine tedbili kıyafet gidebilirdik. Tüm çocuklar ve bazen yetişkinler de farklı kostümler giyerdi. Bir gün üvey babam oldukça tuhaf bir kılıkla geldi. Üzerine kahverengi bir iş tulumu geçirmişti. Canı çıkmıştı

bunu bulup buluşturana kadar, gerçekten de kahverengi iş tulumu her yerde görülen bir şey değildi, mavi veya gri olur genellikle ama bulmuştu işte ve eksiksiz bir kombin oluşturmuştu. Boynuna tuvalet kâğıdı rulosundan geçirilmiş bir ip dolayarak bir nevi kolye yapmış, beline plastik bir klozet oturağı geçirmiş, bunu da pantolon askısı gibi omuzlarından aşırttığı iplerle sabitlemişti. İnsanlar biraz şaşırıyor, espriyi anladıklarından emin olamıyorlardı.

"Bu ne kılığı?"

"Sence?"

"Emin olamadım."

"Belli olmuyor mu, bu bir klozet ve ben de kakayım."

Ama yine de biraz şifreli bir mesajdı. Daha ileri gitmemiş, karnaval şakası dışında, gerçek hayatta neden bir kaka olduğunu açıklayamamıştı. Yine de bu hamlesiyle denize bir şişe attığını düşünmüştü. Sorgular sırasında bundan bahsetti, bu konuda konuşmaya bayağı gayret ettiğinin ama kimsenin kendisini dinlemek istemediğinin bir kanıtı gibi. Anneme sitem etti: Hatırlamıyor musun, bok kostümü giymiştim hani? Kimse de bir şey sormadı! Kimse neden bok gibi hissettiğimle ilgilenmedi! Kimse, sen bile!

Bense prenses, peri kostümü gibi bir şey giymiştim.

Bir yerlerde anlatmıştım bunu. Bilgisayarımda aradım. Neredeyse yirmi yıl önceydi. Kısırdöngüye kapılmış haldeyim, o kadar uzun zamandır dönüp dolaşıp aynı fikirler üzerinde kafa yoruyorum ki. Bunu sürekli yapmak zorunda kalmak, travmanın yarattığı sonuçlardan biri mi acaba? Bilmem ki, hiç psikanaliz hatta psikoterapi bile görmedim. Hiçbir şey yapmadım. Travmanın bir ürünü olduğunu düşünmüyorum bunun, hayat bu sadece. Metni buldum, anlatı değil, bir şiir, başlığı "Karnaval" ve şöyle bitiyor:

Adam, boktan tedbili kıyafetiyle
Prensesin elini tutuyor
Prensesin vermek istemediği
Ama zorla alıyor
Biliyor adam
Küçük el
Ne bok olduğunu
Adam ona bakıyor
Prenses uzaklara
Bana bak
Küçük prenses
Işığı
Yırtık elbisesiyle
Bak çünkü bu şart
Ama prenses hiçbir şey demiyor
Adam affedilmek ister
İçinde bir yerlerde biri affedilmek ister
Prensesin acıması yok
Balonun kraliçesi parçalanmış kıyafeti içinde
Verilmesi şart olan eli veriyor
Ama affetmek
İstemiyor.

Çizer arkadaşım Edmond, bir seçkiye katılan bu şiire bir illüstrasyon çizdi. Tamama erdirilememiş bir proje, yarım kalmış bir döngü daha. Bu çizimin de bir yirmi yılı var. Bu hikâye hakkında söylemem gereken her şey zaten var orada: Ön planda, bakışlarımın ürkütücü derinliği dikkate alındığında beni eğlenceli göstermeyi başaramayan bir kostümle ben varım ve arkamda beni yutmak için yaklaşan bir tür balinanın yer aldığı, kara, fırtınalı bir fon var. Hemen tüm çizimlerde olduğu gibi bir köşede başıboş bir köpek dolanıyor, bir şiiri diğerine bağlayan hayaletimsi varlık sıfatıyla. Meksika

sokaklarından bir köpek bu, sıska ve tüyleri yoluk, gözleri donuk.

Annemin evindeki depoda, etiketinde keçeli kalemle adımın yazılı olduğu plastik bir kasada bir yığın kâğıt, eski mektuplar, eski fotoğraflar, dağılmış uğur bileklikleri arasında nihayet Grenoble Bölge Mahkemesi'nin Haziran 2000 tarihli tutanağı çıktı. Bu tutanakta dava hakkında anlattığım her şey kesin ve net bir hukuk diliyle okunabiliyor. Sanığın kısa bir biyografisi, benim ve annemin beyanlarının özetleriyle üvey babamın beyanlarının bir özeti mevcut. Yine Paris'te geçen çocukluğu, Alpler'deki gençliği, annemle tanışması, istismarlar, ileri sürdüğü gerekçeler. Hepsi de burada serimlediğim öznel versiyonla aşağı yukarı örtüşüyor. Bu belgeyi bu sayfalara dahil edip etmemem gerektiğini sorguladım kendi içimde. Benim düzyazımla tutanakların dilini yan yana koymanın, belki aynı olaya dair iki farklı anlatı tarzı arasında bir paralellik kurmanın ilginç olabileceğini düşündüm, böylece aradaki fark algılanabilirdi.

Usül bakımından yargılamanın tarafların menfaatlerine halel getirebilecek, usülden reddini gerektirir her türlü unsurdan ari olduğu anlaşılmakla; [...]

Esas bakımından dosya mündericatından aşağıdaki olgular sabit bulunmuş olmakla: [...]

Soruşturma süreci tamamlanmış olmakla;

Soruşturma sonucunda ... aleyhine yeterli delil elde edilmiş olmakla: [...]

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 199, 214, 216 ve 802. maddeleri uyarınca;

İşbu gerekçelerle

Mahkeme

Savcılık iddia makamı,

Kanunen gereği görüşülüp düşünüldü;

[...] hakkında iddianame düzenlenmesine

Tecavüz suçuyla yukarıda atıfta bulunulan cinsel saldırı suçlarına ilişkin yasalar uyarınca yargılanmak üzere Hautes-Alpes Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevkine...

Sunulan olguların aktarımındaki küçük farklılıklar, ortak noktalardan daha çok ilgimi çekiyor. Belki de bu yüzden arşivleri taramak istedim, henüz kafamda binlerce kez evirip çevirmemiş olduğum hikâye parçalarına tutunabilmek için. Yine şu farklı bir bakış açısı bulma düşüncesi. Daha adil olmak için mi? Bölük pörçük bilgileri tamamlamak için mi? Yoksa kendimden, bana musallat olan, şu boğucu öznel bakış açısından biraz olsun sıyrılabilmek için mi?

Örneğin: *Neige ona cinsel ilişki sırasında kendisinin orada olmadığını, saldırıya uğrayanın başka biri olduğunu söylediği gün her türlü teması kesti.*

Bunu okuduğumda böyle bir beyanda bulunmasının tuhafıma gittiğini hatırladım. Bu aydınlanma ânını duruşmada anlatmıştı. Bir gün yine bana yaptıkları hakkında konuşurken ona devam edebileceğini, umurumda olmadığını, tüm bunları sanki başka birine yapıyormuş gibi olduğunu söylemiştim. O an bana gerçekten kalıcı bir zarar vermekten, ruhsal dengemi bozmaktan korkmuştu. Onu bu durdurmuş olmalıydı. Bu beyanın, sanki o zamana dek bana zarar verdiğinin hiç farkına varmamış gibi bariz saçmalığı bir yana, asıl tuhafıma giden, benim kendi adıma, istismarın sona ermesini sağlayan görüşmelere ilişkin son derece net bir anım olması ve bunun da benim olası zihinsel ayrışma meselemle hiçbir ilgisinin olmaması.

Bununla birlikte o konuşmayı hatırlıyorum; benim de ilişkimizi çözümlüyor olmam, kendi fikrimi söylemem, ona karşı çıkmam gözümde canlanıyor. Hayır, bahsettiğin gibi özel bir bağ kurmadık aramızda, sen

bana ulaşabildiğini sanıyorsun ama ben değilim o, sadece bedenim. Nerede olduğumuzu hatırlamıyorum. Belki benim genç odamda, bir yatakta, arabada. Seksten sonra konuşmayı severdi. Onu dinlemekten başka seçeneğim yoktu, pencereden manzaraya, tavana, halının motiflerine bakardım. Bazen çok üzerime geldiğinde boğuk bir öfkeyle karşılık verirdim. Benim unutulup gitmesine kayıtsız kalabileceğim bu konuşma tutanaklara geçmekle davanın bir unsuruna dönüştü, bir varoluş formu edindi.

Ayrıca söz konusu metnin kanun maddeleri, mahkeme mühürleri, avukatların ve kâtiplerin imzalarıyla bir bakıma hikâyeme geçerlilik kazandırdığı hissine kapılıyorum. Mesele sadece insanların abarttığımı, hikâyemi vahamet katmak için birazcık uydurduğumu düşünebilecek olmaları değil. Aynı zamanda bu tarz anlatılarda, yakınların inkârıyla kıyaslanabilecek doğal bir güç devreye giriyor. Tüm bunların bir kurmaca gibi işlediği hissini korumakla birlikte –bu gerçek bir hikâye ama sonuçta yine de hikâye– belli bir mesafe alıyor ve anlatımın bu boyutuna, dil olgusuna odaklanarak sürekli gönderge hakkında düşünmek zorunda kalmıyoruz. Fotoğraflar, arşiv belgeleri, o döneme ait mektuplar, bir tutanak; ben ne dersem diyeyim, ne düşünürsem düşüneyim, tüm bunların yaşanmış olduğunun kanıtı gibi. Bunlar, yoruma indirgenemez gerçeklik parçaları. İllaki yazanın doğruluğunu ya da iyi niyetini garanti etmemekle birlikte bu gerçekliği zaman içinde taşıma sorumluluğunun bir kısmını üstleniyorlar. Bu tanıksız tanıklığın kırılgan koltuk değneklerine dönüşüyorlar.

Nikâhlarında bir elbise giymiştim çünkü o beni zorlamıştı.

Annem pantolon giymişti sanırım. İkisi de beyazlara bürünmüştü ama annemin saçları kısa, üzerinde de pan-

tolon vardı. Küçük bir başkaldırı. Benimse söz hakkım yoktu. Genellikle elbise giymemi isterdi. Kendimi güzel bulmamı isterdi. Nikâh günü kıyafetlerimi değiştirmeye çok gayret ettim ama bir uzlaşıya varmak mümkün olmadı. Gelinliği giyen ben oldum yani, gelin değil.

Tam kaç yaşındaydım, bilmiyorum, erkek kardeşim bebekti, ben de on yaşında filan olmalıyım. Annemi arayıp soracağım. Herhalde hatırlıyordur evlendiği yılı. Bu kitabı yazdığımı bilmiyor, belki sonunda ona söylemem gerekecek. Ondan fotoğrafları tam olarak neden istediğimi bilmiyor. Kendileri de mağdur olan başka arkadaşlarımla yapmak istediğim görsel-işitsel performans da, kısmen pandemi sebebiyle, kısmen de bu konuda yapılacak bir işin doğurabileceği sonuçları düşünmeye başladığımızda hevesimiz çabuk söndüğünden unutuldu gitti. Psişik bir tükenme çöküyor, enerjimizi çekip alıyor. Proje; salonun duvarlarında aile fotoğraflarımızı sergilemek ve izleyiciler bunlara yakından bakarken itiraflarımızın kaydını antik bir koro gibi üst üste bindirilmiş olarak dinlemelerini sağlamaktı. İşte şimdi buradayım, arkadaşlarım olmadan, bu kadar çıplak olmasını arzulamayacağım bu sözü taşıyacak bir kolektif olmadan; fotoğrafsız, pusulasız, sürüklenmekte olan teknemde bir başımayım.

Ne Edelim, Ey Çalınmış Kalp?

Ne bir psikoloğa ne de psikanaliste göründüm. Bu konuda hiç profesyonellere danışmadım. Benim çevremde insanlar danışmaz, korkarlar; ayrıca bizim erişebildiğimiz kurumlarda, işyükü altında ezilmiş kamu hizmetlerinde, formasyonları çok da iyi olmayan taşra pratisyenleriyle, sosyal vakalarla dolu bekleme salonları ruhsal ıstırabın hakiki mucize odaları olan ücretsiz hizmetlerde, fazlasıyla bunalmış ya da yetersiz birine düş-

me ihtimalinin epey yüksek olduğu da bilinir. Yine de bundan bahsettim ama, çok önceleri, ilk olarak yağmurlu bir ikindi vakti liseden eve dönerken ömürlük dostum Marianne'a, sonra da evden ayrılır ayrılmaz üniversitedeki arkadaşlarıma ve dostlarıma. Beni dinlediler, bana inandılar. Kimse anlattıklarıma kuşkuyla yaklaşmadı. Bana tavsiyelerde bulundular ve yol gösterdiler. Fazlasıyla sevgiyle sarmalandım. Şikâyette bulunmanın tek çare olarak belirmesi uzun sürmedi.

Tuhaftır ki şikâyette bulunma fikri Edmond'dan geldi. Dost olmadan önce sevgili olmuştuk onunla. Benden otuz beş yaş büyüktü. Yine çelişkili bir durum ama olduğu gibi anlatıyorum olanları. Kurgudışı yazmanın iyi yanı bu; inandırıcılığı hiç umursamayabilir, tutarsız hatta imkânsız görünen olguları ve olay dizilerini sayıp dökebilirsiniz, hakkınız da vardır buna ve okur da size güvenmek durumundadır, değil mi ki siz onlara böyleyken böyle olduğunu söylüyorsunuzdur.

On dokuz yaşındaki kızla çıkan bu elli dört yaşındaki adam, hep genç kadınlarla aşk ilişkileri yaşayan karizmatik bir sanatçı, kendi çapında bir yırtıcı olan bu adam adalet yolunda en büyük destekçim oldu. Kendisine konuyu aktardığı psikiyatr arkadaşı bu yoldan geçmemiz gerektiğini, ne kardeşlerime yönelik tehlikeyi savuşturmanın ne de sonrasında kendimi yeniden ayağa kaldırabilmemin başka bir yolu olduğunu söylemişti.

Tek çare buydu. Ama bu da bir çare miydi? Öyleyse de kimin için? Konuşmak, şikâyeçi olmak, aile hücresini parçalamak olacaktı. Sözler bir kez döküldükten sonra çoklu dışlanma süreçleri tetiklenmiş olur. Herkes kendini bu ateşten korumak ister. Utanç hızla yayılır ve bulaşıcıdır. Dolayısıyla insanlar size sırtını döner. Hem aile

içinde hem de dışarıda. Fazla müttefikiniz kalmayacaktır, sadece yakın dostlarınız, onlar için kendilerine yöneltebileceğiniz utançtan daha önemli olduklarınız. Bu bir teselli, doğru ama herkes de tüm ömrünü bu yalnızlık içinde sürdürmeye hazır değildir.

Olay Nice'te; eski limandaki pembe, toprak rengi ve gri tonlarındaki bir apartmanda geçiyor. Çatı katını paylaştığımız kız arkadaşım geceyi başka birinin evinde geçirmeye gidince ben evde yalnız kaldım. Ödevlerim vardı ama kafamı toplayamıyordum. İki kat merdiven indim ve kapıyı çaldım, Edmond evdeydi, sabah desenini çizdiği bir tablo üzerinde çalışıyordu. Dairenin alçıları dökülen duvarları çizimlerle, grafitilerle ve kadın portreleriyle kaplıydı. Dans eden bedenler, güneşler, kuşlar. Sanat ve hayat üzerine bir tür naif ve güzel manifestoydu bunlar, inanmak istediğim hikâyeler anlatıyorlardı. Konuştuk, kitaplara baktık, daha çok da o konuştu, gidip raflardan bana kitaplar getirdi, yüzümü, omuzlarımı okşadı. Beni oyalamak için ne yapacağını şaşırdı. Aramızda tuhaf bir yoğunluk akımı oluşmuştu. Benimle ne yapacağını bilemedi. Ona âşık olduğumu, ona o tür bir aşkın arayışıyla geldiğimi düşündü. Öpüştük, asma katına çıkıp seviştik. Ama olup bittiğinde havada bir tatminsizlik hissi asılı kaldı. O anlamaya çalıştı. Bu aşk hikâyesinden emin olmak istiyordu. Ben meselenin ne olduğunu bilmiyordum ama aşk, hayır, kesinlikle aşk değildi. O çok yaşlıydı bir kere. Annemle babamdan bile yaşlıydı, moruktu. Ben yatmak isteyebilirdim ama aşk umurumda değildi. Tartıştık. Öyleyse neyiz biz, ikimiz? Hiçbir şey, bundan bahsetmezsek, bizi kimse görmezse hiçtir, bunun ne olduğunu bilmemiz gerekmiyor. Sen ne istiyorsun peki? Canıma sıçtın yani, hiçbir şey istemiyorum, rahat bırak beni. Giyindim. Gittim. Merdivenleri çıkıp eve dönmedim, eski liman boyunca yürüyüşe çıktım.

Gece vaktiydi ve hava biraz soğuktu, nispi bir serinlik, yakayı kaldırmak yetiyordu. Deniz fenerine doğru yürüyecektim, herkesin gurup vakti otomatik rotası çünkü günbatımının en güzel izlendiği yer orası. Ama karanlıkta görülecek hiçbir ilginç şey yok, üstelik de tehlikeli, işlerine bakan mafyöz tipler, madde kullanmaya gelmiş ve rahatsız edebileceğiniz insanlar, bir beton blokun arkasına gizlenip iğne yapan keşleri izleyerek mastürbasyon yapan sapıklar. Yine de ilerledim. Dalgaların sesi beni rahatlatıyordu. Edmond peşimdeydi. Dalgakıranda bana yetişti. Uzunca süre sessiz kalıp suyun aşağıdaki büyük kayalara çarpışını dinledik. Ben sigara içtim. O sigarayı yıllar önce bırakmıştı ama bana ateş veren o oldu.

Ona tecavüzü anlattım. Onluk bir şey yoktu burada, bu dalgakıran üzerinde, o gece, benimle. Ona sunacak hiçbir şeyim yoktu, henüz yirmi yaşında bile değildim, bir savaş makinesi geçmişti üzerimden ve eğer çok yanaşacak olursa yüzünün ortasına hiç de kendisini hedeflemeyen bir nefretin tükürüklerini yiyecekti. Benlik de bir şey yoktu. Eğitimimi sürdürmeli, yaşıtım bir kıza ya da oğlana âşık olmalı, artık özgür olduğuma göre yaşamayı öğrenmeliydim. Gecenin bu saatinde, bu dalgakıranın üzerinde, bu yaşlı Kazanova'yla yapacak hiçbir işim yoktu. Yine de ona anlattım, kız arkadaşlarıma anlattığım gibi. Tek farkla ki o bir yetişkindi, gerçek hayatta gücü, mesafesi, muhakemesi olan biriydi ve bu anlatı aynı olmakla birlikte aynı şekilde işitilmiş olmuyordu. Benden bir sigara istedi. Onun için sardım. İlk nefeste biraz tıksırdı, sonra keyifle bitirdi. İzmariti limanın kara sularına fırlattı. Başka da bir şey konuşmadık. Bir anda yorulmuştuk, dünyanın tüm yorgunluğu üzerimize çökmüştü. Anlattığım için utanıyordum ama artık çok geçti, olan olmuştu. Bana utanılacak bir şey olmadığını söyle-

yebilmek istiyordu. Elimi tuttu. Elimi yirmi yıl boyunca tutacaktı.

Edmond'un önerileri üzerine düşünmeyi kabullenmem zaman aldı. Aylarca şikâyet fikrini tümden reddettim. Bu çürümüş sistem benim için ne yapabilirdi ki? Şişko bir burjuva psikiyatristi bizim gibi insanların hayatları hakkında ne bilebilirdi ki? Ama yavaş yavaş taşlar yerine oturmaya başladı. Sonunda annemle konuştum. Başka bir çıkış yolu olmadığının dank etmesi için ifşamın üzerinden bir yıldan fazla zaman geçmesi gerekti. Derken bir gün, bir telefon görüşmesi sırasında, nihayet bir çıkmaza saplandığımız hususunda hemfikir olduk.

Ben, yirmi bir yaşında, Marsilya'nın işlek bir sokağındaki telefon kulübesinde, öfkeme hâkim olmaya çalışarak: "Olacak şey değil bu artık, terk etmelisin onu."

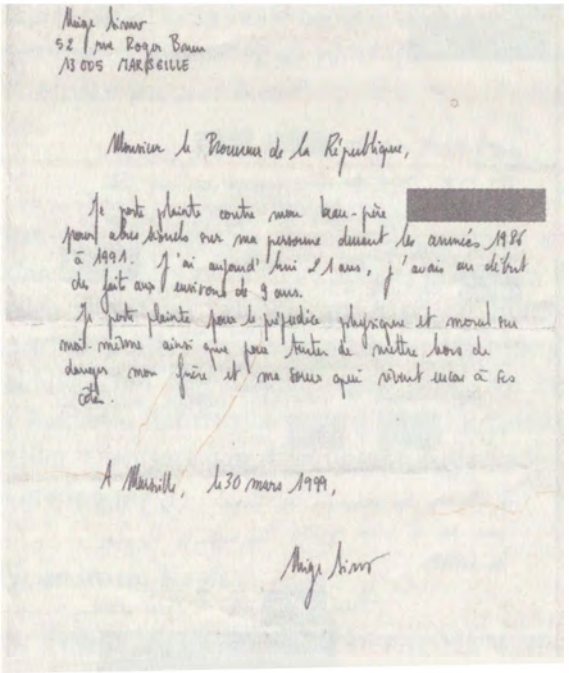
O, kırk üç yaşında, evde, komplo kurarken suçüstü yakalanma endişesini bastırmaya çalışarak: "Yapamıyorum."

Ben: "Ama artık bir yıl oldu yani."

O: "Nasıl edeyim, bilmiyorum."

Ben: "Başka bir yolu yoksa ben şikâyette bulunacağım. Sen yanımda olmazsan ben tek başıma yapacağım."

Somut olarak şikâyette bulunmak son derece basit bir iş. Tek yapılması gereken bir dilekçe yazıp savcılığa göndermek. Bu sadece ilk adım. Bu ilk adımı daha pekçok adım takip edecektir ama bu ilk adım belirleyicidir. Kısa, son derece basit bir dilekçe olabilir bu. İyi yazılmış olmasına, daktilo etmeye ya da bilgisayardan çıktı almaya, yol yordam bilmeye ya da bir avukat tutmaya gerek yoktur. Bir kâğıt üzerinde birkaç kelime sadece. İkimizin de hepi topu beşer dakikasını almış olmalı. Ben, özlü üslubum ve dağınık elyazımla, annemse liseye gitmemiş insanlara özgü, ilkokulda öğrenilmiş güzel yazısıyla.

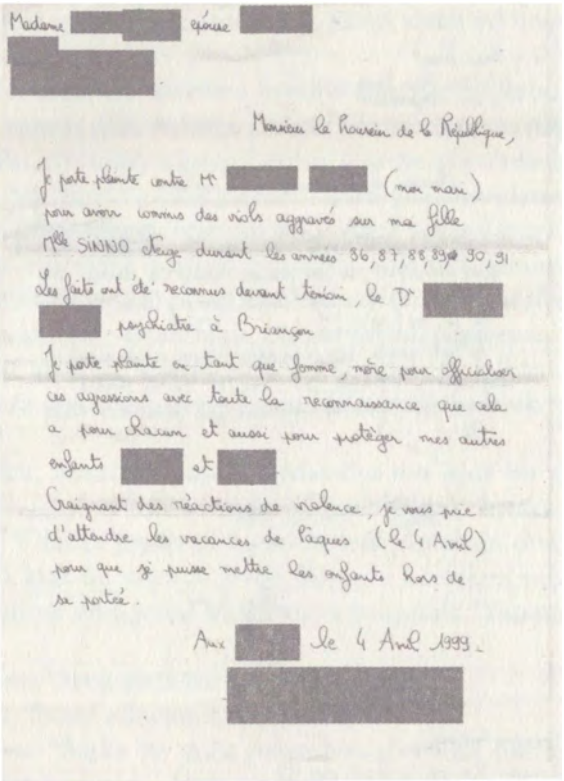
Neige Sinno
Roger Baum Sokağı no.52
13005 MARSİLYA

Sayın Cumhuriyet Savcısı,

Üvey babam hakkında, 1986-1991 yılları arasında bana uyguladığı cinsel istismardan ötürü şikâyette bulunuyorum. Şu an 21 yaşındayım ve istismar ben yaklaşık 9 yaşındayken başladı.

Bana verdiği fiziksel ve ruhsal zararlardan ötürü ve hâlâ onunla yaşayan erkek ve kız kardeşimi tehlikeden uzak tutmak maksadıyla şikâyetçiyim.

Marsilya, 30 Mart 1999, Neige Sinno

Madame [redacted] épouse [redacted]

[redacted]

Monsieur le Procureur de la République,

Je porte plainte contre Mr [redacted] [redacted] (mon mari) pour avoir commis des viols aggravés sur ma fille Mlle SINNO Neige durant les années 86, 87, 88, 89, 90, 91

Les faits ont été reconnus devant témoin, le Dr [redacted] [redacted] psychiatre à Briançon

Je porte plainte en tant que femme, mère pour officialiser ces agressions avec toute la reconnaissance que cela a pour chacun et aussi pour protéger mes autres enfants [redacted] et [redacted]

Craignant des réactions de violence, je vous prie d'attendre les vacances de Pâques (le 4 Avril) pour que je puisse mettre les enfants hors de sa portée.

Avx [redacted] le 4 Avril 1999

[redacted]

Madam , ...'nın eşi

Sayın Cumhuriyet Savcısı,

Mösyö (eşim) hakkında 86, 87, 88, 89, 90, 91 yıllarında kızım Matmazel SiNNO Neige'e ağırlaştırılmış tecavüz suçu işlediği için şikâyette bulunuyorum. Olaylar, Briançon'da mukim psikiyatrist Dr. adlı tanığın huzurunda ikrar edilmiştir.

Bir kadın ve bir anne olarak, bu saldırıları resmiyete dökmek, herkes tarafından bilinmesini sağlamak ve diğer çocuklarım ..... ve .....'u korumak amacıyla şikâyette bulunmaktayım.

Şiddet içeren tepkilerden korktuğum için sizden Paskalya tatiline (4 Nisan) kadar beklemenizi rica ediyorum, böylece çocukları onun erişemeyeceği bir yere taşımam mümkün olacaktır.

4 Nisan 1999

Şikâyetten birkaç gün sonra, tatilin başında, annem çocukları bir yerlere götürdü ve polisler gelip üvey babamı evden aldı. Onu kelepçeleyip mavi bir minibüsün arkasına bindirdiler ve jandarmadaki bir hücrede gözaltına aldılar. Onu sorguladılar, sessiz kalma ve müdafi seçme haklarını hatırlattılar ve ardından bir tutukevine naklettiler. Duruşma için dava dosyası hazırlanana dek, iki yıl orada kaldı.

Uçurumun Keşfi

Bir dava hakikatin tespit edilmesini sağlamaz. Aynı olgu ya da olgular dizisi, aynı olay, onun sonuçları, bununla ilgili çıkarlar hakkındaki farklı yorumların karşılaştırılmasına ve bazen ortak ya da birbirine en çok yaklaşan bir yorum üzerinde müzakere edilmesine olanak tanır ve eğer bir yakınlaşma mümkün olmazsa toplum tarafından hangi yorumun benimseneceğine karar vermek jüriye kalır.

Olgular ne kadar uzağımızdaysa, ne kadar akla hayale sığmaz olgular söz konusuysa anıların sadakatine güvenmek de o denli zorlaşır. Çelişkili bir durumdur bu çünkü bireysel belleğin kesinlikten uzak olduğu apaçıksa da travmatik bellek çok derin kazılıdır ve boş bulunan anlarda, rüyalarda, bazen istemeden de olsa bir film gibi kendini tekrarlama eğilimindedir. Ancak yine de irade-

miz dışında içine sürüklendiğimiz bu film de gerçekte ne olduğunu temsil etmiyor olabilir.

Bundan, Annie Ernaux'nun *Kızın Hikâyesi*'nde çok iyi anlattığı o açıklığı hissedemeyeceğim sonucu çıkmıyor ki buna göre hatırlamak, *yaşananların gerçekleştiği andaki sarsıcı gerçekliğiyle bunların yıllar sonra büründüğü tuhaf gerçekdışılık arasındaki uçurumu keşfetmek* anlamına gelir.

Diğer dönemler söz konusu olduğunda hissediyorum o açıklığı, örneğin Meksika'ya varışımla ilgili, fotoğraflarda kendimi görüyor ve kimdi bu kız diye soruyorum kendime, ne hissettiğini, neler yaşadığını yeniden kurgulamaya çalışıyorum. Bu geliş hikâyesini birkaç farklı açıdan anlatmak mümkün benim için ve bunlar da bambaşka hikâyelere dönüşecek kadar farklılaşabilir. Genel bir terkip olarak göz kamaştırıcı bir şaşkınlıkla kafa karışıklığı hislerini hatırlıyorum ama yaptığım yolculukları, Chiapas'taki köylerle çöl köylerini birbirine karıştırıyorum; fotoğraflarda giydiğim deri sandaletleri hatırlıyorum ama çok uzakta kalmışlar gibi, benden, bugün olduğum benden kopuk, tam olarak bir kurguya aitmiş gibi de değil ama neredeyse.

Buna karşılık tecavüzle ilgili her şey o kadar sık gündeme geliyor ki –olduğundan beri her gün mutlaka– beynimde donup kalmış halde, bu yüzden her zaman mevcut, her zaman aynı biçimde; fazlasıyla gerçeklik ve gerçekdışılık duyumlarının tek bir duyummuş gibi, durmaksızın kendini üreten şeye karşı isyan ederken kendini yok eden tüm varlığın isyanının duyumuymuş gibi harmanlandığı bir biçimde.

Benim için çocukluk, Alejandra Pizarnik'in şiirindeki gibi, güneşli kara sabahların diyarı olarak kaldı.

Çocukluğumu hatırlıyorum
Yaşlı bir kadınken ben
Çiçekler ölürdü parmaklarımın arasında
Çünkü yok ederdi yüreklerini
Neşenin yabanıl dansı

Güneşli kara sabahları hatırlıyorum
Ben çocukken
Dündü
Yüzyıllar önceydi

Mekânları hatırlıyorum. Görsel hafızam çok zayıf olmasına rağmen bugün bile bu yerlere dair ayrıntıları hatırlıyorum. Hatta bazen kokular bile geliyor burnuma. O yapacağını yaparken herhalde uzun süre hareketsiz kalıp etrafı incelediğimden. Belki de başka bir şey düşünebilmek için dış detaylara kitleniyordum. Ya da belki dissosiyasyonun yan etkisiydi bu, bedenden ayrılan parça kendini atmosferde serbestçe gezinirken buluyor, tamamen kaçamıyor ve rasgele unsurları, görüntünün tuhaf yapılandırmalarını, somut enigmaları kaydetmeye başlıyordu.

Yaşadığımız ilk daireyi; tuvalete giderken geçtiğimiz uzun koridoru, mavi-gri halıyı hatırlıyorum ve bunlar bugün istismarın ne zaman başladığını, şikâyette bulunduğum zamandan daha isabetli tarihlendirebilmemi sağlıyor. Daha sonra bizim olan evin mahzenini, tırmanma aletlerinin yığılı olduğu metal kasaları ve beni onların üzerine yatırdığını hatırlıyorum. Tadilat halindeki büyük bir oda ve sobanın başında beni bekleyen o. Başkalarının evindeki misafir odası. Erkek kardeşinin evindeki çocuk odası. Hardal rengi, saçaklı bir yatak örtüsü. Anneannemin evindeki şişe yeşili döşemeli oda. Çalıştığı kayak dükkânının bodrum katı. Kayak mumu koku-

sunu hatırlıyorum. Bayağı da gözükara sayılırdı zira her an müşteriler içeri girebilirdi. Ben kros kayak kulübüne giderdim. Ona işe kadar eşlik eder, bir fellasyo yapardım, sonra o benim kayaklarımı hazırlardı ve ben de eğitmenle birlikte kulübün Méhari'sine biner, dükkândan ayrılırdım. Arabalar. Kampta çadırlar. Kendisine emanet edilen bir dağ evi. Ve evin her bir odası, mahzenden tavan arasına kadar.

O döneme dair, tecavüz sahnelerinden başka anım neredeyse yok gibi. Okulda neler yaptığımı, arkadaşlarımın kimler olduğunu, boş zamanlarımızda ne gibi faaliyetlerde bulunduğumuzu hatırlamakta zorlanıyorum. Kız kardeşimle konuşarak tüm bunları biraz biraz yeniden yapılandırabildim ama kafamda belirsiz, bulanıklar, oysa geri kalanı inanılmaz ve korkunç derecede net.

Buna rağmen hatırladığım şeyin gerçekten olan şey olduğunu hangi kesinlikle söyleyebilirim?

Gri Bölge

Duruşmada rızam olmadığını kanıtlamak çok önemliydi. Avukatım zevk ve rıza hakkında bir tartışmamızı hatırlıyor. Benim için asla, hiçbir anda rıza göstermediğim apaçıktı ve üvey babam da bunu doğruladı. Öte yandan ben orgazm olana dek durmazdı. Bir an önce olsun diye odaklanmaya çalıştığımı bile hatırlıyorum, yoksa sonsuza dek sürecek olurdu. Onun zevki, bana irademe hilafına zevk vermekti. Bana bu zevki vermekle beni tecavüze suç ortağı etmiş olurdu. Kendi gözünde ve içinde yaşadığımız toplumun gözünde. Belki de şu orgazmın gözleri kör etmesi halinin benim için de geçerli olacağını düşünmüş olabilir. Ancak ben bunu deneyimlediğim için orgazmın ille de zevk olmadığını biliyordum.

Yine de bazen işe yarar bu. Ludovic Degroote'un,

uzun süre *tecavüz* sözünün yaşadıklarını tanımlamakta yetersiz kaldığından şüphe etmesinin sebebi de buydu.

Gazeteye baktığımda hep tecavüz haberlerini okurum. Otuz yıldır sorarım kendime; benim yaşadığım şey de tecavüz sayılır mı, bu doğru bir kelime midir, aslında tüm bu yaşananlarda benim de sorumluluğumun olması, zira ben de zevk aldım, benim de bir kurban olmama engel değil mi [...].

Bu fiziksel zevk meselesi o dönemde insanların kafasını çok kurcalardı. Christine Angot kitaplarında bundan bahseder, *Le Voyage dans l'Est*'te yayımlanan röportajından da anlaşıldığı üzere gazeteciler onun da "zevk" alıp almadığını çok merak ederdi.

"Yani şey açısından, çok da mahreme girmeden ama öyle mahrem şeylerden de bahsediyoruz ki bir yandan, cinsel açıdan yani, sadece tatsız mıydı? Yoksa biraz karışık mıydı?"

"Zevk meselesini mi kastediyorsunuz?"

"Evet."

"Dayak yemiş bir çocuğa canın acıdı mı diye sorulur mu? Tecavüze uğrayan bir çocuğa zevk alıp almadığı neden sorulur ki? Dayak yiyen bir çocuk vurularak, tecavüze uğrayan çocuksa okşanarak aşağılanmıştır. Her iki durumda da aşağılama stratejileri geçerlidir. Ensest, çocuğun babanın cinsel tatmini için köleleştirilmesi yoluyla gerçekleşen bir nesep inkârıdır. Ya da ailenin güçlü bir üyesinin. Köleleştirilmiş, aşağılanmış, küçük düşürülmüş, hayatı mahvolmuş ve geleceği de tehlikede olduktan sonra bir çocuk bundan nasıl bir zevk alabilir?"

Bir de rıza meselesi var. Direnmeyen, hemen koşup yardım istemeyen, saldırganın yüzünü tırmalayarak ona karşı koymayan çocuk (tabii ki bunlar gülünç imgeler; hiçbir çocuk kendisine nezaketi andırır hareketlerle yak-

laşan kişi öğretmeni, ağabeyi, kuzeni, babası olduğunda böyle şeyler yapmaz ama bunun mümkün olduğunu varsayalım), kendisine dayatılan şeye rıza göstermiş mi demektir?

Olguların kendisinden de öte, asıl belirlenmesi en zor olan, rızayla neyin kastedildiğidir. Acaba çocuğun yaptıklarına mı, yapar göründüklerine mi, hissettiklerine ya da hisseder göründüklerine mi, söylediklerine mi, söylemeyi beceremediklerine mi atıfta bulunacağız? Bundan dolayıdır ki bir çocukta rızanın söz konusu olamayacağını açıkça hükme bağlayan yasalar herkesin işini kolaylaştıracaktır hatta genellikle kapının bir şekilde aralandığı vehmine kapılarak kendi içlerinde uzlaşmaya varan tecavüzcülerin bile.

Bana kalırsa hayatta genel olarak gri alanların olması müthiş bir şey. Bu bulanık sınırlar aşırılıklara ve suistimallere yol açabildiği gibi bir yandan da sorumluluğa, seçime ve özgür iradeye de alan açarlar. Edebiyatın, felsefenin hatta bilimin alanıdır buralar. Yetişkinlerin dünyası genellikle gridir, grinin bin bir tonundadır ve zaferlerimiz gibi hezimetlerimizin de sivri uçları bu grinin aşındırıcı doğasınca törpülenir. Çocuklar siyah ve beyazda yaşarlar.

Kapının ardına dek açık olduğunu söyleyemesek bile hafifçe aralanmış olması da mümkün değil midir? Işığı görülebiliyordu, bayağı süzülüyordu, içeri girilebileceğine dair bir işaret gibiydi. Sen kapıyı aralık bırakmadığından emin misin? Yanlışlıkla ya da intikam korkusuyla kilitlememiştin. Nasıl emin olabilirsin ki? Oysa ki ortada kapı olmadığı için daha en başından açık olup olmadığı, zorlandığı mı yoksa hafifçe mi itildiği gibi bir meselenin söz konusu olmadığı teslim edilirse bayağı hacimli bir sorunsal ortadan kalkmış olur ve üzerine daha fazla kafa yormamıza gerek kalmaz.

Bir çocuğun kapısı her daim ardına dek açıktır. Bir çocuk rıza kapısını ne açabilir ne de kapatabilir. O kola ulaşamaz. Ulaşabileceği yerde değildir, o kadar. O kola ulaşamayan yetişkin kurbanlar bile vardır; yerle bir oldukları, çok uzun zamandır dört ayak üzerinde süründükleri veya etki altında oldukları ya da bunun gibi başka koşullardan ötürü ama bu başka bir tartışma konusudur ve burada gerçekten bir tartışma, bir müzakere söz konusu olabilir; ortada bir jüri veya arabulucu uzlaşmaz versiyonların kendi gri alanlarında bir temas hattı ya da bir temas belirsizliği sınırı bulunmasına yardımcı olur.

Buraya bir başka arşiv belgesini de eklemek isterdim. Annemin, avukatımızın isteği üzerine, duruşmadan birkaç gün önce fotoğrafları bir araya getirerek oluşturduğu bir kolajı. Savunmamız aceleye gelmişti, belki duruşma tarihinin bize son anda bildirilmesi, benim de Amerika Birleşik Devletleri'nde olmamdan ötürü. Duruşmaya birkaç gün kala tanık bulmamız gerekti. Avukatın anneme dediğine göre lehimize konuşacak tanıklar olmazsa sadece sanığın tanıkları dinlenecek ve söz hakkına ayrılan tüm zaman onların olacaktı. Üstelik kürsüde yirmi üç yaşında, pırıl pırıl bir genç kız görürlerse jüri üyelerinin zihninde doğru bir imge oluşmayacak, hep şikâyetçinin bir yetişkin olduğunu düşüneceklerdi. Kızın yaşının küçük olduğunu anlamalarını sağlamalıydık. Mesela kızın istismara uğradığı yaştaki halini gösteren fotoğraflar olmalıydı. Burada meselenin ne olduğunu kavrayamamış gibisiniz, diyordu avukat, eğer somut gerçeklerde ısrarcı olmazsak ve kızınız hapishaneye karşı meydan okuyan tavrını sürdürürse bu davanın sonunda adamın serbest kalma riski var. Haftasına serbest kalır ve iki çocuğunun ortak velayetini talep eder. Eğer gerçekten sesimizi duyurmak istiyorsak üzerimize düşeni yapmalıyız.

Tanıklar konusunda pek bir şey yapamadık. Şikâyette bulunmadan önce kendisine tecavüzü anlatmış olduğum Marianne gelip konuşmayı kabul etti. Annemin arkadaşlarından biri söz almayı ve yakınlarımız adına bu ifşaların yarattığı üzüntüyü, hiçbir şeyin farkına varamadıkları için duydukları suçluluğu ve bizimle dayanışma içinde olduklarını ifade etmeyi teklif etti. Bu cesur davranışların onlara getirisi, benim sonsuz minnettarlığım ve sanık lehine konuşmaya gelmiş bir düzine kadar tanıkla birlikte saatlerce bir arka odaya tıkılıp kalmak oldu.

Fotoğraf işini annem üstlendi. El işlerini, gazetelerden resim kesmeyi, dikiş dikmeyi ve kendin yap işlerini hep sevmiştir. Dolayısıyla jüriye verip elden ele geçirmek için benim fotoğraflarımdan bir kolaj hazırladı. Pek de ağırbaşlı bir iş değildi elbette, zira ağırbaşlılık ona göre değildi. Herhangi bir süsleme ya da floresan bant kullanmamıştı ama fotoğrafların yapıştırıldığı fon kâğıdı çingene pembesiydi. Pek de yakışmıştı. Eğer bu kanıt da diğer kanıtlar gibi yitip gitmiş olmasaydı örnek olarak bu sayfalara eklerdim tabii.

Dönüp dolaşıp her seferinde tarihlerin, olguların, somut eylemlerin, küçük kızın fotoğraflarının üzerinde durmak gerekiyordu. Başından itibaren bu geri dönüşlerde, bu sonu gelmez yorumlamalarda kaybolma riski vardı. Şikâyetimin meşruluğu konusundaki tereddüde, varsayılan bir dayanıklılığın yarattığı bocalama da eklendi. Badireyi atlatmış olmam jürinin gözünde, dünyanın gözünde tecavüzcümün suçluluğunu düşürüyordu. Benim kendi gözümde bile. Bana cidden çok ağır bir şey yapmış olsaydı şu an olduğum yerde olamazdım. Sık sık şunu dedim kendime: Hayattasın, kafan çalışıyor, gitmekte, düşünmekte, yaşamakta özgürsün. Neden şikâyet ediyorsun ki?

Örnek Mahkûm

Bu davanın hukuki sonucu geneli temsil etmiyor, aksine, bir şikâyetin sonuca ulaştırıldığı nadir vakalardan biri. Zaten mağdurların çoğu suç duyurusunda bulunmuyor (Fransa'da bu oran yüzde onun altında). Şikâyetlerin çoğu kovuşturmaya yer olmadığı kararıyla ya da suç vasfının değişmesiyle sonuçlanıyor. Adli istatistiklere ilişkin son resmî veriler, tecavüz şikâyetlerinin (ister yetişkinler ister küçükler için olsun) yüzde 74'ünün takipsizlikle sonuçlandığını, soruşturulan şikâyetlerin yüzde 50'sinin cinsel saldırı ya da taciz gibi vasıf değiştirdiğini ve sonuçta şikâyetlerin sadece yüzde 10'unun ağır ceza ya da çocuk mahkemelerinde yargılandığını ve son on yılda tecavüz suçundan mahkûmiyetlerde yüzde 40 oranında düşüş olduğunu gösteriyor. yüzde 10'un yüzde 10'u gerçekten de çok sayılmaz, yüz vakadan biri. Ağır cezada mahkûmiyete pek az bir olasılık bırakıyor. Yine de biz bu vakalardan biri olduk. Üvey babam dokuz yıl hapse çarptırıldı. Bu da şüphesiz tecavüzler ben çok küçükken başladığı, uzun müddet sürdüğü, suçu ağırlaştıran ölçütleri karşıladığı ve üzerimde yetki sahibi bir kişi tarafından işlendiği içindir.

Her şeyden önce de o olanları ikrar ve itiraf ettiği için.

Bunu neden yaptı, bilmiyorum. Benim dediklerimle onun dedikleri çatışsaydı eminim ki bana inanmazlardı.

Yani bir bakıma bana yardım ettiği söylenebilir, bu jesti yaptığı teslim edilmeli. Günahlarından arınmanın mı peşindeydi? Bağışlanmanın mı? Bilmiyorum. Sanmıyorum, en azından benim affımın değil, ki bunu benden hiç talep etmedi. Sanırım şikâyette bulunmamla birlikte onun için varlığım sona erdi, belki hiçbir zaman var olmamış da olabilirim, onun dünyasında, onun alanında,

arzusunun bir nesnesi ama öznellikten yoksun olmaktan başka. Duruşmada benim önümde benden üçüncü şahıs kipinde bahsetti. Neden itiraf ettiğini bilmiyorum. Bunun için ona minnettar mı olmalıyım? Hiç sanmıyorum. Öyle oldu işte, kendine mahsus kişisel sebeplerden ötürü, benim dahlim olmayan kararlardan biri, bir kez daha benim hayatımın hiç kaale alınmadığı. Ama şurası da doğru ki inkâr etseydi ya da yalan söyleseydi benim için çok daha kötü olurdu.

Kayıp dosyayı ararken depodan çıkardığım belgeler arasında, tutukluluğunun başlarında anneme yolladığı bir mektubu buldum. Faks kâğıdına yazılmış ya da kopyalanmış olduğu için neredeyse okunamaz haldeydi. Onunla ilgili her şeyin benliğime bu denli kazınmış olması inanılmaz. Elyazısı, onun sesini duyuyormuşum gibi konuşuyor benimle. Harfleri kıvırma şeklini, bir cümleyi bitirince oflayışını, nefes alışını, kişiliğinin her ayrıntısını tanıyorum. Duruşmadan beri görmedim onu, yirmi yıl oldu ama yine de internette yayımladığı bir tanıtım videosunu izlediğimde stresini gizlemek için hafifçe gülümserken gözlerini gerginlikle kırpışına kadar tanıdım.

Olduğu gibi kopyaladım o mektubu. Sadece kardeşlerimin adlarını değiştirdim. Yazım hatalarını ve ismimdeki büyük harf eksikliğini korudum. Çalakalem yazılmış bir müsvedde değildi bu. Tüm dediklerini mektupta dendiği şekliyle demek istemişti. Metni faks kâğıdına yazmış ve cezaevi yönetiminden anneme gönderilmesini istemişti. Bunun okunacağını, dosyada arşivlenecek bir belge olacağını biliyordu ve eğer bu kitapta kendisine söz verilseydi belki kendini yine bu şekilde savunurdu.

Kopyaladım, metne ekledim, sonra da sildim. Bu mektupta anneme onun öğütlerinden ve derslerinden

usandığını, birlikte daha iyiye ilerlemelerini arzuladığını ve bunu herkes için istediğini zira acı çektiğini, onun da ve çocukların da acı çektiğini bildiğini söylüyor. Yazdıklarına bakılırsa hapis cezasına çarptırılacağını bilmekle birlikte çıkışta yine onunla birlikte, aile hayatını yeniden kurmayı öngörüyor. Duyulmayı, anlaşılmayı talep ediyor. Eylemlerinde asla annemin kızına hatta *neige*'e ya da kendi kızına kastetmediğini açıklıyor. Belki de ulaşmaya çalıştığı Sammy'nin kızıymış (ama tecavüz etmek için değil, diye ekliyor parantez içinde). Eylemlerini tetikleyen, bu küçük kızın istese onun kızı olabilecekken buna razı gelmemesi olmuş.

Dayanılmaz olduğu için sildim bu mektubu. Bu cümlelerde kurbanın olumsuzlanması küstahça bir ihmal gibi görünüyor. Tecavüzü, *Neige'le sorunu* ya da *Neige'le durumu* diye anıyor. Benim bununla hiçbir ilgim olmadığını, sadece *kafasını karıştıran bir unsur*, bir tetikleyici olduğumu açıklıyor. Diğer çocukları hedefleyen yeni suçlar işleyebileceğine yönelik şüphenin kendisini dehşete düşürdüğünü bir kez daha ısrarla vurguluyor. Çocuklarından herhangi birine dokunması kesinlikle mümkün değilmiş, bu büyük bir yüz karası olurmuş.

Ben tüm bu iddiaları uzun zamandır biliyordum. Bunları benim yüzüme karşı sayıp döktüğünde varlığının manyetizması ve ikna gücüyle ben de onun mantığına kapılıyordum. Yazılı halindeyse daha bir aksıyor, daha saçma ve daha da kırılgan. Bu düşüncelerin kâğıda dökülemeyeceğini; sadece maddede, hayatın yoğun sisi içinde işleyen mekanizmalar olduğu izlenimine kapılıyorum. Onu dinlerken sözleri trajik bir boyut kazanırdı. Onu sevmenin imkânsızlığını öyle güçlü hissederdim ki tüm façetalarıyla parıldayan bir elmas kadar sert ve güzel bir algıydı bu. Ona doğru bir adım atabilseydim, onun insani şefkatini kabule yönelik bir jest yapabilseydim beni

örselemesi gerekmeyecekti. Ama ben de yapmıyordum işte o jesti. Ona başka seçenek bırakmıyordum.

Tüm bunların canavarca olduğuna katılıyorum ama yine de onun hapse girmesini arzulamıyordum. Onu hapse atılması bana uyguladığı şiddetin özgün doğasıyla orantısız görünüyordu. Ayrıca oradan değişmiş olarak çıkmayacağından da korkuyordum.

Suç duyurusunda bulunmak istemememin sebebi, hapsedilmeye karşı olmamdı, siyaseten yani, ve hâlâ da öyleyim. Çevrem çoğunlukla edebiyat ve felsefe öğrencileriyle sisteme güvenmemek için yaklaşık aynı nedenlere sahip olan anarşist punk'lardan oluşuyordu. Michel Foucault'nun metinlerini okumuştum. Hapishanenin mahkûmları yabancılaştırdığını ve onları topluma yeniden katılmaya hazırlamadığını düşünüyordum. Toplumsal bağlarını koparark ve narsist intikam duygularını besleyecek şekilde kurbanlaştırarak onları daha tehlikeli hale getiriyordu. Konuştum çünkü kardeşlerimi korumak istiyordum. Annemden onları ondan uzaklaştırmasını istedim. Annemin ilk aklına gelen, ondan bir psikiyatriste görünmesini istemek oldu. Üvey babam da kabul etti. Birkaç ay boyunca Briançon'da bir pratisyenin seanslarına devam etti. Adına Plumage diyelim çünkü tanınması ihtimaline karşı kimliğini korumak zorundayım, bir hekim olarak tavrını kendi seçtiği ve bence bundan sorumlu tutulması gerektiği halde. Doktor Plumage bu adamın çocukları için tehlike arz etmediğini tespit etti, annemle bana onun asla tekrar suç işleme riski taşımadığı ve suç duyurusunda bulunmanın çözüm olmadığı hususunda güvence verdi. Böylece üvey babam seanslar dizisini tamamlamış olarak hayatına devam etti ve herkes üzerindeki tahakkümünü sürdürdü. Annem boşanmak istiyor, o ise reddediyordu; bunun ne

işe yarayacağını anlayamıyor, boşanmanın çocuklar için travmatik olacağını açıklıyordu.

Sonunda şikâyetçi olduk çünkü onu uzaklaştırmanın başka bir yolunu bulamadık.

Duruşmada hapis cezasına karşı olduğumu, kapatılmasının ona hiçbir şekilde faydası olmayacağını düşündüğümü ve bunun bana da faydası olmayacağını, zaten taşıdığım suçluluk duygularına bir suçluluk duygusu daha ekleyeceğini söyledim. Uzaklaştırılmasını ve zorunlu tedaviye hükmedilmesini istedim.

Ancak davalar mağdurların gönlünü yapmak için görülmez. Toplum, temsilcileri aracılığıyla kendisi için neyin iyi, neyin kötü olduğuna karar verir, kurbanlar ya da suçlular için değil. Dolayısıyla o da bana maddi tazminat ödemeye ve dokuz yıl hapis cezasına mahkûm edildi, tedavi yükümlülüğü olmaksızın.

Dava görüldüğü sırada zaten Gap'ta iki yıldır tutuklu bulunuyordu. Hükmün açıklanmasından sonra Marsilya'daki Baumettes Cezaevi'ne gönderildi. Erkek ve kız kardeşim onu orada ziyaret ederlerdi. Kendisine ufak tefek şeyler getirmelerini isterdi onlardan; çikolatalar, kekler, bir çift spor ayakkabı filan. Bunları yapmak durumunda kalmak onları rahatsız ederdi, onlardan kendisiyle birlikte yasadışı dünyaya dalmalarını istiyormuş gibi. Ama yine de yaparlardı. Gidip onu görmek zorundaydılar. Kanun buydu. Annem onları bu çileden kurtarmaya bir hayli gayret etti ama yargıç yükümlülüklerini yerine getirmezse velayeti almakla tehdit etmişti onu. Onlar reşit değildi, annem istese de istemese de babalarının onları görmeye hakkı vardı.

Onları hapishaneye götürür ama kendi girmezdi. Gönüllü refakatçiler eşlik ederdi onlara. Tutuklandığında on iki ve on üç yaşlarındaydılar.

Dokuz yıl ceza aldı ama sadece beş yıl yattı. Örnek

mahkûm olarak, iyi halden. Cinsel suçlularda bu klasiktir. Hapishanenin iyi öğrencileridir onlar. Hatta üvey babam kendini Korsika'ya, mahkûmların doğada serbestçe gezinmesine izin verilen bir pilot cezaevine naklettirmeyi bile başardı. Burası zaten çoğunlukla "sübyancılar" denilen çocuk tecavüzcülerinin bulunduğu bir hapishane zira onlar cinsel suçlular arasında genellikle şiddete pek başvurmayan, personel ya da diğer mahkûmlar açısından tehlike arz etmeyen ve fazla zorluk çıkarmadan topluma yeniden uyumlanan kişiler.

2017'de Guillaume Massart, Casabianda adındaki bu Korsika hapishanesi hakkında *La Liberté* diye bir belgesel film yaptı. Denizle 1500 hektarlık ormanlık arazi arasında konuşlanan cezaevi binası yaklaşık yüz otuz mahkûmu barındırıyor. Çoğu aile içi cinsel suçlardan hüküm giymiş. Elbette amaç, geleneksel bir cezaevi kadar sert olmayan bir yapı kurmak, çocuk tecavüzcülerine ayrıcalıklı muamele etmek değil. Bunlar kaçmaya yeltenmeyecek, çok uzun cezalar çeken ve el emeğine ya da tarlalarda çalışmaya ayıracak vakti olan, uysal mahkûmlar sadece. Ciddi ölçüde psikolojik bakım verilmesi ve farklı terapiler olması beklenebilir ama pek de bir şey yok. Burası da hâlâ cezalandırmaya yönelik bir hapishane, ıslaha değil. Farklı şekilde cezalandırılıyorlar. Suçlarının ve utançlarının ağırlığının, daha fazlasına gerek göstermeyecek kadar ezici olduğu varsayılıyor.

Yönetmen tecavüzcüler hakkında bir film yapmak niyetiyle yola çıkmamıştı. Başlangıçta cezaevi ortamı ve hapis cezası sorunsalını tartışmak, genel bir panorama çekmek istiyordu. Çok geçmeden kendini bir hücreye davet edilmiş buldu çünkü mahkûmların kendisi onunla konuşmak istiyordu. Bu insanlara karşı doğru bir tavır takınmaya çalıştı. Araya çok fazla mesafe koymadan ama

onlarla aman aman empati de kurmadan. Film bu kararsızlık içinde bir ileri bir geri ilerler. Sonunda empati kurmayı seçer, bilhassa kendi de eski bir kurban olan hükümlülerden biriyle, ormandaki bir yürüyüş sırasında, dalların hareketli gölgeleri yüzüne düşerken bir çocuk seks işçisi olarak korkunç geçmişini anlatır adam.

Yönetmen bazı söyleşilerde daha anlayışlı görünür. Sübyancıların bazı kapalı cezaevlerinde genellikle en kötü muameleyi görenler olduğunu teslim eder. Sık sık dayak ve toplu tecavüz kurbanı olurlar. Kimse onları dinlemez, kimse çektikleri acıları umursamaz ve bu filmle nihayet birileri onları kaale alıp dediklerine kulak vermiş olur.

Pişmanlıkları vardır. Ne yaptıklarını anlamak isterlerdi ama bu konuda gerçekten konuşamazlar, inkâr içindedirler. Aynı sebeplerle özgürlüğü kısıtlanmış insanlarla çevrili olsalar da aralarında sohbet etmez, bu konuda herhangi bir dayanışma duymazlar. Gündelik yaşamda çalışma ve sosyallik aracılığıyla birbirlerine yakınlaşsalar, omuz omuza verseler de bir tövbekârlar topluluğu oluşturmazlar. Her biri cehennemî bir yalnızlık kafesinde yaşar.

Kendilerine yeterince yardım edilmediğini düşünürler. Hepsi adaletsizliğin kurbanı olduğu duygusunu taşır. Kimse onları anlamaya çalışmıyordur. Onları yargılamakta çok aceleci davranılmakta, "mahkûmun teki" deyip geçilmekte, biraz üzerine eğilip de nasıl bu hallere düştüklerini kimse kendine sormamaktadır. Toplum onları dışlamakta; birer insan olmalarına, duyguları olmasına, acı çekmelerine rağmen onları insanlık dışı, değişmeleri mümkün olmayan canavarlar olarak görmektedir. Dönüp dönüp kendilerinden ve kurbanı oldukları bu kayıtsızlıktan dem vururlar.

Toplumun onları anlamaya çalışmadığının doğru olduğunu sanmıyorum. Bence tam tersi. Bu hallere nasıl

ve neden düştükleri fazlasıyla merak ediliyor. Dünyamızın gizli merkezi bu, bizi inşa eden bu akıl almaz kötülük. Sadece bu tür suçları gün ışığına çıkaran üçüncü sayfa haberlerinin bizde yarattığı büyülenmeyi görmek yeter.

Her halükârda ben kendime oldum olası bu soruları soruyorum. Gözlerini hüzünle denize diken, bedenleri suçlarının ağırlığı altında iki büklüm ama yine de muhayyel bir geleceğe doğru yol alan bu mahkûmların görüntüleri karşısında tecavüzcüm, onun elleri ceplerinde yürüyüşü canlanıyor gözümün önünde. Kendimi bir kez daha onun yerine koyuyor, aklından geçenler, onun yönetmene verebileceği yanıtlar, ne zaman içten olacağı, ne zaman seyircinin onayını arayacağı hakkında tahmin yürütüyorum.

O hiçbir zaman sakince oturup sabit, tefekkür içinde bir manzarayı izleyemez ama sahilde yürürken güzelliğe kapılabilir. Çocuklarını düşünür. Onun yüzünden babasız büyümek zorunda kaldıkları için pişmanlık duyar. Beni düşünür mu? Onun yüzünden çocukluktan, masumiyetten, düşten yoksun büyümek zorunda kaldığımı düşünür mü? Arada bir bu düşünce aklından geçiyor olabilir ama bu o kadar dayanılmaz bir düşüncedir ki içgüdüsel olarak püskürtüyordur. Benim güçlü olduğumu, kendimi yeniden inşa etmeyi kesinlikle başardığımı söylüyordur kendine. Ya da belki hiçbir şey demiyordur, silmiştir beni. Belki de tam tersi, bana hükmetmekten aldığı zevki, mutlak tahakküm hissini anıyordur. Belki de derinlerde bir yerde, çok az insanın yapmayı göze alabildiği bir şeyi yapmaya cesaret ettiği için gurur duyuyordur. O, en azından arzusunun sonuna dek gitti ve bunun sonuçlarına katlanıyor.

Bir canavar nedir tam olarak, bizim onu anlayamayacağımız, kendinin de kendini anlayamayacağı kadar sıra

dışı bir varlık değilse nedir? Çocuklarının kulağına kimse duymasın diye kısık sesle onları dünyadaki her şeyden çok sevdiklerini fısıldarken ereksiyon halindeki cinsel organlarını onların bedenine sokan bu adamlar neden canavar olmasın? Yalnızca eylemleriyle tanımlanmak istemezlermiş. Herhalde annemin dediği gibi, iyi yanları da vardır. Onlar da bir zamanlar masum çocuklardı ancak yetişkin eylemleri onları başka bir şeye dönüştürdü. Ve eğer bu şey bir canavar değilse nedir, bilmiyorum.

Eski bir kurban açısından, istismarcıların insanlığından yana olan böyle bir filmi izlemek oldukça zorlayıcı. Bu filmde kurban soyut çünkü görüntüde ve sahnede yer almıyor. Kurbanın sözü yok. Bilhassa hatalarından, saçmaladıklarından hatta yaptıkları "aptallık"tan bahseden mahkûmların konuşmalarında az çok belirir gibi oluyor. İşledikleri fiillerin ağırlığını anladıklarını söylüyor ama asla bu fiillerden net bir şekilde bahsetmiyorlar. İçlerinden hiçbiri bir çocuğa defalarca, bazen yıllar boyunca tecavüz ettiğini kabul etmiyor ki mahkûm edilmelerinin sebebi bu.

Bu eylemlerin ağırlığıyla yüzleşememeleri herhalde normaldir. Eğer bunu gerçekten yapabilselerdi intihar ederlerdi. Ki bence bu, bir çocuk tecavüzcüsü için tek onurlu çıkış yolu olurdu. Utançtan ölmek. Ama hayır, intihar etmez (genellikle ensest kurbanları intihar eder, istismarcılar değil), ikinci bir şansa hakları olduğunu iddia ederler. Bizler de, onları ağır bir hapis cezasına mahkûm eden toplum olarak, bu hakka sahip olmaları gerektiğine inanmayı seçmişizdir zira bu ceza da bir gün sona erecektir. Borçları ödenmiş olacak. Çıkabilirler.

II. Bölüm
HAYALETLER

"ve sonra bir karanlık görüyorum"

Will Oldham

Otuz Yıl Sonra, Travma Üzerine Bazı Düşünceler

Günün birinde her şeyin sona erdiğini anladım; tecavüz, çocukluk, aile. Artık gidip kendi hayatımı yaşayabilirdim. Özgür olduğumu sandım. Ama asla tamamen özgür olamazsınız zira hiçbir şey gerçekten bitmez ve eğer başka birine dönüşmüşseniz karanlığın o kısmı da kendi yolunda ilerler. O artık burada değildi. Artık bana erişemezdi. Dünyaya açılabilir, insanlarla tanışabilir, konuşabilir, gülebilirdim, o asla gelip beni alamazdı. Şu kadarla ki nereye gidersem gideyim, ne zaman olursa olsun, her an başımı çevirdiğimde gölgesiyle karşılaşıyordum.

Konuya aşina olmayan insanlar, uzun yıllar boyunca tekrarlanan bir tecavüzün esas itibarıyla kurbanın cinselliği üzerinde sonuçlar doğuracağını düşünürler. Bunu yaşayanların ilişkilerinde ve cinsel yaşamlarında sorunlar olması gerektiğini dile getirirler. Evet, elbette, sıklıkla bu türden sorunlar yaşarız ama aslında istismardan hayatta

kalmış biri için cinsellik sorunu çoğu zaman dertlerinin en küçüğüdür. Belirtildiği gibi tecavüz, cinsellikten ziyade bir iktidar meselesidir. Bu bileşen dikkate alınmazsa görüngünün bütünlüğü gözden kaçmış olur. Daha önce alıntıladığım ve şiddeti psişik bir supap olarak ele alan makalede, klinik psikolog ve Paris Temyiz Mahkemesi'nin bilirkişisi Nicolas Estano, *tecavüzün esas itibarıyla cinsel arzunun bir ifadesi olmaktan ziyade, aslında cinselliğin güç ya da öfke sorunlarını ifade etmek için kullanılması olduğunu* açıklar. *Dolayısıyla sözde bir cinsel eylemdir; duygusallık ya da cinsel tatminden çok statü, düşmanlık, kontrol ve tahakkümle ilgili bir dizi cinsel davranıştır.* Cinsel yırtıcılık fiziksel zevkten çok tahakküm yani iktidar ilişkisiyle bağlantılıdır. Bu saldırganlık biçimini seçerler çünkü bu, ötekine hükmetmenin ve boyun eğdirmenin diğer olası biçimlerinin çok ötesine geçen bir yoludur.

Tecavüzler sırasında onun benim üzerimde, kendini insanüstü bir varlık gibi hissettiren, her şeye kadir bir gücü vardı. Yaşamam ya da ölmem onun elindeydi. Sonradan hepsinin reddettiği bu canavar kimliğini, belirli bir anda delice bir zevkle bedenlerinde cisimleştirdiler. Canavar olmak, toplum gözlerini size çevirdiğinde insanaltı bir varlık olmaktır ama sizi kimse görmediğinde tam tersi, siz bir kralsınızdır.

Bu tahakküm meselesi saldırganları anlamak için işe yarar, onların motivasyonlarını ve psişik boşalmanın işleyişini açıklar ama aynı zamanda kurbanları anlamak için de yararlıdır. Tecavüze uğramış bir kişi her şeyden önce boyunduruk altına girmiş, bir süre boyunca üzerinde mutlak iktidara sahip olan birinin hâkimiyetine girmiş biridir. Cinsel tahakküm, varoluşun bizatihi temellerine kasteden bir itaat biçimidir.

Kendini tutmayı bırakıp beni bir an önce öldürmesini ve bu işi bitirmesini dilediğim zamanlar oldu. Aslın-

da bir çıkış yolu olduğunu fark ettiğimde kafamda bir şeyler aydınlandı. Katlanabileceğim şeylere katlanacağıma, istersem çekip gidebileceğime dair bu aydınlanma hayatım boyunca bana çok yardımcı oldu. O gün kendimi ölü olarak düşündüğümde kuşkusuz biraz ölmüştüm, benden hayatta kalan hayalet ise bugüne kadar tutunabilmiş olan. Tutunamayan gitmesi gereken yere gitti, diğeri, kalmak isteyen ise benim. Ama bu kesi o kadar basit değil ve sürekli birbirimizi anıyoruz. Çünkü o da çok uzağa gitmedi, benim lanetli parçam, sık sık kısa nefesini, kesik kesik sesini duyuyor, aynalarda yansımasını görüyorum, uykuma sızıyor. O da hep burada, kim bilir neyi bekliyor.

Dolayısıyla tecavüzün sonuçları, cinselliğin sınırladığı alanın çok ötesine geçerek nefes almaktan başkalarına hitap etmeye, yemek yemeye, yıkanmaya, resimlere bakmaya, çizmeye, konuşmaya ya da sessiz kalmaya, kendi varlığını bir gerçeklik olarak algılamaya, hatırlamaya, öğrenmeye, düşünmeye, kişinin kendi bedeninde ve hayatında olmasına, sadece var olma yeteneğine sahip hissetmesine varıncaya kadar her şeyi etkiler.

Yine de seksin belirleyici bir unsur olduğunu düşünen ve bu küçük hatıratı buraya kadar okuma sabrını gösterenleri hayal kırıklığına uğratmamak adına, az çok cinsel içerikli birkaç anekdot paylaşabilirim.

Birçok ensest faili erkek gibi üvey babam da benden sık sık oral seks isterdi. Kolay yapılabilen, gürültü çıkartmayan ve iz bırakmayan bir edimdir bu. Fiyat-performans oranı iyidir, diyebiliriz yani. Ayrıca mutlak hâkimiyetin hazzını da somutlaştıran bir eylemdir. Cinsel organınızı bir çocuğun ağzına sokmak, sadece bedenine değil, kafasına da nüfuz etmek anlamına gelir. Diğer saldırılar da kafaya dek uzanır, doğru, ve kalbe de, ancak

ağızdaki cinsel organ hem somut hem de sembolik olarak güçlü bir teslimiyeti ifade eder ve kurbanı katılmaya zorlar. Örneğin cinsel organlar arasında gerçekleşen diğer eylemlerde olduğu gibi olup biteni görmezden gelmek ya da tamamen kopmak mümkün olmadığı gibi – nitekim iyi emmek, dişlerin penisin hassas derisine zarar vermesinden kaçınmak filan gerekir– bir şeyler yapmanız da gerekir, pasif değilsinizdir, sadece olup bitmesini bekleyemezsiniz. Kısacası çocuklardan istenen eylemlerde oral seksin bu şekilde sıklığını açıklarken belki biraz fazla basite indirgiyorum, şüphesiz daha derin başka sebepleri de vardır. Şöyle ya da böyle, yıllar içinde istemeden de olsa tecrübeli bir saksocuya dönüşmüştüm. Elbette her seferinde sonunda spermi yutmam gerekiyordu. Bu, sahnenin bir parçasıydı ve ben de hiç sorgulamamıştım. Uzun zaman sonra bile, hayatımda ve cinselliğimde özgür olduğumda da sistematik olarak her şeyi yutmayı sürdürdüm.

Derken bir gün tükürmenin de mümkün olduğunu fark ettim. Sanırım bu olduğunda yaşım otuzu aşmıştı. Bir keşif olmuştu bu benim için, küçük bir aydınlanmaydı. Bu durum, cinsel pratiklerimde yine de hâlâ tecavüzü kısmen yeniden ürettiğimi, aslında sakso çekmeyi sevmediğimi ve bunu partnerimi memnun etmek için, çok da düşünmeden, zihnimdeki kaçış yollarına çağrıda bulunarak, tam anlamıyla bir dissosiyasyon olmasa da hafif bir absans[1] halinde yaptığımı fark etmemi sağladı. Ama tükürmek öncelikle artık istediğimi yapmakta özgür olduğumun beyanıydı. Saksoda çeşitliliğe küçük bir alan açarak bu eylemi dönüştürdü. Bundan gerçekten keyif almaya; jestlerle, okşamalarla oynamaya başladım ve bil-

1. (Fr.) *Absence*: Bulunmama, olmayış, gaybubet. (Y.N.)

hassa artık kimsenin beni yutmaya zorlamadığı bu yapışkan sıvıyı elime tükürebileceğim ânı dört gözle bekler oldum. Bu bir keyif, her seferinde yoğun bir sevinç, belli edilmesi gerekmeyen bir sevinç, bazen yüzümde hafif muzip, hafiften manyakça bir gülümseme beliriyor ve bu partnerimin birazcık kafasını karıştırıyor olmalı.

Aynı düşünce silsilesi içinde gerçeği söylemeyi tercih ediyorum. Biriyle diğeri arasındaki ilişki şüphesiz açıklamaya muhtaç çünkü burada tükürmek ve söylemek arasındaki ilişkiye gönderme yaparken sanki her iki durumda da kişinin toksik bir şeyi dışarı atmasının söz konusu olduğundan bahsetmiyorum. Küçük bir yalanın hoş karşılanacağı durumlarda bile doğruyu söylemeyi seviyorum. Tükürmede olduğu gibi, bu eylemin ne yapacağımı seçme özgürlüğümde temellendiğini hissediyorum. Yıllarca yalan dayatıldı bana. Başka seçeneğim olmadı. Şimdi, bazen sonuçları ciddi olsa ve buna değmese bile gerçeği dosdoğru ve keyifle söylüyorum.

Umarım bu satırlarda *sakso* kelimesinin belirmesi sizleri dehşete düşürmez. Arkadaşlarımdan biri dehşete kapılmıştı, bu dille okuruma biraz saldırmaya çalıştığım izlenimi edinmişti, eylemin dehşetini algılamasını sağlamak maksadıyla, sanki yeterince anlamıyormuş gibi, sanki iğrenç bir kelimeyle kafasına çivi gibi çakmaya çalışıyormuşum gibi. Hiç de bu niyette değilim. Burada da, bir alandan diğerine geçmek söz konusu olduğunda dil dolambaçlı yollara sapıyor. Travmanın alanında, tacizcimin kullandığı kelimeler benim için tabuya dönüştü, iğrençlikle işaretlendi. Bunlar tesadüf. O, *seks*, *yalamak*, *emmek*, *okşamak*, *pipi* derdi. *Güzel* ya da *tatlı* olduğumu söylerdi. Beni *kucaklardı*. Ben bu sözleri neredeyse hiç kullanmıyorum, onlara dayanamıyorum ve onları yeniden sözdağarcığıma dahil etmek, yeni edimlerle özdeş-

leştirerek onlara yeniden hayat kazandırmak için de hiçbir gayretim olmadı. Onları eledim sadece. Öte yandan *sakso* sözüyle bir sorunum yok. Bayılıyorum bu sözcüğe, bence çok matrak, her seferinde beni biraz düşündürüyor (fellasyo ile saksofon arasında nasıl bir ilişki var? Bilmiyorum), üstelik bana Magritte'in resimaltı metniyle temsil kavramını sorgulayan tablosunu hatırlatıyor (*bu bir pipo değildir*). Bence kaba değil hatta biraz entel bir tabir çünkü saksofon çalarken *sakso çekmiyorsunuz*, çoğu kez olduğu gibi yapıyor göründüğünüzden farklı bir şey yapıyorsunuz ve bu da bunu ifade etmek için kullanılan kelimelerdeki teknik eksiklikle daha da belirginleşiyor.

Günümüzde penetrasyonun ilişkinin odak noktası olmaktan çıktığı, daha gelişkin cinsellik anlayışlarından bahsedildiğini duyuyoruz. Çocuk tecavüzcülerinin çoğu bunu ezelden beri biliyordu. Tecavüz, imgelemimizde ve yasalarımızda zorla ve vahşice bir penetrasyon temsiliyle bağlantılıdır. Onlar da bundan kaçınırlar işte, kendilerini yaptıkları şeyin gerçekten tecavüz sayılmayacağına, cinsel istismarın o kadar da ciddi olmadığına ikna etmelerini sağlayan farklı bir şey yaparlar ve kurbanlarını da bunu dile getirecek kelimeleri bulmaktan âciz bırakan bir belirsizlik halinde tutarlar.

Bunun olmasını istediğimi hatırlıyorum. Merak ettiğimden, hem nasıl bir his olduğunu merak ediyordum hem de bu, bana yaptığı şeyin basbayağı tecavüz olduğunun da teyidi olacaktı. O raddeye kadar tam olarak emin değildim. Uzun zaman bekledi, bu yüzden de aşağı yukarı bilincimin belli ölçüde uyandığı zamana denk geldi. Yaklaşık on iki yaşındaydım. Bu eyleme eşlik eden sevinci hatırlıyorum, en azından bu sefer bunun ne olduğundan kesinlikle emindim.

Çünkü Tecavüze Uğradım

Başkalarıyla normal ve yüzeysel ilişkilere değer vermeyi öğrenmem uzun zaman aldı. Arkadaşlıklarımda, romantik ilişkilerimde, bir gecelik çıkmalarda hatta bir yabancıya otostop çektiğimde bile daha yüksek bir yoğunluk derecesi, normal etkileşimlerin hafifliğinin tedavülden kalktığı bir boyut yaratmaya çalışıyordum. Ben bu uzamda işlev görmeyi öğrenmiştim, geri kalan her şey bana yapmacık geliyordu. İşkence, ötekinin gözünde var olmaya başladığınız ve ötekinin de sizin gözünüzde mümkün olan en dürüst haliyle var olduğu bir mahremiyet hücresi yaratır. Böyle olduğuna inanırız en azından, içinde bulunduğumuz çıplaklık hali bizi buna inandırır. Kendinizi aşırı bir hale kaptırmak, ağır bir uyuşturucuda olduğu gibi, sizde daha yoğun yaşama hissi yaratır. Mutlak hakikat hissidir bu. Elbette bu bir yanılgıdır ancak tüm duyularımızın, tüm varlığımızın aşılamaz bir deneyim olarak duyumsadığı bir algıyı yıkmak kolay değildir.

Cinsel istismar mağdurları için temel sorunlardan biri de öz imge sorunudur. Tecavüze uğrayan çocuk da ergenlik ve yetişkinlik çağında diğerleri gibi bir Narkissos'a dönüşür ama kendi imgesine baktığında iğrenç bir canavar, deforme olmuş bir beden, çirkin bir yüz gören, hasta bir Narkissos'tur o. Hayır, çirkin değil. Deforme de değil. Bu, başka bir şeydir. Aynaya baktığınızda tecavüzcünün gördüğünü görürsünüz. Yani arzu edilen bir beden. Ne güzel ne de çirkin ama doğası gereği arzu ve sağlıksız iştahlar uyandırabilen. Fazlasıyla güzel ya da fazlasıyla çirkin, karşı konulmaz bir beden ve bu anlamda canavarca, iğrençtir; zararlı nitelikleri olan, karşı konamaz bir çekiciliğe sahip ama seyri, hayranlığı ya da şefkati değil, ne yapıp edip ele geçirme, kirletme ve yok etme ihtiyacını cezbeden bir beden ve yüz.

Aynadan kaçılamaz. Çocukken kendimi marazi bir merakla izlediğimi hatırlıyorum. Bir müddet sonra bir tür baş dönmesine kapılırdım çünkü yoğunlaşmış bir zamanda tamamen zıt mekanizmaların, kendi imgemle neredeyse üst üste binmiş ama yine de kısmen çözümleyebildiğim mekanizmaların işlediğini görebiliyordum. Acıttığını bilir ama yine de izlersiniz çünkü büyüleyicidir.

Giyim kuşam alışverişine gittiğimde, deneme kabinlerinde, bu rahatsız edici kopuş hep olur. Usta bir yogi gibi, bu düşünce ve hisleri zihnin ürünleri olarak önümden akıp gidişine bırakmayı öğrendim (kısmen) ve çok fazla etkilenmemeye çalışarak etkilerini hemencecik göstermelerine izin veriyorum. Yine de neredeyse her seferinde ağlıyorum ama bunun geçeceğini biliyorum. Kendime bakıyorum ve bedenimin görüntüsü beni ağlatıyor. Bu, aynanın imgesi aracılığıyla bir bedenim olduğunun, sadece cesur bir küçük beyin ya da masum bir merakla içeri ve dışarı bakan bir göz olarak değil, bir beden olarak da var olduğumun bir teyidi. Bu tespit beni yaralıyor, bu bedenin biricikliği algısının üzerine biniyor, bir tek bedenim var ve onun da sınırları var, denetleyemediğim sınırları. Ne güzel ne de çirkin ama ben ondan nefret ediyorum.

Bu yüzden de kışkırtıcı kıyafetlerle örtbas eden bol kazaklar, seksi iç çamaşırlarıyla sabolar arasında gidip geliyorum; tüm bunlar zaten asla anlayamayacağım çekicilikiticilik mantığını anlama çabası içinde zira o mantığın yaptığı değiştirmekten ibaret ama onun değişimleri o bakan, çözümleyen ve algıladığı şeye dayanarak yargıda bulunan, düşünen varlığın değişimleriyle aynı fazda değil. Kıyafet almaktan nefret ediyorum. Deneme odası tam bir çile. Öte yandan kötü giyinmekten de nefret ediyorum.

Günün birinde giysilerin içinde rahat etmeyi öyle çok isterdim ki. Virginia Woolf'un dediği gibi, *ah, yeni*

bir elbise içinde mutlu mesut dolaşabilmenin o bilinmez saadeti!

Aynadaki imgemden duyduğum utanç ömrüm boyunca sürdü, erkek fatma evresi bittikten çok sonra bile. Kıyafetleri ayarlamakla ilgili her şey –yeni bir elbiseyle bir yere girmek– beni hâlâ ürkütür; en iyi ihtimalle utangaç, kompleksli, rahatsız bir hale sokar. "Ah, keşke Julian Morrell gibi yeni bir elbiseyle bahçede koşabilsem," diye düşünmüştüm, daha üzerinden çok geçmedi, Garsington'da; Julian bir paketi açıp üzerine yeni bir elbise geçirip etrafta küçük bir tavşan gibi koşturduğunda.

Bazı sözler bende uzunca süre tiksinti uyandırdı. *Tecavüz* sözcüğü dile getirilemezdi. Çelişkili bir durum bu zira beni aynı zamanda özgürleştirdi de. Başıma gelenlere bu adı takabildiğimde içimde adeta taze bir esinti hissettiğimi hatırlıyorum. Ama bir alışma dönemi oldu. Tecavüzle hiçbir ilgisi olmayan ama *tecavüz* sözünün bazı hecelerini bir şekilde içeren sözcükler bile bende içgüdüsel olarak tepki yaratırdı. Bugün bile onları duymam, bedenimin istemsizce kasılmasına yetiyor. Eskisinden daha hafif. Önceden ufak bir elektrik şoku gibiydi. Artık soyutlaştı, geçici bir rahatsızlık hissi.

Yıllarca pek çok şeyden iğrendim. Yemek, kıl, ter. İğrenme tepkilerim hafifledi. Hâlâ bazı kokulardan, bazı dokulardan, konuşma biçimlerinden ve jestlerden hoşlanmam.

Kâbuslar da var ama daha önce bahsetmiştim bunlardan ve genellikle birkaç saat içinde veya en inatçıları birkaç gün sonra geçip gidiyor.

Tüm bunlara büyüteç altında baktığınızda o kadar da ciddi değilmiş gibi. Doğru, pek de bir şey sayılmaz, bu iğrenme hikâyeleri, bu küçük utançlar ve küçük zaferler. Bu da diğerleri gibi bir kendine özgü tuhaflıklar

ağı, herkeste var. Tecavüze uğrayan kişilerinki tecavüzle bağlantılı, gayet mantıklı. Sorun şu ki uzun süre boyunca istesem de istemesem de, bastırmayı da yüceltmeyi de seçsem, benim için her şey tecavüzle ilgiliydi. Bu durum bugün de geçerli, başka bir şey düşündüğüm sakin dönemler olsa bile, her zaman her şey bununla ilgili olmasa bile, hâlâ sık sık durum bu. Bu anlamda o kazandı ve bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yok. *Damaged for life*.

Benden en önemli özelliğimi ya da beni tanımlayan bir özelliği söylemem istense cesurum, derim. Hemen hiç düşünmeden söylerim bunu, bununla gerçekten gurur duyup duymadığımı bile bilmiyorum. Söylüyorum çünkü bunun kesinlikle doğru olduğuna inanıyorum. Benim vasfım bu. Doğumuma eşlik eden ebe de benim için bunu söylemişti, cesurmuşum, üstelik benimkinden önce pek çok doğum görmüş olarak iltifatta pek bonkör olmadığı halde. Yaşı yetmişi aşmıştı, iki çocuğunu küçük yaşta kaybetmişti ama onunla paylaştığımız dehşet ve zarafet ânında; ölüm ona, bana, Max'a ve henüz adı konmamış bebeğimize teğet geçtiğinde gözlerimin içine bakmış ve orada neler görmüştü: korku, keder, öfke, umut, bir sürü şey ama her şeyden önce gördüğü, bu muazzam cesaret, bu neredeyse müstehcenliğe varacak yoğunluktaki, hem zalim hem de masum güç, bu karanlıkla yüzleşme arzusu olmuştu.

Avukat da bu adamdan kurtulmak için gösterdiğim inanılmaz kararlılıktan, kendi hayatıma yön vermek için sarf ettiğim çabadan bahsederken aşağı yukarı bunu kastediyordu. Beni cesur olmaya o zorlamadı. Benim saldırganlığa vermeyi seçtiğim cevap bu oldu. Ama yine de oradan kaynaklanıyor. En önemli özelliğim; zorlu anlarımda, her şey darmadağın olacak gibi olduğunda yardı-

ma çağırdığım vasfım yaşadıklarımdan, onun bana yaptıklarından kaynaklanıyor.

Benim tüm karakterimi o yarattı. İyisiyle kötüsüyle. Muhteşem ve korkunç yönleriyle.

Ben şöyleyim ve de böyleyim ve tüm şöyle ve böyle yönlerim doğrudan yaşadığım çocukluktan kaynaklanıyor.

Var olduğumdan emin olmakta zorluk çektim. Beden alanımı korumayı bilmiyorum. Başkaları tarafından kolayca istilaya açığım.

Bir iç hayatım var benim. Büyük, sonsuz, gizli, tamamen bana ait bir iç yaşamım var. Küçükken kendime, yaşadıklarımın yanında hapiste olmanın hiç olduğunu, yıllarca bir sandığa kapalı kalsam yine de düşüncelerimle yaşamayı başarabileceğimi söylediğimi hatırlıyorum. Her şeyi yaşayabilir ve yine de kendime bir an ayırıp iç dünyamda gezintiye çıkabilirim.

Zekâmı, bundan gücenebilecek daha güçlü insanların öfkesini kışkırtmak korkusuyla, sıklıkla gizlemeye çalışırım. Profesyonel ilişkilerde kendimi otomatikman ast konumuna uyarlarım.

Çok yüksek bir dissosiyasyon kapasitem var. Bir şeye saatlerce odaklanabilir ve bağlam ne olursa olsun, ortamın gürültüsünden ya da çevremdeki insanlardan etkilenmeksizin odaklanmış kalabilirim. Bir elektro partide ciddi ciddi bir çeviri sorunu üzerine kafa yorabilirim.

Hafızam zayıftır. Herhangi bir şeyi, en kısa bir şiiri bile ezberlemekten âcizim. Belleğimde sadece tamamen denetimim dışındaki çok net anılara ve takıntılı bir şekilde hatırlandıkları için başlangıçta ayrıntıdan yoksun olmakla birlikte zamanla belli bir gerçeklik ve netlik kazanmış, pek müphem anılara yer var.

Acı eşiğim çok yüksek. İstediğim takdirde bedenimi, zihnimi ve duygularımı ihmal edebilirim. Bütün bir haftayı bir şey yemeden geçirebilirim.

Bazen bir kuyuya düşerim, çok derin bir kara delik ki dibi görünmez. Çıkmam biraz zaman alır.

Yıkıcı olan beni hem cezbeder hem de iter.

Ruhani herhangi bir şeye inanmaktan içgüdüsel olarak âcizim. İnancım yok. Ruhsal şeylere karşı en iyi ihtimalle kayıtsızım, en kötü ihtimalle de bende uyandırdıkları duygu acıma ya da hor görme oluyor. Nietzsche'nin yaşama anlam katan tek şeyin sanat olduğu sözü bana çok isabetli geliyor, aynı zamanda sanat dışında hiçbir şeyin anlamı olmadığına, her şeyin tamamen acımasız ve saçma olduğuna da işaret ediyor.

Ben yalanın koynunda büyüdüm. Beni bu yalan inşa etti. Hatta kimliğimi keşfetmemle de bağlantılı. Yalan söylemek zorunda olduğumu fark ettiğimde "ben" bana benimmiş, benmişim gibi göründü. Öncesinde her insanı kendi bireyselliğinde oluşturan mutlak yalnızlığın bilincinde olduğumu sanmıyorum. Başka bir deyişle kimliğimi, bana gerçeği gizlemenin dayatılmasıyla aynı dinamik içinde keşfettim. İç dünyam, gerçekte kim olduğumu açık edemediğim bu dünyaya yabancı olduğum bilgisiyle şekillendi. Bu sır ve onu atlatıp hayatta kaldığımın bilgisi benim gücüm oldu. Açık edecek olsaydım birkaç kelimeyle tüm aileyi yıkardım. Bunu çok çabuk anladım. Öfkeli anlarda, öyle bir durumda neler olacağını hayal ederek zihnimde oyunlar oynadığımı hatırlıyorum. Annem bir arkadaşıyla çay içerken bulaşıkları yıkadığım bir âna dair çok net bir imge var aklımda. Kızgındım çünkü hâlâ bulaşıkları yıkamak zorunda bırakılıyordum, çünkü onların yetişkin sohbetine ben katılmıyordum, çünkü ben de bu mahremiyet ânının parçası olmak istediğim halde kimse bana ilgi göstermiyordu. Tabakları bir yüzü keçeli süngerle hınçla ovuyor ve söyleyebileceğim cümleyi düşünüyorum: "Küçüklüğümden beri tecavüze uğruyorum. Ondan bu yüzden nefret ediyorum. Tek yaptığı bana tecavüz etmek."

Bu cümleyi zihnimde giderek daha yüksek sesle tekrarlıyordum. BANA SÜREKLİ TECAVÜZ EDİYOR. İki uçurum arasında, bu cümleden önceki dünyayla sonraki dünya arasında gerili bir ip üzerinde gidip geliyordum. BANA TECAVÜZ EDİYOR. TECAVÜZ EDİYOR. TECAVÜZ EDİYOR. Bir yamaçta o zamana dek bilinmiş haliyle dünya, diğer yamaçta bu cümleyle başlayacak, ardından iki kadının tepkisi ve sonrasında olacaklarla devamı gelecek yeni bir dünya. Bayağı dehşetli bir devam olacaktı bu, biliyordum. Bu kez başımıza gerçekten dert açılacaktı. O gitmek zorunda kalacak, hapse girecekti. Annem dört çocukla bir başına kalacaktı. Bizi kurumlara yerleştirecek, koruyucu ailelere vereceklerdi. Kardeşlerimin mutlu bir çocukluğu olmayacaktı. Ama benim küçük bir zafer ânım olacaktı. Tek bir kelime yeterdi. TECAVÜZ. Çığlık atmaya çalıştığınızda ağzınızın iğrenç bir macuna dönüştüğü rüyalardaki gibi dilim cümle kurmaya dönmezse de bunu haykırabilir ya da süngerimle duvara yazabilirdim. T. E. C. A. V. Ü. Z. yedi harf. Ve her şey değişirdi. Ama hiç bir şey demedim. Bulaşıkları bitirdim. Hiçbir şey demedim ama bu güce sahip olduğumu bildim. Bu beni korkuttu ama bir yandan da mağrur kıldı. Ailemin varlığının bana bağlı olduğunu biliyordum. Benim sözümün bir şeylere yol açabileceğini biliyordum. Sessizliğimin de. Böbürleniyordum, sırrımla, kendi kendime, iktidarımı kıskançlıkla koruyordum.

Çocukluğu, babamı, mutlu insanları idealize ederim. Sık sık, başıma bunlar gelmeseydi nasıl bir insan olabileceğimi düşünürüm.

Bağımlı bir mizacım var ama hiçbir bağımlılığım yok, onları sıkı ve sürekli denetim altında tutarım. Onları kollar, yüce gönüllülükle yaklaşırım, onlar da bana müstehzi bir gülümsemeyle bakarlar.

Bana sır verilmesinden hoşlanmam. Bununla birlik-

te verilecek olsa duvar gibi olurum, asla kendime saklamam istenen bir bilgiyi ifşa etmedim. Sükûtum altındır.

O bana kendi karanlık yüzünü, benimkini ve tüm insanlığınkini gösterdi, öyle ki lanetlilerle karşılaştığımda benzerlerim olarak onların gözlerinin içine bakabilirim. Bu konuda asla yanılmaz onlar, onları yargılayacak ahlaki kapasiteye sahip olmadığımı bilirler.

Hakikatin dilde olmadığını bilirim. Hakikatin hiçbir yerde olmadığını bilirim. Anlatının, dile getirilenle illaki aynı doğada olmayan bir deneyim ortaya koyabileceğini bilirim. Bu dünyada oldum olası en çok ilgimi çeken şey, kurmaca olmuştur. Söylenenden başka bir şeyin söylendiği bu düzen beni büyüler. Söylenenin öte bir yere, hakikatin hiç dile getirilemeden beklediği bir dil gölgesine gönderme yapmasının doğal olduğu bir düzen. Bana okumayı babam öğretti, o değil. Bana benim olan silahları; hayal gücünün sığınağını, yalnızlığın tadını veren babamdı. Edebiyat sevgim bu keşiflerden doğdu. Ama üvey babam beni dilin ve sessizliğin ikiyüzlülüğüyle tanıştırdı. İşte bu mahrem bilgiden, bu nefretten yola çıkarak yazıyorum.

Ama gerçekte o, olduğu haliyle o değil. April Ayers Lawson'un dediği gibi: Tüm bunlar *tecavüz yüzünden, tecavüze uğradığım için*. Çünkü tecavüze uğradım. Çünkü tecavüze uğradım.

Edilgen formun kullanımını ilginç buluyorum, anlamı bende derin bir yankı uyandırıyor. Bu, *tecavüze uğradım* formu, *üvey babam bana tecavüz etti* cümlesinde olduğu gibi, kurbanı bir özne (tecavüzcü) tarafından gerçekleştirilen bir eylemin nesnesine dönüştüren bir dilbilgisi yapısının ötesinde, söz konusu eylemden sorumlu olan kişiden ziyade maruz kalınan eylemi vurguluyor. Aynı zamanda bu cümlede özne benim. Tecavüzcü ifa-

deden siliniyor hatta. Bunlar, dış güçler tarafından harekete geçirildiğimiz, elimizin kolumuzun bağlı, eyleme geçmenin imkânsız olduğu, hür irademizin paranteze alındığı durumlardır.

Üvey babam da kendisini aşan güçlerin nesnesi olduğunu hissediyordu. Bu güçlerin altında ezilmişti, tıpkı trajik bir karakter gibi, üvey oğlu Hippolytos'a duyduğu arzuya boyun eğen, perişan Phaidra gibi, kendisi harekete geçmekten çok, hareket ettiriliyordu. Buna bazen zorlantı da deniyor. Yakın zamana kadar, kişinin duygusal ve cinsel konularda kendine hâkim olamaması bir tutku (tutku suçundan bahsedilirdi) olarak da görülüyordu.

İnsani tutkuların denetlenemez yapısı edebiyatta önemli bir temadır. Yıkıcı güçlerdir bunlar, büyüleyicidirler çünkü sosyal düzeni tehdit ederler. Bireysel gücün, kendisini bastırmaya ve ezmeye çalışan bir dünyaya karşı isyanının olumlanmasıdır. Faulkner'ın tutkuları böyle, bir seli ya da fırtınayı izler gibi güçsüzce zincirlerinden boşalışını izlediğimiz, karşı konulmaz dürtülerdir. Sade'da arzu doğanın bir gücüdür; ehlileştirilemez, mekanik ve ahlaki bir sistemden değil de saf bir yaşam sisteminden kaynaklanmakla iyinin ve kötünün ötesindedir. Eğer ki duyduğumuz arzular biz farkında olmadan içimizdeyse, bizim aracılığımızla harekete geçen onlarsa ve bunun tersi söz konusu değilse bundan biz sorumlu olur muyuz?

Üvey babamın durumu tanımlayışı böyleydi: Onun başına gelen bir şey, onun, ikimizin de; yapmayı istediği ya da hayata geçirmeye karar verdiği bir şey değil. O, bunun kurbanıydı hatta benim celladı olduğum bir kurbandı o, bense salt varlığımla ondaki mekanizmayı harekete geçiren küçük kızdım.

Mağdurun tecavüzdeki sorumluluğu hakkında şüphe uyandırmaya çalışmıyorum, merak etmeyin. Bana kalırsa suçlunun konumu şüphe götürmez. Dediğim gibi,

bence kendini öldürmesi yıllarca hapis yatmasından daha adil bir çözüm olurdu. Ama o beni çocukken kendi bakış açısını anlamaya zorladı ve bugün hâlâ anlıyorum. Ben bunu farklı şekilde, belli bir mesafeyle anlıyorum. Eğer belli bir anda bu mantık silsilesinin merkezinde yer almamış olsaydım yine de takip edebilir miydim? Bilmiyorum. Her halükârda demek istediği, bana tecavüz etmeye yönelik duyduğu ihtiyaca direnmek için yapabileceği hiçbir şeyin olmadığıydı. Ben de, direnebilmek için bir şey yapamadım. Birine anlatabilirdi, diyebilirsiniz. Ben de yardım isteyebilirdim. Ama aslında yapamıyordum. Bu dramın özgül doğası da bu: Bunun hakkında konuşulamıyor, istense bile konuşulamazdı. Diyelim ki bana olduğu gibi ona da aynı tuhaf sessizlik karşı koyamadığı dış güçler tarafından dayatıldı. Farz edelim ki olan hemen her şey; tecavüz, kimseye açılamama, tekrar yapma ihtiyacına direnmenin imkânsızlığı, haftalarca, aylarca, yıllarca; bunlar, onun da başına gelen şeyler olsun. Gerçekten öyle olduğunu varsayalım, laf olsun diye değil, bir gayret gösterelim, çünkü çok sayıda olmasa bile bazı vakalarda bunun doğru olma olasılığı var ama bu nadir vakalarda bile bir noktada kişinin edimlerini seçme olasılığının olmaması pek mümkün değil. Bırakalım, şüpheden o yararlansın.

Bu durumda onun başına gelenler yani koruması altındaki bir çocuğu istismar etmesi, onun varoluşunu öylesine değiştirdi, varlığı üzerinde öyle güçlü bir etki yarattı ki o zamandan bu yana yaptığı her şey hatta öncesinde yaşadığı her şey, bundan böyle yapacağı, söyleyeceği ya da düşüneceği her şey bu olayla, bu durumla, bu cehennemle bağlantılı hale geldi. Bunu tecavüz yaptı. Ve eğer bu aklı sonuna dek yürütürsek bunu ben de yaptım, onu.

Her bir tecavüz hikâyesi biriciktir. Her aşk ya da nefret hikâyesi ortak bir arka plana dayanır ama onu yaşadığınızda biricikleşir. Farklı bir tecavüz gerçekleştirmiş ol-

saydı farklı bir adama dönüşmüş olurdu. Her koşulda asla başka bir tecavüzü gerçekleştiremeyeceğine dair her zaman yemin billah etti. Annem ve benim gibi başkalarının da onun kız ve erkek kardeşlerime de dokunmak isteyebileceğini hayal etmesinden çok rahatsız olmuştu. Olası başka kurbanları korumak adına mahkûm edilmesi onu çileden çıkarıyordu. Olası başka kurbanlar ihtimalini akıl almaz buluyordu. Kendi kanından bir çocuğa asla elini sürmezdi. Benden sadece iki yaş küçük olan, bana benzeyen ve aynı evde yaşadığımız kız kardeşim bazı dokunmalardan mağdur olduğunu hatırlıyor ama onunla daha ileri gitmedi. Bu, onunla benim başımıza gelen ve bugün olduğumuz her şeyi tanımlayan bir şeydi.

Kaplanın Yolu

"Ölü bir küçük kız diyor ki: Yaşayanın ciğerinde
dehşetle poflayan benim. Hemen çıkarın
beni buradan."

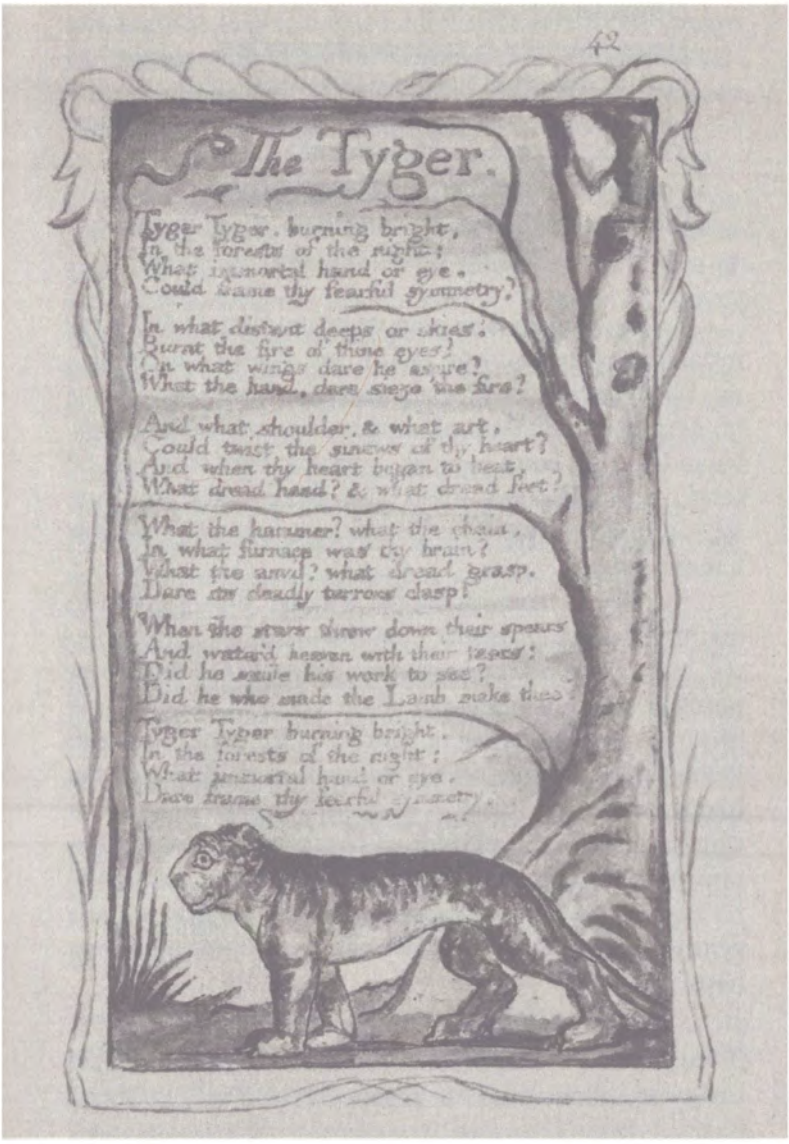
Antonin Artaud

Ömrünüz boyunca bunu farklı şekillerde beraberinizde sürüklersiniz. 2013'te, birkaç ay süren inkâr ve alternatif tıptan sonra, yumurtalıklarımda formaldehit içine konulup meslektaşların ağızlarını bir karış açık bırakmak için tıbbi kongrelerde dolaştırılmaya değer boyutlara ulaşan bir kisti ameliyatla aldırmaya karar verdim. Ağrım yoktu, bunun iyiye işaret olduğunu düşünüyordum ve bana bazen yumurtalık kistlerinin kendiliğinden geçtiği söylenmişti. İki akupunktur, psiko-korporal terapi seansı ve jinekolog viziti arasında sihirli bir şekilde kaybolmak ya da olmasını dilediğim gibi biraz küçülmek yerine, tümör giderek boyut kazandı.

Fransa'da bulunduğum bir sırada fırsattan istifade bir uzmana göründüm. Briançon'daki doktorlar beni acilen Marsilya'ya sevk ettiler ve birkaç hafta içinde ameliyat oldum. Aslında hayli istilacı bir yumurtalık kanseri söz konusuydu ve kurtulmam için devamında bir dizi tedaviye girişmek gerekiyordu. Otuz beş yaşındaydım.

Margaux Fragoso'nun 2011'de yayımladığı ve çocukken egzotik hayvanları olan, ona ailesinden görmediği ilgiyi gösteren ve bir yandan da on yıl boyunca kendisini istismar eden, nazik ve biraz da uçuk bir tip olan komşusuyla nasıl tanıştığını anlattığı kitabı *Tiger, Tiger*'ı henüz okumamıştım. Kitabın edebî değerini öven ama tecavüzün, psikolojik tahakkümün ve kurbanla cellat arasındaki mide bulandıracak ölçüde zehirli ilişkinin ayrıntılı betimlemeleriyle; karşılıklı çekilen acıların birbirine eklemlenerek bir zindan, her ikisinin de işkence görmüş hayvanlar gibi hapsolduğu bir kafes oluşturduğu böylesine bir vahşet evrenine dalmaya değip değmeyeceğini sorgulayan eleştiriler okumuştum.

Kitabın adı, William Blake'in Fransız Devrimi'nin çalkantılı dönemlerinde Londra'da kaleme aldığı *Masumiyet ve Tecrübe Şarkıları* kitabında yer alan, İngilizcenin en bilinen şiirlerinden birinden alınmış. Bu şiirde Blake mistik imgelemleri, İncil'den esinlenen kıssaları, aydınlanma ve dehşet arasında gidip gelen, akıl çelici güçte mısralar ve imgeler halinde sergiler. Çocuk ritornello'ları modeli üzerine kurgulanan *Şarkılar*'daki tüm şiirler gibi Kaplan da yaratılıştaki karanlıkla aydınlığın karmaşık iç içe geçişini betimler. Bu yabankedisi bir yırtıcıdır, vahşi bir hayvandır, ürpertici güzellikte, yakıcı ve yıkıcıdır. Prometheus evreninden bir figürdür, ateşin ve ölümün figürüdür. Ve onun sırrına erilmez şiddeti evren için bir muamma oluşturur.

42
The Tyger.
Tyger Tyger, burning bright,
In the forests of the night:
What immortal hand or eye,
Could frame thy fearful symmetry?
In what distant deeps or skies.
Burnt the fire of thine eyes?
On what wings dare he aspire?
What the hand, dare sieze the fire?
And what shoulder, & what art,
Could twist the sinews of thy heart?
And when thy heart began to beat,
What dread hand? & what dread feet?
What the hammer? what the chain,
In what furnace was thy brain?
What the anvil? what dread grasp,
Dare its deadly terrors clasp!
When the stars threw down their spears
And watered heaven with their tears:
Did he smile his work to see?
Did he who made the Lamb make thee?
Tyger Tyger burning bright,
In the forests of the night:
What immortal hand or eye,
Dare frame thy fearful symmetry.

Kaplan! Kaplan! Işıl ışıl yanan
Ormanlarında gecenin
Hangi ölümsüz el ya da göz tarafından
Kurulabildi senin korkunç simetrin?
[...]
Yıldızlar mızraklarını fırlattığında
Ve suladıklarında semayı gözyaşlarıyla
Gülümsedi mi yapıtını görüp de?
Kuzuyu yaratan mı yarattı seni de?[1]

Bu şiir, masum ikizi olan ve kristal berraklığında yanıtlar içeren kuzu şiirinin aksine, yanıtsız sorulardan oluşan bir çağlayan gibi kurgulanmış. Kaplan illüstrasyonunu seviyorum; dizeleri okuduğunuzda hayalinizde canlanandan çok farklı, gerçek hayvana benzemeyen, ne tehditkâr ne de öfkeli, insan başlı, biraz hantal ama yine de kötülüğün yeryüzünde cisimleşmiş hali olan tuhaf bir hayvan sadece.

Kuzuyu yaratan mı yarattı seni de? Bu soru, benim takıntımın sorusu. Akılcı çözümleme sürecine son veren, pes etmekten başka çareniz kalmayan noktayı işaretleyen temel sorgulamaya öyle yakın ki. Ve belki de düşünmeye yeniden ama farklı bir biçimde, herkesin dalmaya hazır olmadığı ruhani bir formda başlamaktan başka çareniz kalmayan o noktayı. Tecavüzcüm ve ben aynı çamurdan mı yoğrulduk? Ne derece benzeriz? Benim gerçekten onu anlama ihtimalim var mı? Bu soruların hepsi birbirine karışmış durumda, hepsi aynı anlama gelmiyor, hepsi aynı süreçlere gönderme yapmıyor ama hepsi aynı ateşle yanıyor.

Hepimiz eşitsek, aynı enerji tarafından yaratılmışsak, Marquis de Sade'a iyiyle kötünün tek ve duyarsız bir ya-

1. Çeviren: İnan Mayıs Aru. (Ç.N.)

şam kaynağından geldiğini söyleten aynı mantığa göre, son tahlilde kaplanla kuzu bir olacaktır. Elbette benim için kaplan tecavüzcüydü. Dolayısıyla cinsel şiddetle ilgili bir romanda *Tiger, Tiger* başlığını gördüğümde içimden Margaux'yu kutladım. Aferin kızım, diye düşündüm.

Kurbanların tanıklıklarında hep şu soruyla karşılaşırız: Neden? Neden bu? Neden ben? Bazen bu soru saldırganla yüzleşme arzusunun temelinde yatar, özellikle de sonradan kurbanların hayatından çıkmış kişiler söz konusu olduğunda. Bazıları o kişiyi bulmak, soruyu doğrudan ona yöneltmek için girişimlerde bulunur. Anlamak ihtiyacıyla başa çıkamazsınız. Ne var ki –ve bu korkunç bir hayal kırıklığıdır– cellat ister bir embesil isterse de sadistçe zeki olsun, yine de gerçekten aydınlatıcı bir yanıt veremez. Ancak kendinden, kendi bakış açısından, bilinçli ya da bilinçsiz gerekçelerinden bahsedebilir. Bir kurban olarak diğer çocuklar arasından biz seçilmiş olsak bile, neden seçildiğimizin açıklaması bize asla hayatta ilerlemenin anahtarlarını sunmaz. Çünkü asla kendimizden ötürü değil, daima onlardan ötürü seçiliriz. Yırtıcılar çoğunlukla narsisistik kişiliklerdir; kendilerinden bahseder hatta bazen bir merhamet hezeyanına sürüklerler, hele ki suçlu olmadan önce kendileri de kurban olmuşlarsa.

İçlerindeki suçlu unsura parmak basmanın, kötülüğün kaynağını kavramanın, ihya edilebilecek bir dengesizliği tespit etmenin imkânsızlığı, bizim anlamlandırma ve dolayısıyla adaleti sağlama ihtiyacımızı gidermemize de engeldir.

Jean Hatzfeld, Ruanda soykırımını araştırırken ilk olarak, nesnesi oldukları nefretin muammasını çözmeleri kendilerinden beklenmeyecek olan kurbanların deneyimlerini kaydetti. Üç yıl sonra yazdığı ikinci kitapta, hapisteki katillerle görüştü ve katillerin de anlamamıza yardımcı

olmayacağını görmüş oldu. *Faillerin [...] ruhlarında sırlar var*, der mahkûmlardan biri, ancak anlatılarındaki hiçbir unsur bu sırlara nüfuz etmemize izin vermez. Hannah Arendt'in ortaya koyduğu gibi, işkenceciler kendilerini eylemleri hakkında düşünmekten men ederler ve bu düşünce yokluğu hayatta kalmalarını sağlar. Gazeteci görüştüğü insanların hiç kâbus görmemesi karşısında hayrete düşer. *Bu mümkün mü? Tüm savaş suçluları arasında, badireyi en az acıyla atlatanlar soykırım katilleridir.* Bir pişmanlıkları varsa da bu, sadece kendilerine, ıskaladıkları hayatlarına, kendi talihsiz kaderlerine yöneliktir. Hepsi de kendilerini, kurbanların ve toplumun bağışlamasıyla özgürleşecek ve soykırımdan önce olduğu gibi yeniden onurlu bir yaşam sürecek, yürekli adamlar olarak sunarlar.

Bir keresinde, iki dünya savaşı konusunda uzmanlaşmış bir büyük tarihçinin, askerlerin çatışma alanlarında neden en kötü şiddet eylemlerini gerçekleştirdikleri sorusuna şu yanıtı verdiğini duymuştum: *Çünkü yapabiliyorlar.* Kulağa öylesine edilmiş bir söz gibi gelebilir ama bunu derin bir hüzünle; savaş, kötülük ve şiddet üzerine bir ömür süren araştırmaların neticesi olarak söylemişti. Tecavüz ediyorlar çünkü bunu yapabiliyorlar, çünkü toplum onlara bu imkânı tanımış, çünkü onlara yetki verilmiş ve bir erkek tecavüz etme iznine sahip olduğunda tecavüz eder. Sanki kötülük içimizde her zaman mevcut bir potansiyelmiş ve barbarlığı mümkün kılan koşullarda barbarlık kendiliğinden ortaya çıkarmış gibi. Gaddarlık tiyatrosu işte böyle bir şeydir.

2017'de, kitabının yayımlanmasından altı yıl sonra Margaux Fragoso'nun adı tekrar gazetelerde boy gösterdi. Otuz sekiz yaşında, yumurtalık kanserinden hayatını kaybetmişti. Hippi arkadaşlarımın iddia ettiği gibi, kanserimin çocukken başıma gelenlerle bir ilgisi olabileceği-

ne dair ezoterik hipoteze hiç sıcak bakmadım ama bu raslantı beni şüpheye düşürdü.

Ben Marsilya'daki Conception Hastanesi'nde yattığım sırada, yurtdışına göç ettiğimden beri görüşemediğim bir arkadaşım da akciğer kanseri teşhisiyle Timone Hastanesi'ne yatırılmıştı. O şehirde yaşadığım birkaç yıl boyunca çok yakın olmuştuk. Benden dört-beş yaş büyüktü. O da çok yollardan geçmiş biriydi ve hastalık onu hayatının baharında yakalamıştı. Çocukken, tıpkı masallardaki gibi kıskançlık ve zalimlik kumkuması bir üvey anne olan babasının karısı tarafından kötü muameleye maruz kalmıştı. Dolaplara kilitlenmiş, aşağılanmış, köle muamelesi görmüştü. Ergenlik çağında kaçmış ve kâh aydınlık kâh toksik, ağır depresyonlara girerek, öfkesini kendinden zayıf olanlardan çıkararak toplumun sınırlarında bir hayat sürmüştü. Çocuklarını terk, sevgililerini darp etmiş, bir sürü kınanacak eylemde bulunmakla birlikte hiçbir zaman mutlak bir alçaklığa düşmeden, uçurumun eşiğinde, bir çıkış aramıştı. La Plaine mahallesinde, bir nevi gecekondu sayılacak, penceresiz bir garajda yaşıyor, gündüzleri bir doğrama atölyesinde çalışıyor, uykusuz gecelerini şehri dev adımlarıyla arşınlayarak, bilgisayarda savaş ya da dövüş oyunları oynayarak ya da kendilerini Ortaçağ'dan kalma druidler ve şövalyeler yerine koyan diğer kayıp ruhlarla gerçek boyutlu rol yapma oyunlarını yöneterek geçiriyordu. Gidip başka bir yerde; şehirden, maddelerden ve baştan çıkarıcı şeylerden uzakta yaşamayı hayal ederdi. Nihayet Fransız Guyanası'na yelken açmayı başardı ve orada kendi elleriyle inşa ettiği ahşap bir evde Robinson hayatı sürdüğünü anlattılar bana. Benim kansere yakalandığım yıl o da apar topar ülkeye dönmüştü; midesi balon gibi şişmiş, ciğerleri suyla dolmuştu. Ortak bir arkadaşımız, o zamanki grubumuzda en boktan çocuklukları geçiren iki kişi olduğumuza dikkatimi çekmişti.

Ameliyata karar vermeden önce, çaresizlik içinde, Meksika'daki arkadaşlarımın salık verdiği bir mistik terapiste gittim. Uzun ve parlak kahverengi saçları olan, güzel bir kadındı. Sesi, varlığı ve elleri yumuşaktı. Gözlerimin içine baktı ve anlattığım kist hikâyesini dinledi. Vücudumun farklı bölgelerine obsidyen yerleştirmeden ve organlarımı birbirine bağlayan, renkli, geometrik şekiller hayal etmemi istemeden önce, ellerini tümörün üç aylık hamilelik gibi bir çıkıntı oluşturduğu, şişmiş karnıma koydu. Kist, dedi bana, esasen sıvı içeren bir kılıftır, bir gözyaşı kesesidir.

Bu görüşünde yalnız değildi. Biliminsanları da kötü muameleyle sonradan gelişen bazı hastalıklar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Vardıkları sonuçlar, her ne kadar farklı bir düşünce düzeni ve farklı bir dille ifade edilse de ezoterik arkadaşlarınkinden çok farklı değil.

Daha 1990'lardan başlayarak pilot çalışmalar sadece toksik davranışlarla bağlantılı sağlık sorunlarında değil, görünürde ilgisiz diğer semptomlarda da neden-sonuç ilişkisinin varlığını ortaya koydu. Mantıksal açıklama, kötü muamelenin depresyona ve özbakım yetersizliğine sürüklediği, bunun da kötü beslenmeyi, riskli davranışları, bağımlılıkları ve son tahlilde bu kötü yaşam tarzıyla bağlantılı patolojileri açıkladığı yönündeydi. Bununla birlikte birçok hasta bu durumda değildi, ne içki ne sigara içiyor ne de dezavantajlı sosyal sınıflardan geliyorlardı. Kayıp halka daha sonra, travmanın hormon üretimini, sinirsel devreleri ve nihayet bağışıklık sistemini hatta DNA'yı nasıl etkilediğini ortaya koyan sinirbiliminin gelişmesiyle tamamlandı.

Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantıları (*Adverse Childhood Experience*, Türkçede kısaca ÇÇOY) üzerine yapılan bir araştırma, bu soruna yeni bir yaklaşımın tetikleyicisi oldu. Çocuklukta yaşanan farklı zorluk kaynaklarını (şid-

det, terk edilme, ebeveyn kaybı vb.) sıralayan bir soru formundan yola çıkılarak bu deneyimler, insanların yetişkinlikteki fiziksel ve ruhsal sağlığıyla ilişkilendirilebildi.

ÇÇOY skoru ne kadar yüksekse bağımlılık davranışından kronik hastalığa kadar hemen her düzeyde sonuçlar o kadar ciddi olmaktadır. ÇÇOY geçmişi olmayan bir popülasyonla karşılaştırıldığında 4 veya daha yüksek skora sahip olanların sigara içme olasılığı iki kat, alkolik olma olasılığı 7 kat ve 15 yaşından önce cinsel ilişkiye girme olasılığı 6 kat fazladır. Kansere yakalanma olasılıkları iki kat, kalp hastalığına yakalanma olasılıkları iki kat ve amfizem ya da kronik bronşite yakalanma olasılıkları dört kat fazladır. ÇÇOY skoru 4 veya daha yüksek olan yetişkinlerin intihar girişiminde bulunma olasılığı, skoru 0 olanlara kıyasla 12 kat fazladır. Skoru 6 veya daha yüksek olan erkeklerinse ağır uyuşturucu kullanma olasılığı skoru sıfır olanlara kıyasla 47 kat fazladır. (*The New Yorker*, "The Poverty Clinic", 2011)

Çocukluk çağı cinsel istismarı özelinde de sonuçlar benzer: Eski kurbanlar, ruhsal sağlıklarından (özellikle bipolar bozukluklar) her türlü işlev bozukluğundan mustarip bir bedene kadar her açıdan risk altında yetişkinlere dönüşüyorlar.

Düşününce bu skor meselesi biraz tuhaf geliyor, sanki acıyı kantara vurabilirmişiz gibi. *Senin puanın kaç? Benimki 4. Fena sayılmaz. Ben 10 aldım çünkü Down sendromlu bir kardeşim var. Benim annem intihar etti, kaç puan yazar?* Ancak rakamlar, fikirlerin sezgilerden daha kesin bir şekilde zihnimize işlemesini sağlar ve 21. yüzyılın başlarındaki Batı bilinci genellikle bu şekilde çalışır. Rakamlar konuşur. On iki kat fazla intihara teşebbüs olasılığı, kırk yedi kat fazla ağır uyuşturucu kullanma olasılığı. Nereden baksan çok fazla.

Yumurtalık kanseri ameliyatı olduğum yıl, oradan birkaç sokak ötede dostum Christian akciğer kanserinin ilerleyen süreçlerinden vefat etti. Biraz iyileşince gelip onu görmeyi planlıyordum. Birlikte takılır, tesadüflerle dalgamızı geçeriz diye düşünüyordum. Küçük bir müdahale sayılmayacak ameliyattan sonra toparlanmam hayli uzun sürdü. Onu ziyarete gitmedim. Kırklı yaşlarında olmalıydı.

O öldü, bense yaşıyorum. Böyle bir düşünceyle ne edilir? Ben de ensest hikâyemi ergenlik çağındaki arkadaşlarıma anlattığımda onlar da benzer şekilde düşünmüş olmalılar. O yıllarca tecavüze uğramıştı, bense o sırada sakince ağaçlara tırmanıyordum. Ben de oradan geçebilirdim ama benim başıma böyle bir şey gelmedi.

Atlatmak

Hayatta kalanların kitaplarında sıklıkla *kurban tavrını benimsemek istemedikleri* ya da *kurban olarak görülmek istemedikleri* fikri yer alır. Bu, tam olarak ne demektir? Genel olarak, bir acıma nesnesi olmayı reddetmek söz konusudur. Ancak bir kurban neden her seferinde hem şefkatli hem de küçümseyici olan o garip acıma duygusu üzerinden algılanmalıdır ki?

Tüm bunlar bana yine de biraz saçma geliyor. Aynı zamanda hem tecavüze uğramış hem de kurban olmamış olamazsınız. Tecavüze uğrayan bir kişi tecavüz kurbanıdır, üzerinde iradesi hilafına uygulanmış bir saldırının kurbanı olmuştur.

Dutroux tarafından kaçırılan kızlarla ilgili bir belgeselde bir gazeteci şöyle diyordu: "Şu genç kıza bakın, hayatını yeniden inşa ediyor, kurban olmayı reddediyor, bir erkek arkadaşı var, sevişiyor!" Sanki sevişmek suretiyle tecavüzü siliyor, hayatını yeniden kurarak canavar tara-

fından tutsak edilen kişi olmaktan çıkıyor. Sanki bunu atlatınca, başka bir şeye geçince artık kurban olunmuyormuş gibi. Sanki hedef de buymuş, olası tek hedef buymuş gibi; atlatmak.

Kimilerinin atlatıp kimilerinin atlatamadığı ve travmanın üstesinden gelmenin ahlaki açıdan övgüye değer bir hedef olduğu fikrinden nefret ediyorum. Dirençli kişiyi, üstesinden gelemeyene kıyasla insanüstü kılan bu hiyerarşi beni tiksindiriyor.

İlk başta ben de bir süre buna inandım. Direncimle gurur duydum. Bu kavramı, meselemi bir psikiyatriste anlatıp akıl alan ve bize şikâyette bulunmamızı öneren arkadaşım Edmond sayesinde keşfettim. Bunu atlatmak için ne yapıyor? diye sormuştu doktor. Eğitim görüyor, çok okuyor, sürekli okuyor, belki bu da bir semptomdur, hayatından kaçmak içindir. Hayır, iyi, çok iyi, diye analiz ettiydi Cyrulnik'in okuru, kitaplar sayesinde atlatacak bunu.

Edebiyat kurtaracak onu, herhalde bunu demek istemiştir, koltuğuna kurulmuş, sırtını kitaplığına vermiş, pikapta düşük volümde bir Mozart senfonisi çalarken. Buna inanmak istedim, edebiyat krallığının beni de orada sığınak bulan herhangi bir yetim gibi bağrına basacağını hayal etmek istedim ama sanat dolayımıyla bile aşağılıktan muzaffer çıkamazsınız. Edebiyat beni kurtarmadı. Ben kurtarılmış değilim.

Ben uzunca süre kökenimi oluşturan her şeyi aynı sepete koydum; doğduğum dağı, alt sınıflardan gelen ailemi, fırsat eşitliği okulunu ve tecavüz de sırtıma yüklenen bu bagaja dahildi. Sartre'ın Genet üzerine yazdığı kitapta geçen ve Didier Eribon'un varoluş ilkesi olarak seçtiği o güzel cümleyi benimseyebilirdim: *Önemli olan bize ne yapıldığı değil, bizzat bizim bizden yapılan şeyle ne yaptığımızdır.*

Bu, sepette neleri tutmak istediğimi ve daha özgür-

leşmek için neleri bırakabileceğimi seçme meselesiydi. Sosyal sınıfı, ırkı, cinsiyeti, kültürü ne olursa olsun her insanın hayata aynı varoluşsal meydan okumayla giriştiğine inanmak isterdim: İstemediği şeyden kurtulmak, kendisini büyüten şeyi olumlamak. Uzunca zaman çocukluğumdaki tecavüzü de diğerleri gibi bir unsur olarak görebileceğime inanmak istedim. Ancak *bize yapılan şeylerin* olası ulamları arasında uçurumlarcasına farklar olduğu gerçeğiyle yüzleşmem gerekti.

Üstesinden gelme cesareti ve cüreti göstermek, yok edilmeye razı gelmemek. Virginie Despentes'ın tecavüz karşısındaki tavrını seviyorum: Bunu özgür olmak için alınması gereken bir risk olarak görmek. Azıcık yaşamak istedikten sonra aksilik olasılığını sineye çekmek zorundasın. Başına gelecek olursa da ayağa kalk ve yürü. Sonraları travmatik deneyimin kalıcılığını kabul etmek zorunda kalsa da tecavüze verdiği ilk tepkiye hep özenmişimdir.

Bu badireyi iyi atlattığımı, derimin kalın olduğunu ve hayatta üç magandanın beni travmatize etmesine seyirci kalmaktan başka yapacak işim olduğunu söyledim kendime.

Ben de bunu söyleyebilmeyi, bunun benim için de geçerli olmasını öyle isterdim ki. Uzun zaman ona karşı zaferimin bunu atlatmak, beni yerle bir etmesine izin vermemek, ona bu sevinci yaşatmamak olacağını düşündüm. Ancak görüldüğü gibi bunu atlatmam da bir yandan onun lehine, onu yaptıklarının sorumluluğundan kurtaran bir unsur oluyor. Ona karşı kazanılacak bir zafer yok, umurunda değil onun. Uzun zamandır hayatımda yok. Ayrıca bunu atlatıp atlatmama meselesi de, tecavüzle büyümüşseniz, yanlış bir sorudur.

Ayağa kalk ve yürü, çocuklara yönelik şiddet durumunda geçerli değildir. Çünkü çocuklar için hem bu ifadenin öznesi yani kalk ve yürü'nün *sen*'i, hem de anlatı-

nın öznesi yani ötekine emredecek sözleri söyleyen, emri dinleyen; tüm bu küçük dünya çoktan tecavüze uğramış ve halen de uğramaktadır. Böylesine terkibimize giren bir şeyden kalkıp gidemez, kurtulamayız. Tüm dünya bu filtreden görülür. Sadece bunu görüp bilmiş olan için, her şey bu baskılama üzerinden örgütlenir. Tahakküme uğramamış bir benlik, şiddet sona erdiğinde geri dönülebilecek bir denge yoktur.

Shalamov, hapis yatmanın karakteri güçlendiren bir deneyim olabileceğini oysa işkencenin toptan çöküşe yol açtığını söyler. Bir çocuğun cinsel istismara uğraması bir sınav, bir hayat kazası değil; doğrudan varlığımızın temellerini çökerten, derin ve sistematik bir aşağılanmadır. Bir kez kurban olan, hep kurbandır. Hepsinden önemlisi, sonsuza dek kurban olarak kalır. Bunu atlattığında bile sahiden atlatmış olmaz.

İşte bunlar çok büyük laflar. Kendimi kaptırıyorum. Genelleme yapmamalıyım, hata riski öyle yüksek ki. Sadece kendi deneyimimden bahsetsem daha iyi. Bu eylemde bir mutluluk hayal edecek kadar ileri giden insanlar bile var. Goliarda Sapienza'nın kitabı *Mutluluk Sanatı*, beş yaşındaki bir kızın kendisinden yaşça büyük bir ergene arzu duyması, onu kışkırtması ve onunla erotik bir uyanış yaşamasıyla açılır. Genç adam ona oral seks yapmaya razı gelir ama daha ileri gitmeyi reddeder. Birkaç yıl sonra, kız dokuz yaşına vardığında babası olduğunu söyleyen bir adamla cinsel temas kurmaya yönelik ateşli bir arzuya kapılır ve tecavüz bir felakete dönüşmeden önce bundan zevk alır. Kadın okurlar bu bölümleri genellikle kitabın kahramanı olan küçük kız Modesta'nın erken gelişmişliğinin kanıtı ve sınırsız özgürlüğünün işaretleri olarak yorumlar. Hayran olduğum yazarlar ensest hikâyelerinde ya da küçük yaştakilerin fuhuş yaptığı hikâyelerde genç kız-

ların sadece bundan bir çıkar elde etmekle kalmayıp ilk adımı da kendilerinin attıklarını anlatırlar.

Hatta kimileri rıza için bir yaş sınırı belirlemeyi, çocukları ve ergenleri zekâ, cinsellik ya da özgür iradeden yoksun ahmaklar yerine koymakla eşdeğer görür. Nitekim Guy Hocquenghem'in, Michel Foucault'nun ya da Tony Duvert'in de gerekçesi budur; yetişkinlerin ve bilhassa annelerin çocuklarını ilgilendiren her şeye sürekli göz kulak olmak arzusuyla onları bir gözetim ve kişiliklerini sınırlama sistemine hapsetmelerini, dolayısıyla onların gerçek doğalarına ve arzularının krallığına körleşmelerini sorunlu buluyorlardı. *Her halükârda,* der Foucault France Culture'deki bir söyleşisinde, *yasayla belirlenen bir yaş sınırı pek bir anlam ifade etmiyor. Burada da çocukların şiddete maruz kalıp kalmadıklarını söyleyebilmek için onlara güvenebiliriz.* Bu fikirler saldırganlardan geldiğinde karşı çıkmak kolaydır. Ancak konuşan çocuğun kendisi olduğunda durum daha karmaşıktır. Diana J. Torres on altı yaşına gelmeden altmış kadar sevgilisi olduğunu, bunlardan bazılarının, kendisini yelkenlisiyle gezintiye çıkaran, Pasolini'den ve karısıyla yaşadığı sorunlardan bahseden adam gibi, hizmetleri için para ödediğini anlatır.

Bu ilişkide tam ve mutlak iktidar bendeydi ve Alain iplerini bana teslim etmiş, sapkın bir küçük kız olarak benim irademe tamamen boyun eğmiş bir kukladan başka bir şey değildi ama küçükleri aptal yerine koymaktan ibaret olan o içler acısı yaklaşımdan ötürü hiçbir yargıç davayı bu gözle görmeyecekti. [...] İsteseydim olası istismarı ihbar eden tek bir telefonla hayatını mahvedebilir, ona şantaj yapabilir ve eşek yüküyle para kazanabilirdim.

Küçük bir kızın, kösnüllüğünün uyanışıyla bağlantılı olarak hayalî düzeyde bir yetişkini arzulamasını anlayabilirim ama bu eylemde sahici bir tatmin bulması ve sonrasında bunun gelişiminin mutlu bir aşaması olduğunu iddia etmesi bana pek gerçekçi görünmüyor. Ancak benim

için doğru olan başkaları için doğru olmayabilir. İstismara uğramış çocuğun böyle kendi kaderinin efendisi olarak temsili baştan çıkarıcıdır çünkü sınır aşar; maruz kaldığı şey tarafından yok edilmiş olmasına yönelik toplumsal buyruğa uymayan bir kurban tasavvur etmemizi sağlar. Bunu sadece havalı olmak istediğim ve sınırı aşmak da her zaman itaatten daha havalı olduğu için değil, çelişkili algıların karmaşıklığını çözümlemekle ilgili olduğu için dikkate almak isterim. Diana J. Torres'in ham gücünü, özgürlüğünü, devrimci öfkesini kıskanıyorum. Cinsellikle ilgili karşıt görüşlerin Prometheus'cu yaratımı yoluyla kendimi özgürleştirmeyi başaramadım ancak onların yabanıl iddiaları bana hep çekici gelmiştir. Neden çocuk kurbanlar hakkında bildiğimizi sandığımız her şeye ters düşen bu seslere de kulak vermeyelim?

Bana öyle geliyor ki her türlü badireye karşı dayanıklılığın övülmesi, bunları atlatan süper erkeklere ve süper kadınlara atfedilen değer, zararlı bir idealleştirmedir çünkü atlatamadıklarını bilenleri daha da büyük bir umutsuzluğa mahkûm eder. Bununla birlikte kendi adıma püriten düzen yönünde ilerlemenin ve "tecavüze uğrayan bir çocuk mahkûmiyetten kurtulamaz, hayatı mahvolmuştur" önyargısını doğrulamanın derin sonuçlarını düşününce de ürküyorum.

Neşeli anlar hiç mi olmadı? Elbette oldu. Benim açımdan edimin merkezinde hiç olmadı. Ne kadar kurcalarsam kurcalayayım, hiçbir iz kalmamış. Bu, çocukluğumun tamamen karanlıkta geçtiği anlamına gelmiyor. Bir çocuk, bir ergen mutlu olmak için her zaman çatlaklar bulur uzamda. İçten içe bilirsiniz ki tek bir çocukluğunuz, tek bir gençliğiniz vardır ve günü gününe yaşamdan tat almazsanız burada durmanın bir anlamı yoktur. Diğerleri gülüşerek adımı çağırırken saklanabildiğim, yüksek otla-

rın bürüdüğü kırlarım; çoşkun suları gri taşların arasından akan dağ nehirlerim; iri, tatlı damlalarını yanaklarımda hissettiğim fırtınalarım, meyvelerini toplamak için tırmandığımız kiraz ağaçlarım oldu benim. Neredeyse benim yaşımda, sarışın bir kız kardeşim vardı ve bize emanet edilen iki küçük çocuk, kıvırcık saçlı bir oğlanla narin, güler yüzlü kız, şımarttığımız hazinelerimiz oldu bizim. Günlerce, uzun yaz tatilleri boyunca serbest kalırdık; anne ve babamız çalışmak için uzaklara gider, bir teyzenin ya da büyükannenin gevşek gözetiminde bırakılırdık. Kendi halimizde. Hür. Mutlu olduğumu, mutlu olduğumuzu söyleyebilirim. Kimse alamazdı yaz yağmurunu bizden.

Alaşımlar

Şu işkence meselesine, kurmaktan kendimi alamadığım ve bir yandan da pişmanlık duyduğum o paralelliğe geri dönmem gerekiyor. Zihnim neredeyse bilinçsizce hikâyemi her yere yansıtıyor. Bir şeyler okurken bir anda bir sözcük, bir cümle kısa devre yapıyor ve beni tecavüz mekaniğine savuruyor. Çağdaş Şili edebiyatı üzerine yazacağım bir deneme için Pinochet rejiminin gerçekleştirdiği ihlaller hakkında bir teze baktım. Yazar, işkencenin psikanalitik sonuçlarını çözümlüyor ve bunun gerçeklikten kopuşun sınırda bir deneyimi olduğunu açıklıyordu. *İşkencede rasyonel olan her şey absürddür.* Böyle bir cümle okuduğumda benimsememem zor. Çocuklukta tekrarlanan cinsel istismarın, kurbana hayatta kalabilmek için anlamdan yoksun bir sisteme mantıklı bir uyumlanmayı dayatmasını mükemmel şekilde açıklıyor. Bana üvey babamın konuşmalarını ve mottolarını hatırlatıyor (Sen beni sevmiyorsun, ben de bu yüzden sana tecavüz ediyorum; iyi davranıyorsun, hoşuma gidiyor, ben de sana tecavüz ediyorum; kötü davranıyorsun, beni

kızdırıyorsun, ben de seni cezalandırmak için sana tecavüz ediyorum; sana tecavüz ediyorum çünkü seni seviyorum vb.). Bu ensestin işkenceyle karşılaştırılabileceği anlamına gelir mi? Bana aşırı bir çıkarımda bulunmak olur gibi geliyor, bu tür benzetmelerden sakınmalı ama yine de kendimi alamıyorum.

Bu karşılaştırmaların sarsıcı ve adaletsiz olabileceğinin farkındayım. Yapmamam gerekir. Nedenleri sonuçlara bağlamada aceleci davranma ve benzeşlikler kurma eğilimindeyim. Bu açıdan düşüncede özenli değilim. Düşüncelerim kaptırıp gidiyor, esrikleşiyor ve mevcut unsurlardan hezeyanlar üretmeye başlıyor. Bir yandan da bundan doğal ne olabilir? Hele ki bu konuda felsefi materyal eksikliği dikkate alınırsa. Düşünce elinde ne malzeme varsa onu kullanır. Deleuze'ün dediği gibi, düşünce dünyayı çıldırtır.

Feminist teorileri okumadım, herhalde orada cevaplar bulabilirdim. Neden o taraflara bakmadım, bilmiyorum. O metinler bana ulaşmadı. Deneyimimi kelimelere döken çalışmalarla cepheden yüzleşmeyi reddetmiş olabilir miyim? Bilmiyorum. Gerçek şu ki bulduğum cevaplar her zaman ensest ya da tecavüz olgusunu analiz eden alanın dışından hatta genel olarak eleştirel düşünce alanının dışından derlenmiş fikirler aracılığıyla geldi. Kendimi kurmacada inşa ettim. Kurmaca da beni sadece dolayımlı, konu dışı, var olmayan örneklere dayanan yanıtlara ulaştırır.

Şiddet üzerine düşünmeyi kölelik, Shoah ve Cezayir Savaşı hakkındaki romanlardan öğrendim. Yaptığım alaşımlar düzeltilmeye ya da ince ayar çekilmeye muhtaç çünkü cinsel istismar ne kadar travmatik olursa olsun insanlığa karşı işlenmiş bir suçla bir tutulamaz. Düşüncemin bu başıboş dolandığı anlar, zihinsel inşamın gerçekleştiği özgül koşullarla açıklanabilir.

Başıma gelenler hakkında kimseyle konuşamıyordum. Yine de büyüdükçe, yavaş yavaş, mutlak bir kulluk ve tabiiyet konumuna indirgenmiş olduğumu kavramaya ve tüm bunların anlamını sorgulamaya başladım. Okuduğum kitaplarda (okulun kütüphanesinde ve köyün halk kütüphanesinde) ensest geçiyordu ama ensest üzerine yazılmış kitap yoktu. Konu kaba bir şekilde; her seferinde karakterin karşısında tamamen çaresiz kaldığı ve kadınları kısa, intihara meyilli ve melankolik ömürlere mahkûm eden, banal ve korkunç bir trajedi olarak ele alınıyordu. Örneğin benim ergenlik dönemimdeki ortaokul öğretmenlerinin ve korkarım ki bugün de bazı öğretmenlerin en sevdiği yazar olan Zola'da tecavüz, kadınların ve çocukların maruz kaldığı ortak bir trajedi olarak istismara, fahişeliğe, depresyona, erken ve şiddetli ölümlere mahkûm edilmiş kaderlerin sürüklendiği mantıksal sonuçtur.

Öte yandan, bahsettiğim dönemde yani 1980'lerin sonunda orta öğrenimde boğazımıza kadar İkinci Dünya Savaşı'nın sonu gelmez tarihsel analizine gömülmüştük; toplama kampları, ezilenlerin belleği, akıl almaz soykırım suçu üzerine birbirinden ilginç metinlerin bombardımanı altındaydık. Dil ve sanat sorunsalı merkezdeydi. Auschwitz'den sonra hâlâ yazılabilir mi? Yazılırsa da iyi yazılabilir mi? Zulmün karşısında tek çare sonsuz bir intikam döngüsü müdür? Bu perişan topraklar, yaşadıklarımı anlama ihtiyacımı yansıttığım imgesel araziler oldu. Düşünülemez olanı düşünmek. Anlatılamaz olanı anlatmak. İnsanın sınırlarıyla yüzleşmek.

Soljenitsin. Primo Levi. Imre Kertész. André Brink. Toni Morrison. Toplama kampları evreni, Apartheid ve kölelik üzerine yazılanlar, radikal kötülük sorununu irdelememi, hayatta kalanların suçluluk duygusu hakkında bir fikir edinmemi ve ruhsal dayanıklılığın sınırlarına dokunmamı sağladı.

Yine aynı düşünce silsilesi içinde, diğer travmaları değerlendirebilmemi sağlayan da bu uç noktadaki tahakküm deneyimim oldu.

Tecavüzü ilk anlattığım çocukluk arkadaşım Marianne, antropoloji okuduktan sonra dönüp Briançon yakınlarına yerleşti. Belgesel filmler çekiyor. Son on yıl içinde büyüdüğümüz bölgeye, daha güneydeki İtalya sınırında kısıtlamaların sıkılaşmasından ötürü Alp geçitlerini yürüyerek aşan ilk mülteciler gelmeye başladı. Marianne birçoğunun kesişen yolları üzerine bir film yaptı. Bana Suriye zindanlarından geçen insanların iç yaraları hakkında okuduklarından bahsetti. Seferlerinin sonuna travma geçirmiş ve yıkılmış olarak varmaları, sadece Avrupa'ya ulaşmak için geçmek zorunda kaldıkları yolların zorluğuna bağlanamazdı. Onlar işkencecilerinin gözlerinde kötülüğü görmüş, insanın gaddarlığını yadsımanın imkânsızlığıyla yüzleşmişlerdi. Bir daha da kendilerini bundan kurtaramazlardı. Onlara resmî belgeler verilse, ülkelerini terk ederken kendilerine koydukları hedefe ulaşmayı başarsalar bile, sonsuza kadar gördüklerinin tutsağı olarak kalacaklardı.

Bu betimlemelerde kendi deneyimime dair ifade etmekte zorlandığımın ne olduğunu görüyorum: Bir kez karanlık tarafa geçmek zorunda bırakılmış olmak, bir daha masumiyete geri dönmeme izin vermiyor.

Kendi çilemi Suriye'de işkence görmüş göçmenlerle mi özdeşleştiriyorum? Elbette hayır, çocukluğumun mahzenini Auschwitz'deki bir zindanla da kıyaslayamam. Ancak şiddet üzerine kafa yormaya yarayan kavramlar bir alandan diğerine seyahat edebilir.

Aynı şekilde kişisel sorgulamamdan, biyografimden öteye gidemeyecek olan bu kitapla, onu okuyacakların başlangıçtaki bağlamından koparak kullanacakları parçacıklar çıkarma riskine de kendimi açmış oluyorum. Sözlerim yorumlanacak, çarpıtılacak, sayıklanacak. Baş-

ka fikirlerle harmanlanacak. Düşüncenin kendini gerçekten yeniden üretebilmesinin tek yolu bu; kök ya da rizomlarla değil, rasgele tozlaşmayla.

Uzun zaman o mahzendeki tek tutsağın ben olduğum hissini taşıdım ancak zihinsel olarak bu hissin travmadan ve toplumun sessizliğinden kaynaklanan bir yanılsama olduğunu da seziyordum. Başka çocukların da benzer deneyimler yaşamakta ve yaşamış olabileceğinden kuşkulanıyordum. Çevremdeki asi gençlere sormaya hiç cesaret edemedim ama bana öyle geliyordu ki kaybedecek bir şeyi olmayan, kendini kurtarma şanslarını yok eden, kaçan, önüne gelenle yatan çocuklar arasında, benimki gibi bir mahzenden geçmesi şart olmasa da benzer yollardan geçmiş olanlar vardı.

Konuşmuş olsaydım ne onlar ne de ben bu kadar yalnız kalmış olurduk. Bunu neden o zaman yapmadım? Tekraren ve daha önce dediğim gibi, benim ailemde, eğer bir şeyden bahsetmezseniz o olmamış olurdu ve sanırım ben de onun olmamış olmasını, onu gölgede bırakmayı seçtim.

On yedi yaşında evden ayrıldıktan sonra hikâyemi anlatmaya başladığımda ilk başta şaşırmıştım: Her anlatışımda ya kişinin bizzat kendisi ya da çok yakını tarafından yaşanmış bir tecavüz anlatısıyla karşılık veriliyordu. Hiç şaşmazdı. Dolayısıyla bu sistematik şiddetin hemen her yerde gizlice var olduğunu farz etmek gerekiyordu. Beni eski mağdurların sıklıkla tercih ettiği gibi kapalı oturum yerine kamuya açık bir yargılama talep etmeye iten de bu sezgi oldu. Bana öyle geliyordu ki bu, beni günün birinde bu konuda yazmak görevinden azat etmeye yetecek bir girişim olacaktı.

Ne değişti de benim de fikrim değişti? Diğer tarafa geçtiğim basit gerçeği belki, artık o geçmişteki savunmasız küçük kız değilim, artık koruma sırası bende.

Mekânlar onun çocukluğundaki olayları da tarihlendirmemi sağlıyor. Cancún'daki bir plajda yaptığımız bir konuşmayı hatırlıyorum. Böylece onun tam kaç yaşında olduğunu hesaplayabilirim zira bu seyahati ne zaman yaptığımızı biliyorum, aile tarihimizin bir parçası. Max bir konferansa katılmıştı ve biz de bazı arkadaşlarımızı görmeye Merida'ya gitmek için onun işinin bitmesini beklerken turistlik yapıyorduk. Sahildeki bu sohbet, evde yaptığımız başka bir sohbetin devamı niteliğindeydi.

Bir süredir kendimi onunla konuşma fikrine hazırlıyordum. Söz, bir önleme stratejisinin parçası olabilir; söylediklerinizde uzun bir yol kat etmek ve sözün çocukla bir diyalog kurmayı sağlaması şartıyla. Bir çocuğa saldırgana nasıl hayır diyeceğini, bedeninin kendisine ait olduğunu ve kimsenin ona dokunmaya hakkı olmadığını öğretmekle yetinemezsiniz. Cinsel şiddeti önlemeye yönelik programların genellikle yaptığı budur ama bu, rıza gösterme ya da göstermeme imkânına sahip olmayan birine rızayı öğretmeye benzer. Bir çocuk, her koşulda kendisini hayır demenin düşünülemeyeceği bir duruma sokacak olan ağabeyine ya da öğretmenine hayır diyemez. Bir çocuğun başına bir şey geldiğinde de kendiliğinden, bu konuşmaya giden yolu açmadan, hazırlamadan ve bu söze kucak açmadan konuşmasını bekleyemeyiz. Bir şeyleri kavrayabilmek için fikirlere, bunları söyleyebilmek için kelimelere ve karşılayacak da bağlama ihtiyaç vardır.

Ebeveynlik rolümün gereğini yapmak kaygısı ve ona hayatımdan bahsetmek ihtiyacı söz konusuydu. Bunun zamanı gelecekti, biliyordum. Bunu yapmam gerektiğini biliyordum. Düşündüğümden daha doğal bir şekilde gerçekleşti. Birkaç kez onun yanında çocukluğumun kolay geçmediğinden bahsetmiştim. İstismar terimini kullan-

mıştım. Bir gün, evde, onun bana tam olarak ne yaptığını açık açık (ama hiçbir zaman açık açık değildir, buzdağının büyük bir kısmı gözümüze görünmez sadece) sordu.

"Baban seni çok döver miydi?"

"Hayır, bana yaptığı o değildi. Beni dövmedi."

"Öyle mi, ne yapıyordu peki?"

"Cinsel istismarın ne olduğunu biliyor musun?"

"Hayır."

"Bir yetişkinin sana kendisiyle cinsel şeyler yaptırmasıdır."

"Nasıl şeyler?"

"Şey... Özel yerlerime dokunuyordu. Benim de onunkilere dokunmamı istiyordu. Cinsel organını ağzıma sokmaya zorluyordu."

"*Wacala!*" (iğrenmeyi belirten bu Meksika nidası istemsizce ağzından döküldü, ıyy demek gibi bir şey bu, ıyy'dan biraz daha ağır, derin bir tiksintiyi ifade etmek istediğimizde kullanırız).

Fırsattan istifade daha önce ona böyle bir şey yapmayı deneyen olup olmadığını sordum, ona ya da arkadaşlarından birine. Böyle bir şey olursa onu her zaman dinlemeye hazır olacağımı ve böyle bir şeyin mağduru ya da tanığı olması halinde kendini tek başına savunamayacağını, güvendiği bir yetişkini yardıma çağırması gerektiğini, bunun ben ya da bir başkası olabileceğini söyledim. Evet, evet, dedi, gerçekten dinlemediğinde yaptığı gibi.

İşte, bu kadar, o gün başka bir şey sormadı, en azından bu konuda, konuyu değiştirdi, ben de bu sohbetin devamını getirmemiz gerekeceğini, çok çabuk olup bittiğini, herhalde tam olarak anlamadığını düşündüm.

Tabii ki gayet iyi anlamıştı. Birkaç hafta, belki de birkaç ay sonra Yucatán Yarımadası'na bu yolculuğu yaptık. Puerto Morelos'un eteklerinde kurulmakta olan bir mahallede yaşayan öğrenci bir çift olan arkadaşlarımızın ya-

nında kalıyorduk. Küçük evleri, bir gün bahçe olacak, kare şeklinde bir toprak parçasıyla çevrili, bir çimento küpüydü. Dayanılmaz bir sıcak vardı. Genç kadın sabahları Max'la birlikte kırsal turizm konulu yuvarlak masa toplantılarına katılmak üzere evden ayrılıyor, eşiyse tezini yazmak için kendini iklimlendirilmiş tek odaya kapatıyordu. Biz de kızımla çevreyi biraz keşfetmek için dışarı çıkıyor ve nerede biraz serinlik bulabilirsek orada günü geçiriyorduk.

Köyün meydanına iner, plajlardan birine giden bir otobüse biner ve öğleden sonrayı orada geçirirdik.

O gün Cancún'a gitmiştik. Otellerin arasında bir halk plajı bulmak için internetten araştırdığımı hatırlıyorum. Güzel bir plajdı. Hava kapalıydı. İyiydik, yumuşak ve beyaz kumdan kaleler yaptık. Bir yandan tünel kazma oyunu oynarken bana eksik kalan (bence) soruları sordu.

"Sana babanın orada yaptığı..."

"Tam olarak babam sayılmazdı."

"Evet, sana yaptıklarını neden annene söylemedin?"

Bir müddet durup düşündüm. Sabırla beklerken bir yandan da bir kulenin üzerine kum döküyordu.

"Yapamadım. Başına böyle bir şey geldiğinde, eğer o sormazsa annene söyleyemiyorsun. Çok tuhaf, sanki kelimeler boğazında düğümleniyor, dışarı çıkamıyor. Sanırım korkuyordum."

"Seni öldürmesinden mi korkuyordun?"

"Evet."

Kumda bir şeyler yapmayı sürdürdük. Ben alakasız şeyler yapıyordum ama önemli değildi, bütün öğleden sonra bizimdi. Bu sefer tek bir soruyla yetinmedi. Tüm diğerlerini de sordu.

Peki ya Rose, ona da yaptı mı? Ya diğer kız kardeşine? Bu erkek kardeşlere de yapılabilir mi? Neden büyükannene söylemedin? Öğretmenine? Ağlıyor muydun?

Okulda da mı, yoksa sadece evde mi? Kimse neden ağladığını sormadı mı sana? Neden yalan söylüyordun?

Bugün benim yaşadığımdan daha da beter pek çok deneyim olduğunu biliyorum. Çok uzağa da gitmeden, annemin başına gelenler belki de olabilecek en kötü şey. Hayal edebileceğiniz her şeyden kötü. Dünyaya getirdiğiniz küçük kıza tecavüz edilmesi, yıllar boyunca tekrarlanan işkence.

Bazıları anne baba olduğumuzda çocukluğunuzu yeniden yaşadığımızı, kendinize çocukluk denen diyara dalmak için bir şans daha verdiğimizi söylerler. Kendimizi çocuklarımıza aşırı şekilde yansıtmamamızı da öğütlerler. Bu onlara acı çektirecektir. Kendileri olma özgürlüklerini ellerinden alacaktır. *Çocuklarınız sizin çocuklarınız değildir* vb. Gerçek şu ki çocukken tecavüze uğramışsanız sizin ya da yakınlarınızın çocukları olduğunda kendinizi onlara yansıtmamanız imkânsızdır. Hatta sürekli olarak kendinizi karşılaştığınız tüm çocuklara yansıtmamanızın bile neredeyse imkânsız olduğunu söyleyebilirim. Onların bakımından sorumlu yetişkinlerle çevrili çocukların yanında ancak çok yoğun bir psikolojik çaba sarf ederek az çok normal bir işlevlik sergileyebiliriz.

Bir kadın arkadaşla bir parktaki banktayızdır. Biraz gezindikten sonra sigara içmek ve biraz daha laflamak için oturmuşuzdur. Çocuklar oyun alanlarında oynamaktadır. Kum havuzları, kaydıraklar, salıncaklar, bankların az ötesinde annelerin onları gözleyebileceği gölgelik alanlar. Pek de onlara baktığımız söylenemez. Ama onları görebiliriz. Hepsine anneler ya da bakıcılar eşlik etmekte ve az çok yakından izlemekteler. Bir-iki baba da var. Sohbetin akışını bölmeye ya da seyrini değiştirmeye gerek bile olmaksızın, bu babaların park dönüşünde çocuklarına tecavüz edip etmeyeceklerini sorarız kendimi-

ze. Annenin hazırladığı öğle yemeği için arabayla eve dönüş yolunda kenara çekip küçük bir oral seks molası verecekler mi ya da bu gece banyoda ya da yatak zamanı, onları öpüp iyi geceler dilemeden önce. Biz bunu düşünürüz. Arkadaşımıza söylemeyiz, sohbetten biraz koparız ama hemen toparlar ve kalkarız. Aklımızdan geçenlerin bile zar zor farkına varmışızdır.

Bir doğum günü partisindeyizdir. Bir küçüğün çişi gelmiş, onu tuvalete götürecek birini aramaktadır. Genç bir kuzeni gönüllü olur, elini tutarak ona nazikçe eşlik eder. Onları gözlerimizle takip eder ve daha hızlı davranamadığımıza üzülürüz.

Bir tenis kulübünün kortlarının önünden geçeriz. Antrenör genç bir oyuncunun ayak bileğine masaj yapmaktadır.

Bir arkadaşınız size yedi ve on iki yaşlarındaki kızlarının bir hafta sürecek kamp gezisinde katolik topluluğuyla ruhani inzivaya çekileceklerini söyler.

Bir otobüsteyizdir. Küçük bir kız uyumaktadır, başı bir adamın dizlerinde.

Casusluk yapmaktan kendimi alamıyorum. Çocukken de yapardım, başkalarının başına bir şey gelmediğinden emin olmak için. Sürekli casusluk halindeyim, bazen gözucuyla, bazen daha ısrarlı. Halka açık yüzme havuzlarının soyunma odalarındaki babaları, ofislerinde misafir kabul eden lise öğretmenlerini gözetlerim. Sokakta karşılaştığım insanları, arkadaşlarımı, komşularımı gözetlerim. Partnerimi gözetlerim. Onu sevdiğimi, ona güvendiğimi biliyor. Sanırım onu gözetlediğimi ve başka türlü yapamadığımı da biliyor. Sanırım beni affediyor.

Bu satırları yazarken Céline Sciamma'nın filmi *Küçük Anne* sinemalarda gösterime giriyor. Büyükannesini

kaybettikten sonra annesi acısıyla kayıplara karışan küçük bir kız ormanda yürüyüşe çıkar ve kendi yaşında, annesinin çocukluk hali olan, belki de hayalî bir arkadaşla karşılaşır. Bence bu çok hoş bir fikir. Kızım sık sık benden çocukluğumu anlatmamı ister. Kendisini benim yerime koymaya mı çalışır, bilmiyorum. Kendi adıma ben de hep onun hayatını düzenleyen bir yetişkin olmaktansa onu bir çocuğun bakış açısından tanımayı çok isterim. Onun arkadaşı olmayı. Harika olurdu bu.

Düşüncelerim savruluyor. Kendimi onun hayatını, benim hiç sahip olamadığım bu korunaklı hayatı yaşayan küçük bir kız olarak hayal etmeye çalışıyorum. Acaba büyüyünce yine aynı ben olur muydum? Yoksa kime dönüşürdüm? Ben, iki normal ebeveyn tarafından sevilen ve üzerine titrenen Max'ın hayatında, bekâr annelerle ya da bakım evlerinde büyüyen arkadaşlarımın hayatında yine ben olur muydum? Yaşadıklarımı yaşamış olmaktan bir kazancım oldu mu? Bir şey kaybettim mi? Eğer bir şey kazandım ya da öğrendiysem bunu ona nasıl sunabilirim, o bunları yaşamak zorunda kalmadan ona nasıl aktarabilirim? Eğer kaybettiysem yaralarımın ona miras kalmamasını nasıl sağlayabilirim?

Kızım on yaşında. Okşanmayı, masajları hep sevmiştir. Çoğunlukla uyumadan önce ellerimi saçlarında gezdirmemi, sırtını okşamamı ister. Bu şekilde usulca uykuya dalar.

Elim onun pürüzsüz, küçük sırtında kayıyor. Hâlâ yazdan kalma bronzluk. O da benim gibi ince. Cildinin altında omurlarının sert, küçük tepeler gibi çıkıntıları hissediliyor. Sırtında onun sevdiği gibi aşağı yukarı inip çıkıyorum. Odasında onunla yalnızım ve ona neler yapabileceğimi hayal edebiliyorum. Elimin yön değiştirmesi, külotunun içine inmesi yeterli. İstersem onun küçük ya-

rığını okşayabilirdim. Öyle şaşırırdı ki bir şey demeye cesaret edemezdi. Parmağımı sadece birkaç santimetre ötedeki poposuna sokabilirdim ve hayatlarımız sonsuza dek değişirdi.

Elim durdu. Işığı açıp gitmek istiyorum.

Anne, daha.

Tekrar sırtını okşamaya başladım. Nefesimi sakinleştiriyorum. Sırf meraktan, ne olacağını görmek için yapmak böyle bir şeyi. Acaba sırf meydan okumak, aynayı kırmak, oyunun kurallarına uymazsan ne olacağını görmek için eyleme geçenler var mıdır? Tek bir söz etmeyeceğinden neredeyse eminim. Ya da bir şey söyleyecek olsa da onu kolayca manipüle ederek direncini kırabilirim. Onu tatlı sözlerle kandırabilir, bunun sadece bir sarılma olduğuna inandırabilir, odasını toplamasını istediğimde olduğu gibi hafiften şantaj da yapabilirim. Cumartesi çizgi film şantajı. Dediğimi yapmazsan televizyon yok. Ya da tehdit. Beni ispiyonlarsa çok mutsuz olacağımı söylerim. Aile hayatımız mahvolur. Hapse bile girebilirim. Bunu mu istiyorsun?

Anne, yine durdun. Eğer iyi yapmazsan uyuyamam.

Dikkatimi topluyorum, iyi yapayım da uykuya dalsın, ben de bu tatlılık ve karanlık balonundan çıkayım. Bu düşüncelerle didişiyorum, inceden işkence ediyorum kendime. Ona bir kötülük etmeyeceğimden kesinlikle eminim. Ama iyilikle kötülük arasındaki sınırı sezebiliyorum. Onların neler hissettiklerini, insanın içinden geçen o deli enerji patlamasını, o adrenalini tahmin edebiliyorum. Cinsel uyarılma hariç. Ama belki o da gelebilir.

Anne, uykum kaçtı. Bana bir masal anlatır mısın?

Evvel zaman içinde çok iyi bir kral varmış, kralın yedisi erkek, biri kız, sekiz çocuğu varmış. Bu kral dul bir adammış. Çocuklarına çok düşkünmüş, onları büyük bir sevgiyle büyütürmüş ama günün birinde bir büyüye tu-

tulup âşık olmuş. Düzenbaz ve kötü yürekli bir kadınla ikinci evliliğini yapmış. Prenslerden nefret eden bu kadının bazı güçleri varmış. Erkek kardeşlerin üzerine bir lanet salıp onları kuğuya çevirmiş ve sadece küçük kızı hizmetçisi olarak yanında tutmuş. Kardeşler uçup uzak bir krallıkta yaşamaya gitmişler, küçük kızınsa onlara ne olduğu hakkında hiçbir fikri yokmuş.

Baba bu üvey anneye çok âşıkmış ve prenses maruz kaldığı kötü muameleyi açıklamaya cesaret edemiyormuş. Çok sevdiği kardeşlerini kaybettiği için sık sık ağlıyormuş. Onları tekrar görebilmesi için yıllar geçmesi gerekmiş.

Bir gün, kalenin çevresindeki koruluklarda tek başına gezinirken bildiği küçük bir gölün kıyısında kanat hışırtıları duymuş. O yöne ilerlemiş ve suyun kenarına konan yedi muhteşem kuğu görmüş. Güneş batarken kuğular tekrar prenslere dönüşmüş ve o da onlara doğru koşmuş. Yeniden kavuşmalarının sevinci kısa sürmüş. Onlar sadece bir saatliğine insan formlarına bürünebiliyorlarmış. Abiler kız kardeşlerine başlarına gelen talihsizliği ve neden sürgün edildiklerini anlatmışlar. Çocukluklarının geçtiği topraklara yılda sadece bir kez dönebiliyorlarmış. Oraya ulaşmak için bir okyanusu geçmeleri gerekiyor, o okyanusta gelgit en düşük seviyedeyken küçük bir ada beliriyor, bu da yılda sadece bir kez oluyormuş. Günbatımında bu adada mola veriyor, sonra yine hayvan formlarına dönüyorlarmış.

"Beni de yanınızda götürün!" diye yalvarmış genç kız. "Ben de bir işe yararım! Sizi öyle çok seviyorum ki asla bırakmak istemiyorum."

Kardeşler düşünüp taşınmışlar ve kız kardeşlerini sırayla sırtlarında taşıyarak dönmeyi denemeye karar vermişler. Ertesi gün yola koyulmuşlar.

Prensesin ağırlığı kuğuların uçuşunu yavaşlattığından

yolculuk önceki seferlerden daha uzun sürüyormuş. Güneş batıyor ama ne zamandır bekledikleri ada ufukta görünmüyormuş. Genç kız çaresizce ağabeyinin boynuna sarılırken ağabeyi de onun hepsinin mahvına sebep olmasından endişeleniyormuş. Neyse ki son anda okyanusun ortasında küçük bir kaya belirmiş. Adaymış bu. Orada birbirlerine sokularak bir saat geçirmişler ve kardeşler kuş formlarına döner dönmez de yolculuklarını sürdürmüşler. Ertesi gün çok güzel bir ülkeye varmışlar, kardeşler burada, kimsenin başkalaşımlarına tanık olma tehlikesinin olmadığı bir ormanda huzurlu bir yaşam sürüyorlarmış.

Genç kız da onlarla birlikte tuhaf ama mutlu bir hayata başlamış. Geceleri bir mağarada dallardan yapılmış bir yatakta uyuyor ve günlerini büyük bir yalnızlık içinde, günbatımında kardeşlerinin dönmesini sabırsızlıkla bekleyerek geçiriyormuş. Günün birinde mağarada ona bir peri görünmüş ve büyüyü tersine çevirmenin bir yolu olduğunu söylemiş.

"Isırgan otu toplaman ve kardeşlerine uyacak gömlekler örmen gerekiyor. Bunları bitirdiğinde, tam dönüşmek üzere oldukları anda hepsini onların üzerine atacaksın. Eğer şansını denemeyi seçersen bil ki şu andan itibaren ağzından tek bir kelime bile çıkmamalı, yoksa büyü bozulur."

Genç kız kabul etmiş. Sonraki birkaç gün boyunca ısırgan otu toplamış ve işe koyulmuş. Kardeşler ilk başta ona neler olduğunu merak etmişler ama sonunda meseleyi anlamışlar. Çabası için minnettar olan kardeşler, ellerinden geldiğince ona yardım etmişler ve örmesi için gagalarıyla bir sürü ısırgan otu getirmişler.

Günlerden bir gün komşu krallıktan bir prens atıyla ormandan geçerken göl kenarında gömleklerini dokuyan dilsiz genç kıza âşık olmuş. Onu kaçırıp krallığına götürmüş. Genç kız dokuması biten gömlekleri elbisesinin

altına saklamayı ve yanına bir yığın ısırgan otu almayı başarmış. Prens onu pencereleri bir parka bakan, güzel bir odaya yerleştirmiş. Onun neden hâlâ örmeyi sürdürdüğünü anlayamamış. Ama ona çok âşıkmış ve onu işinden alıkoymaya kalkınca ağladığını görünce ne yaptığına karışmaz olmuş. İnsanlar arkasından konuşmaya başlamışlar. Prens bir cadı tarafından büyülendi, demişler. Krallığın akil adamları toplanmış ve genç kızın, neler yapıp ettiğini halka açıklamadığı takdirde kazığa bağlanıp yakılmasına hükmetmişler.

Prensesin ise konuşmayı seçme şansı yokmuş ve işini sürdürmek zorundaymış. Isırgan otları tükenmekteymiş, duruşma günü de yaklaşıyormuş. Son âna kadar gece gündüz sessizce dokumuş da dokumuş. İnfaz günü gelip çatmış. Mahkemeye çıkmış ama kendini savunacak tek bir söz bile söyleyememiş. Son gömleği dokumayı sürdürürken diğer bitmiş gömlekleri elbiselerinin altında, kalbinin üzerinde tutuyormuş. Onu mahkûm etmişler.

Ateş hazırmış. Kederden çılgına dönen prens hüngür hüngür ağlayarak bağışlanmasını dilemiş. Ona günbatımına kadar, sadece birkaç saat süre tanımışlar. Karısıyla birlikte zindanda kalarak ona konuşması için yalvarmış ama karısı ağzını açmamış. Gardiyanlar gelip onu almışlar ve yakılacağı meydana götürmüşler. Oraya vardıklarında görkemli kuğular gelip kızın ayaklarının dibine konmuş. Kız muhafızların ellerinden kurtulup onları okşamış ve günbatımının ışıkları belirdiğinde gömlekleri üzerlerine atmış. Kardeşler hemen insan formlarına dönüşmüşler. Sonunda kız konuşabilmiş, kardeşler her şeyi açıklamış ve kız da kurtulmuş.

Nihayet lanetten kurtulan yedi kardeşle diline ve neşesine yeniden kavuşan prenses, hep birlikte o krallıkta kalmış ve ömürlerinin geri kalanını beraber geçirmişler. Tuhaf maceralarından geriye sadece bir hatıra kalmış:

En küçük kardeşin sadece tek kolu varmış, diğeri kuğu kanadı olarak kalmış çünkü genç kadının gömleğini bitirecek zamanı olmamış ve bedeninin bu kısmı dönüşümünü tamamlayamamış.

Miş'li geçmiş bizi eğlendirir; paralel bir evrene, çocukluktan yeni çıkmış karakterlerin büyülü yaratıkların sırtında okyanuslar aştığı, tuz dağlarına tırmandığı, devlerden kaçtığı, var olan ve olmayan bir âleme sürükler. Tehlikeler pek çok, kötü muamele sabittir. Eşek Derisi, babasının arzusundan kaçmak için bedenini pis bir deriyle kaplar, güzelliğini tiksindirici bir görünümün altına gizler. Onu ancak pis koku ve çirkinlik korur. Başkalarının iğrençliğinden kaçabilmek için kendini iğrençleştirir. Külkedisi, üvey kardeşlerinin günah keçisidir. Mavi Sakal tarafından öldürülen kadınlar. Pinokyo, çocuk kaçırmanın ve çocuk ticaretinin kurbanıdır. Hansel ve Gretel, onları yemek için şişmanlatan bir cadıdan köle muamelesi görürler. Amcası, yengesi ve kuzeni tarafından kötü muamele gören Harry Potter, merdiven altındaki bir dolapta uyumaya zorlanır. Hayatın önlerine çıkardığı tüm zorlukların üstesinden cesaretle gelen (daha ciddi bir terim kullanacak olursak hatırlayacağınız gibi ÇÇOY, *Adverse Childhood Experience*), imgesel dünyaya aktarılmış pek çok küçük kahraman bize dayanıklılık dersleri verir ve bizi şansımızın eninde sonunda döneceğine inandırarak içimizi rahatlatırlar. Gün gelir, prens kokuşmuş pelerinin altında bir kraliçe olduğunun farkına varır, sihirli güçleriniz olduğu keşfedilir, zorlu sınavlar asil ruhunuzu açığa çıkarır. Bir gün büyüdüğünüzde, der bize masalın sesi, bin bir badireyi atlatmayı başardığınızda, talih yüzünüze gülecektir.

Hazır konu açılmışken size Ay Tavşanı efsanesini de anlatayım.

Tanrıların en büyüğü ve en iyisi olan Quetzalcoatl bir gün, insan formunda dünya seyahatine çıkar. Bütün gün yürüdüğünden akşam olduğunda yorgunluk ve açlıktan bitap düşer. Ama yıldızlar parlamaya başlayana ve ay gökyüzünde görünene dek yürümeyi sürdürür. O vakit dinlenmek için yolun kenarına oturur. Orada yuvasından çıkan küçük bir tavşan görür.

"Ne yiyorsun?" diye sorar ona.

"Ot," diye yanıtlar tavşan. "Biraz ister misin?"

"Yok, teşekkür ederim. Ben ot yemem."

"Ne yapacaksın öyleyse?"

"Açlık ve susuzluktan öleceğim."

Tavşan Quetzalcoatl'a yaklaşır ve şöyle der:

"Bak, ben sadece küçük bir tavşanım ama açsan beni ye, buradayım."

Bunun üzerine Tanrı tavşanı okşar ve şöyle der:

"Sözlerin yüreğime dokundu."

Tavşanın yumuşak, itaatkâr başını usul usul okşamayı sürdürür.

"Bundan böyle tüm dünya seni daima anacak. İyiliğini bu şekilde onurlandırmak istiyorum."

Tavşanı ellerine alır, onu başının üzerine, çok yükseğe, çok çok yükseğe, Ay'a kadar kaldırır ve tavşanın silueti oraya sonsuza dek kazınır.

Sonra tanrı tavşanı tekrar yeryüzüne indirir ve ona şöyle der:

"İşte, artık Ay'da resmin var, şimdi ve sonsuza kadar. Sen hâlâ küçük bir tavşansın ama bundan böyle tüm dünya seni anacak."

Aradaki bağlantıyı göremiyor musunuz? Belki de yok ama ben yine burada fedakârlık üzerinden yüceltilen zayıf ve kırılgan bir karakter görüyorum. Zira hikâye orasını söylemese bile tavşan yenmiştir, yine ve daima. Tanrı tarafından onurlandırılması diğerkâm teklifinden dolayı

değil, etini bağışladığı içindir. Kendini en güçlü olana kurban olarak sunmak; canavarlardan, babadan, devden kaçmak için saklanmak, sessiz kalmak; işte masallardan aldığımız bilgelik dersleri bunlardır. Ama ufaklık eninde sonunda ödülünü alacaktır, bu dünyada değilse bile ötekinde, hiçbir dünyada olmasa bile en azından gecenin ortasında ay ışığının parlaklığını izleyenlerin belleğinde.

Güç dengesizliği karşısında seçim şansınız yoktur. Saklanmanız, gölgede beklemeniz, yapabiliyorsanız kaçmanız gereken bir zaman vardır. Bir gün kaçabileceğiniz bir an gelir. Kaçar, siper alırsınız. Ama siz oradan ayrıldığınızda bile karanlığın yok olmadığını bilince güvende olmak tuhaf bir duygudur. Bu, biraz Reinaldo Arenas'ın sürgünden bahsederken dediğine benzer: Alev almış bir evi terk eder, kaçıp kendinizi kurtarırsınız, kendinizi sağ salim, sığınabileceğiniz topraklarda bulursunuz. Ama bu arada ev yanmaya devam etmiştir.

Utanç

Sen kötülüğün gözlerinin içine baktın ve şimdi kimse sana bakamıyor. İşte bu Medusa'nın efsanesidir. Tecavüzden sonra kimse onun gözlerinin içine bakamaz. Onu gören taşa döner. Nefreti o kadar büyüktür ki saçlarının yerine yılanlar çıkmıştır.

Köyde benden selamı sabahı kestiler. Taşrada birini dışlamak için sözü alınır elinden. Onunla konuşmaz olurlar. Merhaba demez olurlar. Şu, köylerde sıkça duyulan bir cümledir: Falancanın nesi var bilmiyorum, artık bana selam bile vermiyor.

Üvey babam hapisten çıktığında konu komşunun ona selam verdiğini gören annemin canı sıkılmıştı. Mimi'

ye neden hâlâ onunla konuştuğunu sormuştu. Mimi çocukken en sevdiğim yaşlı kadınlardan biriydi. Köyün yukarısındaki tepelerde, derin yoksulluk içinde büyümüştü. Ona gider, saman ve gübre kokan mutfağında nar şurubu içerdik. Sineklerin bacakları muşamba masa örtüsüne yapışır kalırdı ve biz eski zaman hikâyelerini dinlerken parmaklarımızla onları uzaklaştırırdık. Hiç çocuğu olmamış bu yaşlı köylü kadın da beni severdi, bana koyun gütmek yerine nasıl da okumayı düşlediğini anlatırdı. Ben üniversiteye gittiğimde ağlamıştı.

Annem: Bana senin ve kardeşinin ona hâlâ selam verdiğinizi söylediler.

Mimi: Ama o bize hiçbir şey yapmadı ki.

Her şeye rağmen bilinir ki yaptığını herkese yapmıştır. Bütün köye yaptı. Nitekim insanlar da haksız değil, yıllarca vadiye dönüşlerimde beni tanımamazlıktan gelen insanlar. Ben köyün itibarını zedeledim. Sadece bizim değil, herkesin yüz karasıyım.

Ev gibi köy de birkaç yıl boyunca tecavüzcünün mekânına dönüştü. Tecavüzcünün olduğu tek köy orası olduğundan değil elbette. Namı salan sözdür. İfşa, yüzü karartır.

Konuşmaya karar verdiğinizde çok şey yitirmeyi göze almak gerekir. Ailenizi yitirirsiniz, bu çok açık, köyünüzü de yitirirsiniz, çocukluğunuzu, çocukluk anılarınızı, çocukluk düşlerinizi yitirirsiniz. Ne kazanırsınız karşılığında? Bilmiyorum. Hakikati kazanırsınız ama hakikat nedir tam olarak, söyleyemem.

Gitmek ya da Kalmak

Öyleyse kendinizi yeniden keşfetmek için gitmeniz mi gerekir? Ben gittim. Önce birkaç saat uzağa, sonra daha, sonra daha da uzağa. Ama asla yeterince uzakta

olamazsınız. Ben Meksika'da yaşıyorum. Kız kardeşlerimden biri Şili'de yaşıyor. Çelişkili biçimde sevdiğimiz ve asla evimizde hissetmeyeceğimiz uzak ülkeler.

Diğer kız ve erkek kardeşim kaldılar. Babalarının bana tecavüz ettiği eve baktıklarında gördükleri nedir? Ev satıldı ve onlara miras kalan, evin yanındaki garajı küçük bir daireye dönüştürdüler. Kız kardeşim uzun süre orada yaşadı. Bir karışlık bahçesine küçücük bir masayla sandalyeler koymuştu. Çitlerin ardında çocukluğunun, bizim çocukluğumuzun evi. Ne görüyordu? Bu yerlere yeniden hayat katabilmiş miydi, benim için hâlâ tüm manzarayı bozan ölüm karasını farklı renklerde boyalarla örtebilmiş miydi? Yoksa her sabah çitin diğer yanından bu ölümün yüzüne bakarak onunla birlikte yaşamayı kabullenmiş miydi?

Bilmediğimiz bir yere vardığımızda sadece görüneni görürüz. Bildiğimiz bir yerdeyse hem görüneni hem de görünmeyeni, her ikisini de görürüz. Artık orada olmayanı, o yerler hakkında bize anlatılanları, efsaneleri, her köşeye iliştirilmiş deneyimleri görürüz.

Bernardo Atxaga bir köye yerleşen ve çevredeki yerlilerle arkadaşlık kuran bir yabancının öyküsünü anlatır. Bir gün yabancı, iki köylü adamla birlikte üç kişi, bir yaylaya hâkim tepedeki alçak bir duvarın üzerinde otururlarken aralarında aşağıda, önlerinde uzanan ovada gördükleri şeyin özgül doğası üzerine bir sohbet geçer. İki yaşlı köylüden biri anlatıcıya der ki bir tavşan kadar cevval de olsan bu manzarada benim kadar çok şey göremezsin. Yabancı, tam olarak anlamasa da onun haklı olduğunu belli belirsiz sezer. Köylüden neden böyle bir şey söylediğini açıklamasını ister.

"*Çünkü siz sadece orada olanı görüyorsunuz. Bense aksine, hem var olanı hem de olmayanı görüyorum.*"

Köylü daha sonra aşağıdaki ovayı kat ederek öteler-

de yitip giden bir yolu örnek verir. O yolun nereye bağlandığını bilmekte ve onu gördüğünde vardığı köyü düşünmekte ve bunu düşünürken de o köy, çeşmesi ve eski evleriyle gözünde canlanmaktadır. Akıl yürütmesinde daha da ileri giderek hayatını aynı yerde geçirmiş birinin algıladığıyla dışarıdan gelenin algıladıkları arasındaki farkı açıklar. Onun gibi bir köylü geçmişi yoluna çıkan her mekân, her harabe, her ağaç dolayımıyla algılamaktadır.

"Ben bu ağaçları gördüğümde gençken yaptığımız şenlikleri de hatırlıyorum. Kızları, oğlanları, Benito'yu ve kendimi görüyorum. Bugünkü hazin halimizle değil, yirmili yaşlarımızın heybeti ve pırıl pırıl beyaz gömleklerimizle. Harika bir şey değil mi sizce de?"

Ya sizce, sizce de harika mı? Değişir. Görünür olan aracılığıyla görülebilen görünmez şeylerin ne olduğuna bağlı.

Kız kardeşimin küçük bahçesindeki küçük masada çay içerken çitlerin ardında büyüdüğüm evi görünce yeni sakinlerin yaptığı tadilatı, küçükken diktiğimiz ağaçların nasıl büyüdüğünü görürüm. Geri kalanı da görürüm. Evin diğer kısmında çalışmalar sürerken bir yıl boyunca yaşadığımız mahzeni görürüm mesela. Hepimiz aynı odada uyurduk. Annem sabah 6'da çıkar, Écrins Ulusal Parkı tesislerini temizlemeye giderdi. O gider gitmez beni yatağa çağırırdı. Uyuyormuş gibi yapardım. Ama bir müddet sonra çişim gelirdi. Tutabildiğim kadar tutardım. Onun uyanmış olduğunu bilir, yataklarımızı ebeveyn yataklarından ayıran rafın arasından nefes alışını duyardım. Sonra kalkmak zorunda kalırdım. Çişimi bu iş için kullandığımız lazımlığa yapardım. Beni duyar, seslenirdi ve ben de yatağa girerdim. Kız kardeşim (henüz doğmamış olan en küçük değil, benden iki yaş küçük olan diğeri) ne yapardı, merak ediyorum. O çişini benden daha uzun mu tutardı? O da yatağa gider miydi?

Üst kata taşındıktan sonra bile sık sık aletlerin depolandığı bodruma inerdik. O beni bahçede çalışmaya çıkarır, mahzende, iki el arabası arasında vakit geçirirdik. Bugün, bir zamanlar çimento derzlerini kazıyarak arada biten yosunları temizlediğim eski taş tonozların iyi bir restorasyondan geçtiğini görüyorum ve o mahzeni görüyorum. Evin cephesini görüyor ve ardındaki tüm odaları, çalışmalardan önceki ve sonraki halleriyle görüyorum; her birini ve her birinde kendimi ve onu görüyorum.

Kız kardeşim ne görüyor? Onun görünmezi benimkinden o kadar farklı mı ki her gün ona bakmaya katlanabiliyor? O burada bile mutlu anılar mı görüyor? Masumiyet mi? Yoksa sadece bir ev mi görüyor, bir zamanlar harabeye dönmüşken yirmi yıl sonra çok iyi bir restorasyondan geçmiş, güzel ve büyük bir Alp evi mi görüyor?

Tekinsiz bir ev görmüyor olması bana imkânsız geliyor. Peki ya evi satın alan insanlar? Kelepire konmuşlardı, davadan sonra ev çok düşük bir fiyata satıldığından. Bilmemeleri mümkün değil, köyde akrabaları vardı. Herkes biliyordu. Odalarında küçük bir kızın tecavüze uğradığı bir evi satın aldılar. Hem de her odasında. Bu ev nasıl perili olmayabilir? Hayaletlere inanmasanız bile nasıl olur da bildiğiniz halde bunları düşünmeyebilirsiniz? Evin karşısında, bir barakada bu küçük kızın kız kardeşi yaşıyor. Her gün yüz yüze geliyorsunuz onunla. Acaba onun içinde büyüdüğü ve babası hapse girince ayrıldığı evin önünden geçerken neler hissettiğini her gün soruyor musunuz kendinize? Acaba hâlâ bu güzel, taş Alp evini satın almakla kelepire konduğunuzdan memnuniyet duyabilir misiniz?

Onları korumak için sessiz kalmam gerektiğini anladığımda sesimi kestim. Geceleri mezarlıklara gittim. Isırgan otundan gömlekler ördüm. Onları korumak için

konuşmam gerektiğini düşündüğümde konuştum. Her şeyimi kaybedeceğimi; bana cadı, hain diyeceklerini söylediler. Yine de konuştum. Onları kurtarmak için her şeyi yaptığıma inanıyorum. Onları tam olarak neyden kurtarmak için? Uzun zaman onların en büyük kötülükten esirgenmiş olacaklarına inandım.

Bugün artık bilmiyorum.

Artık birer yetişkin oldular ve her biri kendi lanetiyle kendince mücadele ediyor, çoğu zaman insan formuna dönmeyen kolları ağırlık yapıyor. Onu gizlemek için ellerinden geleni yapıyorlar ama omuza eklemlenmiş bir kuğu kanadının yok olması o kadar da kolay değil.

Küçük bahçesinde çay içerken kız kardeşim bana babasının en büyük pişmanlığının ergenliği sırasında kendisinin yanında olamamak olduğunu, babasız hatta daha da kötüsü hapiste bir babayla büyümek zorunda kaldığını söyledi. Ama öyle olması gerekiyordu, dedim, belki de size tecavüz edebilirdi. Böyle bir şey olmayacağından emin. O, bunu asla yapmazdı. O, böyle demişti ve kardeşim de buna inanıyor. Neden mi? Çünkü onlar onun çocuklarıydı, onun kanından geliyorlardı, onlara asla dokunmazdı.

Bu konuşmadan sonra evime döndüm, ülkeme, yeni ülkeme döndüm ve kardeşimin bana dediklerini, bahçesini, görünen ve görünmeyeni düşünmeyi sürdürdüm. Durmak bilmez bir zihinsel zorlantı halinde bu sözleri kafamda evirip çevirdim. Sıkıntımı arkadaşlarıma anlattım. Bana kız kardeşimi suçlamamamı, onun hiçbir suçu olmadığını, onun da elinden geldiğince kendi yolunu çizdiğini söylediler. Ama sonuçta bu onun başına gelseydi onu affetmesi mümkün olmazdı, demek zorunda kaldım. Onu affettiyse demek ki kurban kendisi değil, ben olduğum için affedebildi. Hayatına devam edebilmek için o da onun yaptığını, diğer pek çok insanın yaptığını

yapıyor; başıma geleni inkâr ediyor, inkâr edilemez olan olguların kendisini değil ama bunların ağırlıklarını. Ve benim de kız kardeşimi sevmeyi sürdürebilmek için onu affettiğini, onun yaptıklarının affedilebilir olduğunu düşündüğünü kabullenmem; azıcık unutmam ya da en azından unutmuş gibi yapmam, benim de sanki o ben değilmişim, önemli değilmiş, böyle bir şey olmamış gibi davranmam gerekiyor. Zaten en başından beri yapmam gereken buydu, hepimiz de yıllarca boş yere acı çekmekten kurtulmuş olurduk.

Hayatın Yeniden İnşası

Hapisten çıktıktan sonra yaya olarak Compostela'ya doğru bir hac yolculuğuna çıktı. Birçok mahkûm gibi o da parmaklıklar ardında geçirdiği süreçte yoğun bir ruhani deneyim yaşamıştı. Bu güzel yürüyüş sırasında kendinden yirmi yaş küçük yani yaklaşık olarak eski kurbanının yaşında ama bu kez artık bir yetişkin olan –zira kendi de yaklaşık kırk beş yaşındadır– genç bir kadınla tanıştı. Birbirlerine âşık oldular. Kadın da koyu dindardı. Belki adamın yaptıklarını öğrendiğinde onu affetmesini sağlayan bu akıldışı yanı, bu mistik coşkusu olmuştur. Onu Tanrı'nın kendisine gönderdiği gibi tüm varlığıyla, günahkâr ruhu ve kurtuluş arayışıyla kabullenmiştir.

Hikâye uyduruyorum burada ama buna mecburum. Açıkçası ben on, on beş, yirmi yıl önce bile olsa bir çocuğa tecavüz etmiş bir adam nasıl olur da hayat arkadaşı olarak seçilebilir, nasıl affedilebilir hatta affetmek istenebilir anlamıyorum ama bunu geçebiliriz zira âşık olduğu adama beslediği merhamet saikiyle onu kıranları affetmeyi ve Tanrı'nın kendisine ve hayata olan inancını kanıtlayabilsin diye yoluna çıkardığı engelleri aşmayı başaran ne ben ne de sizsiniz; o genç kadının kendisi.

Ah. Sadece onu affetmekle kalmayacak, bu adamla bir de yuva kuracak, ekolojik bir çiftlik açacak ve ondan dört yeni çocuk yapacaktı. Dört! Dördümüzle birlikte sekiz ediyor, hayalindeki ailenin sihirli sayısı. Ormanlarla çevrili bir arazide küçük bir taş bina satın aldılar, organik sebze yetiştiriyor, reçel, konserve yapıyorlar.

Hatta hikâyeye biraz daha renk katmak için, isterlerse çiftliklerini halkın ziyaretine de açabilir, öğrencileri, okulları misafir edebilirler. Çocuklarını evde eğitme hakkına da sahipler. Yasal bir engel yok önlerinde (hapisten önce masum sayılırsınız, hapisten sonra da cezanızı çekmiş olur ve böylece, adeta Kutsal Ruh'un inayetiyle tekrardan masum sayılırsınız). Onları durdurabilecek tek şey, birinin suçun tekerrürünü, tekerrür riskini değil, açık ve net olarak tekrar işlendiğini kanıtlaması yani birinin yaşadıkları eve girmeyi başarması, çocuklarından biriyle yalnız kalabilecekleri bir odaya saklanması ve onları suçüstü yakalaması olabilir. Elinizde filme alınmış deliller olursa daha da iyi. Sinek süsü verilmiş bir İHA belki. Ancak o âna kadar suçun tekrarlanmayacağını varsaymak durumundayız. Ya öyle varsaymalı ya da geceleri uykumuzdan olmalıyız.

Bizzat bir seçenekle diğeri arasında; dünyaların en iyisinde ya da tecavüzcümün başka bir çocuğa karşı yeniden suç işlemesini içermeyen, en iyiye yeterince yakın bir dünyada her şeyin yolunda olduğu varsayımıyla ikinci olasılık yani kâbusun her gün, her gece tekrarlanması –ufak tefek değişikliklerle ki kâbuslar da böyledir zaten, kendilerini tekrar ederler ama birebir aynı şekilde değil çünkü arzunun olduğu gibi korkunun da imgelemi vardır ve kısmen de olsa bundan beslenirler– arasında gidip geliyorum.

Belki tekrar başlamayabilir. Kendini yeniden inşa eder, hayatını yeniden kurar. Anneme oldukça benzeyen

genç bir kadın buldu, onun biraz daha genci (yirmi yaş genç yani benim yaşımda ama doğrudur, bunu herkes yapıyor ve bir eril tahakküm işareti olarak almamak gerekir, aşkın yaşı yoktur), kendini aile hayatına, çocuk yetiştirmeye, organik çiftçiliğe adamış, basit bir kız. Kırsalda güzel bir arazideki harabeye dönüşmüş bir yapıyı satın almışlar. Tadilat halindeki evde yaşadıklarını, hepsinin tek bir odada uyuduğunu hayal edebiliyorum (aynı anda hem başka bir daire kiralayıp hem de evin ipoteğini ödeyemeyecekleri için şantiyeye taşınmışlardır ve bir gün çocukların kendi odaları olacaktır. Şimdilik güzel bir maceradır bu, en azından kendi evlerinde, kendi işlerini kendileri görmektedir ve bu hikâye aynıyla, neredeyse aynıyla tekrarlanmaktadır, soğuk biraz daha az, Alpler'de değiller, zeytin ağaçları var ve neredeyse hiç kar yağmıyor). Ekmek, konserve, reçel yapıyorlar. En sevdiği ayva ağaçlarından da dikmişlerdir kesinlikle. Bu meyvenin onu çocukluğuna götüren o eşsiz kokusunu çok sever. Ayva peltesi mükemmel olmak zorunda ama asla yeterince iyi değil, asla annesinin yaptığı gibi değil. Dolayısıyla yeniden, yeniden başlanır, ayvalar yeniden kaynatılır, şekeri eklenir, karıştırılır, süzülür, her yer batar, ayva peltesi öyle yapış yapış olur ki, hele ki mutfağın her yerine bulaşır, her reçelden sonra temizlik yapılır, sinekler kovulur, yeniden, yeniden başlanır. Ama o belki de yeniden başlamamıştır. Her şeyi baştan almıştır. Bir zamanlar ormanda kendi halinde yaşayan bir aile varmış.

Bu küçük ailenin bir fotoğrafını hayal edin. Onun yaşı otuz yaş daha ileri olmasa bizimkilerle aynı tarz bir fotoğraf, hatta karısı hafiften annemi de andırıyor, elini omzuna koymuş, poz veriyor. Bayağı efsane, seyirlik bir fotoğraf, hayli zaman dalınıp gidilebilir, kitabın başında bahsettiğim ilk fotoğraf gibi, anne ve babamızla birlikte

dördümüzün olduğu. Yüzleri tarıyor, kendimize rahatsız edici sorular sormadan edemiyoruz. Safça ısrarımızın saçmalığıyla yüzleşerek cevapsız kalıyoruz. Elbette hiçbir şey hakkında tahminde bulunamayız. Görecek bir şey yok zira görmeye çalıştığımız görünen cümlesinden değil.

Bazı Estetik Değerlendirmeler

"Yazı, çünkü o hem görünür hem de görünmez olanla oynar, karanlığı aydınlatır."

Bernard Noël

Auschwitz'e kapatılmış bir yazar Auschwitz hakkında yazmak zorunda mıdır? Hayır, tabii ki hayır. Primo Levi çok ilginç hayvan fabllarının yazarıdır. Bir yazar hiçbir şeye mecbur değildir. Ancak Mary Karr'ın kendi işlevsiz ailesi hakkında dediği gibi, elinizin altında bunlar varsa kendinizi böyle bir konudan mahrum bırakmanız yazık olur.

Cinsel istismar üzerine yazılmış metinleri hep okumak istiyorum ama bir yandan da bir şey beni uzak tutuyor, fazla derine inmemi engelliyor. Başka kurbanların da böylesi bir büyülenme ve itilmeden söz ettiklerini duydum. Babasının tecavüzüne uğrayan ve bunu ancak onun ölümünden sonra dile getiren Charlotte Pudlowski'nin annesi hayatı boyunca üçüncü sayfada bir ensest vakası görür görmez haberi okuduğunu, bu anlatıların çekimine kapıldığını ama bir yandan da bunlarla ne yapacağını bilemediğini anlatır. Kendinin o kadar da yalnız olmadığını hissediyormuş. Kendi başına gelenin başka yerlerde de yaşandığını, dolayısıyla böyle bir şeyin var olduğunu söylüyormuş kendine. Bunun bir adı vardı, ga-

zetelerin canavarca olarak tanımladığı bir suçtu bu. Bu, bir anda anlam kazandıran, içimizdeki bir şeyleri özgürleştiren bir tanımadır: Gerçeklikten kopukmuş, sadece sessizliğe ve belirsizliğe aitmiş, varoluşun geri kalanıyla tuhaf şekilde uyumlanan bedensel mekaniklerin, söylemlerin ve teatral ritüellerin acayip bir ittifakıymış gibi görünen bu jestler de aslında gerçekliğin (başkalarının başına geliyor, bizim başımıza geldi), yasadışı olanın ve korkunç olanın düzenindendir. Ve hiçbir şey söylemeyen biri için bile, bir yerlerde aynı edimlere, aynı sessizliğe maruz kalan bir başkası için de öfkenin kabul görebileceğini bilmek rahatlatıcı olabilir, bir teselli verebilir.

Yine de hep biraz tereddütte kalırız. Ben bu konudaki kitapları nadiren satın alıyorum. Elimin altında olmalarından hoşlanmıyorum. Kütüphanede, market reyonlarında ya da kitapçıda göz gezdiriyorum onlara. Bir sürü kitap var, sürekli yayımlanıyor, her yıl onlarca başlık. Hep gördüm bunlardan. Çok küçükken bile, *Eroin*'in[1] bulunduğu raflarda ve koleksiyonlarda, kapağında kırık bebekler olan ve *Daddy's Girl, L'Innocence brisée, Les Mots pour le dire*[2] gibi başlıklar taşıyan cep kitaplarının da bulunduğunu hatırlıyorum. Charlotte Pudlowski'nin annesi gibi yapardım ben de, sayfaları karıştırıp tecavüz sahnesi betimlemelerini arardım. Genellikle biraz sabretmek gerekir, hemen başında olmaz. Başlarda bir şeylerin yolunda gitmediğini düşündüren durumlar olur ama asıl eylemler kitabın yaklaşık ilk üçte birinde gerçekleşir.

Tecavüz kişisel tanıklıkların yanı sıra edebiyatta da çokça yer bulur. Karma kitaplar, otobiyografik olaylardan

1. Orijinal adı *Wir Kinder vom Bahnhof Zoo* olan, Christiane Felscherinow'un gazeteciler Kai Hermann ve Horst Rieck tarafından kaleme alınarak büyük yankı uyandıran biyografisi. (Ç.N.)

2. (Fr.) Babasının Kızı, Yıkılmış Masumiyet, Adını Koymak. (Ç.N.)

esinlenmiş kurmacalar ve romanlar var. Heather Lewis. Dorothy Allison. Kathy Acker. Christine Angot. Zola'da, Maupassant'da, Lautréamont'da, Maya Angelou'da, Alice Walker'da, Toni Morrison'da, Faulkner'da, Vargas Llosa'da, García Márquez'de cinsel istismara uğramış çocuklar vardır. Céline'de, Le Clézio'da, Foster Wallace'da vardır.

Sakince, karışık duygularla okurdum, acımı deşerdi ama bir yandan da yapmak gerekirdi bunu. Kitabı bitirdiğimde beni tatmin eden, yararlı bir şey yapmış olurdum. Neye yararlı? Söyleyemem.

Bir cumartesi öğleden sonrası, baharın zayıf ışıkları altında, sendeleyerek eve girdi ve kızının mutfakta olduğunu gördü. Kız bulaşıkları yıkıyordu.

Gündelik hayattan bir sahne. Adam ona bakar. Kız on bir yaşındadır. Ona karşı karmaşık duygulara kapılır. Şefkat. Onun kızıdır o. Ona karısının ilk tanıştığı zamanki halini hatırlatır. Onun bedeni, hareketleri, kırılganlığı. İtici bir şeyler vardır bu kırılganlıkta. Ona, kızını yoksulluk içinde büyüttüğü, ona daha iyi bir yaşam sunamadığı için hissettiği suçluluk duygusunu hatırlatır. Kızın, başarısızlığının canlı bir kanıtı olması canını sıkar. O, kendinden nefret ederken kızın onu sevmesi canını sıkar. Kız bulaşıkları yıkamayı sürdürürken bir ayağıyla diğer dizinin arkasını kaşımaya başlar, onun arkasında durduğundan habersizce. Bu hareket onda yoğun bir duygulanım uyandırır, gençliğinde karısı baldırını bu şekilde kaşırken onu okşadığı bir sahneyi hatırlatır. Dizlerinin üzerine çöker ve kızın ayağını yakalar. Kız dengesini yitirir. Adam da. Dengesini yitirir, kelimenin tüm anlamlarıyla, kendini tamamen kaybeder.

Bu arzuyu çepeçevre kuşatan bir nezaket sınırı vardı. Adam öpmek istedi – şefkatle. Ama bu şefkat uzun sürmedi. Vajinası dayanamayacağı kadar dardı. Ruhu karnına doğru kayıyor ve içine fışkırıyor gibi oldu ve kızdan tek bir ses, içine girmek için yaptığı devasa hamle sırasında çıktı:

Ciğerlerinin derinliklerine çektiği havanın sesi. Aniden sönen bir balon gibi. Cinsel arzunun dağılmasından –alçalışından– sonra, Pecola'nın ıslak, sabunlu ellerinin bileklerine yapışmış, parmaklarının kenetlenmiş olduğunu fark etti ancak bu kavrayışın beyhude ama inatçı bir kendini kurtarma çabasından mı yoksa başka bir duygulanımdan mı kaynaklandığını anlayamadı.

(Toni Morrison, *En Mavi Göz*)

Bunun olacağını anladığımda kalp atışlarım hızlanır, olacağını bilirim, kaçış yoktur. Sonra olur, biraz puslu, ayrı bir dünyada. Sonra duygular yine alçalır. Olmuştur. İşte. Okumayı sürdürür ve kitaba yeniden kaptırırsınız (ya da söyleyecek pek başkaca bir şeyi yoktur ki bu durumda kitabı rafa geri koyar ve alışverişe uzanırsınız). Kitapta herkesten, belki de yazardan bile iyi anladığımı düşündüğüm bir ânı yaşadığım için bir tür sevinç duyarım, elimde kitabın, dünyanın anlamını açan bir anahtar varmış gibi hissederim.

Açıkça görülebileceği gibi, travmanın aşamaları okumada ufak ufak tekrarlanır ama mesafeli ve zararsız bir şekilde. Kitabı rafa geri koyarsınız ve yine güvende olursunuz. Küçücük bir sevinçtir bu ama yine de sevinçtir. Küçük bir hayatta kalan sevinci, cüretkâr ama biraz da mahçup bir sevinç, tecavüze uğramanın nasıl bir şey olduğunu gerçekten bilmenin ikircikli ayrıcalığından kaynaklanan çoğu duygu gibi.

Bu kitaplardan bazıları, en sanatsal olanları, belki de okurun kurbanın neler yaşadığını hayalinde canlandırmasını sadece anlatarak değil, anlatının biçimi aracılığıyla da aktarmak için, saldırı gibi kurgulanmıştır. En başından dosdoğru, dayanılmaz ve sayfalarca süren, çok ayrıntılı bir istismar sahnesine dalınır. Tene son derece yakındır, kapana kısılırsınız, dili pistir, cümleler sizi kirletmeye çalışır. Bitkin ve gerçekten de kirlenmiş olarak çıkarsınız.

Böyle bir şeyden güzellik çıkarmak ya da güç devşirmek ya da başka bir şeye sıçrama tahtası yapmak zordur. Bundan herhangi bir şey yapmak zordur.

İşte, Margaux Fragoso'nun kitabı hakkında okuduğum bir makaleden şu alıntı, beni yazının devamını getirmekten alıkoydu: Lolita'*dan çok uzak. Tüm açık cinselliği, melodramatik diyalogları ve kronolojik ayrıntılar üzerinde ısrarıyla* Tiger, Tiger *soft porno kadar boş bir okuma.* (Jenny Diski, *The Guardian*, 2011)

Zorlu bir okuma olduğu doğru, hatta dehşet verici çünkü okur, istismarcısının taleplerine boyun eğen ve ona acıyan, sevgiye muhtaç, küçük bir kızın köleleştirilmesini çaresizce izleyen bir tanık konumuna yerleştiriliyor. Ancak makalede altı çizilen dayanılmaz gerçeklik bu değil. *Açık cinsellik*, sorun bu, bu eleştiriye göre kitabı dayanılmaz kılan bu. Bu yazar da Nabokov'un Humbert'i gibi kendini eksiltiler, kaçamaklar, metaforlarla korusaydı daha iyi ederdi. *Doğruyu söylemek gerekirse*, diyor okur-yazar sapık, *tüm bunların konuyla ilgisi yok, genel olarak "seks" denilen şeyle zerre ilgilenmiyorum. Bu hayvanlık unsurlarını kim olsa hayal edebilir. Ben daha soylu bir niyetle hareket ediyorum: Su perilerinin şu tekinsiz büyüsünü bir kez ve herkes için yerli yerine oturtmak.*

Toni Morrison'un romanını okulların eser listelerinden çıkarmak isteyenlerin öne sürdüğü gerekçe de bu: Açık cinsellik yani yukarıda alıntıladığım sahne.

Çıplak ve acımasız gerçekliği çağrıştırmayı bu şekilde reddetmek daha ziyade bir kaçınma stratejisi değil mi? Çünkü eylemleri tamı tamına betimlemediğimiz müddetçe okurun (okurun, yazarın, avcının, herkesin) inkâr içinde kendini rahatlatmasına olanak sağlayan bir tür belirsizlik alanında kalıyoruz. Kırk yaşındaki adamın penisinin küçük kızın ağzında olduğunu görmediğimiz, kızın boğulma hissiyle gözlerinin yaşardığını görmediği-

miz müddetçe aşkın, çılgınca bir aşk hikâyesinin, bir incelik ve üslup meselesinin söz konusu olduğunu söylemek hâlâ mümkün.

Duruşma sırasında üvey babam, dönüp dolaşıp bana yaptıklarının somut ayrıntılarını irdelemeyi biraz müstehcen buluyordu. Sabırsızlanıyordu. *Kaç kez? Ne bileyim, bazen her gün, bazen de ona dokunmadan bir ay geçiyordu.* Ondan eylemlerini tarif etmesini, ilk duhul sırasında benim kaç yaşında olduğumu hatırlamasını istemenin söz konusu olamayacağını düşünüyordu. Diyecek daha ilginç şeyleri vardı onun çünkü kişiliği karmaşıktı, derindi ve onu anlamaya çalışmamız için inceliklerini açıklamaya hazır olduğu, sıra dışı bir aşk yaşamıştı.

Bana büyük edebiyat eserlerinin basit, bayağı deneyimin, küçük kişisel hikâyenin ötesine geçebildiği, dilsel ve estetik yaratımlara dönüşerek aşkınlaşabildiği öğretildi. Onlar dilin içinde yabancı bir dil konuşurlar ve bu sürecin büyüsüyle söylediklerinin kökeninin artık bir önemi kalmaz. Daima dil içre olunmalıdır çünkü dil bizi gözyaşlarından, hazin tenin çirkinliğinden, otobiyografik iğrençliğin görünümünü başkalarına dayatmanın utancından korur. Christine Angot'nun "boktan bir tanıklık" yazmış olmayı kesinlikle reddederken her seferinde söylemek istediği buydu. Yaptığı bu değil onun (olsun); bu, edebiyat. Bu durumda da açık cinsellik olabilir, edebî cinsellik olur bu.

Ben buna da katılıyorum. Dil içre olmak istiyorum. Hep bunu istedim. Sansasyonelliğe, duygusallığa, acıklı anlatıya teslim olmayı reddeden, zor beğenir eleştirmenlere katılıyorum. Onca yıl *Reader's Digest* ekine yazmak için okumadım.

Ama öte yandan kendi hikâyemden sanat üretmek beni tiksindiriyor. Beni ve olası okurlarımı gerçek hayattan damlayacak sıvılardan, sıçrayacaklardan koruyacak bu

mesafe bana biraz ikiyüzlüce, biraz katı ve biraz da aldatıcı geliyor. Zira son tahlilde şu meşhur Dil de ne ola ki? Onu başka şeylerden üstün kılan ne? Çünkü gerçekten de mesele bu, travmaya ilişkin ifade biçimlerinin, en alttan (popüler, kanlı, görsel ve salya sümük) orta karara (ne iyi ne de kötü yazılmış, "daha iyi olabilir", tekrara düşen), oradan da en yükseğe (iyi yazılmış, yeni bir ifadeye ulaşmak için dilin kayıtlarını altüst eden) bir hiyerarşisi söz konusu. Tanıklık neden illa düşük bir seviyede kalsın ki? Kurban aşağı mıdır? Hayat aşağı mıdır? Anlatıcının dürüstlüğü anlatıyı daha aşağı bir metin mi kılar? Hepsi mi?

Kendimi üstün bir konuma yerleştirmek; buna dil makineleri üreterek, yapıları altüst ederek, zeki eleştirmenleri memnun edecek ve beni vasat okurun ulaşamayacağı bir yere koyacak, duyulmamış şeyler yaparak erişmeye çalışmak; artık yaşamın anlatısında değil, edebiyatta yer almak; bunun beni rahatsız ettiğini nasıl anlatmalı? Yine de bu perspektifi seçmem gerekirdi. Tanıklığı düşük edebiyat olarak görmek bir kültürel seçkincilik tavrıdır ama eğer bu size korunaklı bir konum sunacaksa neden biraz kültürel seçkincilik yapmayasınız. Öte yandan bana öyle geliyor ki estetik açıdan geçerli bir nesne üretmek için felaketi, işkenceyi ve sefaleti kullanmanın ahlaki açıdan çirkin bir yanı var. Özellikle de bunları uydurmuyor, kanlı canlı varlıklar tarafından gerçekten yaşanmış acıları kullanıyorsanız. Nabokov'un kitabının değerini koruması, ancak kendisinin bizzat bir pedofil olmaması koşuluna bağlıdır. Eğer ki Nabokov kendi kişisel hikâyesini takma isimler, üslup ve birkaç süsleme kullanımıyla romana dönüştürülmüş olarak anlatsaydı bunun biraz sorunlu olacağına katılır mıydınız? Eğer ki yazarın gerçekten tanıdığı ve istismar ettiği küçük bir kızla ilgili deneyimi söz konusu olsaydı yine de kitabın edebî değeri olur muydu?

Dehşetten güzellik üretmek de basbayağı dehşet

üretmek değil midir? Bu durumda biri olmadan diğeri de olmaz. Şiddeti estetize etmek, okuyucuyu terörle rehin almak bana sanatsal bir kusur gibi geliyor. Tam olarak bir cürüm değil ama gerçek bir samuraya yakışmayan bir kolaycılık. Yine de başarısızlığa uğramak (sizi sonsuza dek utandıracak, ağlamaklı bir kitap, bir kurban kitabı üretmek) kadar ağır olmasa da çok da arzu edilecek bir şey sayılmaz.

Bu kitapla kurmacanın korunaklı alanını terk ederken başıma gelmesinden korktuğum tek şey, ensestle ilgili radyo programlarına davet edilmem ve orada, dikkati dağılmış ve bezgin dinleyiciler kitabı okuma zahmetine de katlanmasınlar diye, söylenenleri kitaptakinden de basit bir dille özetlememin istenmesi olabilir.

Öyleyse arzu edilir olan ne? Hiçbir şey ve sorun tam da bu. Bu konu hakkında konuşabilmek için bir çözüm bulamadım. Hiç konuşmasam, burada ve bu şekilde ya da başka bir şekilde konuşmasam, biri konuşacaksa da o ben olmasam daha iyi olurdu.

Aslında benim idealim Claude Ponti. Çocukluğunda büyükbabası tarafından tecavüze uğramış bir adam. Bununla hiçbir ilgisi olmayan, kendi dünyasıyla büyük bir sanatçı oluyor. Yani, bunu bir kez bildikten sonra hiçbir ilgisi olmadığı da söylenemez aslında. Onun dünyası, içine dalıp canavarlarla korkusuzca yüzleşebileceğimiz, muzaffer ve yenilenmiş olarak çıktığımız maceralar yaşayabileceğimiz paralel bir evren. Bu dünya, dışarıdaki zalimliğe bir çare. Artık kendi korkumuzdan korkmamayı öğreniriz orada. Bununla birlikte taciz ya da tecavüze doğrudan bir gönderme yapmaz. Ancak sonradan sonraya, belli bir şöhrete ulaşıp da adı sanatsal evreni ve yarattığı hikâyeler ve karakterlerle özdeşleştirildikten sonra o söz aldı ve yaşadıklarını güç ve cesaretle ama aynı za-

manda belli bir teskinle ifşa etti. Artık yapacak bir şey yoktu. Onu savunmak için hiçbir şey yapmayan, onu akrabalara emanet edip aylarca görmeye bile gelmeyen, onu tecavüzcü dedesinin evine bırakan, terk eden annesine saldırmak istemiyordu. Kötü muamele konusundan renkliyle siyah beyaz arasındaki grafik seçime geçiliveren söyleşilerde, her an size ulaşabilecek bir adamın evinde, *kalıcı bir av* olarak yaşamanın nasıl bir his olabileceğini ifşa etti ve açıkladı.

Bir radyo programında kendisine çocukken maruz kaldığı şiddetin hayatında herhangi bir iz bırakıp bırakmadığını soran gazeteciye verdiği yanıtı dinlemiştim. Elbette, demişti yumuşak ama bu sanki besbelli bir şey değilmiş gibi böyle bir soru sorulmasına biraz şaşırmış sesiyle ve mesela yıllarca nasıl koşamadığını anlatmıştı. Koşarken ya da fiziksel bir efor sarf ederken çıkardığı soluklanma sesi, büyükbabasının onun üstündeyken çıkardığı sesi hatırlatıyordu ve şak diye bayılıyordu. Bu anı o denli dayanılmazdı ki beyni şalteri indiriyordu. Bunu dinlerken çizerin derin ve güzel sesinin üzerine binen kalp atışlarımı kulaklarımda duyduğumu hatırlıyorum. Yanıttan sonra bir sessizlik oldu, gazeteci de etkilenmiş olmalıydı, sonra da başka bir soruya geçmeyi başardı.

Claude Ponti kitaplar yazan bir eski kurban değil. O, zorlu bir çocukluk geçirmiş, büyük bir çizer. Tıpkı Blaise Cendrars'ın da şair bir tek kollu değil de tek kollu şair olması gibi. Aradaki fark hayli büyük. Aradaki fark her şeyi değiştirir.

Bu otobiyografik formda yazmam, çok da sevdiğimden değil. Birinci tekil şahıstan kaçabilmek, herhangi bir çoğula sığınabilmek isterdim. *Hayatımı anlatıyormuşum* gibi tatsız bir izlenimden kaçınmak.

İşte yine aldatıcı benzetmeler, düşüncenin kurnaz

kurtları gibi, küçük kadife adımlarıyla geliyor. Otobiyografi illaki mahremiyete, özel alana mı gönderme yapar? Bu önemli bir soru, özellikle de ilgilendiğimiz konu gibi, baskıcı stratejilerin bir parçası olarak özel alana sınıflandırılan ve böylece gün ışığına çıkması engellenen bir konu bağlamında.

Tecavüz kurbanlarını konuşturmaya ya da sorgulamaya cesaret edilmez, bu konuya girilmez, kimin başına geldiyse onların meselesidir bu, ailevi bir mesele, kişisel, özel bir meseledir. Oldum olası böyledir. Gündelik dildeki ifadeler de bunu kanıtlar. Kirli çamaşırlarını evde yıkamak genellikle rezil hikâyeler; istismar, tahakküm, ensest hikâyeleri hakkında sessizliği korumak anlamına gelir.

Reşit olmayan birine tecavüz suçundan yargılamanın açık yapılması uygunsuz görünür, donunuzu herkesin önünde yıkamak gibi. Duruşmada bu seçimi yapıp da mahkeme salonunda tüm o yabancıları görünce biraz böyle hissettim. Oysaki aile içi şiddet vakası sayılarının büyüklüğüne bakınca gerçekte yüz binlerce ailenin gizliliği içinde işlenen sistematik bir suç söz konusu olduğu halde hâlâ bu mahremiyet kavramının ne anlamı olabileceğini soruyoruz kendimize. Bu kirli çamaşırlar, bu rezillik benim değil, bizim, hepimizin.

Prévert'in bir ailenin kirli çamaşırlarını yıkadığı ve namuslarını lekeleyen genç kızı sabunlu suda boğduğu "La lessive" [Çamaşır] şiirini hatırlıyor musunuz? *Ve baba da böğürür / Tüm bunlar buradan çıkmasın / Tüm bunlar aramızda kalsın / Der anne*

Kurbandan yaşadıklarını anlatmasını istemenin ona acı çektireceğine inanılır ama cinsel istismar anlatılarının sadece ilgili kişileri ilgilendiren meseleler olarak görülmesinde ısrarda da bir tür yeniden kurbanlaştırma vardır. Kurbanı tecrit etmek, onun yaşadıklarıyla mutlak bir yal-

nızlık içinde kalmasına yol açmak, siyasi terör rejimlerinde işkencecilerin de yaptığı şeydir. Onu bundan böyle tek başına olduğuna, celladıyla bir başına kaldığına, artık hiçbir topluluğun, dayanışmanın, anlamın, gerçekliğin kalmadığına inandırmaktır. Mahzende sadece sen ve ben.

ve kız çıplak ayaklı
aile tarafından çiğnenir
çiğne çiğne çiğne

Ben belki de bu satırlarda aslında kendi yaşamımı anlatıyorum. Cüretkâr tarzıyla ilgileneceğini düşünerek dosyamı gönderdiğim bir yayıncı, kurmaca olmadığı için geri çevirdi. Kamuoyunun, kitapçıların nezdinde bu işin yanında duramayacağını, onu savunamayacağını söyledi. Red mektuplarının kof nezaketiyle, cesaretimi kırmak ya da metni kötülemek gibi bir niyeti olmamakla birlikte yayınevinin sadece edebiyat yayımladığını açıkladı bana.

Oysa özyaşamöyküsü de bana bu noktada akla hayale sığmayanla yüzleşmek için bir başka silah, dünyayı parçalara ayıracak bir bıçak, içerikle biçimin birliğini olumlayan, politik ve estetik bir seçim gibi geliyor. O, bir amaç değil, bir araç; içinden asla çıkılamayacak, karmaşık bir galeriler evrenine giriş kapısı. Anlatı düşüncenin hizmetinde, her ne kadar ilerleyişi sonunda düşüncenin bozgununa varacak olsa da. Dilin olanı sınırlandırmasının imkânsızlığı karşısında tökezleyen bu sözceleme, dili tam özünde işlemenin bir yolu değil midir? Neden sadece kurmaca, dile getirilemeyenin alanında maceraya atılabilsin? Tanıklık analiz için bir araçtır ama iyi bilenmiş bir araç kemiğe kadar işler. Kemiğe eriştiğinizde ise sanat asla uzakta değildir. Tanıklık beni sınırlar; beni deneyimimin sınırlarını çizmek, onu tekilliğine hapsetmek, olduğundan daha fazlası olmamasını sağlamak zorunda

bırakır. Ancak bir yandan da olduğundan daha azı olmamasını, hiçliğe indirgenmemesini, içinden çıktığı sessizliğe geri gönderilmemesini sağlamak da söz konusudur ki böylece başkalarınca, başka sesler tarafından da benimsenebilsin, dolaşıma girsin ve nihayet kaplan, diğer kaplan kafesinden çıksın.

Edebiyatın amacı da bu; yani nihayet buradan çıkması değil mi?

Bize Ne Yapıldığıyla Bizim Ne Yaptığımız

Çocuk mağdurlar kültürel temsillerde yok değildir. Filmlerde benimkine benzer çocukluklar yaşamış pek çok karakter var. Hayli etkileyici sayıda. Nitekim biraz kasvetli polisiyelerde bir noktada bir çocuk tecavüzü hikâyesiyle karşılaşacağınızdan neredeyse emin olabilirsiniz. Senaristlere, bir karakterin ölümcül öfkesini haklı çıkarmak maksadıyla etki gücü yüksek bir olay aradıklarında olay örgüsüne bunu katmak kolay geliyor olmalı ve izleyici üzerinde de her zaman etkisini gösteriyor. Bir çocuğun küçük bir yatakta oturduğu ve tacizcinin odanın kapısını arkasından kapattığı bir sahne gördüğümde benim bile nefesim kesiliyor. Ancak böyle bir deneyimden geçmiş olanların yetişkinliği incelikli bir temsil bulamıyor. Kabaca iki kategori söz konusu: Bunu asla atlatamayan ve uyuşturucu bağımlısı / fahişe / intihara eğilimli olanlar (Zola tarzı); bunu asla atlatamayan ve kendileri de bir psikopata dönüşerek ya taciz ve tecavüz eden ya da vahşice ve gaddarca intikam alanlar. Çocuğun maruz kaldığı suç ne kadar akıl almaz ve korkunçsa intikam da o denli görkemli ve canavarca olur. Tecavüz kurbanı bir acı, yalnızlık ve nefret canavarıdır. Canavarca bir aşağılanmaya maruz kalmış kişinin yetişkinliği nadiren top-

lumsal dokuya dahil olmuş ve nereye gitse dile getirilemez ağırlığını beraberinde sürükleyen, karmaşık bir insan olarak sergilenir. Oysaki istatistiklere bakacak olursak her on kişiden biri, çok fazla sayıda psikopat, uyuşturucu bağımlısı, fahişe vs. ederdi. Eski kurbanların başka insanlara kıyasla hayatta daha sık yollarını kaybettikleri doğru olsa da hâlâ büyük bir çoğunluğumuz rengârenk insan kalabalığının içinde fark edilmeden geçip gidiyoruz, yaramız diğer pek çok yaradan biri haline geliyor.

Dayanıklılık konusunun dayanılmaz tarafı, tüm bu acıların sonunda insanın varıp varabildiğinin sadece normal olmak olacağı fikri. Başkalarının hiç çaba sarf etmeden hatta değerini bile bilmeden sahip olduğu şeyi bizim ancak çifte eziyet pahasına elde edebileceğimizi kabullenmek: Şehitlik ve ardından iyileşmeye giden çarmıh yolu. Olanları aşmak anlamıyla dayanıklılığın, varlığımıza bir ek getirmek suretiyle normal olanı aşmamızı da sağlaması daha arzu edilir olurdu. Bir çılgın, bir kâhin ya da aziz olmak. Ama hayır, çoğumuz hiç tanınmadan alışverişe gider geliriz, hiçbir özel işaretten bize ne olduğu tahmin edilemez.

Akla hayale sığmayacak bir şey yaşadıktan sonra herkes gibi olmak pek de seksi bir final sayılmaz. Hatta bu biraz başarısızlık gibi bile görülebilir, bize verilen yaşayan ölü rolüne sadık kalmak ve isyan etmeksizin kendimizi bununla sınırlamak gibi. Toplumun bazı kesimlerinde, sıklıkla sığındığım karşı kültürde dolaşımda olan söyleme göre, normal olmak koyunluk olduğu, arzunun önüne engeller koymanın bir tür bastırma olduğu kabul edilir. Büyük bir arzu sahibi, büyük yaşayan biridir. Söndürülemez, vahşi, hayvani bir susuzluğu gidermek için polisiye dünyanın dayattığı sınırları aşandır. Bu hayvansılık, yasaklara meydan okuyabilen, kendini lanet ateşin-

de yakabilen bir yaşamsal gücün işaretidir. Böyle deyince kulağa neredeyse büyüleyici geliyor, daha önce bahsettiğim somut sahneleri düşünmezsek.

Seçme şansı olsa kim kuzu yerine kaplan, köpek yerine kurt olmayı seçmezdi ki? Bazen benim de kendim olmaktansa o kaderinin efendisi, kirli ama muzaffer, karanlık yönünü üstlenen, çelişkilerini, öfkesini, arzusunu açıkça ortaya koyan kişi olmayı tercih ederim diye düşündüğüm oluyor.

Öte yandan eğer bu yöne, hükmedilenin hükmedene dönüşmesine, ayağa kalkıp intikamını alan savaşçıya, Nietzsche'ci bir direnişçiye meyledecek olsam benim de kendimden küçük olanı ezme riskim olmaz mı? Nasıl olabilir de bir başkasını ezmeye dönüşmeden daha büyük bir güce yükselebiliriz? Nasıl olabilir de kötülüğü yeni bir kötülükle değil de incelikle aşabiliriz? Ve bu inceliğin içimize dolmasını ve bizi karanlık taraf kadar büyülemesini nasıl sağlayabiliriz?

Yazar Julián Herbert'in bir fahişenin çocuğu olarak yaşadığı deneyimden ilhamla bu anneye ve baskı ve marjinallik geçmişine vedasını anlattığı kitabı *Mezar Şarkısı*'ndaki bir sahne beni çok etkilemişti. Kitabın sonunda, anlatıcının engebeli, yorucu parkurunu bitirip nihayet soluklanabilecekken önümüze çıkan bir sahne bu. Konudan sapan bir parantez olarak da görülebilir. Bence temel önemde bir pasaj.

Kitabın başında yetişkin oğul hastanede yatan, ağır hasta annesinin başucundadır. Onu genelevin bir odasından diğerine sürüklemiş; tutkulu, yoksul ve ayrıksı bir yaşamı paylaşmak durumunda bırakmış, şimdi de yaşadığı gibi; duygusal şarkıların hile kattığı bir dram içinde, eşit oranda iğrençlik ve güzellik içinde göçüp gidecek olan kadının başını beklemektedir. Kitap, kahramanın

deneyimiyle Meksika'nın 1970'lerden günümüze uzanan sarsıcı tarihi arasında paralellik kurar. Bizi, annenin acı çeken bedeniyle vatanın toplumsal bedeni karşısında suçluluktan unutuşa uzanan, çifte yolculuğa çıkarır. Bu iki dayanıklılık öyküsü üst üste biner; daha ziyade aydınlık ya da en azından aydınlığa doğru ilerleyen şimdiki zaman, karanlık ve cehennemvari geçmişe karşı verilmiş savaşımın sonucudur.

Sonunda, keyifle andığım kısa pasajda, anlatıcı üç yaşındaki oğluyla birliktedir. Annesinin çalıştığı genelevlerden biriyle aynı adı taşıyan parkta yaptıkları günlük yürüyüşü aktarır. Çocuğun keyfince, bir o, bir bu patika boyunca ilerler, trenlerin geçişini izlerler. Anlatıcı, çocukluğu kendi çocukluğundan son derece farklı geçmekte olan bu küçük oğlana eşlik etmektedir – sınıf atlamış bir yazarın oğlu, babası ona iyi bakıyor, onunla karıncaları izlemeye vakit ayırıyor. O gün orada olmak, aynanın içinden geçmek gibidir. Anlatıcının tanıdığı dünyalar arasında çarpıcı bir karşıtlık vardır. Bu sahnenin konu dışı olduğu düşünülebilir ama aslında metnin iki ana hattına, bir fahişenin çocuğunun deneyimiyle ülkenin 1970'lerle 80'ler arasındaki tarihine teğet geçer. Bir tür zaman sıçraması olduğu gibi hastanede ölüm döşeğindeki anne dolayımıyla anlatılanlarla böylesi bir sonsöz arasında niteliksel bir sıçrama da vardır. Bir yandan da bana öyle geliyor ki metin tüm bunların belirsizliğini ikrar etmeden tamamlanmış olmayacaktı. Bu, dünyaları uzlaştırmadaki bir zorluğun ifadesidir. Kâbustan asla tamamen sıyrılmış olmazsınız; o hep orada, yanı başınızdadır. Yine de işlevsel bir aileyle orta sınıf bir hayat sürmek de bir seçenek, olası bir sığınma toprağıdır. Hatta arzulanabilir bir seçenektir bu, eğer yakanıza yapışıp sizi aşağı çeken her şeye hükmetmeyi başarırsanız, çocuklarınız için arzuladığınız da budur.

Bugün benim de bir yuvam var. Kızım ve babası patikada el ele yürürlerken onları şefkatle izliyorum. Artık benim ne düşündüğümü, neyi seve seve düşündüğümü ve neyi hayal etmekten kendimi alamadığımı biliyorsunuz.

Bizi ne kurtarır? Edebiyat bizi kurtarabilir mi? Terapi olarak yazmak hep şüpheyle yaklaştığım bir görüş oldu. Sanki anlatmak, kendini anlatmak, acını paylaşmak kurtuluşa giden yolmuş gibi. Bu fikre daima şiddetle karşı durdum. Yazarak, sanat yoluyla kendini rahatlatmak, dertlerimizi başkalarının üstüne kusarak zehirli bir maddeden arınırmış gibi. Hayır, gerçekten, ikna olamadım buna. Yine de bence edebiyat, Julián Herbert'in ve hayatları paramparça olmuş diğer yazarların, bir şekilde daha özgür birine dönüştükleri bir alana erişmelerini sağlamıştır. Ama ne şekilde? Çünkü yukarıda da belirtildiği gibi acıdan sanat üretmek, şiddeti estetize etmek hızla bir çıkmaz sokağa sapar.

Bakın, David Foster Wallace şöyle demiş: *Değişmeyen bir şey varsa o da bunu para için yapmayan yazarların yazma sebebidir: Onlar bunu yaparlar çünkü bu sanattır ve sanat anlamdır ve anlam da güçtür.*

Onları özgürleştiren, kendilerinden daha büyük bir şeye erişmeleridir. Başta bahsettiğim acıdan, kişisel deneyimden ve yoğunluktan daha büyük bir şeye. Edebiyatın keşfi, aşırı riskli bir evrenin, yaşam ve ölüm güçleriyle temasın kapısını açabilir ama bu, başka bir düzeyde gerçekleşir. Bir tesellidir. Bir tür tesellidir ama sonunda kimseyi kurtarmaya yetecek kadar değil.

Dünya savaşları tarihçisinin o aklıma yıllarca takılan cümlesini –tecavüz ediyorlar çünkü yapabiliyorlar– bugün kendi hesabıma, sanki "neden" sorusuna hep geçerli bir yanıtmış gibi evirmek istiyorum. Acaba bu kitabı neden yazıyorum? Çünkü yazabiliyorum. Ve bu yanıt da,

askerler için olduğu gibi, kederin yanı sıra öfke ve neşeye de varan, sonsuz bir dizi fraktala[1] dağılır.

Buraya kadar okuduysanız herhalde anladığınız gibi, bu kitabın kahramanı tecavüzcü değil. Nasıl onun yerine yazabilirim? Yazamam. Tecavüzcü tarafından yazılmış bir tanıklık kitabının, şu anda bitirmekte (ya da göz gezdirmekte) olduğunuz kitaptan daha ilginç olacağının bilincindeyim. Ben bile kendi kitabımı rafta görsem ilgileneceğimden emin değilim. Oysa üvey babam bir deneme yazsaydı ilk okuyan ben olurdum. Bir çocuk tecavüzcüsünün gözünden dünyamız, evet, bu içine dalınacak bir metin olur.

Ama burada hakiki kahraman, kadın kahraman yine benim, ben ve benim gibiler, pek de havalı olmayan kahramanlar, hatta belki anti-kahramanlar, küçük yaşam alanlarını, haysiyetlerinden geriye kalanı savunanlar. Kabilem çoğu zaman pek de yiğit değildir. Anlatılamaz hikâyelerimizi anlatmaya çağrıldığımız konferanslarda üç kelimeden sonra gözyaşlarına boğulduğumuz görülür. Bazen televizyonda, göz altı halkaları, ağız burun şişmiş ve titreyen ellerle anlayışlı ama ona vermek istemediğimiz halde yine de verdiğimiz maraza susamış bir sunucunun önünde üç-dört kırık dökük cümleyi gevelemeye çalışırken görülürüz.

Bizden çok var, çokuz. Her yıl yüz binlerce insan bizden birine dönüşmüş olarak uyanır ya da uykuya dalar. Bir gölgeler ordusu. Çoğunlukla susan, hayatını sessizce idame ettiren ama yine de düşünmekten geri kalmayan bir ordu. Ve bizim gücümüz de nihayet cellatlarımıza baskın çıkacağımız büyük ifşa çatışmaları değil. Bu alanda ahlaki üstünlüğün gerçek bir zafer olmadığını biliyorum. Asla

1. Matematikte, çoğunlukla kendine benzeme veya oransal kırılma özelliği gösteren karmaşık geometrik şekillerin ortak adıdır. Aynı desenlerin farklı boyutlarda tekrar etmesiyle oluşan geometrik şekillerdir. (Y.N.)

üstünlük sağlayamayacağım. Bu alanda olası bir zafer yok ya da belki anlamsız, ufak tefek şeyler, yol boyunca sapmalar. Binlerce insan gibi ben de güvenmekten başka seçeneğimin olmadığı bir yaşta tecavüze uğradım, aşağılandım ve ihanete uğradım ama bir yetişkin olarak karşılığında ne kimseye tecavüz ettim ne aşağıladım ne de ihanet ettim. Çevremizdeki çocukları korumak için elimizden geleni yapıyor, önlerine çıkan engelleri püskürtüyoruz. Birbiri ardına dizilen sorunlarla cesaretle yüzleşiyoruz. Sessizliğin örgüsünü küçük ellerimizle çözüyor, en zorlu düğümlerle sabırla boğuşuyoruz. Düğümler hep olacak. Ve bu ısırgan gömleği bittiğinde çözülecek bir başkası olacak ve çizik içinde, su toplamış ellerle tekrar işe koyulacağız. Ağlayacağız, bir kez daha, gözyaşlarımız sel olacak.

Normal Dünya ve Öteki Yer

Bitirmeden önce, yukarıdaki satırlarda dile getirdiklerimi örneklemek için son bir küçük edebî analiz. Bu sayfalarda İngilizce konuşulan dünyaya bu kadar çok gönderme yapılmış olması, bu edebiyatın şiddetle diğerlerinden daha fazla ilgilenmesinden kaynaklanmıyor. İngiliz dili okuduğum için elimin altında bunlar olduğundan sadece. Bu uzamlar başka yerlerde de bulunabilir, her yerde var.

Öyleyse buyurun, Mary Gaitskill'in kaleminden, kırklı yaşlarında bir adam bize zamanını kanlı filmler izleyerek ve cinayet oyunları oynayarak geçiren on üç yaşındaki oğlu için endişelendiğini anlatıyor. Oğlunun şiddet sahneleri karşısında nasıl bir elektriklenmeye kapıldığını fark etmiştir. Bunu sadece fark etmekle kalmaz, bu hissi tanıyordur da, kendi de uzun zamanlar boyunca duyumsadığı için nasıl bir şey olduğunu biliyordur. Hâlâ hissetmekle birlikte bu hisse hâkim olmayı öğrenmiştir.

Bize her şeyin ne zaman başladığını anlatır, ergenliğin başlarında, aşırı şiddete duyduğu marazi bir hayranlıktan az kalsın eyleme geçecek olduğu güne kadar, kreşendo halinde. İşlevsiz bir aile ama bundan fazlası değil, boşanmış ebeveyn, bencil ve yüzeysel bir anne. İçki, sigara içen, az buçuk da madde kullanan arkadaşlar, testereyle insan kesen adamlardan oluşan bir imgelem fonunda. Gerçekten de şiddet dolu bir dünyaydı bu ama arkadaşlarının dikkatlerini kendisininki kadar çekmediğini, ekranda genç bir kadın karanlık bir sokakta bir saldırgan tarafından kovalanırken onlara özel bir şey olmadığını, oysa kendisine bir şeyler olduğunu fark ederdi. Hissettiği o ürpertiyi, o elektriklenmeyi ergen oğlunda görmektedir.

Bugün refaha erişmiş bir emlakçıdır bu adam, sevdiği, aralarında iletişim ve güven ilişkisi olan bir kadınla evlidir. Ona geçmişinden, sağlıksız eğilimlerinden kendi bahsetmiş, kadın da tüm bunları, kendisinin de zamanında madde ve sekste aşırılıklara sığınması gibi fırtınalı, hasarlı bir gençlik döneminin parçası olarak kabul etmiştir (ancak anlatıcı bunun tam olarak aynı türden bir fırtına olmadığını bilir). Bize oğlunun çocukluğunu, işkence görmüş beden çizimlerini, kâbuslarını ve onun saplantılı eğilimleriyle başa çıkmak için gerçekleştirmeye çalıştığı etkinlikleri betimler. Anlatı bir yandan anlatıcının kendi sorunlu geçmişiyle de iç içe geçer. Acayip bir terkiptir bu; bir duygudan diğerine, doğmakta olan dehşetten geçmişin anlatısında belirene (cinayet fantezileri olan genç bir adam eyleme geçmeye yavaş yavaş nasıl yaklaştığını anlatır), oğluna topa vurmayı ya da oltayla balık tutmayı öğretmeye çalışan o ilgili babanın çabaları karşısında duyulan şefkate geçilir.

Adam gizli belirsizlik durumlarını her zaman sevdiğini hatırlar. Ergenlik çağında geceleri bahçelerde yürüyüşe çıkmış, pencerelerden içerilere bakmış hatta bir ke-

resinde bir küçük komşusunun çok yakınına tüneyerek karanlıkta uyuyuşunu izlemiştir, sadece birkaç santimetreden, göğsünün inip kaktığını görebilecek kadar yakından. Kendisini bu tuhaf yerde, "öteki yer" diye adlandırdığı bu heyecan ve yoğunluk boyutuna sürükleyen sallantıda bulmaya çalışırmış.

Sonra bir gün eline bir silah geçmiş. Otostop çekmeye başlamış. Kendisini arabasına alan bir kadını silahla tehdit ederek onu öldürmeyi planladığı, ıssız bir eve doğru sürmeye zorlamış.

Normal dünya ve öteki yer, aynı dünyaya dönüşmekteydi, hem hızla hem de yavaşça, bir araba kazasının da hem hızlı hem de yavaş olması gibi.

Kadın, onun planını uygulamak için seçtiği yere doğru ilerlemek için verdiği talimatlara uymaya başlar ama aniden yolun kenarında durur. İşbirliği yapmayı reddeder ve ona, kendisini öldürmek istiyorsa bunu hemen yapması gerektiğini söyler.

Tekrar bana döndü. Gözlerimin içine baktı.

"Peki," dedi, "yapacak mısın, yapmayacak mısın?"

Kafamda kelimeler, bir tabela üzerinde gibi belirdi: "İSTEMİYORUM."

Öne eğildi ve ikaz lambalarını yaktı. "Arabamdan in," dedi sakince, "vaktimi boşa harcıyorsun."

Kadının soğukkanlılığı ya da sadece onunla etkileşime girmiş olması, onu içsel boyutundan sıyırır ve gerçekliğe geri döndüğünde arzusu ânında söner, eyleme geçmeye yönelik tüm hevesini yitirir. Okur için de arabadaki o anda evrenler üst üste biner, hem karanlık hem de aydınlık boyutundayızdır, hem iticilik hem de empati içinde.

Bu bölüm sırasında kahramanımız, aşılması tüm hayatını altüst edecek bir sınıra gelip dayandığını anlar. Eyleme geçmenin anlamı gerçekten de budur; bizi fanteziden gerçeğe taşıyarak her şeyi değiştiren, o ufacık geçiş.

Normal dünya ve öteki yer, aynı dünyaya dönüşmekteydi. Bir an için bu mümkün, hatta kaçınılmaz görünür, değil mi ki her şey o âna kadar taşınmıştır. Derken bir anda aşılmaz görünür. Daha ileri gitmeyecektir. Ayrıca, belli belirsiz, "öteki taraf"ı bilen tek kişinin kendi olmadığını da fark eder.

O gittikten sonra farkına vardım ki polisi arayabilirdi ama içimden bir ses bunu yapmayacağını söylüyordu – öteki yerde polis yoktur ve o da oradan geliyordu.

Gölgelerden gelen bu kadının yüzü uzun zaman anlatıcımıza musallat olmayı sürdürür. İşte şimdi de, yıllar sonra, onunla sadece kendi imgeleminde değil, oğlunun imgeleminde de tekrar karşılaşmıştır. Öyleyse bu dünyanın onda nasıl su yüzüne çıktığını anlamak için adımlarının izini sürmesi gerekmektedir. Bize anlattığı tüm analiz sistemini bu amaçla, çocuğun ruhsallığını kavramanın bir yolunu bulma çabasıyla kurar. Ağırlaştırıcı unsurların etkisini azaltmanın yollarını arar. Zihinsel fantezi üretiminin ekrana yansıması niteliğindeki videoları izlemek yerine, onu gerçekliğe bağlayacak fiziksel aktiviteler yaptırmak. Onlara özgüven aşılayacak durumlar bulmak. Onu boğmadan sevgiyle kuşatmak. Sayfayı çevirivermek ya da her şeyi değiştirmek söz konusu değildir zira her zaman var olacak, kurucu nitelikteki bu boyut yok sayılamaz. Oğlunun içindeki canavarı evcilleştirmesine yardım etmenin yollarını arar. Onun düşmesine izin vermeyecektir.

Onun içinde bir yerlerde öteki yer mevcut. Şimdilik sakin ama orada olduğunu biliyorum. Ayrıca onun bununla yalnız kalmayacağını da biliyorum. Orada onun yanında olduğumu bilmeyecek çünkü bu konuyu hiç açmayacağız. Ama orada olacağım. Bununla yalnız kalmayacak.

Bununla yalnız kalmayacak. Bu finali her okuyuşumda ağlıyorum.

Oğluna, içlerinde yer eden bu tarifsiz şeyle savaşmak için yanında olacağını söylemeyecek. Ama orada olacak. Kendine söz verdi. Bu sözü bize, bu tuhaf itirafın bilinmeyen emanetçilerine verdi. Beni ağlatan şey, sanırım, o görünmez diğer boyutun bu kez tehdit ve dehşet değil, sevgi boyutu olma olasılığı. Ben de bu gizli iyicilliğin varlığına inanıyorum. Ben de mümkün olduğunca bunu uyguluyorum, bana sessizlik içinde yapılan kötülüğün bir tür rövanşı gibi. Ve biliyorum ki gölgeler kabilesinin diğer üyeleri de aynı şeyi yapıyor, her biri kendilerine yaşamaları için verilen köşede.

Karanlıklar Diyarı

Bu öteki yer, benim için komşu bir ülke. Fantastik edebiyattaki gibi, bizim dünyamızın hemen bitişiğinde yer alan hatta bizimkinin üzerine bindirilmiş bir tür dördüncü boyut. Bir girdiniz mi bir daha çıkamazsınız; bir gölge belirmeyegörsün, istemeseniz de dönersiniz oraya.

Bazen bu karanlıklar diyarında bulunmuş ya da gitmekte olan insanlarla karşılaştığım olur. Tanırım onları, gözlerinde bir şey vardır. Sanırım onlar da bende bunu görür. Hakkında konuşulamayacak, sessiz bir tanışıklıktır bu. Ne diyeceğinizi bilemezsiniz. Ve söylemek de gerekmez. Ne derdik ki bir şey söyleyebilecek olsak?

Evimin yakınında yaşayan bir adam var. Köyünde yaşamak için geri dönmüş eski bir *pandillero*[1]. Toprağı işliyor, ineklerin otladığı babasından kalma arazisiyle ilgileniyor. Bazen eski püskü yeşil bir pikapla, bazen de yaya olarak gelip geçiyor. Arada bir karşılaşıyoruz. Bazen bizi en yakın kasabaya taşıyan minibüste karşılıklı oturuyoruz. Her yerinde dövmeler var; boynuna, gözlerinin

1. (İsp.) Çete üyesi, gangster. (Ç.N.)

altına kadar. Aşağı yukarı benim yaşlarımda. Aynı dünyadan değiliz. Ben onun nereye gittiğini bilmiyorum. O da benim nereye gittiğimi bilmiyor. Yine de usülen, havadan sudan birkaç kelime ettiğimizde gözlerinden, bir gölün yüzeyinin altında yüzen balıkları izler gibi, okuyorum. O da beni açık bir kitap gibi okuyor, anladığından emin olmadığı bir dilde yazılmış ama yine de açıkça konuşan bir kitap gibi. Ne ona tam olarak ne yapıldığını ne de kendisine yapılanları bir nebze unutabilmek için neler yapması gerektiğini tahmin edebilirim ama onun, onun şansını yakalayamamış olan yaşayan bir insanın hayaleti olduğunu biliyorum. Emin olmamakla birlikte onun da benim hakkımda bunu bildiği izlenimine kapılıyorum. Üzücü değil bu. Sadece birlikte yaşadığımız, tuhaf ve besbelli bir gerçeklik. Onunla böyle bir ortak noktamız var, bu dile getirilemeyen şey ki bu da bizi illa arkadaş ya da başka bir şey olabilecek insanlar yapmıyor.

O diyarın hep orada, köşe başında olacağını bilerek yaşamayı öğreniriz.

Kurbanla celladın bir araya geldiği bir diyardır orası. Kanımca aynı karanlık ya da neredeyse aynı karanlıklardır. Kötülüğün göz ardı edilemeyeceği bir diyardır. Orada, her yerdedir, her şeyin rengini, tadını değiştirir. Onu görmezden gelmek ya da unutmak diye bir seçenek yoktur zira ondan ne kadar kaçarsanız o da sizi o kadar çabuk yakalar. Ama içine dalmadan kenarında durabilirsiniz. Bu dünyanın eşiğinde kalmayı öğrenmek, işte meydan okuma budur, kaderlerimizin ipi üzerinde cambazlar gibi yürümektir. Tökezlemek ama yine de düşmemek. Düşmemek. Düşmemek.

Dorothy Allison, *L'Histoire de Bone*, İngilizceden çeviren Michèle Valencia, © 10/18, 1999.

Christine Angot, *Le Voyage dans l'Est*, © Flammarion, 2021.

Bernardo Atxaga, *Obabakoak*, İspanyolca'dan çeviren André Gabastou, © Christian Bourgois éditeur, 1991.

William Blake, *The Complete Poems*, © Penguin Classics, 1978.

Emmanuel Carrère, *L'Adversaire*, © P.O.L, 2000.

Varlam Chalamov, *Souvenirs de la Kolyma*, © Éditions Verdier, 2022, Anne-Marie Tatsis-Botton tarafından Rusçadan yapılan çeviri.

Ludovic Degroote, *Un petit viol*, © Champ Vallon, 2009.

Gilles Deleuze, *Critique et clinique*, Minuit, 1993.

Virginie Despentes, *King Kong théorie*, © Éditions Grasset & Fasquelle, 2006.

Didier Eribon, *Retour à Reims*, Fayard, 2009.

Annie Ernaux, *Mémoire de fille*, © Éditions Gallimard, 2016.

David Foster Wallace, *Both Flesh and Not: Essays, Little Brown*, 2012.

Mary Gaitskill, "The other place", *The New Yorker*, Şubat 2011.

Jean Hatzfeld, *Une saison de machettes*, Seuil, 2003.

Maylis de Kerangal, *À ce stade de la nuit*, © Éditions Gallimard, 2015.

Toni Morrison, *L'Oeuil le plus bleu*, İngilizceden çeviren Jean Guiloineau, © Christian Bourgois éditeur, 1994.

Vladimir Nabokov, *Lolita*, İngilizceden çeviren Maurice Couturier, © Éditions Gallimard, 2001, ©Vladimir Nabokov, 1955, The Wylie Agency (UK) izniyle.

Bernard Noël, *Le Livre de l'oubli*, P.O.L, 2012.

Antonio Ortuño, *La vaga ambición*, Páginas de espuma, 2017.

Alejandra Pizarnik, *Poesía completa*, Lumen, 2011.

Jacques Prévert, "La lessive", *Paroles* seçkisinden, © Éditions Gallimard, 1949 (ilk baskı 1946'da Le Point du jour tarafından).

Diana J. Torres, *Pornoterrorisme*, İspanyolcadan çeviren Hartzea López Arana, Gatuzain, 2012.

Virginia Woolf, *Moments of Being*, yay. haz. Jeanne Schulkind, Harcourt Brace & Company, 1985.

Makaleler

"À propos d'un procès", 26 Ocak 1977'de *Le Monde*'da yayımlanan, diğerleri in yanı sıra Aragon, Barthes, Beauvoir, Sartre, Guattari, Deleuze, Chéreau, Leiris, Mascolo, Sollers, Glucksmann ve Lang tarafından imzalanan ve 27 Ocak'ta *Libération*'da yeniden basılan bildiri. Mayıs 1977'de *Le Monde* aynı kişilere Michel Foucault ve Françoise Dolto'nun da katılımıyla yetişkinlerle küçükler arasında cinsel ilişkiyi men eden yasaların yürürlükten kaldırılması çağrısında bulunan ikinci bir bildiri yayımladı.

April Ayers Lawson, "The trouble with rape", *Granta*, 5 Aralık 2018.

Jean Beveraggi, "7 ans de calvaire pour une fillette", *Le Dauphiné libéré*, Haziran 2000.

Lucien Dautriat, "Neige, c'est l'adorable prénom du premier bébé né au Forest de Vars depuis 47 ans", *Le Dauphiné libéré*, 3 Haziran 1977.

"Plus de peur que de mal", *La Tribune républicaine du pays de Gex*, 11 Mart 1993.

Jenny Diski, "*Tiger, Tiger* by Margaux Fragoso - review", *The Guardian*, 11 Nisan 2011.

Lorraine de Foucher, "À l'hôpital psychiatrique de Ville-Évrard, les violeurs en thérapie", *Le Monde*, 17 Nisan 2021.

Marianne Juillard, Odile Timbart, "Les condamnations pour violences sexuelles", *Infostat justice*, Eylül 2018.

Raphaëlle Leyris, antropolog Dorothée Dussy ile söyleşi, *Le Monde*, 12 Eylül 2021.

Paul Tough, "The poverty cli ", *The New Yorker*, 14 Mart 2011

Radyo

1978'deki bir France Culture yayını sırasında Guy Hocquenghem, Michel Foucault ve Jean Danet arasında geçen ve daha sonra Foucault'nun bütün eserleri içinde yayımlanan söyleşi.

Charlotte Pudlowski, *Ou peut-être une nuit*, Louie Media, yedi podcast'lik seri, Eylül-Ekim 2020.

Filmler

Guillaume Massart, *La Liberté*, Triptyque Films, Films de Force Majeure, 2017.

Tim Roth, *The War Zone*, Film4, Portobello Pictures, Fandango ve Mikado, 1999.

Céline Sciamma, *Petite Maman*, Lilies Films, 2020.

Hüzünlü Kaplan, üvey babası tarafından yıllarca tecavüze uğrayan küçük bir kızın hikâyesi. Neige Sinno on dokuz yaşında sessizliğini bozuyor, ardından kamu davası, tecavüzcünün hapsedilmesi, Sinno'nun Fransa'dan uzakta yeni bir hayat kurması geliyor.

Fransa'yı kasıp kavuran, uluslararası bir fenomen haline gelen ve birçok ödül kazanan *Hüzünlü Kaplan*, karanlığı aşmak için konuşmayı ve soru sormayı öneriyor.

"*Hüzünlü Kaplan*'ı okumak, gözleriniz açıkken bir uçuruma inmek gibi. Sizi bir yetişkin tarafından yıllarca istismar edilen bir çocuk olmanın ne demek olduğunu görmeye, gerçekten görmeye zorluyor. Herkes okumalı."

Annie Ernaux

#fransızedebiyatı #taciz #baba #mağdur #ifşa #sessizlik #kurtuluş

ISBN 978-975-07-6538-4

can

canyayinlari.com | f | | X canyayinlari

anlatı